

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

На правах рукопису

ГОНЧАРОВА ОЛЬГА ОЛЕГІВНА

УДК'811.11=112.5(492)

АНГЛІЙСЬКА МОВА
В КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ НІДЕРЛАНДІВ У XX-XXI СТ.

Спеціальність – 10.02.04 – германські мови

Дисертація
на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Науковий керівник –
доктор філологічних наук,
професор Белова А.Д.

Київ – 2011

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень.....	5
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	
1.1. Виникнення та розвиток теорії міжкультурної комунікації.....	14
1.1.1. Дослідження міжкультурної комунікації в Сполучених Штатах Америки.....	18
1.1.2. Дослідження міжкультурної комунікації в Західній Європі....	25
1.1.3. Дослідження міжкультурної комунікації в Україні та Російській Федерації.....	27
1.2. Основні положення сучасної теорії міжкультурної комунікації.....	28
1.3. Стереотипні уявлення про етнічних нідерландців та їхній вплив на міжкультурну комунікацію.....	40
1.3.1. Стереотипізація нідерландців в англійській мові.....	46
1.3.2. Автостереотипи нідерландців.....	49
Висновки до першого розділу.....	56
РОЗДІЛ 2. НІДЕРЛАНДСЬКА І АНГЛІЙСЬКА МОВИ В АСПЕКТІ МОВНИХ КОНТАКТІВ	
2.1. Міжкультурна комунікація крізь призму мовних контактів.....	59
2.2. Сучасна мовна ситуація та мовна політика в Нідерландах у контексті міжкультурної комунікації.....	65
2.3. Англійська мова в комунікативному просторі Нідерландів.....	70
2.4. Предметно-тематична класифікація англійських запозичень у нідерландській мові.....	77
2.4.1. Лексичні запозичення у сфері соціальних відносин.....	79
2.4.2. Лексичні запозичення у сфері комп'ютерних технологій і техніки.....	83

2.4.3. Лексичні запозичення у сфері економічної діяльності.....	90
2.4.4. Лексичні запозичення у сфері культури та мистецтва.....	95
2.4.5. Лексичні запозичення у сфері побуту.....	99
2.4.6. Лексичні запозичення у сфері спорту.....	103
2.4.7. Лексичні запозичення у сфері транспорту.....	110
2.5. Особливості морфологічної адаптації запозичень із англійської в нідерландській мові.....	116
2.5.1. Іменник.....	116
2.5.2. Прикметник.....	122
2.5.3. Дієслово.....	125
2.6. Англійські запозичення в орфографічній системі нідерландської мови.....	133
2.7. «Хибні друзі перекладача» та граматична інтерференція як наслідок взаємодії англійської та нідерландської мов.....	138
Висновки до другого розділу.....	141
 РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА НІДЕРЛАНДСЬКУ В РІЗНИХ ВИДАХ ДИСКУРСУ	
3.1. Переключення кодів у спонтанному мовленні нідерландців.....	144
3.2. Мовні преференції нідерландців під час комунікації в телевізійних шоу.....	151
3.3. Змішання мов у друкованих ЗМІ Нідерландів.....	162
3.4. Взаємодія англійської та нідерландської мов у блогах.....	185
Висновки до третього розділу.....	191
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	194
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	198
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ.....	235

ДОДАТКИ

А.	Лексичні одиниці на позначення національності DUTCH.....	240
Б.	Предметно-тематична класифікація англійських запозичень у нідерландській мові.....	242
Б. 1	Запозичення лексики у сфері соціальних відносин.....	242
Б. 2	Запозичення лексики у сфері комп'ютерних технологій і техніки.....	250
Б. 3	Запозичення економічної лексики.....	257
Б. 4	Запозичення лексики у сфері культури та мистецтва.....	264
Б. 5	Запозичення побутової лексики.....	270
Б. 6	Запозичення спортивної лексики.....	276
Б. 7	Запозичення лексики у сфері транспорту.....	281
Б. 8	Запозичення лексики у сфері науки та освіти.....	284
Б. 9	Запозичення словосполучень.....	287
Б. 10	Запозичення лексики у сфері засобів масової інформації.....	289
Б. 11	Запозичення табуйованої лексики та сленгу.....	291
Б. 12	Запозичення лексики у сфері навколишнього світу.....	293
Б. 13	Запозичення лексики у сфері медицини.....	295
Б. 14	Запозичення лексики у сфері військової справи.....	296
Б. 15	Іменники, що зазнали граматичних змін у процесі запозичення.....	297
Б. 16	Прикметники, що зазнали граматичних змін у процесі запозичення.....	304
Б. 17	Дієслова, запозичені з англійської мови.....	305

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

MKK	міжкультурна комунікація
CALD	Cambridge Advanced Learner's Dictionary
LDOCE	Longman Dictionary of Contemporary English
LDOELAC	Longman Dictionary of English Language and Culture
NOADOCE	New Oxford American Dictionary of Current English
OALDOCE	Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English
ODO	Oxford dictionaries online
TFOD	The Free Online Dictionary
IWB	Idioom woordenboek
SWB	Spreekwoordenboek
VDGWBNl	Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal
&T	&Talk
BNI	Bestemming Nederland
HGT	Holland's got talent
SYTYCD	So you think you can dance?
X-F	X-Factor
VK	Volkskrant

ВСТУП

У сучасному динамічному світі звичним явищем стали контакти носіїв різних культур і мов. Науково-технічний прогрес постійно відкриває нові можливості для комунікації між представниками різних країн, головною умовою ефективності якої є взаєморозуміння, діалог культур, толерантність і повага до культури партнерів по спілкуванню. Усвідомлення важливості культурно-історичних чинників у процесах спілкування зумовило активне вивчення проблем міжкультурної комунікації.

Нагальність питань, пов'язаних із вивченням міжкультурної комунікації, зараз є гострою з декількох причин. Насамперед через те, що останнім часом соціальні, політичні та економічні події світового масштабу спричинили міграцію народів, їхні переселення, розселення, зіткнення та змішання. З одного боку, це призводить до конфлікту культур і перешкоджає успішній комунікації, а з іншого – до асиміляції й активної взаємодії людей із різних походженням.

Дослідження теоретичних і практичних засад міжкультурної комунікації привертає увагу широкого кола науковців. Серед українських лінгвістів, які досліджують проблеми міжкультурного спілкування, заслуговують на увагу праці І. А. Алексеєвої, Ф. С. Бацевича, П. Н. Донця, А. Е. Левицького, А. Й. Паславської, Р. С. Помірка. Російські вчені Т. Н. Астафурова, Н. Л. Грейдіна, Л. І. Грішаєва, Т. Г. Грушевицька, Д. Б. Гудков, В. Г. Зінченко, І. Е. Клюканов, О. А. Леонтович, Т. Н. Персикова, А. П. Садохін, С. Г. Тер-Мінасова, Е. Г. Фалькова, В. П. Фурманова, Н. Л. Шамне у своїх працях розглядають теоретичні основи міжкультурної комунікації та особливості спілкування між представниками різних національностей.

Щодо лінгвокультурних досліджень міжкультурної комунікації в Сполучених Штатах Америки та в країнах Західної Європи, варто назвати прізвища таких видатних науковців, як М. Беннет, Н. Болівіан, К. Гор, С. Гранлан, В. Гудікунст, М. Гердхам, Е. Холл, Д. Хаймс, Ю. Ю. Кім,

Ф. Р. Клакхон, М. Майерс, К. Оберг, Е. Оскар, Г. Філіпсен, Р. Потер, Л. Самовар, В. Шмідт, Ф. Стродбек, С. Тінг-Тумі, Ю. Тсуда, Р. Вайзман.

Прискорення глобалізаційних процесів актуалізують вивчення проблем мовних змішувань, адже саме мовні контакти є одним із важливих результатів міжкультурної комунікації. Англійська мова як глобальна займає важливе місце серед інших мов, що функціонують у комунікативному просторі Нідерландів: популярність англійської є настільки високою серед нідерландців, що через інтерференцію англійської та нідерландської мов виникає так звана «нідерландська англійська» (нід. *Nederengels* / англ. *Dunghlish*).

Актуальність дослідження комунікативного простору Нідерландів зумовлено інтересом сучасної нідерландистики до взаємодії англійської та нідерландської мов в умовах глобалізації, а саме до процесів запозичення лексичних одиниць із однієї мови до іншої та їх функціонування у комунікативному просторі Нідерландів (спонтанній комунікації нідерландців, газетах і блогах нідерландською мовою).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано у відповідності до комплексної наукової теми «Розвиток і взаємодія мов і літератур в умовах глобалізації» (код 06 БФ 044-01), затвердженої Міністерством освіти та науки України, яка розробляється Інститутом філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Тему дисертації затверджено Вченою радою Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 4 від 17 листопада 2008 року) й уточнено на засіданні Вченої ради Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 2 від 13 вересня 2011 року).

Метою дисертаційного дослідження є висвітлення особливостей функціонування англійської мови в комунікативному просторі Нідерландів як результату міжкультурної комунікації, а саме інтерференції англійської та нідерландської мов, використання запозиченої з англійської мови лексики в

комунікативних процесах у Нідерландах та взаємодії мов у нідерландськомовних газетах і блогах.

Реалізація поставленої мети передбачає такі **завдання**:

- розглянути теоретичні засади міжкультурної комунікації та мовних контактів в сучасній лінгвістиці;
- визначити місце англійської мови у формуванні комунікативного простору Нідерландів;
- розробити й описати предметно-тематичні групи англійських запозичень у нідерландській мові;
- охарактеризувати особливості морфологічної адаптації запозичень із англійської мови в нідерландську;
- описати граматичну інтерференцію, яка відбувається внаслідок взаємодії англійської та нідерландської мов;
- проаналізувати використання нідерландцями англійських запозичень у спонтанній комунікації в ситуаціях повсякденного спілкування та в телевізійних передачах;
- дослідити взаємодію англійської та нідерландської мов у газетах і блогах.

Об'єктом дисертаційного дослідження є функціонування англійської мови в комунікативному просторі Нідерландів у контексті міжкультурної комунікації.

Предметом дослідження є комунікативний аспект взаємодії англійської та нідерландської мов у спілкуванні нідерландців у різних видах дискурсу.

Матеріалами дослідження стали:

- 38 сталих словосполучень з одиницею на позначення національності *Dutch*, вибрані методом суцільної вибірки із словників *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English (2005)*, *New Oxford American Dictionary of Current English (2005)*, *Longman Dictionary of English Language and Culture (2005)*, *Longman Dictionary of Contemporary English*

(2010), *Cambridge Advanced Learner's Dictionary* (електронний ресурс), *Oxford dictionaries online* (електронний ресурс), *The Free Online Dictionary* (електронний ресурс), а також різних інтернет-ресурсів;

- 212 ідіоматичних виразів, прислів'їв і приказок, що вербалізують автостереотипи нідерландців, відібраних методом суцільної вибірки зі Словника ідіом Ван Дале (*Van Dale Idioomwoordenboek*, 1999) та Словника прислів'їв і приказок Ван Дале (*Van Dale Spreekwoordenboek*, 2007);
- 5114 лексичних одиниць нідерландської мови, запозичених із англійської або утворених за допомогою морфем англійської мови в нідерландській мові;
- нідерландськомовні телевізійні передачі 2010 – 2011 рр. в обсязі близько 7 годин;
- архів щоденної нідерландськомовної газети *Volkskrant* з квітня 1994 по серпень 2011 року обсягом понад 200 000 сторінок;
- нідерландськомовні тексти з інтернет-блогів загальною кількістю близько 150 000 знаків;
- нотатки прикладів переключення коду із власного спілкування з нідерландцями в обсязі близько 10 000 знаків.

Методи дисертаційного дослідження. Для вирішення поставлених завдань у дисертаційному дослідженні застосовано методи суцільної вибірки, лексико-семантичного аналізу, індуктивного та дедуктивного аналізу й синтезу, компаративний, інтерпретаційний, кількісний та описовий методи.

Наукова новизна дослідження й одержаних результатів полягає в тому, що вперше у вітчизняному мовознавстві здійснено систематичне виділення англійських запозичень у нідерландській мові, розроблено й описано їхню предметно-тематичну класифікацію, а також охарактеризовано особливості функціонування англомовних запозичень у комунікативному просторі Нідерландів як результату міжкультурної комунікації.

Теоретичне значення дисертації полягає у розвитку теорії мовних контактів на матеріалі англійської та нідерландської мов, у дослідженні на новому та актуальному мовному матеріалі проблем мовної взаємодії глобальної англійської та локальної нідерландської мов, у встановленні результатів взаємодії та функціонування англійської та нідерландської мов у контексті міжкультурної комунікації. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані під час подальших розробок цього напрямку.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їхнього використання в теоретичних і практичних курсах з англійської та нідерландської мов, спецкурсах і семінарських заняттях з теорії комунікації, міжкультурної комунікації, компаративістики, лінгвокультурології та лінгвокраїнознавства, під час написання дисертаційних і дипломних робіт.

На захист виносяться такі положення:

1. Постійне використання англійської мови в комунікації нідерландців призводить до того, що англійська має значний вплив на нідерландську, насамперед на лексико-семантичному рівні. Велика кількість запозичень англійського походження спостерігається в нідерландській мові у таких сферах: військова справа, економіка, комп'ютерні технології і техніка, ЗМІ, культура та мистецтво, транспорт, медицина, навколишній світ, наука та освіта, побут, соціальні відносини.

2. У процесі запозичення з англійської мови до нідерландської виокремлюються три типи семантичних значень запозичених лексичних одиниць: збереження значення англійського слова в нідерландській мові; утворення в нідерландській мові слів за допомогою двох або більше морфем англійської мови зі значенням, відмінним від значень слів у англійській мові; утворення нового значення слова або словосполучення в нідерландській мові, відмінного від значення слова або словосполучення в англійській мові.

3. Адаптація англійськомовних запозичень у нідерландській мові відбувається на морфологічному рівні: іменники та дієслова адаптуються повністю, а прикметники поділяються на такі, що не адаптуються до граматичної системи

нідерландської мови, і такі, що у процесі запозичення змінюються відповідно до правил нідерландської мови. Також у процесі адаптації запозичень з англійської мови мають місце орфографічна та граматична інтерференція.

4. Англійська мова широко використовується в комунікативному просторі Нідерландів, насамперед під час спілкування нідерландців між собою в повсякденному житті та комунікації в телевізійних передачах. Як для спонтанного мовлення нідерландців у повсякденному житті, так і для спілкування нідерландців у телевізійних передачах характерним є явище переключення кодів із нідерландської мови на англійську та навпаки – з англійської на нідерландську, якщо комунікація нідерландців відбувається у присутності носіїв інших мов. Переключення кодів проявляється на лексико-семантичному та морфологічному рівнях.

5. Запозичення з англійської мови в нідерландську активно вживаються в нідерландськомовних газетах і блогах. У газетах запозичення вживаються в усіх рубриках (новини, економіка, спорт, культура тощо), в електронній комунікації англіцизми трапляються у блогах на різну тематику (особисті щоденники, нотатки про різні захоплення – рибалка, музика, фільми, спорт тощо). Зазвичай у тексті нідерландською мовою (як у газетних статтях, так і в блогах) зустрічаються поодинокі слова, запозичені з англійської мови в нідерландську, без зміни форми та значення; проте також можна знайти словосполучення та речення англійською мовою.

Апробація результатів дослідження. Головні напрямки дисертаційного дослідження та його основні положення і висновки доповідалися автором на п'яти наукових конференціях: Всеукраїнській конференції за участю молодих вчених «Європейські мови в комунікативному просторі XXI ст.» (м. Київ, 22 квітня 2009 року); Всеукраїнській конференції за участю молодих вчених «Етнічні виміри універсуму: мова, література, культура» (м. Київ, 14 квітня 2010 року); XIX Міжнародній науковій конференції імені проф. Сергія Бураго «Мова і культура» (м. Київ, 23 червня 2010 року); Міжнародній науковій конференції «Думка й слово: традиції О. Потебні й сучасна філологічна наука

(до 175-річчя О. Потебні)» (м. Київ, 21 жовтня 2010 року); Всеукраїнській конференції (за участю молодих вчених) «Концепти та константи в мові, літературі, культурі» (м. Київ, 14 квітня 2011 року).

Дисертацію обговорено на засіданні кафедри англійської філології Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка в жовтні 2011 року.

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження викладені автором у 6 одноосібних наукових публікаціях, представлених у фахових виданнях ВАК України.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять 14 підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, списку лексикографічних джерел і двох додатків. Загальний обсяг дисертації становить 309 сторінок, із них 239 сторінок основного тексту та 70 сторінок додатків. Список використаних джерел містить 327 найменувань, з яких 132 – іноземними мовами (англійською та нідерландською) на 37 сторінках; список лексикографічних джерел містить 60 найменувань на 5 сторінках. Роботу проілюстровано 4 схемами та 6 таблицями.

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми, її актуальність, визначено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, описано методи та матеріал дослідження, висвітлено наукову новизну, теоретичне значення та практичну цінність роботи, описано методи та матеріал дослідження, сформульовано положення, що виносяться на захист, наведено дані про апробацію положень дисертації та публікації її основного змісту.

У першому розділі дисертації «**Проблеми міжкультурної комунікації в сучасній лінгвістиці**» розглядаються виникнення та розвиток теорії міжкультурної комунікації як окремої галузі досліджень у Сполучених Штатах Америки, Західній Європі, Росії та Україні; досліджуються теоретичні засади та загальні характеристики теорії міжкультурної комунікації та розкриваються

стереотипні уявлення про етнічного нідерландця в міжкультурній комунікації крізь призму англійської та нідерландської мов.

У другому розділі дисертації «**Нідерландська і англійська мови в аспекті мовних контактів**» описуються передумови і теоретичні засади дослідження мовних контактів між англійською та нідерландською мовами, подається огляд сучасної мовної ситуації та мовної політики в Нідерландах, аналізується взаємозв'язок нідерландської та англійської мов як результат міжкультурної комунікації, подається предметно-тематична класифікація англійських запозичень у нідерландській мові, аналізується процес морфологічної адаптації запозичень із англійської в нідерландську мову, вивчається функціонування англійських запозичень в орфографічній системі нідерландської мови та досліджується граматична інтерференція як наслідок взаємодії англійської та нідерландської мов.

У третьому розділі дисертації «**Вплив англійської мови на нідерландську в різних видах дискурсу**» описується процес переключення кодів у спонтанному мовленні нідерландців у ситуаціях повсякденного спілкування та під час комунікації в телевізійних передачах, досліджується змішання англійської та нідерландської мов на прикладах текстів друкованих ЗМІ, що видаються на території Нідерландів, аналізується взаємодія мов під час електронної комунікації у блогах.

У **загальних висновках** підводяться підсумки та презентуються основні досягнення дисертаційного дослідження, обґрунтовується необхідність подальшого дослідження проблеми та пов'язаних з ним питань, а також визначаються напрямки, за якими можна продовжувати це дослідження.

РОЗДІЛ 1

ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Виникнення та розвиток теорії міжкультурної комунікації

Теорія міжкультурної комунікації вважається відносно новою галуззю досліджень, хоча міжкультурні контакти мали місце ще з давніх часів. Проблеми взаємодії та взаємовпливу культур, співвідношення мови та культури, а також пошук оптимальних форм міжкультурного спілкування вже досить довгий час привертають увагу дослідників (А. Вежбицька, Е. М. Верещагін, В. фон Гумбольдт, У. Лабов, О. О. Потебня, Е. Сепір, Б. А. Серебренніков [31 – 32; 56; 96 – 97; 139; 157 – 159]). Концепції, що згодом стали основними для розвитку теорії міжкультурної комунікації (МКК), було закладено ще задовго до виділення міжкультурної комунікації в окрему науку. [101, с. 5]

Інтерес до проблем міжкультурної комунікації визначається в основному двома сучасними тенденціями – глобалізацією та регіоналізацією, що значним чином впливає на механізми спілкування людей. Як результат взаємодоповнюваності та взаємодії цих процесів, можна назвати такі передумови виникнення теорії міжкультурної комунікації:

- 1) захист власної мови та культури як умови збереження національної ідентичності;
- 2) дистанція, відмова від порушення фізичних і ментальних кордонів представників інших національностей, народів;
- 3) толерантність як визнання іншої точки зору;
- 4) внутрішнє налаштування на плюралізм як спроба сприйняти «своє» з іншої перспективи;
- 5) увага до «чужої» точки зору на «своє». [74, с. 109]

Глобалізація як процес тісно пов'язана з явищем мультикультуралізму, тобто паралельним співіснуванням культур, їхнім взаємопроникненням,

збагаченням і розвитком. Наразі світ є настільки культурно плюралістичним, що більшість західних країн (наприклад, Велика Британія, Нідерланди, Бельгія, Німеччина) навіть офіційно проводять політику, спрямовану на збереження та розвиток культурних відмінностей між представниками різних культур, що проживають на одній території – на противагу США, де цілеспрямованою є політика «плавильного казана» (*melting pot*).

Одночасно неоднорідність етнічної структури, нерівномірність етнічних і демографічних процесів закономірно призводять до різноманітних проблем, суперечок, конфліктів. Проте варто зазначити, що етнічні конфлікти виникають не через сам факт співіснування етносів, а через політичні, соціально-економічні та історичні умови, у яких живуть та розвиваються ці спільноти (наприклад, конфлікти між ірландцями й англійцями, фламандцями і валонцями, англо- і франкомовними канадцями). Такі умови життя сучасного суспільства ще раз актуалізують виокремлення МКК у незалежний напрям дослідження.

Уперше термін «міжкультурна комунікація» (англ. *intercultural communication*) було запропоновано 1959 року Едвардом Холлом у праці *The Silent Language*; саме в цей час МКК формується як галузь знань, що намагається пізнати взаємовплив культури та комунікації. У цій роботі міжкультурною комунікацією вважається ідеальна мета, до якої повинна прагнути людина, щоб якомога краще та ефективніше адаптуватися до оточуючого світу. [107, с. 28] Відтоді дослідники значно просунулися в теоретичній розробці цього феномену, з'явилося багато визначень міжкультурної комунікації.

У нашому дослідженні *міжкультурна комунікація* розуміється як вид комунікації (вербальної та невербальної), при якому відбувається взаємодія різних культур і представників цих культур (різних етнічних індивідів, груп). Синонімами цього поняття є «інтеркультурна комунікація» (варіант перекладу «міжкультурна комунікація» з англійської *intercultural communication*), «кроскультурна комунікація» (англ. *cross-cultural communication*), «транскультурна комунікація» (англ. *trans-cultural communication*),

«мультикультурна комунікація» (англ. *multicultural communication*), «міжетнічна комунікація», а також поняття міжкультурної інтеракції.

Варто також зазначити, що термін *intercultural communication* насамперед підкреслює зони різних культур, які накладаються одна на одну, тому взаємодія та взаємозв'язок культур набувають таким чином особливої значущості. Дещо інший характер має термін *cross-cultural communication*, що вказує на перетинання кордону культур як основу міжкультурної комунікації. Ще один термін – *мультикультурна комунікація* підкреслює думку про безліч культур, що одночасно беруть участь у спілкуванні. [74, с. 107 – 108]

Однією з найбільш характерних рис МКК є приналежність комунікантів до різних культур. Це означає, що у випадках прямого контакту учасники комунікації використовують засоби мовного коду з культурно-специфічними смислами, а також стратегії і тактики спілкування, які відрізняються від тих, котрими вони користуються у випадках інтеракції всередині однієї культури. [14, с. 9]

Основні дослідження теорії та практики міжкультурної комунікації відбуваються навколо проблем успішності або неуспішності спілкування представників різних національностей (встановлення причин невдачі у випадках, коли основної мети комунікації не було досягнуто), а також виявлення відмінностей комунікативної поведінки представників різних культур.

Проаналізувавши праці, присвячені дослідженню проблем міжкультурної комунікації, можна зробити висновок, що поступово з галузі гуманітарного міждисциплінарного знання МКК формується як окрема наука. Внесок у розроблення теоретичних засад сучасної теорії МКК таких напрямів дослідження, як соціологія, соціолінгвістика, культурологія, лінгвокультурологія, лінгвокраїнознавство, етнологія, етнолінгвістика, комунікативна лінгвістика, лінгвопрагматика, міжмовна прагматика, дискурсивний аналіз, методика викладання іноземних мов тощо, визнається і вітчизняними, і зарубіжними вченими. Проте, водночас, за наявності великої

кількості робіт, присвячених міжкультурній комунікації, все-таки зараз у теорії МКК відсутня чітко визначена теоретична база та фактично немає власної термінології, а та термінологія, що сформувалася в межах досліджень з міжкультурної комунікації, тяжіє до суміжних сфер гуманітарного знання. Вищезазначені фактори перешкоджають представникам різних наукових галузей і напрямів досягти взаєморозуміння щодо подальшого розвитку теорії МКК. Починаючи з 1970-х років очевидно є так звана «понятійна криза» в дослідженнях міжкультурної комунікації. [14, с. 10]

Головними теоретико-методологічними засадами міжкультурної комунікації вважаються функціоналізм і культурний релятивізм. [52, с. 49 – 50] Значення функціоналізму для процесу міжкультурної комунікації полягає в тому, що він орієнтує на розуміння інших типів культур, дослідження незвичного способу життя, прагнення вивчити культуру зсередини та усвідомлення інших культурних цінностей. Предметом дослідження з точки зору функціоналізму стали питання взаємозалежності членів соціокультурних груп, їхня конформність щодо очікувань один до одного, знання та навички членів цих соціокультурних груп, які, у свою чергу, є необхідними для підтримки цілісності власної культури. Дослідники також зосереджують увагу на механізмах соціальної інтеграції, що зменшують міжгрупові відмінності, захисних механізмах, що усувають міжкультурні конфлікти, та адаптивних механізмах, що зменшують взаємну різноманітність культур.

Принцип культурного релятивізму відіграє важливу роль у міжкультурній комунікації, оскільки потребує поваги і терпимості до норм, цінностей і типів поведінки чужих культур. Він формує прагнення зрозуміти культуру кожного народу зсередини, усвідомити сенс її функціонування на основі уявлень про ідеальне та бажане певної культури.

Загалом, об'єктивними підставами для вивчення міжкультурної комунікації є відмінності між культурами. У найширшому плані міжкультурну комунікацію можна окреслити таким чином:

- МКК розглядає використання знання про культуру іншого народу на прикладі конкретних ситуацій;
- МКК акцентує увагу на поліпшенні ефективності спілкування не тільки між представниками інших культур, а й між представниками однієї нації;
- МКК бере свої витoki з таких дисциплін, як антропологія та лінгвістика, проте з часом виокремилася в самостійну галузь дослідження;
- невербальна комунікація є чи не найважливішою складовою міжкультурної комунікації, особливо виділяється орієнтація людей у часі та просторі;
- експериментальне навчання є основним компонентом досягнення міжкультурної комунікації. [232, с. 12]

Життєдіяльність і стосунки людей регулюються нормами, що є визнаними в певній культурі, які регулюють практично всі сфери людського мислення та поведінки, а також впливають на характер світосприйняття та міжособистісні стосунки, адже кожна людина реагує на оточуючий світ відповідно до особливостей своєї культури. Поведінка представників інших культур не є непередбачуваною, оскільки піддається вивченню та прогнозуванню. Таким чином виникає потреба у проведенні спеціальних, перш за все лінгвістичних і культурологічних досліджень, спрямованих на формування знань і навичок міжкультурної комунікації.

1.1.1. Дослідження міжкультурної комунікації в Сполучених Штатах Америки

Поява міжкультурної комунікації як окремого напрямку дослідження зумовлено певними історичними та суспільними факторами. Вивчення МКК у США було започатковано завдяки американським політикам, бізнесменам і дипломатам, яким з власних інтересів потрібно було зрозуміти причини міжетнічних конфліктів і вирішити проблеми, що виникали при міжкультурній взаємодії. Це сталося тому, що саме після Другої світової війни сфера впливу американської політики, економіки та культури почала поширюватися на весь

світ. Проте, незважаючи на позиції лідера, які займала країна, американці навіть найвищих чинів були зовсім не підготовлені до інтеракції з представниками інших національностей, оскільки культурна специфіка США щодо єдності мови та поведінки (скерована у свою чергу загальною системою освіти) не готувала жителів країни до взаємодії з мовним і культурним розмаїттям.

Під час комунікації з представниками інших країн американські чиновники та бізнесмени часто ставали безпорадними. Таке спілкування нерідко призводило до конфліктів і взаємної ворожості. Навіть досконале знання мови не вирішувало проблем. У зв'язку з цим поступово окреслювалася необхідність вивчення не тільки іноземної мови, але також відповідної культури, традицій, звичаїв тощо.

До того ж у післявоєнний період Америка розробила програму економічної допомоги країнам, що розвиваються. У рамках різних проектів, що втілювалися в широкому спектрі напрямів (наприклад, освіта, здоров'я, бізнес і комп'ютерні технології, навколишнє середовище, програми для розвитку молоді, аграрний сектор тощо [270, ел. р.]), експерти й активісти Корпусу Миру (*Peace Corps*) відвідували різні країни, де вони також стикалися з непорозумінням, що часто призводило до провалу місії. З самого початку практичного втілення програми керівники та виконавці зрозуміли, що вони мають недостатні знання для вирішення певних проблем представників інших країн. Велика кількість невдач активістів Корпусу Миру виявила потребу в спеціальних тренінгах із практичних навичок міжкультурної комунікації.

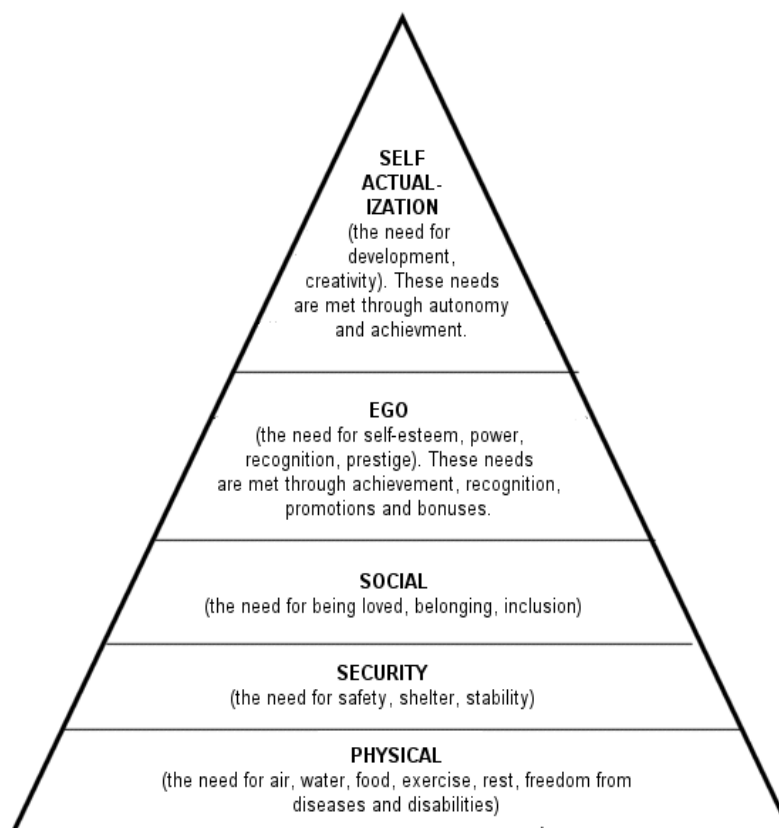
Для поліпшення ситуації, що склалася, 1946 року адміністрація США прийняла важливі поправки до Акту про службу за кордоном (*Foreign Service Act, 1924*) та заснувала Інститут дипломатичної служби (*Foreign Service Institute*) для навчання чиновників дипломатичній службі та ознайомлення їх з мовою та культурою країни перед виїздом за кордон. Його очолив видатний американський антрополог і лінгвіст Едвард Холл (*Edward Hall*), що розробив концепцію вивчення різних культур. Він запропонував готувати спеціалістів,

які професійно орієнтуються в інших культурах так само, як навчають перекладачів і викладачів іноземних мов.

Інститут став центром співпраці науковців різних спеціальностей – лінгвістів, антропологів, соціологів, психологів тощо. Їх основним завданням була розробка тренінгів для спеціалістів, яких відправляли за кордон. Теоретики МКК базували свої дослідження насамперед на холістично-динамічній теорії мотивації видатного американського психолога Авраама Маслоу (*Abraham Maslow*), яка розмежовувала людські потреби на найнижчі та найвищі відповідно до рівня розвитку певної людини. [271, с. 55] (див. схему 1.1. «Піраміда потреб Авраама Маслоу»)

Схема 1.1.

Піраміда потреб Авраама Маслоу

Викладачами Інституту були переважно носії мови, які вели свої заняття згідно з чітко визначеною мовною програмою й одночасно несвідомо навчали основам спілкування у власній культурі. У свою чергу, перед студентами

Інституту ставилися винятково практичні цілі: як підготуватися до більш ефективної співпраці з представниками інших країн за кордоном та адаптуватися до їхнього способу життя.

Ще одним із завдань спеціалістів Інституту було проводити дослідження невдач у міжкультурній комунікації. Проте, їхні намагання зрозуміти та пояснити поведінку людей із різними культурними витоками були засновані більше на інтуїції, власних спостереженнях, прецедентах, аніж на знаннях і досвіді, тому спочатку такі дослідження не мали плідних результатів.

Загальним висновком науковців Інституту було таке: кожна культура формує власну систему цінностей, пріоритетів і моделей поведінки, тому опис, інтерпретацію й оцінку певної культури потрібно робити лише з точки зору цієї конкретної культури. Це означає, що всі культури різні, треба бути терпимими до них, тому опис, інтерпретацію й оцінку певної культури необхідно проводити з позицій культурного релятивізму. Така позиція до опису культури викликала багато політичних і моральних дебатів з приводу того, чи можна одні й ті самі критерії застосовувати до різних культур, оскільки, наприклад, цінності однієї культури можуть базуватися на пригніченні меншості, а цінності іншої засновані на терпимості та свободі.

Перший етап досліджень Інституту закінчився 1956 року. У книзі Едварда Холла *The Silent Language* (1959 р.) було опубліковано основні результати досліджень, що пізніше стали програмою подальшого розвитку теорії міжкультурної комунікації. У своїй праці Е. Холл не тільки довів тісний зв'язок між культурою та комунікацією, але також необхідність дослідження різних культурних поведінкових систем. Він провів аналогію з вивченням граматичних категорій іноземних мов і дійшов висновку, що шляхом передачі практичних знань і навичок можна також достатньо глибоко вивчити інші культури. [242] У своїй другій книзі *The Hidden Dimension* 1966 року Е. Холл обґрунтував важливість міжкультурного аналізу, а також сприйняття часу та простору в різних культурах. [241]

Інтерпретація культури та комунікації, зроблена Е. Холлом, була темою багатьох дискусій у США. Інтенсивність дебатів привела до виникнення «Щорічника з міжнародної та міжкультурної комунікації» (*The International and Intercultural Communication Annual*) (1974 р.) та «Міжнародного журналу міжкультурних відносин» (*International Journal of Intercultural Relations*) (1974 р.). У цих журналах висвітлювалися проблеми комунікації, культури та мови. Тоді ж поряд із поняттям «міжкультурний» з'явилися поняття «крос-культурний» і «мультикультурний»: всі ці поняття в той час строго не розмежовувалися, але термін «міжкультурний» виявився найбільш вдалим.

Е. Холл дійшов висновку, що можна навчитися комунікації з представниками інших країн завдяки вивченню культури тих народів. Це означало виокремлення міжкультурної комунікації не тільки як предмета наукових досліджень, але також як окремої дисципліни. На думку Е. Холла, метою міжкультурної комунікації як науки є досягнення практичних потреб представників різних культур, щоб зробити їх спілкування більш успішним. Е. Холл був першим, хто вважав комунікацію видом діяльності, що потребує аналізу. Пізніше він розробив комунікативну теорію взаємодіючих культурних моделей (*theory of cultural patterns of interaction*).

Публікації Е. Холла привернули увагу багатьох представників різних спеціальностей, які продовжили розвивати його вчення. [198; 202 – 203; 235 – 238; 244; 254; 260 – 261; 287; 289; 294 – 295; 297; 302; 305; 312; 317 – 318; 326 та ін.] Невдовзі визначилося декілька напрямів досліджень міжкультурної комунікації та було створено декілька шкіл з вивчення МКК.

Один із напрямів дослідження МКК очолили Клайд Клакхон (*Clyde Kluckhohn*) і Фред Стродбек (*Fred Strodbeck*), які запропонували свою методологію вивчення культур різних народів. На думку цих авторів, основні розбіжності культур можна встановити за ставленням індивідуальних культур до таких концептів, як оцінка людської природи (*the human nature orientation*), ставлення людини до природи (*the man-nature orientation*), ставлення до

концепту часу (*the time orientation*) та оцінка активності / пасивності (*the activity orientation*). [305]

У середині 60-х років ХХ століття проблеми міжкультурної комунікації стали центральним об'єктом досліджень в університеті м. Пітсбург, Пенсильванія (США). Спираючись на культурний аспект гіпотези Сепіра-Ворфа, політолог Маршал Сінгер (*Marshall Singer*) написав книгу *Culture: A Perceptual Approach*, у якій розробив поняття «сприйняття» (*perception*) та «системи сприйняття» (*perceptual systems*), що вважалися сполучною ланкою між культурою та думкою. Науковець наполягав на тому, що мову потрібно вважати лише одним із способів встановлення та підтримки сприйняття серед членів певної культурної групи. [302] Тим часом група психологів університету Іллінойс під керівництвом Гаррі Тріандіса (*Harry Triandis*) вивчала культурну асиміляцію. Результати цих досліджень опубліковано в книзі *The Analysis of Subjective Culture*, присвяченій зіставному аналізу природи культур. [316]

Засновниками іншого напрямку в межах міжкультурної комунікації були Л. А. Самовар (*L. A. Samovar*) та Р. Е. Портер (*R. E. Porter*), які цікавилися проблемою вербального та невербального спілкування. У своїй книзі *Intercultural Communication: A Reader (1972)* автори досліджували проблему інтерпретації невербальної комунікації. Вони вважали, що невербальні символи, які мають позитивні характеристики в одній культурі, можуть бути негативно інтерпретовані в інших культурах. [294]

Розробка теорії міжкультурної комунікації в США у 60 – 70-х роках ХХ століття була доповнена новими напрямками й аспектами дослідження. Одними з них були дослідження адаптації (*adaptation*) та культурного шоку (*culture shock*).

Поступово ідеї міжкультурної комунікації почали привертати увагу і представників сфери освіти. Процес становлення міжкультурної комунікації як навчальної дисципліни почався у 60-х роках ХХ століття, коли цей предмет почали вивчати у низці американських університетів. Згодом зміст навчального курсу з МКК кардинально змінився: у 70-х роках винятково практичний

характер курсу було доповнено теоретичними узагальненнями. Таким чином курс МКК отримав форму класичного університетського курсу, який поєднує в собі як теоретичні положення, так і практичні аспекти.

Загалом парадигматичний аспект розвитку міжкультурної комунікації в США як окремої наукової дисципліни включає в себе:

- визначення меж концептуальних положень і розробку теоретичних основ у 1940 – 1950-х рр.;
- апробацію розроблених теоретичних положень у процесі ведення тренінгів, семінарів і курсів для учасників процесу міжкультурної комунікації (дипломатів, бізнесменів, студентів міжнародних програм, волонтерів Корпусу Миру та ін.) у 1960 – 1970-х рр.;
- уточнення та доопрацювання концепцій МКК виходячи із сфер її застосування у 1980 – 1990-х рр.;
- розвиток МКК як самостійної дисципліни, що має власний предмет дослідження та методологічну базу із середини 1990-х до нашого часу. [142, с. 12 – 13]

Сучасне дослідження міжкультурної комунікації в США розгортається у двох напрямках: *міжнародна міжкультурна комунікація* як взаємодія різних культур і *внутрішня міжетнічна комунікація* як взаємодія субкультур усередині однієї культури. [3, с. 12]

Варто також зазначити, що в США функціонує велика кількість різноманітних асоціацій і товариств, що допомагають вченим об'єднувати свої зусилля для розвитку теорії міжкультурної комунікації. Так, наприклад, з 1950 року успішно працює Міжнародна асоціація з питань комунікації (*International Communication Association – ICA*), а з 1974 року – Товариство міжкультурного навчання, освіти й досліджень (*Society for Intercultural Education, Training and Research – SIETAR*). Із середини 70-х років XX століття друкуються щорічні видання з міжнародної комунікації (*International and Intercultural Communication Annuals, 1974*), щоквартальний журнал міжкультурних зв'язків (*International Journal of Intercultural Relations, 1977*). Усі ці заходи роблять США

безперечним лідером щодо кількості досліджень і теорій, присвячених вивченню міжкультурної комунікації.

1.1.2. Дослідження міжкультурної комунікації в Західній Європі

Європейські вчені зацікавилися темою міжкультурної комунікації значно пізніше, ніж їхні американські колеги, і варто зазначити, що вони звернули увагу на дослідження проблем МКК абсолютно з інших причин.

Уперше про проблеми міжкультурної комунікації заговорили на науковому симпозіумі *International and cross-cultural communication between developed and developing countries*, що проходив 1966 року в Берліні. Організатори симпозіуму намагалися презентувати німецьким науковцям новий напрям досліджень, що мав практичну цінність, і дати імпульс новим дослідженням. Проте науковці не дуже радо відреагували на запропоновану тему, тому очікування організаторів не виправдалися.

Тільки через декілька років європейські вчені все-таки зацікавилися результатами досліджень міжкультурної комунікації: формування Європейського Союзу відкрило кордони багатьом державам, і це привело до вільного пересування людей, капіталу і товарів. Європейські міста почали швидко змінювати свої обличчя, оскільки наповнилися представниками різних культур. На цьому тлі поступово починає формуватися науковий інтерес до проблем міжкультурної комунікації.

Першими спробували досліджувати міжкультурну комунікацію викладачі іноземних мов. Трохи пізніше психологи також почали обговорювати проблеми міжкультурної комунікації, перш за все звертаючи увагу на проблеми ціннісної орієнтації, етнокультурної ідентичності, почуття «несхожості» в чужому середовищі.

Сучасні дослідження міжкультурної комунікації в Німеччині почалися наприкінці 1980-х років, коли професор К. Рот (*K. Roth*) з Мюнхенського університету зазначив, що до того часу етнографія не була задіяна в дослідженнях з міжкультурної комунікації та культурних контактах на

підприємствах. Відтоді німецькі вчені досліджують проблеми акультурації, міграції іноземних працівників, відносини між іноземними та німецькими співробітниками. Різні дослідження виділяють різні аспекти: розбіжності у сприйнятті, поведінці та мові. Мета та об'єкт дослідження визначали методи дослідження: науковці використовували герменевтику, когнітивну психологію, лінгвістику, етносемантику та етнометодологію.

У 1970 – 1980-х роках ХХ століття деякі університети Західної Європи почали активно вивчати міжкультурну комунікацію і на кшталт США ввели до переліку академічних курсів новий предмет. Використовуючи досвід своїх американських колег у викладанні міжкультурної комунікації, навчальні програми було розроблено на основі фольклористики, етнології та лінгвістики.

Проте зараз вивчення теорії міжкультурної комунікації як академічного курсу впроваджено лише в декількох європейських університетах (наприклад, *Newcastle University* у Великій Британії; *Tilburg University* у Нідерландах; *University of Helsinki* у Фінляндії; *Hochschule Heilbronn* у Німеччині тощо). Більше того, орієнтація та зміст курсів розроблено згідно зі спеціалізацією кафедри, на якій викладається предмет: наприклад, у Великій Британії міжкультурна комунікація викладається в межах прикладної лінгвістики.

Сучасний процес глобалізації та європейської інтеграції створив сприятливі умови для вивчення міжкультурної комунікації, оскільки проблеми багатокультурності стали важливими для всіх європейських країн без винятку. На основі цього активно розвивається інтерес до проблем міжкультурної комунікації, виникає потреба в її вивченні. Демографічна ситуація у Європі дозволяє припустити, що досить швидко теорія міжкультурної комунікації стане новим міждисциплінарним напрямом активних досліджень, а також буде введена як нова академічна дисципліна у європейських університетах.

1.1.3. Дослідження міжкультурної комунікації в Україні та Російській Федерації

В Україні та Російській Федерації дослідження теорії міжкультурної комунікації було ініційоване викладачами іноземних мов, які першими зрозуміли, що власне знання іноземної мови недостатньо для того, щоб ефективно спілкуватися з представниками інших культур. Сьогодні є очевидним, що успішні контакти з представниками інших культур неможливі без знання особливостей цих культур, а також без практичних навичок міжкультурного спілкування.

Нещодавно декілька російських університетів (Московський державний університет, Санкт-Петербурзький державний університет, П'ятигорський державний лінгвістичний університет, Тульський державний університет та ін.) впровадили новий предмет до освітньої програми для студентів – міжкультурну комунікацію. Метою цього предмета є допомогти студентам успішно взаємодіяти з людьми різного етнічного походження на щоденному міжособистісному рівні.

У Росії нова дисципліна поширилася наприкінці 90-х років ХХ століття. Основні ідеї було висунуто вченими інститутів РАН і МДУ. Наразі міжкультурна комунікація як незалежна наука й академічна дисципліна тільки проходить стадію формування в РФ. Цей предмет зазвичай включають до розкладу лінгвістичних факультетів, а зміст курсу, перш за все, висвітлює загальні теоретичні основи міжкультурної комунікації й культурні питання, особливі для носіїв певної мови. У 1998 році було засновано окрему серію вісника Московського державного університету «Лінгвістика і міжкультурна комунікація».

Серед сучасних дослідників теорії міжкультурної комунікації варто назвати науковців, які у своїх фундаментальних працях розглядають проблеми міжкультурного спілкування: Т. Н. Астафурова, С. К. Бондирева, Е. Я. Бурліна, Ж. А. Верховська, Л. Г. Вікулова, О. Л. Головлева, Н. Л. Грейдіна, Л. І. Грішаєва, Т. Г. Грушевицька, Д. Б. Гудков, С. Д. Гурієва, В. Г. Зінченко,

Л. С. Знікіна, В. Г. Зусман, В. В. Кабакчі, Н. В. Каліна, І. Е. Клюканов, В. В. Кочетков, В. В. Красних, О. А. Леонтович, Л. К. Муллагалієва, Н. В. Муравьєва, І. В. Наместнікова, Т. Н. Персікова, І. В. Привалова, Ю. Рот, А. П. Садохін, Г. В. Терехова, С. Г. Тер-Мінасова, В. І. Тхорик та Н. Ю. Фанян, Е. Г. Фалькова, В. П. Фурманова, М. А. Царева, Н. Л. Шамне, Т. В. Шульженко. [11; 21; 26; 33; 39; 50 – 54; 56; 74 – 76; 79 – 80; 85; 88 – 89; 101 – 103; 111; 116 – 117; 119; 123 – 124; 129; 146; 149 – 151; 166 – 168; 173; 178; 181; 185; 191]

В Україні процес дослідження міжкультурної комунікації теж набуває обертів: наукові дослідники захищають дисертації, у яких висвітлюється проблематика МКК із різних позицій (наприклад, Д. С. Бородіна, Т. В. Брідко, О. Р. Валігура, Ю. М. Захарова, Г. В. Зимовець, Т. Л. Кацберт, І. О. Кулинич, Л. М. Курченко, І. М. Кушнарьова, І. Ю. М'язова, Ю. В. Малахова, К. В. Мацик, Д. О. Петренко, О. Д. Петренко, Р. Є. Пилипенко, Н. О. Попова, Б. В. Слющинський, Є. А. Устінович, М. А. Федотова, Д. М. Храбскова, А. Б. Юнацька [22; 24; 29; 69; 73; 82; 93 – 95; 107 – 108; 110; 132 – 134; 138; 162; 170; 175; 180; 195]); публікують підручники та статті (наприклад, І. О. Алексєєва, Ф. С. Бацевич, А. Д. Белова, Д. С. Бородіна, Є. Г. Ганиш, П. Т. Гусєва, П. Н. Донець, І. П. Зайцева, Ю. М. Захарова, Ю. А. Зацний, В. П. Іванишина, Г. Ісаєва, Т. Л. Кацберт, Е. Комінарецова, А. Е. Левицький, Г. І. Меліка і О. М. Гвоздяк, М. А. Новикова, В. К. Панкова, А. Й. Паславська, О. Д. Петренко, С. В. Плотницька, Р. С. Помірко, І. П. Попик, Е. В. Рубанюк, О. Е. Семенець, І. Д. Фаріон, Ю. Е. Фінклер, О. С. Фоменко, О. І. Чередниченко [3; 13 – 14; 16; 23; 57; 59 – 60; 67 – 68; 71; 78; 83; 99; 112; 121; 126 – 127; 130 – 131; 135 – 137; 147; 154 – 155; 161; 174; 176 – 177; 182; 183; 184; 227; 251; 263] та ін.)

1.2. Основні положення сучасної теорії міжкультурної комунікації

Міжкультурна комунікація починається з простого усвідомлення того факту, що культурні розбіжності реально існують між людьми, тому основною

метою у процесі спілкування є подолання міжкультурних відмінностей. Як уже зазначалося, міжкультурна комунікація являє собою особливу форму комунікації двох або більше представників різних культур, під час якої відбувається обмін інформацією та культурними цінностями.

Процес міжкультурної комунікації є специфічною формою діяльності, що не обмежується тільки знанням іноземних мов, а потребує також знання матеріальної та духовної культури іншого народу, релігії, цінностей, моральних установок, світогляду тощо, які в сукупності визначають модель поведінки партнерів у комунікації. [151, с. 79] Тільки за умови однакового рівня володіння іноземною мовою та знання культури стає можливим ефективно та плідне спілкування.

Успішний розвиток міжкультурної комунікації як окремої дисципліни обумовлений науковим фундаментом антропологічних досліджень, присвячених взаємозв'язку мови і культури, а також особистості та культури. [142, с. 6]

Головним завданням теорії МКК є вивчення умов успішної міжкультурної комунікації, що забезпечує міжкультурний обмін і міжкультурну кооперацію. Успіх комунікації проявляється в досягненні та збереженні контакту з партнером у цілях стабілізації міжособистісних стосунків, їх узгодження та взаємної пристосованості: успішність тут розуміється не тільки як конкретний кінцевий результат, а скоріше як процес, у який обидва партнери повинні зробити однаковий внесок.

У процесі міжкультурної комунікації кожна людина одночасно намагається зберегти свою культурну ідентичність і максимально наблизитися до розуміння чужої культури. Це визначає чотири основні форми міжкультурної комунікації: пряму, непряму, опосередковану та неопосередковану. [151, с. 110 – 111]

Як уже зазначалося раніше, через процеси глобалізації в людей зростає усвідомлення необхідності зрозуміти культуру іншого народу. Саме завдяки цьому усвідомленню, а також сукупності нез'ясованих питань про положення

міжкультурної комунікації, МКК було виокремлено в самостійну науку. Проте існує думка, що сучасна лінгвістика ще не може повністю відповісти на запитання, що ж таке міжкультурна комунікація. Ф. С. Бацевич вважає, що предмет дослідження міжкультурної комунікації формується на ґрунті комунікативних основ інтеракції носіїв різних ідіоетнічних культур з обов'язковим виходом на зіставлення і виявлення відмінностей їхніх психо-соціокогнітивних засад, які виявляються у вживанні культурно-специфічних смислів. [14, с. 8]

Компаративний метод є основним, що використовується під час досліджень міжкультурної комунікації. [60, с. 70] Методологічні інструменти інших наук (психологія, педагогіка, соціологія, теорія комунікації тощо) залежать від аспекту дослідження МКК.

Більшість науковців, що займаються дослідженням міжкультурної комунікації незалежно від їхньої спеціалізації та галузей дослідження, погоджуються щодо таких важливих аспектів дослідження МКК: комунікація в контексті культурної глобалізації, масова міжкультурна комунікація, комунікація через всесвітню мережу Інтернет.

П. Н. Донець виокремлює такі функції міжкультурної комунікації:

- функція забезпечення міжкультурного обміну;
- функція розваги (яку, по суті, можна вважати однією з форм обміну);
- освітня функція;
- функція виконання бажань;
- функція захисту особистості від переслідувань у її власній культурі.

[60, с. 65 – 67]

Ф. С. Бацевич виділяє такі аспекти теорії міжкультурної комунікації, що є одночасно об'єктами її дослідження: культурні традиції; соціальні чинники і соціальні функції спілкування; аспекти, пов'язані з етнопсихологією; специфіка тезаурусної організації культурно-мовної спільноти; аспекти, які визначаються специфікою мови певної культурно-мовної спільноти. [13, с. 253]

Отже, дослідження міжкультурної комунікації не обмежується лише аналізом засобів мовного коду, а охоплює комплекс проблем, пов'язаних з етнічними, соціальними, культурними, психологічними чинниками, тобто виявом усіх аспектів фізичного та духовного життя етносу.

У процесі дослідження МКК вчені дійшли висновку, що тренінг є найефективнішим засобом навчання міжкультурній комунікації, який порівняно з іншими методами більше відповідає специфічним вимогам викладання міжкультурної комунікації. Так, найбільш популярними видами тренінгу МКК є такі:

- *біографічна рефлексія* – осмислення власної біографії з метою виявлення власної ідентичності та форм її виявлення в повсякденному житті;
- *польове спостереження* – спостереження за реальною життєвою ситуацією в природній обстановці при безпосередньому контакті з об'єктом, що вивчається;
- *інтерактивне моделювання* – свідоме відтворення різноманітних індивідуальних і групових ситуацій, що виникають під час міжкультурного спілкування;
- *рольова гра* – гра розважального характеру, у якій учасники розподіляють певні ролі та колективно створюють історію або відтворюють уже існуючу, у вигаданих ситуаціях діють відповідно до своїх ролей;
- *самооцінка* – виокремлення певних типів поведінки в процесі міжкультурної комунікації та їх аналіз;
- *симуляція* – штучне створення конкретних ситуацій міжкультурного спілкування та прогнозування можливих варіантів і результатів комунікації, виходячи з різних точок зору й аспектів. [173, с. 55 – 56]

Практика використання таких видів тренінгу доводить, що під час зіставлення двох або більше культур увага акцентується як на загальних складнощах процесу міжкультурної комунікації, так і на конкретних випадках спілкування між представниками різних культур. Використання цих методів у

процесі навчання МКК дозволяє підготувати представників різних культур до ефективного контакту з чужими культурами, навчити їх розуміти своїх партнерів по комунікації та досягати поставлених цілей і результатів під час спілкування.

У сфері міжкультурної комунікації можна виділити два рівні, на яких відбувається процес спілкування: рівень макрокультури (розрізнення культур за континентальною ознакою) та рівень мікрокультури (розрізнення субкультур у межах однієї культури). І якщо існування відмінностей на рівні макрокультур сприймається як належне, то відмінності на рівні мікрокультур чомусь часто залишаються поза увагою. За Карлі Доддом виділяють декілька видів міжкультурної комунікації на мікрорівні: контркультурна, міжетнічна, регіональна, гендерна комунікація, комунікація серед соціальних класів і груп, комунікація в діловій культурі, комунікація між міськими та сільськими жителями, комунікація між представниками різних демографічних груп. [215, с. 12 – 13]

Загальною рисою для всіх рівнів і видів міжкультурної комунікації є неусвідомленість культурних відмінностей між її учасниками. Відповідно, у випадку спілкування двох таких індивідів моделі поведінки кожного з них перестають працювати і комунікація закінчується невдачею. Тільки зрозумівши культурні розбіжності можна поводити себе адекватно відповідно до ситуації міжкультурної комунікації та досягти успіху в процесі спілкування.

Щодо теорій МКК, їх також існує велика кількість. Так, І. Ю. М'язова поділяє теорії дослідження міжкультурної комунікації на три групи. Перша група розглядає процеси міжкультурної комунікації з точки зору класичного підходу до комунікативних процесів між культурами, тобто ґрунтується на ментальних особливостях певних культурних груп (Г. Хофстеде, С. Гантінгтон). Друга група ставить у центрі уваги специфіку вербальної та невербальної комунікації, що є важливою для кожної з культур (Е. Холл, Е. Хірш). Третя група ґрунтується на синтезованому підході, тобто об'єднує

ментальні програми й особливості комунікативних дій для вивчення проблем міжкультурної комунікації (С. Даль, Р. Гестерланд). [107, с. 36]

У свою чергу Т. Г. Грушевицька виділяє такі теорії МКК:

- 1) *теорія редукції невпевненості* полягає в тому, що за допомогою спеціальних методів можна вдосконалити взаємини партнерів по міжкультурній комунікації, а саме змінити очікування кожної конкретної людини від нової культури, зменшити почуття когнітивної невпевненості і тривоги;
- 2) *теорія адаптації* – процес адаптації людини за кордоном як складний багатокомпонентний процес, під час якого він / вона поступово звикає до нового навколишнього оточення та нового перебігу комунікації;
- 3) *координоване управління значенням і теорія правил* вважає людську комунікацію за визначенням недосконалим процесом, у якому неможливо досягнути повного порозуміння, а тому ставить за мету досягнення координації при взаємодії в конкретному контексті та його індивідуальну інтерпретацію, що є зрозумілою для учасників процесу спілкування;
- 4) *риторична теорія* аналізує не тільки індивідуальні відмінності, але й властивості великих груп, підсвідому адаптацію повідомлень відповідно до конкретних ситуацій комунікації;
- 5) *конструктивістська теорія* передбачає наявність у всіх людей особливої когнітивної системи, за допомогою якої вони можуть інтерпретувати слова та дії інших доволі точно та яка впливає на індивідуальну комунікативну поведінку й адаптаційні стратегії в ситуаціях міжкультурної комунікації;
- 6) *теорія соціальних категорій та обставин* акцентує важливість соціальних ролей, стереотипів і схем для процесу комунікації, тобто елементів механізмів сприйняття, які становлять основу взаєморозуміння та соціальної свідомості;
- 7) *теорія конфліктів* описує бар'єри, що виникають під час спілкування представників різних культур. [52, с. 121 – 124]

Аналізуючи вищевикладені теорії міжкультурної комунікації, можна зробити висновок, що жодна з них не здатна бути істинною стосовно цілісного бачення феномену МКК, оскільки кожна теорія характеризує щось окреме, притаманне цьому феномену, проте однозначно може бути корисною для пояснення суті міжкультурної комунікації в цілому.

Як уже зазначалося, науковці Інституту дипломатичної служби США були спеціалістами в різних галузях і ґрунтували свої дослідження саме на знаннях із своїх наукових сфер, тому теорія міжкультурної комунікації отримала еkleктичне забарвлення. Врешті-решт, досягнення різних наукових галузей були інтегровані в окрему науку з власними предметом і методами. Проте, переважне значення мали методи і теоретичні засади фольклористики й етнології. Це стало підґрунтям для двох основних напрямків досліджень теорії міжкультурної комунікації: *описового* та *культурно-антропологічного*.

Перший напрям, що базувався на фольклористиці, є *описовим* (англ. *descriptive approach*), представлений науковцями Геррі Філіпсеном (*Gerry Philipsen*) і Деллом Хаймсом (*Dell Hymes*). Метою цього напрямку є виявлення, опис та інтерпретація щоденної поведінки людей для пояснення прихованих причин і визначальних факторів їхньої культури.

Другий напрям, *культурно-антропологічний* (англ. *cultural anthropology*), представлений Стівом Грунланом (*Steve Grunlan*) і Марвіном Майерсом (*Marvin Mayers*), зосереджується на різноманітних типах культурної діяльності, норм, правил і цінностей соціальних груп і спільнот. Соціальне розрізнення суспільства заохочує певні зразки та правила поведінки в кожній групі. Знання цих правил і зразків сприяє ефективній міжкультурній комунікації, дозволяє ефективно вирішувати ситуації непорозуміння та конфлікту в багатонаціональному колективі.

У свою чергу, міждисциплінарний характер міжкультурної комунікації не виключає наявності специфічних підходів до її вивчення. Поступово в американській традиції вивчення МКК сформувалися три основні підходи до тлумачення міжкультурної комунікації: *функціональний*, *пояснювальний* та

критичний. [52, с. 64 – 67] Ці підходи базуються на різних уявленнях про природу людини, людської поведінки та людських знань. Кожен із підходів робить свій внесок до розуміння процесу міжкультурної комунікації.

Функціональний підхід (англ. *functionalist approach*), що виник у 80-х роках ХХ століття, заснований на психологічних і соціологічних дослідженнях, що описують та передбачують поведінку співрозмовників. Прихильники цього підходу Річард Вайзман і Янг Юн Кім (*Richard Wiseman, Young Yun Kim*) вважають, що людську поведінку можна передбачити, оскільки культура вагомо впливає на комунікацію (мається на увазі, що культура визначає поведінку і спілкування людини, тому їх можна описати та передбачити). [260; 326] Основною метою підходу є показати специфіку впливу культури на комунікацію. Зіставлення культурних відмінностей учасників, що взаємодіють між собою, дозволяє передбачити успіх або провал комунікації.

Результатом функціонального підходу стала *теорія комунікативного пристосування* (англ. *integrative communication theory*), згідно з якою в ситуаціях міжкультурної комунікації люди часто змінюють моделі своєї комунікативної поведінки та пристосовуються до моделей партнерів по комунікації. При цьому зміна стилю комунікації відбувається швидше під час спокійного спілкування або у випадках, коли партнери не бачать великої різниці між собою та співрозмовником.

Функціональний підхід також дозволяє вивчати стилі спілкування в різних культурах. Основним методом підходу є спостереження. Результати цього підходу дозволяють визначити численні культурні відмінності в багатьох аспектах комунікації. Проте цей підхід не зважає на роль контексту в комунікації.

Пояснювальний, або інтерпретуючий підхід (англ. *interpretative approach*), що поширився в кінці 80-х років ХХ століття, заснований на антропологічних і соціологічних дослідженнях; він виходить з припущення, що культура створюється та підтримується завдяки людській діяльності і, відповідно, комунікацію потрібно вивчати з урахуванням контексту, у якому

відбувається комунікація. Прибічники цього підходу Стела Тінг-Тумі, Вільям Гудікунст та інші (*Stella Ting-Toomey, William Gudykunst*) вважають, що світ, який оточує людину, є близьким до неї, оскільки створюється нею самою. [236; 237; 312] Під час свідомої діяльності, у тому числі й під час спілкування з представниками інших культур, людина отримує суб'єктивний досвід, і саме через суб'єктивність цього досвіду поведінка людини стає певним чином непередбачуваною, оскільки на нього неможливо вплинути.

Прибічники цього підходу розглядають культуру як середовище існування людини, що створюється та змінюється через спілкування. У цьому підході використовуються методи антропології та лінгвістики: рольові ігри, ввімкнене спостереження тощо. Основне розуміння зазвичай акцентується на розумінні комунікаційних моделей всередині окремої культурної групи. Під час дослідження міжкультурної комунікації, що засноване на пояснювальному підході, було зроблено висновок: комунікативні правила тієї чи іншої спільноти людей базуються на культурних цінностях та уявленнях цієї конкретної групи.

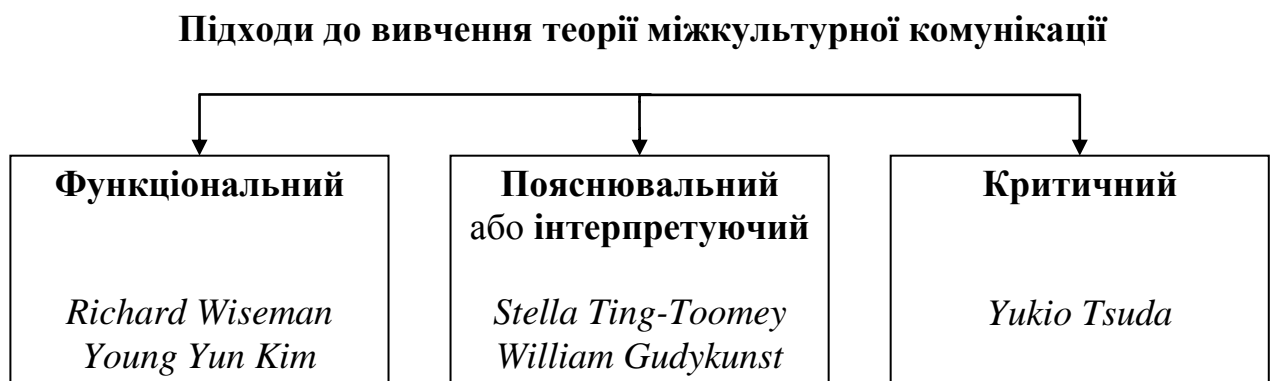
Критичний підхід (англ. *critical approach*) включає у себе більшість положень пояснювального підходу, але акцент у ньому робиться на вивченні умов комунікації (ситуацій, навколишнього оточення тощо). Прихильники цього підходу, наприклад Юкіо Цсуда (*Yukio Tsuda*), цікавляться перш за все історичним контекстом комунікації. Критичний підхід пояснює культуру як таку, що прагне могутності, а тому її прибічники в першу чергу зважають на економічні та політичні фактори, що впливають на культуру та комунікацію. [318] Культура ними розглядається як «поле боротьби», місце, де численні інтерпретації та пояснення культурних явищ збираються разом та де завжди є домінуюча сила, яка визначає культурні розбіжності й характер спілкування.

Метою вивчення міжкультурної комунікації є пояснення людської поведінки, а через неї – змін життя людей. За переконанням прибічників критичного підходу, вивчення та опис домінуючої в культурних ситуаціях сили навчить людей протистояти їй та більш ефективно організувати своє спілкування з представниками інших культур.

Аналіз тексту є методом, запропонованим у межах цього підходу для вивчення міжкультурної комунікації дослідниками Юдіт Мартін (*Judith N. Martin*) і Томом Накаямою (*Tom Nakayama*), оскільки цей процес базується на аналізі та інтерпретації існуючих культурних контактів. Саме тому вчені, що працюють у руслі цього підходу, зазвичай аналізують засоби масової інформації (телевізійні передачі, відеоматеріали, публікації).

Схематично підходи до вивчення теорії міжкультурної комунікації та їхніх дослідників зображено на схемі 1.2.

Схема 1.2.

Усі вищезазначені підходи та напрями дослідження доводять, що наразі відбувається активний процес дослідження міжкультурної комунікації. Проте теорії МКК все ще не вистачає систематичного розуміння міжкультурної комунікації, існують лише окремі концепції і точки зору.

Теоретичний і практичний аспекти міжкультурної комунікації полягають у вивченні таких явищ, як *аккультурація* та *культурний шок*.

Дослідження процесів *аккультурації* (англ. *acculturation*) було ініційовано на початку ХХ століття американськими антропологами Робертом Редфілдом, Ральфом Лінтоном і Мелвілом Герсковіцем (*Robert Redfield, Ralph Linton, Melville J. Herskovits*). Спочатку аккультурацію розглядали як результат тривалого контакту груп, що представляють різні культури: вважалося, що в процесі комунікації культури змішуються та стають етнічно однорідними. [3, с. 154]

З часом уявлення про процес акультурації змінилося, і наразі термін «акультурація» використовується на позначення процесу та результату взаємовпливу різних культур, при якому всі або частина представників однієї культури (реципієнти) переймають норми, цінності та традиції іншої культури (донора). [52, с. 209]

Головним результатом акультурації є адаптація до життя між представниками іншої культури. У процесі акультурації людина одночасно намагається вирішити дві проблеми: зберегти власну культурну ідентичність і включити себе до чужої культури. Відповідно до підходу щодо вирішення цих проблем, можна виділити чотири основні стратегії акультурації: асиміляція, сепарація, маргіналізація та інтеграція. [3, с. 155] У дугоподібній теорії адаптації С. Лусгарда, у свою чергу, виділяються такі параметри акультурації, як антиципація, культурний шок, дисорієнтація, криза ідентичності й адаптація. [142, с. 16]

У наш час технічний прогрес і стрімкий розвиток різноманітних форм міжнародних контактів випереджають розвиток навичок комунікації між представниками різних культур. Труднощі, що виникають у процесі спілкування, в тому числі й міжкультурного, називають бар'єрами – проблемами, що виникають під час взаємодії людей та знижують ефективність комунікації. Основна причина непорозумінь у процесі МКК полягає в тому, що комуніканти мають різні національні образи свідомості, а взаєморозуміння комунікантів, у свою чергу, забезпечується наявністю в них спільної картини світу.

Традиційно виділяють такі види комунікативних бар'єрів у процесі міжкультурної взаємодії: мовні бар'єри, бар'єри невербальної комунікації, стереотипи як бар'єри міжкультурної взаємодії та розбіжності в ціннісних орієнтаціях співрозмовників. [137, с. 284 – 289]

Для ефективного подолання міжкультурних протиріч надзвичайно важливими є не тільки розуміння власне чужої культури, а й орієнтація в національно-мовній картині світу, тобто у виражених етносом засобах певної

мови світовідчуття і світорозуміння, вербалізованих інтерпретаціях мовним соціумом навколишнього світу і себе самого в цьому світі. [41, с. 29]

Уміння будувати конструктивні стосунки з партнерами – носіями інших культур засноване перш за все на здатності визнавати альтернативні цінності та моделі мислення і поведінки іншої людини, а також на знанні вербального етнічного етикету. Таким чином, для того щоб ефективно спілкуватися з представниками інших країн, необхідно:

- звертати увагу на темп мовлення, мовчання, паузи та інтонації, характерні для певної культури;
- враховувати поширені вербальні формули (наприклад, стандартні теми для розмови на кшталт теми «погода» для британців);
- знати, які теми є допустимими під час розмови, а які є табу;
- намагатися бути толерантним до представників інших культур. [56, ел. р.]

Успіх комунікації проявляється насамперед у досягненні та збереженні контакту з партнером з метою стабілізації міжособистісних стосунків, їх узгодження та взаємної пристосованості. Успішність розуміється не тільки як конкретний кінцевий результат, а скоріше як процес, у який обидва партнери повинні зробити однаковий внесок. Цей процес визначається одночасно зовнішніми факторами комунікації (або ситуаційними, такими як місце, обставини спілкування, кількість учасників комунікації тощо) і внутрішніми (або особистісними, такими як товариськість, контактність, адаптивність, комунікативна сумісність). [186, с. 102 – 114]

Отже, успіх комунікації є інтегральною рисою комунікативної поведінки людини. У цьому контексті міжособистісна комунікація являє собою процес, який регулюється як певними соціокультурними закономірностями, так і культурно встановленими правилами.

Поняття *культурного шоку* (англ. *culture shock*) було введено 1954 року американським дослідником К. Обергом (*Kalervo Oberg*), який під цим терміном розумів стресовий стан, який переживає людина під час входження до

нової культури. Синонімічними до цього поняття є поняття *конфлікту культур*, *шоку переходу* та *культурної втоми*. [282, с. 185 – 187]

Головною причиною культурного шоку є відмінність між культурами. Оскільки для кожної культури властивими є велика кількість символів, образів, стереотипів поведінки, без їхнього попереднього вивчення неможливо ефективно спілкуватися з представниками іншої спільноти.

Постійні міжкультурні контакти також формують, у свою чергу, уявлення про представників інших культур і національностей, адже зустрічаючись із представниками інших націй, люди зазвичай сприймають їхню поведінку крізь призму свого світобачення, своєї культури. Внаслідок таких міжкультурних контактів виявляються найбільш типові риси, характерні для того чи іншого народу або культури – стереотипи.

1.3. Стереотипні уявлення про етнічних нідерландців та їхній вплив на міжкультурну комунікацію

Дослідження стереотипів у контексті міжкультурної комунікації є важливим для ефективного діалогу культур, адже нерозуміння чужої символіки жестів, міміки та інших елементів поведінки часто призводять до нерозуміння суті дій людей і породжує такі негативні почуття, як настороженість, презирство, ворожість.

Коріння виникнення стереотипів лежать в об'єктивних умовах життя людей, для яких характерним є багаторазове повторення життєвих ситуацій. Ця одноманітність закріплюється у свідомості людини у вигляді стандартних схем і моделей мислення. Процес формування стереотипів відбувається завдяки здатності людської свідомості закріплювати одиниці інформації про одноманітні явища, факти та людей у вигляді стійких ідеальних формувань. У свідомості ці однакові об'єкти фіксуються у відповідних уявленнях, образах, оцінках, через які люди мають можливість обмінюватися інформацією, розуміти одне одного, виробляти однакові ціннісні установки.

Дослідження стереотипів у вітчизняній науці, у першу чергу, пов'язані із зростаючим інтересом до міжкультурної комунікації, а також з проблемою взаємозв'язку та взаємодії мови та культури, адже саме мова відіграє провідну роль у формуванні стереотипів. Сучасні мовознавці розробляють методологію кроскультурних досліджень (П. Т. Гусева [57], П. Н. Донець [60]), вивчають етнічні аспекти стереотипізації у її зв'язку з мовою (А. Д. Белова [17], К. С. Карпова [81], Т. Л. Кацберт [82], О. Левченко [100], Л. А. Рудковська та А. Ю. Рудковська [148]), а також розбіжності між національними характерами етносів, що відображаються в мові (А. С. Баронін [12], Ф. С. Бацевич [13 – 14], О. В. Городецька [49], А. Б. Юнацька [195]).

Із позицій теорії міжкультурної комунікації стереотипи вивчаються через особливості спілкування представників різних лінгвокультурних соціумів (А. С. Баронін, А. Д. Белова, А. Вежбицька, Г. Гачев, Г. Гнатенко, І. О. Голубовська, О. О. Голубовська, Т. Г. Грушевицька, Д. Б. Гудков, П. М. Донець, Т. Л. Кацберт, А. А. Налчаджян, Т. М. Ніколаєва, Г. Г. Почепцов, Ю. Є. Прохоров, С. Г. Тер-Мінасова [12; 17; 31; 36; 37; 40 – 41; 52 – 54; 59 – 60; 82; 118; 120; 140 – 141; 143; 167]).

У сучасному міжкультурному просторі існує різне сприйняття поняття «стереотип». З одного боку, воно сприймається як негативне через намагання бути толерантними та політично коректними, з іншого – виділяються насамперед позитивні сторони цього феномену: стереотипи допомагають зорієнтуватися в соціальному контексті іншої культури та є джерелом знань про національний характер іншого народу. [83, с. 177]

Термін «стереотип» у його сучасному значенні вперше було введено у 20-х рр. ХХ ст. американським журналістом У. Ліпманом. На його думку, стереотипи – це впорядковані, схематичні, детерміновані культурою картини світу в голові людини, які економлять її зусилля під час сприйняття складних соціальних об'єктів і захищають її ціннісні позиції та права. [104, с. 108]

У дослідженнях із соціології, психології та лінгвістики існують різні визначення поняття «стереотип», оскільки спеціалісти кожної з дисциплін

намагаються виділити в стереотипах ті характеристики, які, перш за все, відображають їхню роль у сфері дослідження. У зв'язку з цим мова йде про соціальні стереотипи, ментальні, етнічні, стереотипи спілкування, мовні стереотипи і відповідні класифікації цих типів. [143, с. 68] Отже, дефініції залежать від методологічного напрямку наукової школи.

У сучасній лінгвістиці стереотип трактується як мовна і комунікативна одиниця, що виконує комунікативну функцію, сприяючи комунікації між членами спільноти, а також як процес і результат спілкування. [82, с. 20] Дослідження поняття «стереотип» відбувається на основі трьох підходів: психодинамічного, соціокультурного та когнітивного. [107, с. 78 – 79]

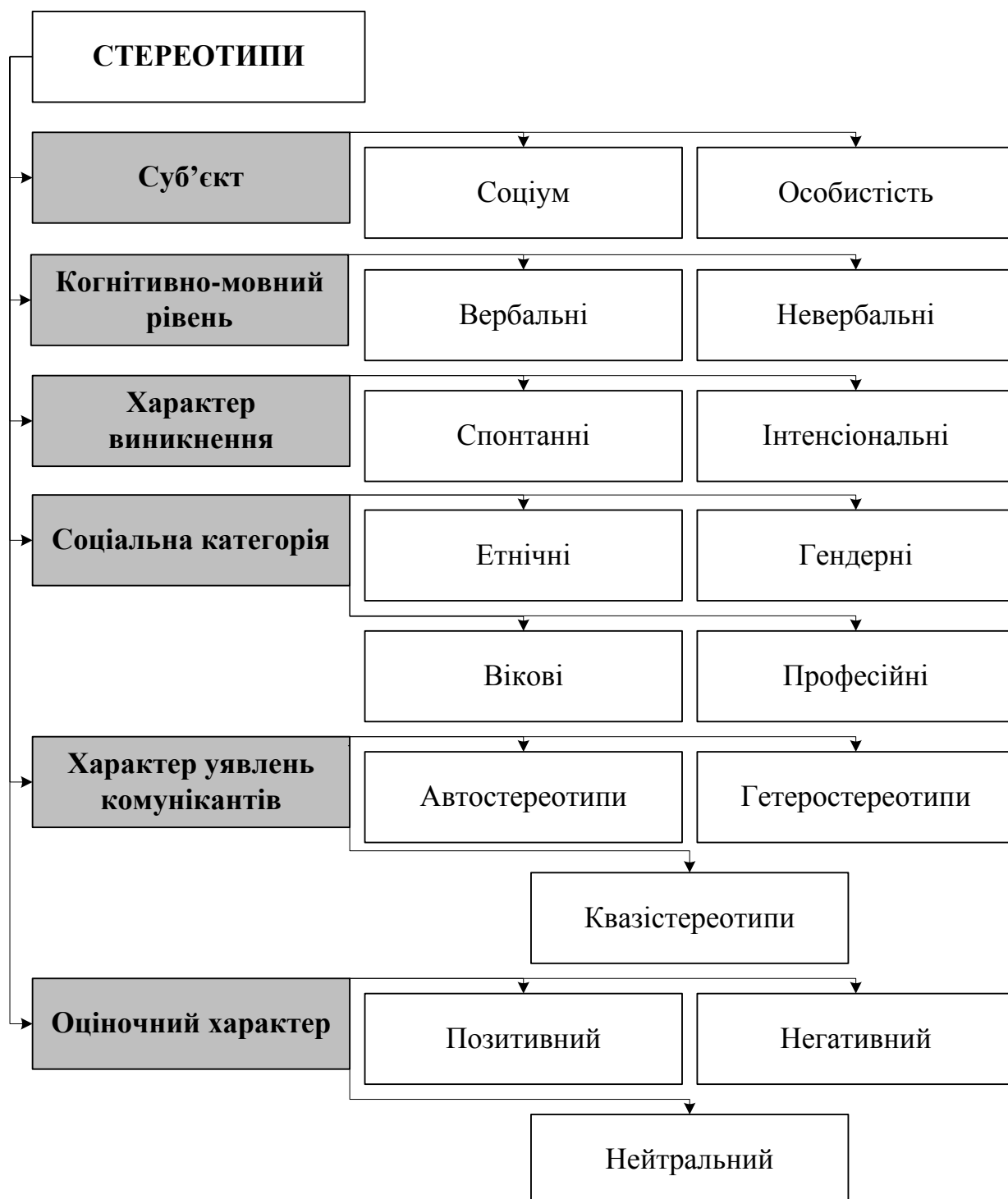
Досі не існує розгорнутої та універсальної класифікації стереотипів – їх переважно категоризують на основі певних асиметричних позицій. З огляду на класифікації, подані у працях П. М. Донця, А. А. Налчаджяна, Т. Л. Кацберт та інших науковців, виділимо категорії, що зазначаються найчастіше, та подамо їх у схемі 1.3. «Класифікація стереотипів».

У цьому дослідженні сконцентруємо увагу на *автостереотипах* і *гетеростереотипах*, оскільки саме вони мають безпосередній вплив на відображення стереотипу нідерландця та Нідерландів у міжкультурній комунікації.

Психологічний механізм утворення стереотипів базується на *принципі економії зусиль*, що є типовим для повсякденного мислення людини. За У. Ліппманом, вся людська культура є, головним чином, відбір, реорганізація, відстеження різних моделей середовища. [104, с. 103] Таким чином, формування стереотипів – це економія власних зусиль, оскільки намагання побачити всі речі заново і в подробицях, а не як типи й узагальнення, є стомливим, а для зайнятої людини – приреченим на провал.

Іншим принципом утворення стереотипів є *принцип розмітки світу*, інакше – картини світу. [104, с. 108] Системи стереотипів слугують ядром власної традиції, способом захисту нашого статусу в суспільстві.

Класифікація стереотипів

Стереотипи включають певну оцінку, яка може бути позитивною або негативною. Вони емоційно забарвлені симпатіями й антипатіями, залежно від яких одна й та сама поведінка може оцінюватися по-різному. Наприклад, ті риси, які в одного народу розглядаються як прояв розуму, іншим народом вважаються проявом хитрощів.

Стереотипи – складова частина масової культури. Об'єктами стереотипізації зазвичай є узагальнені та спрощені образи груп різних видів стереотипів, наприклад групових, професійних, етнічних, вікових тощо. Основою етнічного стереотипу є певна помітна риса зовнішності (колір шкіри, розріз очей тощо). Базою для стереотипу також може слугувати якась риса характеру та поведінки людини (мовчазність, стриманість, скупість тощо).

Реальним носієм стереотипів є група, і тому саме в досвіді групи треба шукати коріння стереотипів. Найбільш відомими є етнічні стереотипи – стійкі судження про представників одних національних груп з точки зору інших. Наприклад, стереотипні уявлення про ввічливість і худобу англійців, ексцентричність італійців, легковажність французів або «загадковість слов'янської душі». Такого типу стереотипи-кліше стають основним компонентом спілкування для представників відповідних груп, де вони поширені.

У контексті міжкультурної комунікації стереотипи відіграють дуже важливу роль: вони дозволяють робити припущення стосовно причин і наслідків своїх або чужих вчинків, прогнозувати поведінку конкретного представника певної нації. Так, А. П. Садохін називає такі завдання та функції стереотипів у процесі міжкультурної комунікації:

- пояснення вчинків індивіда шляхом надання простої та готової інформації про специфічні соціокультурні особливості групи, до якої він належить;
- передбачення різних форм поведінки від партнера по комунікації;
- формування основ власної поведінки у стосунках із співрозмовниками і партнерами по взаємодії;
- захист традицій, звичаїв, звичок, власної культури, апологія власної соціокультурної групи;
- забезпечення членів суспільства відповідними еталонами, моделями, стандартами поведінки;

- стабілізація та інтеграція відносин між соціокультурними групами в суспільстві. [150, с. 234 – 236]

Стереотипи найяскравіше виявляються під час виникнення міжкультурних конфліктів. Це відбувається тому, що за стереотипами не вдається виявити індивідуальні особливості людей, оскільки стереотипізація припускає наявність однакових рис характеру для всіх членів групи. Також стереотипи можуть перешкоджати ефективній міжкультурній комунікації, якщо вони засновані на напівправді або ж є перекрученою правдою: зберігаючи в собі реальні характеристики групи, що стереотипізується, вони при цьому дають неточні уявлення про людей інших народностей, з якими відбувається комунікація.

Проте слід пам'ятати, що стереотипи є також важливим фактором успіху під час міжкультурної комунікації, насамперед у випадках, коли:

- людина усвідомлює наявність стереотипного ставлення до свого партнера по комунікації;
- стереотип є адекватним вираженням ознак і рис групи, до якої належить співрозмовник;
- стереотип є здогадом про представників певної групи, а не прямою інформацією про них;
- стереотип є модифікованим, тобто заснованим на спостереженнях та досвіді реального спілкування з представниками інших націй.

Стереотип як комплекс уявлень розвивається та може змінюватися під впливом різних причин як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру, проте викорінити їх із свідомості практично неможливо. Незважаючи на обґрунтованість або необґрунтованість, істинність або хибність стереотипів, усі вони є невід'ємним елементом будь-якої культури і вже цим самим фактом свого існування мають вплив на психологію та поведінку людей, їхню свідомість та ефективність спілкування.

1.3.1. Стереотипізація нідерландців в англійській мові

Думка про інші культури зазвичай формується не лише з власного досвіду. Як правило, особистому спілкуванню з носіями іншої культури передують знайомство та засвоєння прийнятих у родині та оточенні уявлень про представників інших культур. Стереотипи можна знайти також у творах літератури, художніх фільмах, газетах, програмах телебачення.

Зазвичай дослідження національних автостереотипів (уявлення народу про самого себе) та гетеростереотипів (уявлення народу про інші нації) стосуються тих націй, які істотно відрізняються в історичному, політичному та культурному розвитку, і через обмеження інформації, особистих контактів або наявність лінгвокультурологічних лакун можуть породжувати стереотипи. Проте вони також виникають за наявності інтенсивних контактів. [82, с. 10] Населення Нідерландів не винятком.

Взагалі необхідність вивчення стереотипів про різні етноси на основі англійської мови пояснюється, перш за все, особливостями функціонування в ній низки ідіом, до складу яких входять мовні одиниці на позначення національностей, наприклад *Dutch courage* («сміливість у хмелі»), *Chinese fire drill* («стан безладу»), *to walk Spanish* («обережно чи примусово діяти») або *to take French lessons* («мати справу з жінкою легкої поведінки»). [LDOCE]

У сучасному світі стереотипи про Нідерланди, їхню культуру та історію проникають у свідомість представників інших національностей насамперед через засоби масової інформації. Стійкі уявлення про нідерландців та їхню країну дуже часто перешкоджають повному розумінню нідерландської культури з її складною історією. Проте ці хибні уявлення також можуть бути відправною точкою для більш правильного і точного уявлення про країну, оскільки типові культурні та історичні стереотипи є дуже важливими в процесі міжкультурної комунікації.

Окремо зазначимо, що англійська мова є джерелом формування стереотипів щодо типового нідерландця та його країни, бо має значну кількість словосполучень і сталих виразів із лексичним компонентом *Dutch*. Оскільки

англійську мову вже визнано глобальною, то мовці англійської як іноземної і сприймають нідерландців насамперед через призму мови міжнародного спілкування, нашаровуючи таким чином стереотипи англомовних націй на свої власні уявлення про Нідерланди та їхнє населення.

Матеріалом дослідження є 38 сталих словосполучень з одиницею на позначення національності *Dutch*, вибраних із словників *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* (2005), *New Oxford American Dictionary of Current English* (2005), *Longman Dictionary of English Language and Culture* (2005), *Longman Dictionary of Contemporary English* (2010), *Cambridge Advanced Learner's Dictionary* (електронний ресурс), *Oxford dictionaries online* (електронний ресурс), *The Free Online Dictionary* (електронний ресурс), а також різних інтернет-ресурсів (матеріал, що досліджується, повністю представлений у додатку А «Лексичні одиниці на позначення національності DUTCH»). У тексті дисертації подаються тільки ті словосполучення, які зареєстровані в тлумачних англомовних словниках.

Проаналізовані словосполучення з одиницями на позначення національностей розділимо на три групи:

- 1) реалії суспільного життя (історичні події, територіально-адміністративні назви тощо);
- 2) реалії матеріального життя (знаряддя праці, предмети побуту тощо);
- 3) людина та її потреби (одяг, зачіски, їжа та напої тощо).

Перша група містить у собі утворення, що є власними назвами і не мають відношення до лексичного вираження стереотипів, а тому надалі розглядатися не буде (наприклад, *Dutch East India Company* [ODO], *Dutch East Indies* [ODO], *Dutch elm disease* [LDOELAC], *Dutch Guiana* [ODO], *Dutch New Guinea* [ODO], *Dutch Reformed Church* [LDOELAC], *Dutch West India Company* [ODO] тощо).

Аналіз мовних одиниць із компонентом *Dutch* показав, що більшість стереотипних уявлень щодо нідерландців, які знаходять своє вираження в ідіомах, має відкрито негативний характер.

Уперше стереотип про нідерландців як скупу націю з'явився завдяки пропаганді уряду Англії у XVII ст. і був поширений серед пересічного населення спочатку Англії, а потім й інших країн за допомогою народних памфлетів. Залякані викликами нещодавно створеної нідерландської республіки щодо своєї позиції у світовому суспільстві, придворні Англії могли сприймати реальне багатство нідерландців тільки через призму стереотипу про жадібність останніх.

Також поширюється стереотип про нідерландців як людей, що намагаються заробити хоча б щось на будь-якій дрібниці, при цьому не витрачаючи жодного цента, що відображається в ідіомі *Dutch auction* (укр. аукціон із зниженням цін, поки не знайдеться покупець). [LDOELAC, OALDOCE, CALD] Також через жадібність з'являється стереотип про нідерландців як таких, що не сплачують повну суму рахунка в ресторані навіть тоді, коли самі запрошують вас: *to go Dutch* (укр. оплачувати вартість чогось, особливо їжі, навпіл) [ODO, CALD], а таке приймання їжі називається *Dutch treat*. [NOADOCE, LDOELAC, OALDOCE]

Поступово англійці вводять у свою мову й інші принизливі вирази, як, наприклад, *talking double-Dutch* (укр. нести нісенітницю) [LDOELAC, OALDOCE, CALD], *talking like a Dutch uncle* (укр. вичитувати когось) [OALDOCE, LDOELAC], *Dutch defense* (укр. капітуляція) [TFOD], *Dutch oven* (укр. ненажера). [LDOELAC, NOADOCE]

Незважаючи на негативне ставлення до нідерландців, англійцям важко було заперечити, що перші – працюючий народ, відомий своєю любов'ю до праці на землі. Проте в ідіомах висвітлюється зовсім інша характеристика нідерландців – як небайдужих до алкогольних напоїв, звідки й такі вирази, як *Dutch bargain* (укр. угода, укладена під час розпивання алкогольних напоїв) [CALD], *Dutch courage* (укр. сміливість, спричинена вживанням алкоголю). [LDOELAC, OALDOCE]

І дотепер нідерландці не викликають довіри. Наприклад, висловлювання *I am a Dutchman* [ODO] використовується для вираження чиєїсь недовіри або як

засіб підкреслення експресивного твердження: укр. «я буду не я, а щоб я провалився на цьому місці». Мова нідерландців лишається незрозумілою – *double Dutch* (укр. тарабарщина) [OALDOCE], та може призвести до халепи – *to be in Dutch* (укр. ускочити в халепу). [ODO]

Скупість, аморальність та інші негативні конотації були, таким чином, навмисно прищеплені суспільному образу нідерландців. До того ж, останнім часом ЗМІ все частіше зображують Нідерланди лише як країну, у якій у кав'ярнях (*coffee shops*) замість кави продається марихуана, а «коханця за гроші» можна вільно придбати в районах, освічених яскраво-червоним світлом (*Red Lights District*), залишаючи поза кадром той факт, що Нідерланди – високорозвинена країна з великим культурним спадком і традиціями.

Отже, аналіз мовних одиниць із компонентом *Dutch* показав, що більшість (57 %) стереотипних уявлень щодо нідерландців, виражених в ідіомах вибірки, є відкрито негативного характеру, інша ж частина (43 %) є нейтральною. Взагалі можна виокремити сферу відносин як основну сферу виявлення стереотипних уявлень про нідерландців.

1.3.2. Автостереотипи нідерландців

Як не дивно, автостереотипи нідерландців про себе та свою країну значно відрізняються від того, як їх сприймає світова спільнота. Якщо пересічного нідерландця спитати, що він уявляє вимовляючи слово *Nederland*, то він обов'язково назве дерев'яні черевики, велосипеди, вітряки, сир, тюльпани та корів. [196, ел. р.]

Матеріалом дослідження є 212 ідіоматичних виразів, прислів'їв і приказок, що вербалізують автостереотипи нідерландців, які були вибрані зі Словника ідіом Ван Дале (*Van Dale Idiomwoordenboek, 1999*) та Словника прислів'їв і приказок Ван Дале (*Van Dale Spreekwoordenboek, 2007*).

Автостереотипи нідерландців щодо своєї країни та себе самих можна поділити на такі категорії:

- стереотипні уявлення про культурні особливості країни;

- стереотипні уявлення про географічні характеристики країни;
- стереотипні уявлення про політичний і соціальний устрій;
- стереотипні уявлення про зовнішність та особисті якості нідерландця.

Коли нідерландці говорять про культуру своєї країни, то першим із образів постає місцеве населення в національному вбранні. У нідерландців найяскравішим елементом цього вбрання є дерев'яні черевики (нід. *klompen*), які є символом країни. Про їхню важливість у житті нідерландців також свідчить значна кількість ідіом із компонентом *klompen*, наприклад, *blijf met de klompen van het ijs* [SWB] (укр. займатися своєю справою), *met de klompen op het ijs komen* [SWB] (укр. втручатися у щось; заважати при бажанні допомогти), *ni breekt mij klomp!* [IWB] (укр. це вже занадто!), *op je klompen aanvoelen* [IWB] (укр. очевидний).

Ще один атрибут, із яким асоціюється пересічний нідерландець – це велосипед (нід. *fiets*). Цей вид транспорту є насправді найпоширенішим серед жителів Нідерландів: на кожну родину з чотирьох осіб за статистикою припадає мінімум два велосипеди. Проте в лексичному складі нідерландської мови стали вирази з компонентом *fiets* зустрічаються дуже рідко, тільки в розмовній мові: *op zo een fiets* [IWB] (укр. то он воно що; тепер я розумію, що ти маєш на увазі), *ga fietsen stelen op de Dam* [SWB] (укр. відчепись), *wat heb ik nu aan mijn fiets hangen?* [IWB] (укр. ну і в яку халепу я ускочив цього разу?)

Вітряки (нід. *molens*) також є символом Нідерландів. Традиційно вітряк вважається символом родючості, успіху, старанності, праці. Тому алегорично вітряк вказує на працьовитість місцевого населення, їхню заповзятливість і наполегливість. Ці якості нідерландців відображаються в нідерландських прислів'ях. Ось лише деякі з них: *alle molens vangen wind* [SWB] (укр. вітер – для вітряка, а не для сороки на кілку), *as komt in de molen te pas* [SWB] (укр. переборювати труднощі), *wie niet wit wil worden, moet uit de molen blijven* [SWB] (укр. розпочату справу треба доводити до кінця).

Серед своїх їстівних уподобань нідерландці зазвичай виділяють сир (нід. *kaas*), солодкові цукерки (нід. *dropjes*), шоколадну посипку на хліб

(нід. *hagelslag*) і арахісове масло (нід. *pindakaas*). Також нідерландці називають себе «любителями картоплі» (нід. *aardappeleters*), адже цей овоч присутній чи не в кожній традиційній страві (наприклад, *hutspot* – тушковане м'ясо з картоплею, морквою та цибулею), а на вулицях нідерландських міст і містечок всюди можна побачити палатки (нід. *patatkraam*), у яких продається смажена картопля (нід. *patat*). Проте у прислів'ях та ідіоматичних виразах нідерландської мови можна знайти тільки слова «сир» і «картопля»: *de beste kazen hebben vaak de meeste maden* [SWB] (укр. обдаровані люди найчастіше ведуть розгульне життя); *geen kaas gegeten hebben van iets* [IWB] (укр. не розуміти чогось), *zich de kaas niet van het brood laten eten* [IWB] (укр. не дозволяти позбавити себе своїх прав), *een mens is geen aardappel* [SWB] (укр. різноманітність надає смаку життя).

Звичайно ж, нідерландці вважають себе унікальною нацією, бо їм довелося буквально будувати свою країну на дні моря й постійно протистояти водній стихії. Половина території країни лежить нижче рівня моря (звідси й назва – нід. *Neder-land* означає «нижні землі»), і тільки на півдні Нідерландів місцевість підвищується до 30 метрів і більше. Берегова лінія сформована наносними дюнами (нід. *duinen*), за якими йдуть колись відвойовані біля моря землі, так звані польдери (нід. *polders*), захищені дюнами і дамбами від морських вод. Постійне будівництво дамб і боротьба з водою є не лише образом Нідерландів, але й суворою правдою життя для тисяч людей, які проживають у країні, що зробило з нідерландців вправних майстрів у всьому, що пов'язане з водою: будівництвом мостів, дамб, каналів тощо.

Концепт ВОДА та все, що з нею пов'язане (канали, дамби, кювети тощо), відображається в нідерландській мові величезною кількістю ідіом. Наведемо лише деякі з них: *als water en vuur zijn* [IWB] (укр. накидатися один на одного; нід. *water* – вода), *water bij de wijn doen* [IWB] (укр. йти на компроміс), *water naar de zee dragen* [IWB] (укр. робити якусь дурницю, щось безглузде й непотрібне), *dat is in het water gevallen* [IWB] (укр. не вдалося щось зробити), *het water staat hem tot de lippen* [IWB] (укр. бути по вуха у проблемах), *een zee*

van tijd [IWB] (укр. багато часу; нід. *zee* – море), *met iemand in zee gaan* [IWB] (укр. ризикнути), *de druppel die de emmer doet overlopen* [IWB] (укр. остання крапля; нід. *druppel* – крапля), *aan de dijk zetten* [SWB] (укр. звільняти; нід. *dijk* – дамба), *van de oever in de gracht* [SWB] (укр. із вогню у полум'я; нід. *oever* – берег, *gracht* – канал), *je kunt niet over twee sloten tegelijk springen* [SWB] (укр. за двома зайцями поженешся – жодного не спіймаєш; нід. *sloot* – канава) тощо.

Типовим пейзажем Нідерландів є сільська місцевість, на якій пасуться корови та височіють вітряки, а за ними стеляться поля тюльпанів та інших квітів. Ідіом із компонентом «корова» (нід. *koe*) в нідерландській мові чи не найбільше, що свідчить про важливість цієї тварини в житті населення нідерландців: *kosters koe mag op het kerkhof weiden* [SWB] (укр. рука руку миє), *melk de koe, maar trek ze niet de spenen af* [SWB] (укр. не можна різати курку, що несе золоті яйця), *men kan nooit weten hoe een koe een haas vangt* [IWB] (укр. ніколи не знаєш, як життя повернеться), *men moet geen oude koeien uit de sloot halen* [IWB] (укр. витягати кістяк із шафи), *men noemt geen koe Blaar of er zit wel een vlekje aan* [SWB] (укр. не буває диму без вогню), *veel koeien, veel moeien* [SWB] (укр. майно обтяжує), *wie procedeert om een koe, geeft een paard toe* [SWB] (укр. за двома зайцями поженешся – жодного не спіймаєш), *over koetjes en kalfjes praten* [IWB] (укр. теревенити) тощо.

Щодо політичного та соціального устрою країни, тут одразу впадає в око ліберальність і толерантність населення до всього, що є забороненим в інших країнах. [259, ел. р.] На політичному та законодавчому рівнях звичною справою є реєстрація одностатевих сімей, усиновлення такими сім'ями дітей, евтаназія, а також політика стосовно легалізації легких наркотиків. Широта політичних поглядів є однією з характерних рис населення Нідерландів – у країні нараховується понад 36 політичних партій. [325, с. 4]

Якщо говорити про зовнішність, то пересічний корінний житель Нідерландів, незалежно від статі, зазвичай високий на зріст (приблизно 180 – 190 см), має світле волосся та блакитні очі. Звичайно ж, імміграція вносить свої корективи в портрет автохтонного нідерландця – поширеними є

змішані шлюби між нідерландцями та марокканцями, турками, африканцями та представниками інших рас і народів, проте все-таки, якщо людина є нижчою 175 см, їй доведеться дивитися вгору під час розмови з корінним жителем Нідерландів. [269, ел. р.]

Нідерландці середнього та вищого класу багато думають про свою зовнішність, купують дорогі й ексклюзивні речі, одягаються слідуючи останній моді та всіляко доглядають себе. Проте пересічний нідерландець або не має смаку, або просто не цікавиться тим, як він виглядає. Щодо манери одягатися, умовно нідерландців можна поділити на дві крайнощі: тих, хто одягається занадто формально, і тих, хто віддає перевагу «вільному, розслабленому» стилю.

Історично склалося так, що нідерландці є нацією торговців із сильними протестантськими цінностями. Праця є шляхетною справою, ледарство – це гріх; гоніння за багатством є, перш за все, хобі, а вже потім метою кар'єри; всі витрати розраховуються до копійки, а накопичення грошей вважається достоїнством. [269, ел. р.] Торгівля завжди пов'язана з певним ризиком, але нідерландці вважають, що краще зробити помилку, аніж не діяти – нід. *beter een kwaaië loop dan een kwaie koop*. [SWB] Ніщо не може бути більш захопливим або приносити більше задоволення, аніж вигідна угода купівлі-продажу. Неможливо уявити більше терпіння, ніж у нідерландця, який веде переговори задля збереження власних коштів.

Стереотипними рисами характеру пересічного нідерландця вважають спокійний темперамент, стриманість, холоднокровність, високий інтелект, добре знання іноземних мов і вихованість. [40, с. 146] Вони є дружелюбною нацією: добрі, ввічливі та завжди раді допомогти туристам. Їхні захоплення всім іноземним – продуктами, стосунками, ідеями, звичаями, мовою – є надзвичайно улесливим, але вони також залюбки говорять і про себе та свою країну.

Заощадливість, можна навіть сказати скнарість, стереотипно вважається провідною рисою національного характеру нідерландців. І хоча зазвичай заощадливість вважається негативною рисою характеру, серед нідерландців вона є виключно позитивною: *een zuinige vrouw is de beste spaarpot* [SWB] (укр. економна домогосподарка – найкраща скарбничка), *zuinigheid met vlijt bouwt huizen als kastelen* [IWB] (укр. працею завзято, то й будеш жити в добробуті). Проте жадібність не схвалюється: *een gierige mond is nooit verzadigd* [SWB] (укр. жадібному завжди мало), *gierigheid is de wortel van alle kwaad* [SWB] (укр. жадібність є корінням усіх вад), *gierigheid bedriegt de wijsheid* [SWB] (укр. жадібність заважає мудрості).

Дехто скаже, що стереотип про скупість нідерландців є правдивим, проте самі нідерландці натомість характеризують себе як націю, що просто знає справжню ціну речей. [248, ел. р.] Одночасно нідерландці вважають себе нацією, яка робить найбільшу кількість добровільних пожертвувань у різні фонди. Їхнє кредо – *aalmoezen geven verarmt niet* [SWB] (укр. той, хто дає милостиню, не зубожіє). Вони відомі всьому світові своїм гуманізмом, і така репутація приносить самим нідерландцям чимало задоволення.

Нідерландці завжди відкрито висловлюють свою точку зору та люблять ставити такі запитання, які звичайно ставлять представників інших націй у незручне становище, наприклад, про особисте життя. Через свою прямолінійність дехто вважає нідерландців грубими та різкими, проте вони самі воліють називати це «відкритістю». [325, с. 5]

Єдиною негативною особливістю нідерландців визнається схильність до шкідливих звичок (таких як небайдужість до алкогольних напоїв), що однозначно засуджуються: *wat men dronken doet, moet men nuchter bezuren/ wat men dronken doet, nuchter boet/ wie dronken steelt, moet nuchter hangen* [SWB] (укр. п'яний скаче, а як проспиться – плаче), *wie nuchter weet te veinzen, zegt dronken zijn gepeinzen* [SWB] (укр. про що тверезий мовчить, то п'яний розпатякує).

Кожен із нідерландців є індивідуалістом, завжди має власну думку та вважає правильним лише своє рішення. Нідерландці є доволі самовпевненою нацією, про що свідчить, наприклад, рекламний слоган на буклеті авіакомпанії KLM (Королівських голландських авіаліній): «*Most people only get to visit great works of art... The Dutch get to live in one*». [307, ел. р.]

Нідерландці мають репутацію ефективної, організованої, пунктуальної та дисциплінованої нації. Мабуть, це й не дивно, адже сусідньою з Нідерландами країною є Німеччина. Вони беззаперечно виконують встановлені правила – порушення закону може призвести не стільки до юридичних покарань, скільки до осудження громадськості, у якій проживає правопорушник (і не відомо, що гірше).

Нідерландці відомі в усьому світі своєю толерантністю та гнучкістю, хоча й частенько мають власну незмінну точку зору. Якщо вони вірять у щось, то будуть завзято відстоювати свої погляди доти, доки співрозмовник не погодиться з ними (або доки вони самі будуть готові змінити свою думку, яку знову ж таки будуть надалі завзято відстоювати). Проте особливістю нідерландців також є те, що завдяки вмінню вести переговори та дискусії, толерантність і гнучкість за просто співіснують поруч із консерватизмом. Таким чином, толерантність сама по собі стала джерелом гордості нідерландців – вони можуть не схвалювати офіційний дозвіл на аборти підлітків або легалізовану проституцію, але пристрасно захищатимуть своє право так робити. [269, ел. р.]

Однак є й інша сторона хваленої толерантності нідерландців. Її можна коротко охарактеризувати таким висловом: «Ви можете робити все, що завгодно... доти, доки мені це не заважає». [325, с. 4] Таким чином, вони обмежують втручання різних ексцентриків у життя нормальних людей і зберігають свій власний простір недоторканим.

Нідерландців вважають майстрами інновацій. Різноманітні експерименти є невід'ємною частиною повсякденного життя; їх впроваджують абсолютно в усіх сферах життя – від поліпшення якості життя в цілому до конкретних винаходів у сільському господарстві та індустрії. Іноді такі експерименти

завершуються успіхом, іноді – ні. У будь-якому випадку нідерландці вважають себе у виграші. Про такі прогресивні прагнення постійно повідомляють у засобах масової інформації з великою гордістю та ентузіазмом.

На запитання, якими нідерландці є насправді, неможливо дати однозначну відповідь. Серед гетеростереотипів нідерландців є багато протиріч і суперечностей. Однозначним є той факт, що більшість (57 %) вербалізованих стереотипних уявлень щодо нідерландців із зібраного англомовного матеріалу є відкрито негативного характеру, що виражаються у сприйнятті поведінки нідерландців (наприклад, скнарність і пияцтво).

Як не дивно, автостереотипи нідерландців значно відрізняються від того, як їх сприймає світова спільнота. Самі себе нідерландці сприймають крізь призму речей, з якими вони стикаються в повсякденному житті, наприклад, дерев'яні черевики, велосипеди, вітряки, сир, тюльпани та корови. Про таке самосприйняття свідчить велика кількість ідіом нідерландської мови, що містять назви предметів побуту, їжі, місцевості, складові характеру середньостатистичного нідерландця тощо.

Ставлення до нідерландців у контексті міжкультурної комунікації є дуже різним: деякі люди вважають, що нідерландці як нація цілковито відповідають стереотипам, що склалися; проте хтось із цим категорично не погодиться. Під час міжкультурного спілкування треба пам'ятати, що стереотип є правдою лише частково, а спілкуватися завжди треба з конкретною людиною.

Висновки до першого розділу

Глобалізація і розвиток сучасних інформаційних технологій зробили комунікацію невід'ємною та надзвичайно важливою складовою сучасної цивілізації. Одночасно ці фактори разом з іншими прискорили і збільшили контакти між представниками різних культур, що зумовило важливість міжкультурної комунікації як об'єкта дослідження багатьох дисциплін.

Міжкультурна комунікація визначається як такий вид комунікації (вербальної та невербальної), при якому відбувається взаємодія різних культур і представників цих культур (різних етнічних індивідів, груп).

Теорія міжкультурної комунікації зазнала стрімкого розвитку в післявоєнний період у США; у Європі інтерес до цього напрямку з'явився значно пізніше, у 1970 – 1980-х роках. Російські й українські науковці наразі також активно досліджують процеси спілкування між представниками різних національностей, про що свідчить значна кількість публікацій з теорії та практики МКК.

У зв'язку з постійним розширенням контактів між різними національностями в сучасному світі дослідження поняття «стереотип» як соціального феномену є не менш актуальним, аніж на початку ХХ століття, адже культурні стереотипи часто стають перешкодами на шляху до міжкультурного порозуміння.

У дисертаційному дослідженні розглядаються стереотипи нідерландців у міжкультурній комунікації крізь призму англійської мови та відображення автостереотипів нідерландців у нідерландській мові, оскільки саме такі типи стереотипів відіграють важливу роль у міжкультурній комунікації, бо є стійкими утвореннями, що формують очікування комунікантів і визначають лінію їхньої поведінки.

Аналіз гетеростереотипів нідерландців крізь призму англійської мови показав, що у сприйнятті цієї нації є багато протиріч і суперечностей. Однозначним є той факт, що незначна більшість (57 %) вербалізованих стереотипних уявлень щодо нідерландців із зібраного англомовного матеріалу є відкрито негативного характеру, що виражаються у сприйнятті поведінки нідерландців (наприклад, скнарність і пияцтво); інша ж частина (43 %) є нейтральною. Взагалі сфера людських відносин є основною сферою створення стереотипних уявлень про нідерландців.

За проаналізованим лексичним матеріалом автостереотипи нідерландців можна поділити на стереотипні уявлення про культурні особливості країни,

географічні характеристики країни, політичний і соціальний устрої, зовнішність та особисті якості нідерландця.

Автостереотипи нідерландців значно відрізняються від того, як їх сприймає світова спільнота. Нідерландці сприймають самі себе перш за все крізь призму речей, з якими вони стикаються в повсякденному житті (наприклад, назви предметів побуту, їжі, місцевості, складових характеру середньостатистичного нідерландця тощо). Про це свідчить велика кількість ідіом, прислів'їв і приказок нідерландської мови (всього 212 одиниць: 89 ідіом і 123 прислів'я та приказки) із вмістом назв таких предметів повсякденного вжитку, як, наприклад, дерев'яні черевики (4 одиниці), велосипеди (6 одиниць), вітряки (19 одиниць), сир (3 одиниці) та корови (37 одиниць), а також явищ природи та оточуючого світу (концепт ВОДА та все, що з нею пов'язане – 101 одиниця) тощо.

Таким чином можна зробити висновок, що в контексті міжкультурної комунікації сприйняття нідерландців є неоднозначним. Під час спілкування з представниками інших культур і націй необхідно завжди пам'ятати, що стереотип є спрощеним і узагальненим уявленням про представників певної спільноти, а спілкуватися завжди треба з конкретною людиною, з її власним набором характеристик і поглядів.

Основні положення розділу висвітлено в статтях автора. [42; 44]

РОЗДІЛ 2

НІДЕРЛАНДСЬКА І АНГЛІЙСЬКА МОВИ В АСПЕКТІ МОВНИХ КОНТАКТІВ

2.1. Міжкультурна комунікація крізь призму мовних контактів

Як уже зазначалося, сучасна епоха характеризується стрімким розвитком міжнародних зв'язків і поширенням міжкультурної комунікації, що приводить до взаємодії мов.

Посилення уваги лінгвістів до міжмовних контактів є результатом загального розширення інтересів сфери мовознавства до нормування мов і культури мовлення, відносин національних мов усередині країни та ставлення до впливу іноземних мов і культур тощо. [64, с. 4] Проте деякі антрополози розглядають мовні контакти лише як один із аспектів контакту культур, а мовну інтерференцію – як один із проявів взаємопроникнення культур і акультурації, що є надзвичайно важливим для досягнення ефективності в міжкультурній комунікації. [28, с. 28]

Дослідження мовних контактів і взаємовпливу мов як наслідку культурних, соціально-економічних і військово-політичних зв'язків між народами знаходиться в центрі уваги як вітчизняних (В. В. Акуленко, А. І. Анісімова, В. В. Архелюк, Л. М. Архипенко, Л. В. Васильєва, Г. В. Дружин, Н. П. Дундій, Ю. О. Жлуктенко, Н. С. Жмаєва, К. С. Захватаєва, В. В. Климов, Т. А. Козловська, М. Ф. Кондакова, Н. Б. Мечковська, С.А. Миронов, М. Н. Озоліна, В. Ю. Розенцвейг, В. П. Секірін, О. Е. Семенець, С. В. Семчинський, Л. Т. Ситнікова, Т. О. Суходоєва, Н.О. Шовгун, Л. В. Щерба [1 – 2; 4; 9 – 10; 30; 61 – 66; 70; 84; 86 – 87; 113 – 114; 122; 145; 153 – 156; 160; 164; 188 – 190; 193]), так і зарубіжних лінгвістів (У. Вайнрайх, С. М. Ервін-Тріпп, С. Крейг, У. Лабов, А. Мартіне, Е. Хауген [27 – 28; 96 – 97; 109; 179; 194; 213; 223; 243]).

Уперше термін «мовні контакти» було запропоновано А. Мартіне [109] та введено до широкого вжитку У. Вайнрайхом. Класичним визначенням

мовного контакту вважається те, що було запропоноване Уріелем Вайнрайхом у його праці «Мовні контакти»: дві або декілька мов знаходяться в контакті, якщо їх по черзі вживає одна людина. [28, с. 22] Проте аналіз визначень інших дослідників [64; 145; 156; 193] показав, що в широкому лінгвістичному сенсі під мовними контактами розуміються такі зв'язки між мовами, що проявляються на всіх лінгвістичних рівнях (фонетичному, граматичному, лексико-семантичному) та встановлюються за наявності певних історико-географічних, суспільно-політичних, культурних, психологічних та інших факторів між мовами, незалежно від їхньої генеалогічної спорідненості або типологічної близькості.

Причиною мовних контактів є, безумовно, екстралінгвістичні фактори, які приводять до взаємодії мовних колективів і, як наслідок, до інтерпенетрації мов. Серед основних позалінгвальних факторів у ситуації мовного контакту називають географічну близькість територій, займаних мовленнєвими спільнотами, соціально-політичне й економічне становище одного мовного колективу відносно іншого; національну, расову або релігійну дискримінацію членів одного з контактуючих колективів; єдність мовних колективів, що беруть участь у контакті; кількісне співвідношення контактуючих мовних колективів; ступінь територіальної концентрації кожного з контактуючих колективів; тривалість контакту мовних колективів та його безперервність й інтенсивність тощо [64, с. 60 – 66]

Міжмовні зв'язки, що існують у сучасному комунікативному просторі, є дуже різноманітними, тому класифікувати їх можна з різних позицій. На основі класифікацій, поданих у роботах У. Вайнрайха, Б. В. Горнунга, Ю. Д. Дешерієва, Ю. О. Жлуктенка, В. А. Звегінцева, Т. П. Ілляшенка, В. Ю. Розенцвейга, Б. О. Серебреннікова, Л. М. Уман [28; 48; 58; 63 – 64; 72; 77; 145; 158; 169] виділимо найвиразніші типи мовних контактів (див. схему 1.4. «Типи взаємодії мов»).

Типи взаємодії мов

Під час взаємодії мов у них виникають певні зміни, які не залежать від внутрішніх закономірностей окремих мовних систем. Ці зміни становлять

інтерес для лінгвістики та отримали назву «дифузії», тобто процеси проникнення іншомовного елемента або структурної риси в систему сприймаючої мови. Процес дифузії поділяють на три стадії:

- 1) перехід мовця з однієї мови на іншу (*code-switching*);
- 2) інтерференція – зміни в структурі мови та в значеннях, властивостях і складі її одиниць, що виникають як наслідок її взаємодії з іншою мовою в ситуації мовного контакту;
- 3) інтеграція – регулярне використання в контекстах однієї мови матеріалу іншої, що пройшов етап інтерференції та засвоївся новою системою. [64, с. 44 – 45]

Таким чином можна зробити висновок, що стадії дифузії послідовно розгортаються одна за одною та є взаємозалежними: спочатку мовець використовує структурні одиниці іноземної мови без змін у контексті рідної мови, з часом іншомовні структурні одиниці проходять етап змін у значеннях, властивостях і складі та пристосовуються до системи мови-реципієнта, і, зрештою, регулярно використовуються в контексті рідної мови мовця в різних комунікативних ситуаціях. Також варто зазначити, що переключення кодів, інтерференція та інтеграція розглядаються перш за все в контексті комунікативних процесів мовця (як усного, так і письмового).

Наразі інтерференція викликає найбільший інтерес для лінгвістичної науки, оскільки саме на цьому етапі внаслідок мовних контактів відбуваються зміни у структурі мови та в значеннях структурних одиниць, що запозичуються.

Основними типами лінгвістичної інтерференції є:

- 1) використання «чужого» мовного матеріалу в контексті власної мови;
- 2) утворення одиниць із власного мовного матеріалу на кшталт одиниць контактуючої мови;
- 3) наділення одиниць власної мовної системи функціями, які є характерними для їхніх іноземних корелятів;
- 4) стимулюючий або стримуючий вплив рідної мовної системи на функціонування одиниць або моделей іншої;

- 5) нівелюючий вплив більш простих і чітких моделей однієї мови на аналогічні, але більш складні моделі іншої;
- б) копіювання моделей однієї системи за допомогою засобів іншої.
[63, с. 64]

Інтенсивність розвитку та вияву інтерферентних явищ залежить від багатьох факторів, одним із яких є ступінь спорідненості мов: інтерференція менш помітна, але більш стійка у споріднених мовах. [91, с. 72] Також варто зазначити, що розмір інтерференції залежить від стилю мови та її комунікативних функцій.

Залежно від того, на яких мовних рівнях спостерігаються явища інтерференції, можна виділити фонетичний (або фонологічний), граматичний і лексичний типи інтерференції.

Дослідження фонетичної інтерференції полягає в з'ясуванні того, як носій мови сприймає та відтворює звуки нерідної мови з точки зору рідної, адже інтерференція виникає тоді, коли мовець відтворює фонему іноземної мови за фонетичними правилами рідної мови. Основними типами фонетичної інтерференції є перенесення окремих фонем із однієї мови в іншу, перенесення послідовностей фонем, спрощення послідовностей фонем, зміни в дистрибуції, звукові субституції, зміни в інтерпретації фонем, зміни просодичних характеристик (місця та характеру наголосу) вторинної системи за аналогією до відповідних характеристик первинної системи та міжмовне фонетичне нівелювання. [28, с. 39 – 59; 64, с. 66 – 82]

Під граматичною інтерференцією розуміють явища відхилення від граматичної норми однієї мови, що відбуваються під впливом граматичної системи іншої. [65; 169]

У сфері граматики виділяють насамперед інтерференції порядку слів у реченні, просодичні модуляції, узгодження та підпорядкування. [28, с. 71 – 73] За Ю. О. Жлуктенком, до класифікації явищ граматичної інтерференції треба також додати такі типи, як граматичне запозичення (перенесення формантів із однієї мовної системи в іншу); зміна граматичних відношень в одній мові за

аналогією до відношень, що існують в іншій мові (перенесення та усунення); зміна граматичної функції слів і морфем однієї мови за зразком іншої; розширення вживання граматичної форми або моделі однієї мови під впливом іншої, де така форма або модель дуже активні; граматичний каталіз; граматичне калькування; граматичне гальмування; зміна дистрибуції граматичних формантів за аналогією до дистрибуції відповідних формантів іншої мови. [64, с. 83 – 103] Також для граматичної інтерференції типовим є копіювання функцій еквівалентних морфем і зникнення граматичних категорій.

Порівняно з фонетичною та граматичною інтерференцією, найпоширенішим наслідком мовних контактів залишається лексична інтерференція, адже саме лексика першою реагує на контакт між мовами та підпорядковується внутрішнім законам розвитку граматичної системи та словникового фонду мови-реципієнта. Лексична інтерференція – це перш за все зміни, що відбуваються у словниковому складі, функціях і статусі лексичних одиниць, які виникають під час міжмовних контактів.

Основним типом лексичної інтерференції є перенесення лексичних одиниць з однієї мови в іншу. Так, серед інтерференції одноморфемних лексичних одиниць виділяють: пряме перенесення послідовності фонем із однієї мови в іншу, розширення значення слова мови-реципієнта відповідно до моделі слова мови-джерела та зміна знака за аналогією до його когнату в контактуючій мові без зміни значення. Серед лексичних одиниць, що складаються з більше ніж однієї морфемі, можливі три типи інтерференції: перенесення всіх їхніх компонентів у формі, що аналізується; відтворення всіх компонентів шляхом семантичного розширення (калькування); перенесення одних компонентів і розширення інших (створення гібридних композитів). [28, с. 83 – 91] З точки зору складу мовних одиниць, які переносяться з однієї контактуючої мови в іншу, розрізняють перенесення слів, словосполучень і висловів, словотворчих афіксів.

Щодо інших типів лексичної інтерференції, в сучасних лінгвістичних дослідженнях виділяють такі: зміни вживаності (активізація та скорочення); лексичне калькування слів, словосполучень і фразеологічних одиниць (власне кальки, кальки-тлумачення, кальки-утворення, змішані або гібридні запозичення); зміна значення слова однієї мови за аналогією до обсягу значення відповідного слова контактуючої мови («хибні друзі перекладача»); лексична субституція, або семантичне заміщення. [28, с. 88 – 90; 64, с. 111 – 125]

Таким чином, було розглянуто різні типи лінгвістичної інтерференції, що виникають унаслідок контакту між мовами. У контексті міжкультурної комунікації подальший аналіз мовних контактів є надзвичайно важливим, оскільки є безпосереднім результатом взаємодії між представниками різних національностей.

2.2. Сучасна мовна ситуація та мовна політика в Нідерландах у контексті міжкультурної комунікації

Порівняно з багатьма іншими країнами, мовна ситуація в Нідерландах є простою, оскільки офіційною мовою в Нідерландах на рівні держави є лише одна нідерландська мова (англ. *Dutch*, нід. *Nederlands*), яка є рідною для понад 22 мільйонів нідерландців у Нідерландах та фламандців у Бельгії, а також для жителів колишньої колонії Нідерландів — Сурінам (Південна Америка). У Європейському Союзі нідерландська мова належить до 23 офіційних мов [266, ел. р.], а у світовому переліку мов вона знаходиться на 45 місці. [268, ел. р.]

Нідерландська мова утворилася на основі голландського та брабантського діалектів та стала державною мовою ще у XVI ст. [320, ел. р.] Із плином часу нідерландська мова трансформувалася та змінювалася, вводилися нові правила правопису та слововживання, і між 1890 та 1900 рр. з'явився термін «загальна літературна нідерландська мова» (*Algemeen Beschaafd Nederlands*, або *ABN*) на позначення стилістично та граматично правильної нідерландської мови.

AVN і зараз є державним стандартом нідерландської мови. Проте, незважаючи на спроби уніфікації національної мови ще з початку ХХ століття, в наш час у Нідерландах все ще спостерігається регіональна варіативність мови та наявність великої кількості діалектів, наприклад південноголландський, вестхукський, ватерландський, північнобрабантський, кенемерландський тощо. [218, ел. р.]

На території Фрисландії (нід. *Friesland*), одній із 12 провінцій Нідерландів, окрім нідерландської, офіційний статус має також фризька мова. Перші спілки, що сприяли розвитку та поширенню фризької мови, були засновані у 1844 році. Сьогодні провідною організацією, що підтримує розвиток фризької мови, є *Ried van de Fries Beweging* — Рада сприяння розвитку фризької мови, вона бере активну участь у політиці на підтримку цієї мови. Фризька національна партія та інші політичні сили приділяють багато уваги розвитку мови та всіляко сприяють впровадженню її використання в усіх сферах життя (наприклад, використання надписів фризькою мовою в публічних місцях).

У 1996 році Європейська Хартія регіональних мов або мов меншин була ратифікована Нідерландами, і до неї долучили також фризьку мову. У 2001 році було підписано угоду щодо фризької мови та культури між урядом Нідерландів та керівництвом провінції Фрисландія. Ця угода є фактично інструментом втілення положень Хартії. [267, ел. р.]

Проте варто зазначити, що нідерландська мова все більше панує на території Фрисландії, а тому фризька мова знаходиться під значним впливом нідерландської. Мовна інтерференція відбувається насамперед на лексичному та граматичному рівнях.

На лексичному рівні власне фризькі слова замінюються їхніми нідерландськими еквівалентами: все більше людей вживають нідерландське *sleutel* (укр. *ключ*) замість *kaai*, або *zaterdag* (укр. *субота*) замість *sneon*, *neus* замість *noas*, або *belangrijk* замість *wichtich*. Фризька мова навпаки майже не має зворотнього впливу на нідерландську — до загального вжитку ввійшли

лише слова зі сфери спорту, що є типовим для Фрисландії, наприклад *skûtsjesilen* (змагання на парусних човнах) та *klunen* (сухопутне катання на ковзанах) та деякі інші, наприклад: *grobbejak*, *krioelen*, *kwier*, *loereman*, *luistervink*, *pripper*, *schetten*, *terp*, *tjalk*, *tjotter*. [VDGWBN1]

Також під впливом нідерландської мови відбуваються зміни в граматичній системі фризької. Так, наприклад, змінюється місце дієслова у складнопідрядному реченні: в нідерландській мові допоміжне та смислове дієслово можуть мінятися місцями, в той час як у фризькій мові порядок слів є чітко фіксованим. Порівняємо:

(нід.) ... *dat hij het doen wil* / *dat hij het wil doen* — обидва речення побудовані граматично правильно;

(фриз.) ... *dat er it dwaan wol* / *dat er it wol dwaan* — перше речення побудовано відповідно до граматики фризької мови, у другому реченні відбулася зміна порядку слів під впливом нідерландської мови.

Дуже рідко, радше як виняток, фризька мова може впливати на правильність побудови речення нідерландською мовою, наприклад укр. *я іду спати*: *Ik ga op bed* (замість *Ik ga naar bed*) формується за моделлю фризького *Ik gean op bêd*.

Однією з найбільших загроз фризькій мові наразі є те, що більшість людей розмовляють мовою, що все більше відрізняється від «правильної» фризької, змішуючи фризьку та нідерландську. Запобігти цьому намагається невелика група активістів, вони використовують виключно фризьку мову, але таким чином лише поглиблюють розбіжності між мовцями, оскільки через складність власне фризьких слів більшість населення все-таки замінює їх на нідерландські еквіваленти, і це призводить до ще швидшого занепаду мови. [205, ел. р.]

Проте, незважаючи на вплив нідерландської мови, використання фризької залишається більш-менш стабільним, що можна пояснити таким чином: важливими є соціальний статус мовців, функція мови та сфера використання фризької. На запитання, чи має фризька мова майбутнє, не можна дати

однозначної відповіді. Тільки у випадку проведення послідовної мовної політики на території Фрисландії, а саме впровадження обов'язкової освіти фризською та використання фризської як церковної мови, фризська мова буде й надалі використовуватися місцевим населенням так само часто, як і зараз.

Через те, що у всьому світі Нідерланди справедливо вважають країною іммігрантів, природним є існування інших мов, які є екзотичними для цієї місцевості, поряд з власне германськими мовами. Яскравими прикладами є мови іммігрантів із Туреччини, Марокко та Китаю, що є найчисельнішими за кількістю представниками меншин. Проте, за Г. Екстра, в Нідерландах нараховується близько 23 важливих іноземних мов на території країни, а таким мовам, як ідиш і циганська, Радою Європи було надано спеціального статусу. [224, с. 13; 303, с. 40]

Нідерландська мова як «жива» мова постійно розвивається, адаптується до вимог нашого часу, а тому зазнає значних змін через міжкультурні процеси в суспільстві та появу нових технологій. Зараз можна виокремити дві основні тенденції розвитку мови: по-перше, це більш спрощене використання мови в усіх сферах життя (яскравим прикладом інформалізації можна назвати поступове відмирання ввічливої форми «Ви» (*u*) та перехід на «ти» (*ji*) в усіх сферах суспільства). По-друге — це більш ефективне та різноманітне використання мови, а саме: спрощення граматичних структур нідерландської мови порівняно з англійською та запозичення лексичних одиниць з інших мов. Вже у XIX ст. нідерландська збагатилася великою кількістю слів іншомовного походження; у XX та XXI ст. ця тенденція зберігається: найбільші зміни сталися в лексичному складі мови після Другої світової війни. До повсякденного вжитку входить все більше слів іншомовного походження, створюються нові власне нідерландські слова, наприклад *kofferbakhandel* (укр. торгівля з багажника автомобіля), *regenboogcoalitie* (укр. одна з форм коаліцій політичних партій), *ietsisme* (укр. віра в метафізичну силу), *dioxinekip* (укр. курка, яку годували певним видом корму) тощо.

Установи, що пропагують використання загальної літературної нідерландської, намагаються перешкоджати такому стрімкому розвитку мови, проте нічого не можуть вдіяти, адже саме люди, які спілкуються цією мовою, надають їй вектор розвитку.

Через значний вплив насамперед англійської мови на нідерландську в лінгвістів часто виникають певні сумніви щодо подальшого успішного функціонування останньої на території Нідерландів, про що свідчить велика кількість публікацій з цього питання починаючи з 90-х рр. XX століття (наприклад, збірки *Heeft het Nederlands nog toekomst?* [245], або *Waar gaat het Nederlands naar toe?* [321], відеоролики на <http://www.YouTube.com/> тощо).

В умовах глобалізації та інтернаціоналізації, коли превалує культурний і лінгвістичний плюралізм на противагу національній однорідності, важлива роль відводиться політиці планування національної мови. [22, с. 22] Внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на розвиток нідерландської мови в контексті сучасних процесів глобалізації та міжкультурної комунікації, обумовили створення у 1980 році Союзу нідерландської мови (*Nederlandse Taalunie*). Це свідчить перш за все про послідовну політику держав (Нідерландів, Бельгії) щодо підтримання та подальшого розвитку нідерландської мови, адже основними завданнями Союзу нідерландської мови є:

- 1) розвиток нідерландської мови (наприклад, уніфікація правопису та граматики);
- 2) популяризація вивчення та правильного використання нідерландської мови серед її носіїв;
- 3) популяризація літератури нідерландською мовою;
- 4) зміцнення позицій нідерландської мови у світі, зокрема популяризація вивчення та дослідження нідерландської мови за кордоном. [286, ел. р.]

Таким чином, мовна політика та планування нідерландської мови відбуваються на державному рівні, а тому, розмови про загрозу зникнення

нідерландської мови з лінгвістичної карти світу, незважаючи на активні мовні контакти, є певною мірою перебільшенням.

2.3. Англійська мова в комунікативному просторі Нідерландів

Вивчення взаємозв'язку нідерландської мови з іншими мовами не є новим предметом дослідження сучасної лінгвістики, оскільки територія сучасних Нідерландів у різні історичні часи зазнавала впливу інших мов, і цей факт навіть 100 років тому привертав увагу мовознавців. У часи середньовіччя основними джерелами запозичень у нідерландській мові були — мова міжнародного спілкування народів Європи, пізніше іспанська (XVI ст.) та французька мови (XVII — XVIII ст.); на початку XIX ст. домінують роль почали відігравати італійська, португальська та слов'янські мови. Наприкінці XIX століття провідні позиції зайняла німецька мова, і лише після Другої світової війни всі ці мови поступилися кількістю запозичень англійській серед носіїв нідерландської мови. [301, с. 33]

Перш ніж детально розглянути специфіку взаємодії англійської та нідерландської мов у контексті міжкультурної комунікації, вважаємо за доцільне дати визначення поняттю комунікативного простору.

Сучасний комунікативний простір являє собою досить складну систему, оскільки в різних ситуаціях людина веде себе по-різному і тим самим у кожному окремому випадку спілкується з іншими людьми особливим способом. Крім того, характер та особливості комунікації визначаються також засобами і способами передачі інформації, суб'єктами комунікації та багатьма іншими факторами.

Поняття комунікативного простору є базовим для аналізу комунікації, проте в лінгвістиці цей термін не має сталого визначення. У загальній теорії комунікації комунікативний простір трактується як територія або середовище, у межах якого відбувається процес спілкування. [187, с. 98] У більш вузькому значенні комунікативний простір — це проксемічний простір (актуальний

комунікативний простір) між учасниками комунікації, або простір окремого тексту (комунікативний простір статті). [35, с. 11]

Комунікативний простір можна також репрезентувати як уплетену в свідомість мовця систему координат, яка формує моделі інституційного відтворення соціально-економічних ресурсів та уможлиблює вияви інтенційності та лінгвокультурної компетенції [134, с. 69], або як рівень комунікативної компетенції людини, її знання та уявлення про те, як потрібно спілкуватися в тій або іншій ситуації. [117]

У цьому дисертаційному дослідженні під комунікативним простором ми розуміємо такий простір, який утворюється внаслідок соціальної взаємодії комунікантів та має ментальну, інформаційну та інституційну структури.

Як уже зазначалося, у контексті міжкультурних і мовних контактів особливе місце займає дослідження англійської мови, яка вийшла далеко за межі англослов'янських країн і нині має статус мови міжнародного спілкування, є мовою більшості міжнародних організацій, науково-технічної інформації та комп'ютерного простору (Ю. Аммон, Д. Крістал, Дж. Фолі, Д. Греддол, Б. Качру, Т. МакАртур, А. Пеннікук, Р. Філіпсон, Е. Шнайдер, Л. Тодд, Ю. М. Захарова, І. В. Привалова [68; 142; 197; 214; 225; 233; 256 – 257; 273; 288; 290; 296; 313]).

Глобальна англійська проникає у внутрішню лексичну структуру інших мов. В результаті контакту з англійською мовою в національних мовах з'являються нові елементи та структурні співвідношення, а з часом виникають нові варіанти англійської мови. Ці варіанти функціонують в якості другої мови й мають фіксовані специфічні усталені відхилення від британського, американського та інших територіальних стандартів англійської мови, оскільки зумовлені впливом національної мови. [22, с. 29]

Так, важливе місце англійська мова займає і в комунікативному просторі Нідерландів, що привело до поступового створення нідерландцями майже власного варіанта англійської мови, *Nederengels*. [280, ел. р.] Предметом дискусій мовознавців лишається те, чи можна таке вживання мови вважати

природнім розвитком і доповненням нідерландської або вважати неправильними англіцизмами в мові.

Термін *Nederengels* означає рясне вживання в нідерландській мові англійських слів або конструкцій, типових для англійської мови, і складається зі слів *Nederlands* (нідерландська мова) та *Engels* (англійська мова). [219, ел. р.] Носії англійської мови називають таку суміш англійської та нідерландської мов *Dunghish* (Dutch + English); до того ж існує багато прізвиськ цього феномену, а саме *Amerilands* (American + the Netherlands), *Englutch* (English + Dutch), *Engerlands* (English + the Netherlands), *Dutchghish* (Dutch + English), *Dutchlish* (Dutch + English) та *Steenkolenengels* (англ. Coal English, укр. «вугільна англійська»). [220, ел. р.] Останній термін датується початком ХХ ст., коли нідерландці, які працювали в портах, використовували примітивну англійську (з помилками, типовими для носіїв саме нідерландської мови) для спілкування з екіпажами британських кораблів вугільної промисловості. Так склався стереотип про погане знання англійської нідерландцями.

Інтенсивна взаємодія англійської та нідерландської мов приводить до мовної інтерференції, насамперед до запозичення лексичних одиниць. Ці процеси відбуваються під впливом екстралінгвістичних і внутрішньолінгвістичних факторів.

До екстралінгвістичних факторів належить географічне положення Нідерландів і Великої Британії, що сприяє взаємозв'язку мов: серед британської молоді Нідерланди є одним із найпопулярніших місць відпочинку на вихідних у Європі; чи не в кожному великому місті Нідерландів можна почути британську англійську мову, яка безпосередньо взаємодіє з нідерландською. Проте вплив англійської на нідерландську йде не лише від Великої Британії, але й із Сполучених Штатів Америки, оскільки саме США є носієм і популяризатором англійської мови та масової культури в усьому світі. [281, ел. р.] Окремо варто згадати, що в Нідерландах живе багато іммігрантів з Африки, Азії та Латинської Америки, у тому числі з колишніх колоній Нідерландів, які

спілкуються з корінним населенням у більшості випадків глобальною мовою – англійською.

До внутрішньолінгвістичних факторів, що вмотивовують процес запозичення англійських лексичних одиниць до нідерландської мови, належать:

- 1) відсутність у рідній мові еквівалентного слова на позначення назви нового предмета, явища або поняття;
- 2) тенденція до економії мовних засобів;
- 3) збагачення синонімії;
- 4) тенденція до експресивності. [62, с. 85]

Проблему запозичень із англійської мови в нідерландську та функціонування запозичень у комунікативному просторі країни вивчають багато сучасних нідерландських лінгвістів. Серед найвідоміших дослідників цієї проблеми можна назвати таких науковців, як Герт Боей, Ян Дон, Лісбет Кунен, Марк Оостендорп, Ян Ренкема, Ніколіне ван дер Сейс, Пітер Строоп, Мартен ван дер Торн. [204; 217; 262; 283 – 286; 292 – 293; 299 – 301; 314]

Потужний вплив англійської мови на нідерландську вже почав викликати занепокоєння не тільки у лінгвістів і журналістів, але й у пересічних громадян. [247, с. 5] У 1997 році навіть було засновано громадську організацію *Stichting Natuurlijk Nederlands* (нід. «Рух за чисту нідерландську мову»), основною метою якої стала боротьба проти «забруднення» нідерландської мови запозиченнями з англійської. Як вважають прибічники цього руху, вплив англійської мови зазвичай є невиправданим, особливо коли йдеться про запозичення лексичних одиниць, адже часто-густо вони мають відповідники в нідерландській мові.

Загроза для подальшого функціонування нідерландської мови полягає також у тому, що нідерландці вживають все більше англійських слів і конструкцій у повсякденному спілкуванні: якщо раніше в певних життєвих ситуаціях нідерландці спілкувалися виключно рідною мовою, то зараз вони можуть вільно переходити на англійську. Деякі мовознавці навіть прогнозують повне заміщення нідерландської мови англійською через 50 – 70 років, що з

часом призведе до остаточного зникнення першої з лінгвістичної мапи світу (Л. Бехейдт, Р. ван дер Хелм, Х. Метхорст, Я. Ренкема, П. Строп [201; 247; 274; 293; 306]).

Проте згадаємо, що в XIX ст. нідерландська мова зазнала значного впливу німецької, яка тоді була дуже популярною на території Європи, і що з часом слова німецького походження настільки природно вплелися в мову населення Нідерландів, що тепер навіть більшість носіїв мови не знатимуть, чим відрізняються нід. *interesse* (укр. інтерес, слово німецького походження) від нід. *belangstelling* (укр. інтерес, власне нідерландське слово), так само, як *meemaken* і *beleven* (укр. переживати), або *vanzelfsprekend* і *natuurlijk* (укр. звичайно).

Існує низка факторів, через які мови зникають або перестають відігравати важливу роль у ситуаціях міжнародної комунікації, і вплив інших мов не є першопричиною цього процесу. Як вважають деякі мовознавці, що підтримують взаємодію англійської та нідерландської мов, запозичення дають можливість урізноманітнити мову. Таким чином, лінгвісти припускають, що англійська мова навряд чи замінить нідерландську, зате безперечно збагатить її. [262, с. 17]

Через високий мовний престиж англійської часто невмотивовано запозичуються слова на позначення тих речей і понять, які вже мають назви нідерландською. Наприклад, замість звичного *hallo* можна сказати англ. *hello*, а замість *proost* (укр. будьмо) – англ. *cheers*. Такі слова, як *manager*, *relax*, *recycled* і *services* стали загальноживаними та втратили свої нідерландські відповідники *leidinggevende* (укр. керівник), *ontspannen* (укр. відпочивати), *hergebruikt* (укр. повторно використаний), *dienstverlening* (укр. обслуговування). [304, ел. р.]

Англомовна освіта в Нідерландах розвивається швидкими темпами. Так, у деяких школах предмети викладаються англійською мовою, особливо в старших класах, і з кожним роком кількість двомовних шкіл зростає. Проте основну роль у поширенні англійської мови відіграє вища освіта та наука,

оскільки все більше предметів в університетах викладається лише англійською мовою. [284, ел. р.] Деякі спеціальності передбачають використання у навчанні тільки англійської, а також дуже часто перевага надається англомовним навчальним матеріалам. Майже всі важливі наукові роботи публікуються англійською мовою.

Значний вплив на поширення англійської мови в Нідерландах мають засоби масової інформації. У Нідерландах існує понад 100 телевізійних каналів, велика частина з яких веде трансляції англійською мовою, до того ж англомовні передачі та фільми не дублюються, використовуються лише субтитри нідерландською мовою. Для третини реклами маркетологи на нідерландському телебаченні використовують англійські назви продуктів і підприємств, слогани, слова та вирази, а також пісні. [230 – 231] Музичні твори, які слухає молодь, у своїй більшості мають англомовні тексти. [255] Як зазначає нідерландський лінгвіст Кейс де Бот, опитані особи наголошували на тому, що дуже важливими є тексти пісень, в результаті чого молодь вже на ранньому етапі свого життя зустрічається з англійською мовою. [207, с. 143] Сфера бізнесу також не є винятком, оскільки все більше корпорацій і великих компаній використовують англійську мову як корпоративну. Девід Кристал у своїй книзі *English as a Global Language* зазначає, що працівники 90 % європейських компаній користуються англійською мовою під час спілкування на робочому місці. [214, с. 19]

Старше покоління, яке не вивчало або погано знає англійську, найбільше потерпає від впливу англійської, адже газети і телевізійні новини переповнені запозиченнями, які більше не виділяються курсивом, не беруться в лапки та не перекладаються на нідерландську (наприклад, нід. *Zoals Poesjkin wel de Mozart van de poëzie is genoemd, zo is Goya (en als circumstantial evidence wordt steevast verwezen naar zijn legendarische doofheid) de Beethoven van de schilderkunst – VK від 01/04/1994, підкресл. автора*).

Науковці та дослідники нідерландської мови все більше уваги звертають на те, що більшість нідерландців вживають запозичення з англійської з

неправильним значенням. Наприклад, *mobieltje* (укр. мобільний телефон) англійською буде *cell phone*, а *mobile* має зовсім інше значення (рухомих, пересувний, мінливий), тобто відбувається зміна лексичного значення через схожість звучання слів. [304, ел. р.]

Для нідерландців *chat* означає «безпосередня розмова через Інтернет у режимі реального часу», у той час як у своєму первинному значенні англійське слово *chat* означає «*to talk in a friendly informal way to sb*». Під поняттям *total loss* нідерландці розуміють «анулювання, письмову відмову», що в англійській позначається терміном *write-off*, а словом *station-wagon* (укр. багатомісний легковий автомобіль) називають *estate car* (автомобіль із кузовом «універсал»). [258, ел. р.]

Уперше систематизувати запозичення з англійської мови до нідерландської спробували лінгвісти *Liesbeth Koenen* і *Rik Smits* у книзі *Peptalk: De Engelse woordenschat van het Nederlands* (перше видання 1992 року [262]), у якій в алфавітному порядку подається список слів і словосполучень англійською мовою загальною кількістю близько 3600 одиниць із значенням, які вони мають у нідерландській мові. Незважаючи на те, що за останні роки інтерес до дослідження процесів запозичення англійської лексики в нідерландську мову значно виріс і багато мовознавців досліджують цю проблему [222; 234; 250; 275; 303; 309; 319], нових ґрунтовних праць із списками сучасного тлумачення англійських запозичень у нідерландській мові не з'явилося.

Таким чином, нідерландці охоче використовують англійську мову під час комунікації. З іншого боку, в певній частині населення Нідерландів натомість розвивається *англофобія*. [324, ел. р.] Такі настрої поширюються через переконання, що носії англійської мови ставляться зверхньо до інших націй та вважають себе «супернацією», якій не потрібно вивчати інші мови та культури. Отже, при активному використанні англійської нідерландці поступово втрачатимуть власну культурну ідентичність.

Тенденція до використання англійських слів у комунікативному просторі Нідерландів зростає з кожним днем. Багатьом носіям нідерландської такі процеси, звичайно, не до вподоби, проте безперечним залишається той факт, що завдяки запозиченням нідерландська мова постійно розширюється та збагачується. У свою чергу, немає чітко визначених об'єктивних причин говорити про те, що нідерландська мова зазнає більшого впливу від англійської, ніж будь-яка інша мова в наш час або раніше. Єдиною відмінністю є те, що всі процеси впливу іноземних мов і використання запозичень є більш свідомими, ніж раніше, через можливості комунікації з представниками інших країн, отримання освіти іноземною мовою та загалом вищий рівень обізнаності пересічного громадянина.

2.4. Предметно-тематична класифікація англійських запозичень у нідерландській мові

Лексична система різних мов світу є привабливим об'єктом лінгвістичних досліджень. [5; 6; 7; 8; 34; 90; 163; 165; 171] Серед інших напрямів дослідження лексикології в Нідерландах одним із найважливіших є питання про зміни, що відбуваються у словниковому складі нідерландської мови.

Протягом останніх років лексичний склад нідерландської мови значно збагатився за рахунок запозичень із англійської, особливо у таких сферах, як побутова лексика (*blazer, casual, jumper, noodles, sandwich*), діловодство (*outsource, manager, project, director*), культура та мистецтво (*bestseller, bodypainting, cast, fantasy, limelight, snapshot, soundtrack*), спорт (*baseline, coach, fitness, knockdown, pitcher, race*), сучасні інформаційні технології (*browser, computer, printer, hacker*), індустрія розваг (*aquapark, cinema, cafe*), засоби масової інформації (*columnist, digizine, factsheet, multichannel, narrowcasting, playbackshow*) тощо. Багато з цих слів або просто не перекладаються нідерландською, незважаючи на наявність еквівалента, або взагалі не мають відповідника в нідерландській мові. Варто також зазначити, що вплив англійської на нідерландську відбувається не тільки за рахунок збільшення

кількості лексичних одиниць, а й на інших мовних рівнях, таких як граматичний (наприклад, вживання артиклів, прийменників, часів дієслова відповідно до парадигми нідерландської мови) та фонетичний (наприклад, вимова географічних назв, імен тощо). [264, с. 78 – 104]

Матеріалом дослідження є 5114 лексичних одиниць нідерландської мови, які виділені у Великому словнику нідерландської мови Ван Дале (*Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal*) позначкою «Eng», тобто таких, що були запозичені з англійської або утворені за допомогою морфем англійської мови. Слова англійського походження було відібрано методом суцільної вибірки.

При вибірці не враховувалися такі лексичні одиниці:

- реалії;
- цитати з художніх творів, промов політичних діячів, а також назви літературних творів, пісень тощо;
- World Englishes (*American, Canadian* тощо);
- скорочення (наприклад, *AEX, aids, aka, asap, aso, Algol*);
- слова, які прийшли в нідерландську через англійську з інших мов (наприклад, *lasso*);
- загальні назви, що утворилися від власних імен, та назви торгових марок (*xerox®*);
- ідіоматичні словосполучення, прислів'я та приказки.

Відібрані слова було розподілено на дві категорії: слова і вирази, що зберегли свою англійську форму (іноді з незначними змінами у правописі), та гібридні нідерландсько-англійські композити. Перша категорія містить лише іменники (загальна кількість – 4092 одиниці), які для зручності подальшого опрацювання було поділено на такі лексико-семантичні групи (подаємо за принципом алфавіту):

- 1) військова справа (44 одиниці);
- 2) економічна справа (553 одиниці);

- 3) засоби масової інформації (115 одиниць);
- 4) комп'ютерні технології і техніка (558 одиниць);
- 5) культура та мистецтво (463 одиниці);
- 6) медицина (69 одиниць);
- 7) навколишній світ (93 одиниці);
- 8) наука та освіта (186 одиниць);
- 9) побутова лексика (440 одиниць);
- 10) словосполучення (168 одиниць);
- 11) соціальні відносини (681 одиниця);
- 12) спортивна лексика (414 одиниць);
- 13) табуована лексика та сленг (95 одиниць);
- 14) транспорт (213 одиниць).

У тексті дисертації подається опис лише тих груп, які нараховують найбільшу кількість запозичень із англійської мови, а саме: соціальні відносини, комп'ютерні технології і техніка, економічна лексика, лексика у сфері культури та мистецтва, побутова лексика, спортивна лексика та лексика у сфері транспорту.

До складу категорії гібридних нідерландсько-англійських композитів входять іменники (587 одиниць), прикметники (46 одиниць) та дієслова (389 одиниць; загальна кількість слів у другій категорії – 1022 одиниці), які описуються відповідно до граматичних змін, які сталися в процесі запозичення.

2.4.1. Лексичні запозичення у сфері соціальних відносин

У сфері соціальних відносин нами було відібрано 681 лексичних одиниць, запозичених із англійської мови до нідерландської. Виокремлюються такі лексико-семантичні підгрупи запозичень: характеристики людини, стосунки між людьми, відпочинок (дозвілля, розваги, туризм) та різне.

Серед лексичних запозичень у сфері соціальних відносин більшість слів у нідерландській мові зберігають значення, які вони мали в англійській мові (412 із 681 одиниць):

- характеристики людини: *allround* (АНГЛ. *all-round*), *catchy*, *clever*, *copycat*, *crazy*, *dizzy*, *eager*, *easy going*, *egghead*, *fair*, *fake*, *freak*, *groggy*, *happy*, *highbrow*, *involved*, *ladylike*, *leading*, *nerdy*, *nifty*, *open-minded*, *outstanding*, *pushy*, *relaxed*, *selfmade*, *showy*, *skinny*, *soft*, *tipsy*, *touchy*, *trendy*, *unfair*, *upset*, *weird* [VDGWBN1];
- стосунки між людьми: *blind date*, *bluestocking*, *close*, *counseling*, *counterfeiting*, *date*, *daterape*, *egotrip*, *entertainment*, *flirt*, *flirtation*, *gated community*, *genderbender* (АНГЛ. *gender bender*), *girlpower* (АНГЛ. *girl power*), *go-getter*, *hatecrime* (АНГЛ. *hate crime*), *houseparty*, *joyriding*, *lifestyle*, *lookalike*, *middle class*, *midlifecrisis* (АНГЛ. *midlife crisis*), *mood*, *party*, *privacy*, *qualitytime*, *scam*, *sexappeal*, *sexy*, *smalltalk*, *soulmate* (АНГЛ. *soul mate*), *sweetheart*, *upper class*, *valetparking*, *way of life* [VDGWBN1];
- відпочинок (дозвілля, розваги і туризм): *bingo*, *boston*, *bridge*, *edutainment*, *full house*, *fun*, *grand tour*, *happy hour*, *hiking*, *jackpot*, *landmark*, *leisure*, *longstay* (АНГЛ. *long-stay*), *motel*, *patchwork*, *poker*, *practical joke*, *pub*, *puzzel* (АНГЛ. *puzzle*), *quiz*, *relax*, *resort*, *roomservice* (АНГЛ. *room service*), *serviceclub* (АНГЛ. *service club*), *shopping*, *sightseeing*, *staycation*, *strippoker* (АНГЛ. *strip poker*), *travellerscheque* (АНГЛ. *traveller's cheque*), *videogame*, *weekend*, *yahtzee* [VDGWBN1];
- різне: *anchorman*, *baby*, *backpacker*, *camping*, *carpooling*, *celeb/celebrity*, *community*, *copywriter*, *couchpotato*, *covergirl*, *cowboy*, *dandy*, *dark horse*, *deejay*, *designer*, *diskjockey*, *displaced person*, *dragqueen*, *entertainer*, *extended family*, *facilitator*, *familyman* (АНГЛ. *family man*), *familyplanning* (АНГЛ. *family planning*), *farmer*, *fellowtraveller* (АНГЛ. *fellow traveler*), *first lady*, *florist*, *founding father*, *gangster*, *gay*, *gentleman*, *ghostwriter*, *globetrotter*, *hitman*, *hostess*, *incrowd* (АНГЛ. *in-crowd*), *insider*, *joyrider*, *killer*, *lifecoach*, *loser*, *lover*, *majorette*, *nanny*, *native speaker*, *newcomer*, *nitpicker*, *oneliner*, *outcast*, *peergroup* (АНГЛ. *peer group*), *personality*, *playboy*, *quizmaster*, *racketeer*, *rastaman*, *receptionist*, *screenager*, *selfmade*

man, settler, shopaholic, spindoctor, superintendent, swinger, teddyboy (англ. *teddy boy*), *teetotaller, thrillseeker* (англ. *thrill-seeker*), *touroperator* (англ. *tour operator*), *troubleshooter, untouchable, veejay, watcher, womanizer, workaholic*. [VDGWBN1]

Частина слів у відібраному матеріалі утворюються в нідерландській мові за допомогою лексичного матеріалу англійської мови (204 із 681 одиниць), однак в опрацьованих англійських словниках такі словосполучення не було знайдено. Характерною рисою такого словоскладання є отримання нового значення складного слова в нідерландській мові, відмінного від значень окремих слів англійської мови, наприклад:

- стосунки між людьми: *branddating, bromance, bushcraft, carding, citytrip, closed-forever, cockteaser, coming-out, crimefighter, dinnerdate, dressboy, dumpdate, eager beaver, early adopter, feelgoodfactor, happy few, happy single, heavy user, high society, human interest, inner circle, mental coach, onemanshow, permissive society, personal coach, personalityglossy, sackjacking, social talk, stand-upcomedian, working majority* [VDGWBN1];
- відпочинок (дозвілля, розваги і туризм): *activitycenter, afterclub, babymoon, babyshower, bar-dancing, beachclub, beachparty, beforeparty, daypack, debatingclub, ecotainment, emotainment, fanmail, fanshop, homeparty, housesitting, housewarmingparty, me-time, milkbar, partyflock, realitygame, rollerdisco, surpriseparty, upperwareparty* [VDGWBN1];
- різне: *babybouncer, babydoll, chiconomic, coldcaseteam, coverboy, digikid, downshifter, dresscode, earcatcher, fineliner, flightcase, goalgetter, gogogirl, homejacking, ladyspeaker, longfiller, lovehandles, mediaplanner, messboy, mindmap, mysteryguest, nuisancevalue, offspinner, opinionleader, powerhitter, showmanager, sideman, snobappeal, streetcornerwork, supernanny, trendwatcher, voicecard, wiseguy, wonderboy*. [VDGWBN1]

У разі запозичення лексики з англійської мови у словах відбуваються семантичні зміни, а саме в нідерландській мові вони отримують зовсім нові значення, яких вони не мали в англійській мові. У запозиченнях сфери

соціальних відносин ці зміни є нечисельними (65 із 681 одиниць). Наведемо деякі приклади:

- *bootcamp* – нід. «освітній табір»; пор. з англ. (*boot camp*) *a training camp for people who have just joined the US army, navy, or Marine Corps* [LDOCE];
- *coping* – нід. «спосіб, у який люди справляються з проблемами в їхньому середовищі»; пор. з англ. *a layer of rounded stones or bricks at the top of a wall or roof* [LDOCE];
- *dancing* – нід. «кафе, у якому можна танцювати»; пор. з англ. *moving your feet and body in a way that matches the style and speed of music* [LDOCE];
- *explorer* – нід. «скаут 14 – 17 років»; пор. з англ. *someone who travels through an unknown area to find out about it* [LDOCE];
- *featherbedding* – нід. «баловство»; пор. з англ. *the practice of letting workers keep their jobs even if they are not needed or do not work well* [LDOCE];
- *hardliner* – нід. «людина, яка займає жорстку радикальну позицію стосовно чогось»; пор. з англ. *a politician who wants political problems to be dealt with in a strong and extreme way* [LDOCE];
- *lowbrow* – нід. «людина невисокого інтелектуального розвитку»; пор. з англ. *lowbrow entertainment, newspapers, books etc are easy to understand and are not concerned with serious ideas about art, culture etc* [LDOCE] – зміна акценту значення з предметів на людину;
- *mastermind* – нід. «геній»; пор. з англ. *someone who plans and organizes a complicated operation, especially a criminal operation* [LDOCE];
- *rave* – нід. «вечірка вдома»; пор. з англ. *a big event where people dance to loud music with a strong beat and often take drugs* [LDOCE];
- *whizzkid* – нід. «дитина, яка чудово розбирається в комп'ютерах»; пор. з англ. *a young person who is very skilled or successful at something.* [LDOCE]

Отже, із 681 відібраних нами лексичних одиниць у сфері соціальних відносин, запозичених у нідерландську мову з англійської, 412 зберігають

значення, яке вони мали в англійській мові; 204 є новоутвореними словами нідерландської мови, які було сформовано за допомогою лексичного матеріалу англійської мови; і 65 набувають значення, відмінне від того, яке вони мали в англійській мові.

2.4.2. Лексичні запозичення у сфері комп'ютерних технологій і техніки

Лексика у сфері комп'ютерних технологій і техніки нараховує у зібраному матеріалі 558 одиниць, які можна поділити на такі підгрупи: технічне забезпечення або комплектуючі комп'ютера (нід. *hardware*), програмне забезпечення (нід. *software*), Інтернет та комп'ютерні мережі, інші терміни (назви людей, які користуються комп'ютером, назви клавіш, символів, шрифтів, терміни програмування), а також технічні прилади різноманітного призначення. Окремо зазначимо, що більшість термінів запозиченої лексики у сфері інтернет-комунікацій є інтернаціоналізмами, які у свою чергу також знайшли місце в нідерландській мові.

Саме слово *computer* було запозичене в нідерландську мову 1965 року та означає електронну машину, що обробляє інформацію та контролюється згідно із серією закодованих інструкцій. Наразі існує багато варіантів самих пристроїв, і, відповідно, їхніх назв, що запозичуються з англійської мови в нідерландську. Найпоширенішим комп'ютером є *homecomputer* (від англ. *home+computer*) або *personal computer*, на противагу йому виділяється *simputer* (від англ. *simple+computer*). Усе частіше зустрічаються портативні комп'ютери *desknote* (від англ. *desktop+notebook*), *laptop* або *notebook*, *subnotebook* (від англ. *sub+notebook*), *netbook*, *handcomputer* (від англ. *hand+computer*) або *palmtop*. Також розрізняються назви комп'ютерів відповідно до їхньої належності до комп'ютерної мережі – *standalone* та *netwerkcomputer*, і відповідно до типу обробки інформації – *mainframe* та *client*.

Щодо комплектуючих комп'ютера, продуктивними є перш за все запозичення з елементом *disk*, наприклад: *diskette* або *floppydisk/floppy* (англ.

floppy disk); *harddisk* (англ. *hard disk*); *laserdisk* (англ. *laser disk*); *diskdrive* (англ. *disk drive*) тощо. Зміна технічних параметрів комп'ютера називається *downgrade* і *upgrade*.

У свою чергу, часто запозичуються такі слова, що мають нідерландські відповідники: англ. *processor* = нід. *verwerkingseenheid*, англ. *display* = нід. *beeldscherm*. Це зумовлено тим, що, по-перше, запозичені слова є простішими для вимови та більш зрозумілими для пересічного нідерландця, аніж власне нідерландські терміни, а, по-друге, під час комунікації з представниками інших країн спілкування проходить швидше й ефективніше при використанні запозичених слів, адже не потрібно подумки перекладати назви з однієї мови на іншу.

Серед назв периферійного устаткування (нід. *add-on*) можна навести такі приклади: *printer*, *scanner*, *modem*, *pendrive* (англ. *pen drive*), *thumbdrive* (утворено за аналогією до *pen drive*), *memorycard* (англ. *memory card*), *memorystick* (англ. *memory stick*); *cardreader* (від англ. *card+read*).

Лексичні запозичення, що називають та описують програмне забезпечення (нід. *software*), можна поділити на такі типи:

- 1) назви типів програмного забезпечення: *browser*, *firewall*, *netnanny* (від англ. *net+nanny*), *patch*, *plug-in*, *prox* або *proxyserver* (англ. *proxy server*), *rootkit*, *screensaver* (англ. *screen saver*, має власну назву нід. мовою *schermbeveiliger*), *widget*;
- 2) терміни, що описують функціонал програмного забезпечення: *desktop*, *directory*, *frontend* (англ. *front-end*) та *backend* (англ. *back-end*); *kernel*, *subdirectory*, *zipfile* (англ. *zip file*) тощо;
- 3) методи роботи з програмами: *drag-and-drop*.

Формування нових слів у сфері програмного забезпечення з компонентом *-ware* є поширеними в англійській, а також знаходить своє відображення в нідерландській мові: *blogware*, *firmware*, *freeware*, *kidware*, *malware*, *shareware*, *scareware*, *spyware*.

Назви різноманітних комп'ютерних мереж не мають власне нідерландських еквівалентів, а тому нідерландці повсякчас користуються англійськими назвами: *bluetooth*, *botnet*, *ethernet*, *intranet* і, звичайно ж, *Internet/Web/world wide web*.

З англійської мови в нідерландську запозичуються назви людей згідно з їхньою приналежністю до користувачів комп'ютерних мереж: *nonliners* та *onliners*. Пересічна людина, яка користується всесвітньою мережею Інтернет, називається нід. *netizen* (пор. з англ. *someone who uses the Internet, especially someone who uses it in a responsible way* [LDOCE] – узагальнення значення); а спеціаліст у сфері комп'ютерних технологій – *wizard* (пор. з англ. *1. A man who is supposed to have magic powers* та *2. Someone who is very good at something* [LDOCE] – повністю нівелюється перше значення, а друге звужується).

Пошук інформації (нід. *query*, *quickscan* (від англ. *quick+scan*), *retrieval* – залежно від мети пошуку) в пошукових комп'ютерних системах (нід. *searchengines*) є одним із найпопулярніших занять в Інтернеті. Той, хто багато часу проводить у процесі пошуку інформації або просто спілкування, тобто частий користувач комп'ютера, називається нідерландською *infonaut*, або *websurfer*, або *cybernaut*. Є також особливий тип пошукачів, *wilfers*, які через великий обсяг інформації часто можуть забувати, що ж вони шукали (утворено від англ. акроніму WILF «*What was I looking for?*»)

Обмін електронними повідомленнями також є однією з найбільш широко використовуваних дій користувачів всесвітньої мережі Інтернет. У нідерландській мові можна навести такі приклади запозичень із англійської мови, що стосуються процесу користування електронною поштою (*e-mail*):

- структура поштової скриньки (*mailbox*): *inbox*, *outbox*;
- структура листа: *header*, *attachment*;
- типи листів: *hoax*, *datemail* (від англ. *date+mail*) – лист, який надсилається або надходить із метою запрошення на побачення;
- налаштування скриньки: *autoreply* (англ. правопис *auto reply*), *autoresponder* або *mailbot*;

– тип одержувача: *mailinglist* (англ. *mailing list*).

Віртуальний простір (нід. *virtual reality*), насамперед мережа Інтернет, дає користувачам можливість спілкуватися не тільки в режимі відкладеного доступу (нід. *offline*) за допомогою обміну електронними повідомленнями, але також у режимі реального часу (нід. *online*) через програми типу *instant messaging* або *messenger*. Такий простір комунікації називається нідерландською *Second Life*, тобто віртуальний світ, у якому люди можуть створювати власну віртуальну ідентичність, дотримуючись законів *netiquette* – кодексу правил поведінки в мережі.

Назви, пов'язані з веб-сайтами (нід. *site, website*), є джерелом постійного запозичення в нідерландській мові. Найпоширенішими є назви різних типів блогів (нід. *blog, weblog*) – персональних щоденників у мережі: *flog/fotoblog* (англ. правопис – *phlog, photoblog*), *lifelog, moblog, splog (spam blog)*.

Є також інші типи веб-сайтів, назви яких запозичуються з англійської в нідерландську: *chat/chatbox* (від англ. *chat+box*), *chatroom* (англ. *chat room*), *chatsite* (від англ. *chat+site*), *hang-out* (англ. *hangout*, пор. з англ. *a place someone likes to go to often* [LDOCE] – звуження значення), *portal*.

Веб-сайти розміщуються на *hostcomputer* (від англ. *host+computer*) або *webserver* (від англ. *web+server*). Головна сторінка сайту називається нід. *homepage*, а ознайомитися з інформацією, що знаходиться на цьому сайті, можна на *sitemap* або *feed/webfeed* (від англ. *web+feed*).

Веб-реклама (нід. *webvertising*), тобто реклама у просторі Інтернет, є наразі одним із широко використовуваних типів реклами. Як і при будь-якому іншому типі реклами, задля досягнення мети спеціалістам з інтернет-маркетингу необхідно уважно досліджувати й аналізувати пошукову поведінку користувачів (*eyetracking*, від англ. *eye + tracking*) та узгоджувати пропозиції згідно з метою, яку переслідує цільова для цього продукту/послуги аудиторія користувачів (нід. *targeting*). У свою чергу, аналізуючи *pageview* (англ. *page view*), маркетологи компаній можуть розраховувати бюджет для компаній *pay-per-view* (англ. *pay per view*).

Найбільш поширеними форматами інтернет-реклами є баннери (нід. *banners*) та спам (нід. *spam*) або спім (нід. *spim*) розсилки.

Активне користування мережею Інтернет та іншими інформаційними технологіями призводить до збільшення кількості комп'ютерних злочинів. Насамперед, це використання нелегального (піратського) програмного забезпечення (нід. *warez* – сленгова форма від англ. *wares*, що є скороченою множиною від *software*); розповсюдження вірусів типу *backdoor*, коли хакер (нід. *hacker*) отримує доступ до комп'ютера й атакує його без відома користувача, а також скоєння таких злочинів, як нід. *clickjacking*, *phishing* або *spoofie*.

Поряд із інтернет-комунікаціями, останнім часом популярним також стає «геймерство», тобто захоплення комп'ютерними іграми серед дітей та молоді, від англ. *game* – гра. На даному етапі лексика цієї сфери не запозичується широко до нідерландської мови, проте декілька геймерських термінів знайшли своє місце в досліджуваному матеріалі: *gamepad* (від англ. *game+pad*) – тип джойстика в грі; *highscore* (від англ. *high+score*) – високий індивідуальний рахунок у комп'ютерній грі за певний час, *multiplayer* (англ. *multi-player*) тощо.

Також до окремої групи запозичень можна віднести комп'ютерні терміни:

- назви клавіш *tab*, *hotkey* (англ. *hot key*) або *shortcut* (англ. *short cut*);
- назви символів *ampersand*, *at-sign* (англ. *at sign*, має також нід. назву *apenstaartje*), *semicolon* (має також нід. назву *kommapunt*), *slash*, *backslash*, *underscore*, *joker* – ознака того, що пропущений символ може мати будь-яке значення, наприклад * або ? – пор. з англ. значенням «*a playing card that has no fixed value and is only used in some card games*» – зміна значення);
- назви шрифтів *font*, *pifont*;
- терміни з різних мов програмування *array*, *assembler*, *compiler*.

Що стосується запозичень назв технічних приладів різного призначення, то аналіз матеріалу показує, що в нідерландській мові в основному зберігається значення англійського слова, наприклад: *adaptor* (англ. *adapter*), *airconditioner*

(АНГЛ. *air conditioner*), *amplifier*, *atomizer*, *attenuator*, *beeper*, *biosensor*, *boiler*, *coherer*, *compressor*, *conveyer* (АНГЛ. *conveyor/conveyer*), *copier*, *decollator*, *defroster*, *digicam*, *digitizer*, *dragline*, *evaporator*, *fax*, *foodprocessor* (АНГЛ. *food processor*), *headset*, *intercom*, *intercooler*, *laserpointer* (АНГЛ. *laser pointer*), *laserprinter* (АНГЛ. *laser printer*), *loudspeaker*, *pager*, *perforator*, *receiver*, *recorder*, *refrigerator*, *router*, *scooper*, *scrambler*, *semiconductor*, *shaver*, *shredder*, *smartphone*, *sprinkler*, *subwoofer*, *taperecorder* (АНГЛ. *tape recorder*), *timer*, *transducer*, *tuner*, *typewriter*, *walkietalkie* (АНГЛ. *walkie-talkie*), *webcam*, *woofer*. [VDGWBN1]

Продуктивним у свою чергу є також утворення нових слів у нідерландській мові на позначення технічних приладів за допомогою лексичних одиниць англійської мови (в опрацьованих англомовних словниках таких слів не зафіксовано): *brainmachine*, *cannasniffer*, *chipreader*, *extruder*, *flamelamp*, *flexowriter*, *frontloader*, *hairstyler*, *handycam*, *labelwriter*, *lasershield*, *matrixprinter*, *moviebox*, *packetradio*, *sheetfeeder* (за аналогією до *paper feeder*), *sleepgraver*, *soundblaster*, *surgebreaker*, *telerecorder* (за аналогією до *tape recorder*), *vectorprocessor*, *waferstepper*, *windcharger*, *wirerecorder*. [VDGWBN1]

Зміни значень запозичених із англійської мови слів також відбуваються в підгрупі «технічні прилади різного призначення». Можна навести такі приклади, у яких значення нідерландського слова суттєво відрізняється від англійського відповідника:

- *annihilator* – нід. «вогнегасник із насосом», пор. з англ. *to annihilate* 1. *Destroy utterly, obliterate*; 2. *Physicsconvert (a subatomic particle) into radiant energy* [ODO];
- *beamer* – нід. «цифровий проектор, за допомогою якого можна спроектувати на стіну зображення з комп'ютера», пор. з англ. *a ball bowled directly at a batsman's head or upper body without bouncing* [ODO] або (*especially AmE, informal*) *a name for any car made by BMW* [LDOCE];
- *booster* – нід. «радіопідсилювач звуку в машині», пор. з англ. 1. *A small quantity of a drug that increases the effect of one that was given before, so that*

- someone continues to be protected against a disease; 2. Something that helps someone or something to increase or improve, or to be more successful or confident; 3. A rocket that is used to provide extra power for a spacecraft to leave the Earth; 4. (AmE) someone who gives a lot of support to a person, organization, or idea [LDOCE];*
- *brainbox* – нід. «електронний пристрій, у якому можна робити розрахунки та примітки», пор. з англ. *someone who is very intelligent [LDOCE];*
  - *buzzer* – нід. «вид телефону або пейджера, який реагує особливим звуком, коли на екрані з'являється повідомлення або надходить дзвінок», пор. з англ. *a small thing, usually shaped like a button, that buzzes when you press it [LDOCE];*
  - *condenser* – нід. «пристрій, що може запалюватися з відстані від електричного розряду», пор. з англ. *1. A piece of equipment that changes a gas into a liquid; 2. A machine for storing electricity, especially in a car engine [LDOCE];*
  - *donkey* – нід. «невеликий паровий двигун для перекачування та підйому вантажу на великих судах», пор. з англ. *a grey or brown animal like a horse, but smaller and with long ears [LDOCE];*
  - *economiser* – нід. «пристрій для харчової води для підігріву в котлі», пор. з англ. *to economize - spend less, reduce one's expenses [ODO];*
  - *equalizer* нід. «регульований підсилювач для звучання відповідно до параметрів приміщення», пор. з англ. *1. (BrE) a point that you score in a game, that gives you the same number of points as your opponent; 2. Something that makes all people equal because everyone experiences it in the same way [LDOCE];*
  - *gsm* – нід. «мобільний телефон», пор. з англ. *Global System (or Standard) for Mobile, a standardized international system for digital mobile telecommunication [ODO];*

- *handy* – нід. «мобільний телефон», пор. з англ. (прикметник) 1. *Useful*; 2. *(informal) near and easy to reach*; 3. *Good at using something, especially a tool* [LDOCE];
- *slider* – нід. «мобільний телефон», пор. з англ. 1. *A knob or lever which is moved horizontally or vertically to control a variable, such as the volume of a radio*; 2. *(Baseball) A pitch that moves laterally as it nears home plate*; 3. *A North American freshwater turtle with a red or yellow patch on the side of the head* [ODO];
- *transceiver* – нід. «апаратура для передачі та приймання сигналів із глобальним охопленням», пор. з англ. *a radio that can send and receive messages* [LDOCE];
- *watchman* – нід. «маленький телевізор», пор. з англ. *(old-fashioned) someone whose job is to guard a place*. [LDOCE]

Отже, із відібраних нами 558 лексичних одиниць у сфері комп'ютерних технологій і техніки, запозичених у нідерландську мову з англійської, 367 зберігають значення, яке вони мали в англійській мові; 136 є новоутвореними словами нідерландської мови, які було сформовано за допомогою лексичного матеріалу англійської мови; і 55 набувають значення, відмінне від того, яке вони мали в англійській мові.

2.4.3. Лексичні запозичення у сфері економічної діяльності

Світова глобалізація та міжнародні контакти у сфері бізнесу спричинили неабиякий вплив на мову, що використовується бізнесменами. *Nederengels* у Нідерландах часто називають *managerstaal* (англ. *manager* – управлінець, нід. *taal* – мова). Англійські слова, адаптовані до нідерландської граматики, вживаються вже на всіх рівнях організацій, від виконавців до управлінців найвищої ланки. Наприклад, для позначення «передачі сторонньому підряднику деяких бізнес-функцій» використовується *outsorcen van de human resource recruitment* (нід. *het uitbesteden van de personeelsherving*), а основну діяльність

підприємства *de hoofdactiviteit van een bedrijf* замінили більш коротким і змістовним іншомовним терміном *core business*.

Економічна лексика, запозичена з англійської мови до нідерландської, в проаналізованому матеріалі нараховує 553 одиниці, які можна поділити на такі лексико-семантичні підгрупи запозичень: банківська справа, біржова діяльність, маркетинг, торгівля, фінанси та інші терміни економічної діяльності людини.

Серед опрацьованого матеріалу запозиченої економічної лексики 254 одиниці зберігають вихідне значення англійського слова в нідерландській мові, наприклад:

- банківська справа: *e-banking, investmentbank* (англ. *investment bank*), *invoice, listing, lumpsum* (англ. *lump sum*), *merchantbank* (англ. *merchant bank*), *primerate, roll-over, safedeposit* [VDGWBN1];
- біржова діяльність: *bear, blue chip, boom, exchange, marketmaker, share, stoplossorder, stockbroker, trader* [VDGWBN1];
- маркетинг: *direct mail, direct marketing, marketeer, marketing, product placement, promoting, telemarketing, viral* [VDGWBN1];
- торгівля: *barcode* (англ. *bar code*), *barter, chainstore* (англ. *chain store*), *closed shop, crossselling* (англ. *cross selling*), *deal, dealer, discounter, e-commerce, e-tail, export, fair trade, instore, import, monopoly, outlet, retail, sale/sales, shop, stock, showroom, trademark* [VDGWBN1];
- фінанси: *bail-out, boilerroom* (англ. *boiler room*), *margin, no cure no pay, non-profit, offshore, onshore, output, outsourcing, overhead, payroll, slump, start-up, treasurer, trustee, venture capital, upturn* [VDGWBN1];
- інші терміни економічної діяльності людини: *accountancy, asset, auditing, backoffice* (англ. *back office*), *benchmark, bottleneck, businessplan* (англ. *business plan*), *buy-out* (англ. *buyout*), *casestudy* (англ. *case study*), *cashcow* (англ. *cash cow*), *cashflow* (англ. *cashflow*), *catering, checkpoint, deadline, deadlock, double check* (англ. *double-check*), *e-business, efficiency,*

empowerment, establishment, expatriate, feedback, franchising, frontoffice (АНГЛ. *front office*), *full employment, fundraising, goodwill, handling, headhunter, holdingcompany* (АНГЛ. *holding company*), *human resources, inhouse, intangible, jobcenter* (АНГЛ. *job centre*), *kickback, leasing, limited, management, manpower, matchmaker, missionstatement* (АНГЛ. *mission statement*), *multipurpose, multitasking, niche, official, outlook, outplacement, overemployment, parttime* (АНГЛ. *part-time*), *poisonpill, public relations, recall, resources, roadshow, salaryman, shift, shortlist* (АНГЛ. *short list*), *sliding scale, sponsoring, taxfree* (АНГЛ. *tax-free*), *teambuilding, teamwork, teleconferencing, testcase* (АНГЛ. *test case*), *trust, underwriter, upmarket, videoconferencing, warranty, yield*. [VDGWBNI]

Економічна лексика нідерландської мови постійно розширюється за рахунок створення нових лексичних одиниць з матеріалу англійської мови. Серед запозичень економічної лексики виявлено 228 одиниць, утворених від слів англійської мови, яких, у свою чергу, в опрацьованих англомовних словниках не зафіксовано:

- банківська справа: *accountmanager, bad bank, bancassurance, dealingroom, near banking, retailbanking, telebanking* [VDGWBNI];
- біржова діяльність: *bearmarketrally, bearrally, churning, downtick, overshooting, private equity, smallcap, split-up, undershooting, uptick, warbaby* [VDGWBNI];
- маркетинг: *aftermarket, ambushmarketing, citymarketing, cobranding, emerging market, marketingmanager, microtargeting, showroommodel, teleprocessing* [VDGWBNI];
- торгівля: *accountdirector, board of trade, crosstrade, evidencebased, floorbroker, follow-up, frontloading, informed consent, presales, productmix, short squeeze, stockjobber* [VDGWBNI];
- фінанси: *auditdepartment, babybond, buy-and-hold, capex, carrytrade, cashdrain, cashmanagement, cashratio, clawback, corporate finance, due*

diligence, elevatorpitch, eurobond, hot money, informal investment, personal finance [VDGWBN1];

- інші терміни економічної діяльності людини: *accountexecutive, assetmanagement, backorder, backservice, businessintelligence, businessopportunity, casestory, clickfonds, containerterminal, corebusiness, customercare, deliveryorder, employeebenefits, executiveclass, expertmeeting, facilitymanagement, factoryoutlet, flatrate, frontrunning, greenshoot, incompanytraining, investmenttrust, jobrotation, longseller, longtail, managementconsultant, managementteam, officemanager, onestopshopping, outletcenter, procesmanagement, salespromotion, shareholdervalue, shirtsponsoring, sitdownstaking, stockpicking, taxfreeshop, tiebreak, tradingrange, trafficmanager, twinjob, vulturefund, zerobond*. [VDGWBN1]

Термінів економічної лексики, що мають відмінне від англійського значення в нідерландській мові, у дослідженому матеріалі виявлено 71 одиницю. Ось деякі приклади слів, що у процесі запозичення змінюють своє значення:

- *assessment* – нід. «оцінка відповідності заявника або співробітника для виконання функції»; пор. з англ. *1. A process in which you make a judgment about a person or situation, or the judgment you make; 2. A calculation about the cost or value of something* [LDOCE];
- *downstream* – нід. «пов'язаний з промисловою переробкою корисних копалин і сировинних товарів, включаючи нафту»; пор. з англ. *in the direction that the water in a river or stream is flowing* [LDOCE];
- *guidance* – нід. «коментар до публікацій квартальних або піврічних подій компанії в поточному фінансовому році»; пор. з англ. *1. Help and advice that is given to someone about their work, education, or personal life; 2. The process of directing a missile while it is flying through the air* [LDOCE];

- *helpdesk* – нід. «агентство, що надає (телефонну) підтримку клієнтам»; пор. з англ. (*help desk*) *a department of a company that people call for help, especially with computer problems* [LDOCE];
- *impairment* – нід. «знецінення основних засобів»; пор. з англ. *a condition in which a part of a person's mind or body is damaged or does not work well* [LDOCE];
- *multiplier* – нід. «становлення додаткових державних інвестицій і в результаті збільшення національного доходу»; пор. з англ. *to multiply* – 1. *To do a calculation in which you add a number to itself a particular number of times; 2. To increase by a large amount or number, or to make something do this; 3. To breed* [LDOCE];
- *organizer* – нід. «щоденник порядку денного»; пор. з англ. *someone who makes the arrangements for something that is planned to happen* [LDOCE];
- *report* – нід. «різниця в рейтингах між строковими та прямими поставками»; пор. з англ. *a written or spoken description of a situation or event, giving people the information they need* [LDOCE];
- *spread* – нід. «становище на ринку, що складається з поєднання прав і обов'язків з метою зниження ризику»; пор. з англ. дев'ятим із дванадцяти значень (*money*) *the difference between the prices at which something is bought and sold, or the interest rates for lending and borrowing money* [LDOCE];
- *transfer* – нід. «платіжний обіг»; пор. з англ. першим із п'яти значень *the process by which someone or something moves or is moved from one place, job etc to another* [LDOCE];
- *upstart* – нід. «заснування нового бізнесу або напряму діяльності компанії»; пор. з англ. *someone who behaves as if they were more important than they really are and who shows a lack of respect towards people who are more experienced or older* [LDOCE];

- *workmate* – нід. «складаний верстат певної марки»; пор. з англ. *someone you work with*. [LDOCE]

Отже, із відібраних 553 лексичних одиниць економічної лексики, запозичених у нідерландську мову з англійської, 254 зберігають значення, яке вони мали в англійській мові; 228 є новоутвореними словами нідерландської мови, які було сформовано за допомогою лексичного матеріалу англійської мови; і 71 набувають значення, відмінне від того, яке вони мали в англійській мові.

2.4.4. Лексичні запозичення у сфері культури та мистецтва

Лексику у сфері мистецтва, запозичену з англійської мови в нідерландську, можна категоризувати таким чином: образотворче мистецтво / живопис, фотомистецтво, театральне мистецтво, кіномистецтво, література, музика та хореографія (всього було відібрано 463 іменника).

У сфері образотворчого мистецтва нідерландці використовують англійські слова насамперед на позначення стилів і техніки малювання, наприклад *actionpainting* (від англ. *action* + *painting*) – експресіоністський стиль живопису, у якому художник кидає, розпилює та розпорошує фарби на полотно; *artist's impression, bodypainting* (від англ. *body* + *painting*) – одна з форм авангардного мистецтва, де головним об'єктом творчості стає тіло людини, а зміст розкривається за допомогою невербальної мови; *colorfieldpainting* (від англ. *color* + *field* + *painting*) – абстрактний живопис, який характеризується зображенням великих, плоских, часто прямокутних різнокольорових полей; *dotpainting* (від англ. *dot* + *painting*) – створення картини з різнокольорових точок; *drippainting* (від англ. *drip* + *painting*) – техніка малювання, при якій фарба капає на полотно.

Англійські слова у сфері фотомистецтва практично не проникають у нідерландську, адже нідерландці широко використовують термінологію рідної мови. Проте все-таки є декілька запозичених із англійської мови спеціальних

термінів на позначення фотознімків (нід. *shots*), наприклад: *mugshot*, *snapshot*, *soft focus*, *still*.

Запозичення у сфері театрального мистецтва є винятково термінами. Це назви сценічного обладнання та інвентарю *backstage*, *limelight* (нід. *schijnwerper*), *scenery*; назви постановок *conversationpiece* (англ. *conversation piece*); а також інші спеціальні театральні терміни *gag*, *miscasting* (від англ. *mis* + *casting*) – доручати акторові невідповідну роль або неправильно розподіляти ролі; *overacting*, *try-out*, *underacting* (від англ. *under*+*acting*, створено за аналогією до *overacting*) – акторська гра без пафосу, *understudy* тощо.

Кінематографічна лексика англійського походження в нідерландській мові, у свою чергу, також є переважно термінологічною. Так, насамперед можна виділити назви професій та спеціальностей людей, які працюють у кіноіндустрії: *gaffer*, *scriptgirl* (від англ. *script* + *girl*) – асистентка режисера, *cast*, *leading lady*, *soapie*, *stand-in*, *starlet* тощо.

Широко використовуються в нідерландській мові англійські терміни, що означають процес створення фільму: *footage* – відзнятий матеріал (пор. з англ. *cinema film showing a particular event* [LDOCE] – зміна значення); *close-up*; *blooper* – помилка під час зйомок фільму (пор. з англ. зн. *an embarrassing mistake that you make in front of other* [LDOCE] – звуження значення); *spotlight* і *floodlight*; *overlap* – ситуація, коли картинка на екрані не відповідає озвучуванню (пор. з англ. зн. *the amount by which two activities, ideas, things etc overlap* [LDOCE] – зміна значення); *director's cut*; *dissolve*; *longshot* (від англ. *long* + *shot*) – зйомка з далекої відстані; *outfading* (від англ. *out* + *fading*) – кадр, що довго зникає з екрану; *screentest* (англ. правопис *screen test*), *slow motion*; *sneakpreview* (англ. правопис *sneak preview*); *storyboard* тощо.

Проте серед запозичень також можна зустріти назви жанрів фільмів (*fantasy*, *mockumentary*, *black comedy*, *biopic*, *minimal movie*, *psychothriller*, *roadfilm/roadmovie*, *romcom*, *soap/soapopera*, *softcore*, *thriller*, *shooter*, *snuffmovie*) та інші кінематографічні терміни, відомі широкому загалу, наприклад:

blockbuster, happy end/happy ending, movie, prequel, remake, sequel, special effects, screenplay, spoof. [VDGWBN1]

Запозичення у сфері літератури стосуються розподілу на художню літературу (*fiction, fanfiction, science-fiction/scifi, spyfiction/spyfi*) та нехудожню (*non-fiction*). Також запозичуються назви форм літературних жанрів: *gothic novel, horrorstory, novel, private eye, short story, sobstory, strip/teasestrip, suspensestory*. У свою чергу запозичується спеціальна літературна лексика, наприклад: *chicklit* (англ. *chick lit*), *close reading, flashback* та *flashforward, plot, riff* – короткий мотив на постійне повторення у фоновому режимі (пор. з англ. *1. A repeated series of notes in popular or jazz music; 2. A piece of speech in which someone talks about a subject in an entertaining way that does not seem planned* [LDOCE] – перше значення змінює аспект повтору з музики на літературу, друге значення зникає).

Також до запозичень у сфері літератури треба віднести терміни, пов'язані з видавництвом книг: *bestseller, block, blurb, booklet, hardback/hardcover, pageturner* (від англ. *page + turner*) – книга, що захоплює; *penny dreadful, reprint*.

Музична лексика представлена одними з найчисельніших запозичень не тільки у сфері мистецтва, але й серед усього проаналізованого матеріалу. Більшість запозичених слів у сфері музики є назвами музичних стилів і напрямків другої половини ХХ ст., тобто сучасної музики: рок (*afrorock, artrock, black metal, dark metal, deathmetal, doowop, garagerock, gitaarrock, glamrock, grunge, hairrock, heavy metal, krautrock, metal, metalrock, noiserock, postrock, powerrock, progrock, rock, rock-'n-roll, shockrock, skiffle, spacerock, speedmetal, stonerrock, surfrock, trash*); поп (*afropop, dubstep, freestyle, gitaarpop, glampop, grime, hindipop, powerpop, softpop, swingbeat, synthipop*); джаз (*acid jazz, afrobeat, barrelhouse, bebop, bop, cooljazz, freejazz, fusion, highlife, gipsyjazz, hotjazz, jazzfunk, latin jazz, neobop, sweetjazz, swing*); хіп-хоп або реп (*breakbeat, emohop, gangstarap, hiphop, rapmusic, triphop*); блюз (*blues, boogie-woogie, funk, soul*); кантрі (*altcountry, bluegrass*); електронна музика (*acid house, ambient, beat, beatmusic, clubhouse, dance, drum-'n-bass, electro, emocore, garagehouse, happy*

hardcore, hardcore, hardhouse, hardtrance, jazzdance, mellow house, speedcore, speedgarage, streetrave, techno, tribal house); ска, рокстеді, регі (*bubblin', chill-out, dancehall, dub, dubraggae, reggae, reggaeton, rocksteady, ska*), а також змішані стилі (*bluesrock, countryblues, countryrock, freakfolk, funkrock, human beatbox, minimal music, rootsrock, raggamuffin, urban*). [VDGWBN1]

Нідерландці зберігають у рідній мові англійські назви пісень, виконавців і музичних гуртів, наприклад: *anthem, ballad, clicksong* (від англ. *click + song*), *evergreen, folksong, gospelsong* (від англ. *gospel + song*), *hitsingle* (від англ. *hit + single*), *plantationsong* (від англ. *plantation + song*), *remix, roadsong* (від англ. *road + song*), *song, soundtrack, tearjerker; folksinger* (від англ. *folk + singer*), *gospelsinger* (від англ. *gospel + singer*), *ladycrooner* (від англ. *lady + crooner*), *singer-songwriter; band, bigband* (англ. *big band*), *boyband* (англ. *boy band*), *brassband* (англ. *brass band*), *combo, coverband* (від англ. *cover + band*), *girlband, showband, rapcrew* (від англ. *rap + crew*), *steelband, tentet*. [VDGWBN1]

Деякі назви інструментів поряд із власне нідерландськими назвами мають також назви, запозичені з англійської мови: нід. *trommel* = англ. *drum*, нід. *drumstel* = англ. *drumkit*, нід. *trommelstok* = англ. *drumstick*, нід. *hakkebord* = англ. *dulcimer*, нід. *klavierinstrument* = англ. *keyboard* тощо.

Також серед досліджених запозичених лексичних одиниць у сфері музики можна навести приклади таких музичних термінів: *afterbeat* або *backbeat, backing, discobeat, easy listening, easy tune, laidback, lofi, offbeat, soft music, soundbite, uptempo* тощо. [VDGWBN1]

Хореографічна лексика англійської мови представлена в нідерландській назвами танців (*beatdance, breakdancing, clipdance, electric boogie, foxtrot, jig, jive, krumping, lapdance, linedance, onestep, quickstep, slowfox, squaredance, step, streetdance, striptease*), назвами елементів хореографічних рухів (*backflip, backspin, headspin*) та назвами танцівників (*b-boy/breakdancer, b-girl/breakdance-girl, stripteaser*). [VDGWBN1]

Отже, із 463 відібраних лексичних одиниць лексики у сфері культури та мистецтва, запозичених у нідерландську мову з англійської, 347 зберігають

значення, яке вони мали в англійській мові; 97 є новоутвореними словами нідерландської мови, які було сформовано за допомогою лексичного матеріалу англійської мови; і всього 19 набувають значення, відмінне від того, яке вони мали в англійській мові.

2.4.5. Лексичні запозичення у сфері побуту

Побутова лексика, запозичена з англійської мови до нідерландської, нараховує в проаналізованому матеріалі 440 одиниць. Можна виділити такі лексико-семантичні підгрупи запозичень: їжа та напої, краса та здоров'я людини, одяг, інтер'єр.

Серед запозичень побутової лексики значна кількість слів (286 одиниць) зберігає англійське значення в нідерландській мові:

- їжа та напої: *ale, appetizer, Bloody Mary, booze, cereals, cheeseburger, chewinggum* (англ. *chewing gum*), *chips, clubsandwich* (англ. *club sandwich*), *cocktail, comfortfood* (англ. *comfort food*), *cornflakes, cottagheese* (англ. *cottage cheese*), *creamcracker* (англ. *cream cracker*), *donut* (англ. *doughnut*), *dressing, fastfood* (англ. *fast food*), *fingerfood* (англ. *finger food*), *fish-and-chips* (англ. *fish and chips*), *fishstick, fortunecookie* (англ. *fortune cookie*), *grapefruit, hotdog, Irish coffee, bitter lemon, junkfood* (англ. *junk food*), *kipper, kiwifruit, lime, lolly, marshmallow, milkshake, minutesteak, muffin, nectarine, noodles, picknick* (англ. *picnic*), *popcorn, pudding, scullery, shandy, sherry, tequila sunrise, toast, toffee, whiskey, wrap* [VDGWBN1];
- краса та здоров'я людини: *hairspray, permanent wave, repellant, scrub, spray, styling, sunblock, wellness* [VDGWBN1];
- одяг: *battledress, bellbottom* (англ. *bell-bottoms*), *black tie, blazer, bluejeans* (англ. *blue jeans*), *bodystocking* (англ. *body stocking*), *bodysuit, bodywarmer, bomberjack* (англ. *bomber jacket*), *boxershort* (англ. *boxershorts*), *breeches, buttdown, catsuit, derby, dinnerjacket* (англ. *dinner jacket*), *duffelcoat* (англ. *duffel coat*), *eveningdress* (англ. *evening dress*), *g-string, hoody, jumper, jumpsuit, legging* (англ. *leggings*), *loafer, lumberjacket, overall,*

padding, panty (англ. *pantyhose*), *plusfour* (англ. *plus fours*), *powerdressing, pullover, romper* (англ. *rompers*), *shawl, shirt, shorts, singlet, slacks, slingback* (англ. *slingbacks*), *slipper, smoking, sneaker, spikes, sportswear, sweater, sweatshirt, tanktop, trenchcoat, T-shirt, turtleneck, wetsuit* [VDGWBNI];

- інтер'єр: *gangway, hall, hanging basket, hardboard, houseboat, kitchenette, living* (англ. *living room*), *loft, lounge, split level* (англ. *split-level*), *stash, storage, study, tarp* (англ. *tarpalin*), *tray*. [VDGWBNI]

Слова, утворені в нідерландській мові з лексичного матеріалу англійської мови та які не було зареєстровано в опрацьованих англословниках, представлені в проаналізованому матеріалі побутової лексики в кількості 102 одиниці. Наведемо такі приклади:

- їжа та напої: *afterdinner, afternoontea, clapshot, dinch, grillroom, plateservice, rumpsteak, soulfood, spacecake, tacochips, tunch, slowcooker, powerdrink, cocktailshaker* [VDGWBNI];
- краса та здоров'я людини: *hairextension, hairstyling, hairweaving* [VDGWBNI];
- одяг: *cameltoe, citydress, covercoat, cutaway, flightjack, fulldress, hotpants, housecoat, jackboots, jegging, long sleeve, overknees, polsbrace, snowboot, softshell, waxcoat, wonderbra* [VDGWBNI];
- інтер'єр: *growshop, humidor, longhouse, longroom, loungeclub, sidetable, skylab, softtone*. [VDGWBNI]

Серед проаналізованого матеріалу у сфері побутової лексики було зафіксовано лише 52 із 440 одиниць, запозичених з англійської мови до нідерландської, у яких відбулася зміна значення в нідерландській мові порівняно зі значенням англійської, наприклад:

- їжа та напої:
crumble – нід. «англійський десерт із пісочного тіста з фруктами»; пор. з англ. *a sweet dish made from fruit covered in a mixture of flour, butter and*

sugar rubbed together into small pieces, which is baked and eaten hot [CALD];

daisy – нід. «дешеве печиво у вигляді ромашки»; пор. з англ. *a small flower with white petals and a yellow centre, which often grows in grass* [CALD];

drops – нід. «напівпрозорі цукрові кульки з фруктовим смаком»; пор. з англ. *liquid medicine given in very small amounts* [CALD];

mix – нід. «суміш інгредієнтів, наприклад, напоїв або спецій»; пор. з англ. *1. A combination; 2. Something which is sold in the form of a powder and to which a liquid, such as water, can be added later* [CALD];

per – нід. «тонізуючий, підбадьорюючий засіб»; пор. з англ. *energy, or a willingness to be active* [CALD];

seedling – нід. «сорт великого кислого яблука»; пор. з англ. *a very young plant which has grown from a seed* [CALD];

sundae – нід. «пломбір»; пор. з англ. *a food made from ice cream, with pieces of fruit, nuts, cream, sweet sauce, etc. on top of it* [CALD];

sweetie – нід. «сорт солодкого грейпфрута»; пор. з англ. *(informal) a very pleasant or kind person* [CALD];

yellow – нід. «скоростигле кисле яблуко»; пор. з англ. *(of) a colour like that of a lemon or gold or the sun* [CALD];

– краса та здоров'я людини:

wetlook (англ. *wet-look*)– нід. «зачіска, зроблена за допомогою гелю для волосся, що має “мокрий” вигляд»; пор. з англ. *shiny* [CALD];

– одяг:

basics – нід. «простий одяг»; пор. з англ. *the simplest and most important facts, ideas or things connected with something* [CALD];

bomber – нід. «блискавча зелена куртка (як у пілотів)»; пор. з англ. *a person who uses bombs* [CALD];

clergyman – нід. «темний костюм із коміром у католицького духовенства»; пор. з англ. *a man who is a member of the clergy* [CALD];

combination – нід. «жіноча білизна, що складається з ліфа і трусиків разом»; пор. з англ. 1. *The mixture you get when two or more things are combined*; 2. *An arrangement in a different order*; 3. *A set of letters or numbers in a particular order which can be used to open some types of locks* [CALD];

duster – нід. «ранкове жіноче плаття»; пор. з англ. *a piece of cloth that is used for removing dust from furniture, books, surfaces, etc.* [CALD];

hipster – нід. «труси, які покривають стегна»; пор. з англ. *someone who is very influenced by the most recent ideas and fashions* [CALD];

jack – нід. «коротка зазвичай шкіряна куртка з напуском на стегна»; пор. з англ. *a piece of equipment which can be opened slowly under a heavy object such as a car in order to raise it off the ground* [CALD];

nightcap – нід. «нічний ковпак»; пор. з англ. *a drink, often an alcoholic drink, which someone has just before they go to bed* [CALD];

pillbox – нід. «дамський капелюх у формі плоскої, круглої коробки»; пор. з англ. *a small container which pills are carried in* [CALD];

pump – нід. «низьке жіноче відкрите взуття, як правило, з високим каблуком, іноді з пряжкою»; пор. з англ. *a piece of equipment which is used to cause liquid, air or gas to move from one place to another* [CALD];

shorty – нід. «шорти»; пор. з англ. *a short person* [CALD];

step-in – нід. «вузький корсет»; пор. з англ. фразовим дієсловом *step in* – *to become involved in a difficult situation or argument in order to help find a solution* [CALD];

swagger – нід. «відносно короткий, широкий пояс»; пор. з англ. *a person who walks, especially with a swinging movement, in a way that shows that you are very confident and think that you are important, or to act in that way* [CALD];

worker – нід. «робочі штани з великою кількістю кишень і петель для інструментів»; пор. з англ. *someone who works in a particular job or in a particular way* [CALD];

– інтер'єр:

shutters – нід. «каркас із горизонтальних похилих дерев'яних рейок у скляній рамці»; пор. з англ. *the part of a camera which opens temporarily to allow light to reach the film when a photograph is being taken*. [CALD]

Отже, із проаналізованих 440 лексичних одиниць побутової лексики, запозичених у нідерландську мову з англійської, 286 зберігають значення, яке вони мали в англійській мові; 102 є новоутвореними словами нідерландської мови, які було сформовано за допомогою лексичного матеріалу англійської мови; і 52 набувають значення, відмінне від того, яке вони мали в англійській мові.

2.4.6. Лексичні запозичення у сфері спорту

Серед дослідженого матеріалу нараховується 414 одиниць спортивної лексики, запозичених з англійської мови до нідерландської. Виділяємо такі підгрупи: загальна спортивна лексика, терміни легкої атлетики, боксу, мотоспорту, велоспорту, кінного спорту, зимових видів спорту (лижі, хокей, бобслей, ковзанярський спорт), водного спорту (веслування, спортивна рибалка), спортивних ігор з м'ячем (футбол, баскетбол, волейбол, бейсбол, регбі, теніс, крикет, гольф) та інших видів спорту та спортивних занять.

Більшість спортивних термінів зберігають у нідерландській мові значення, яке вони мали в англійській мові, наприклад:

- загальна спортивна лексика: *cap*, *captain*, *center*, *coach*, *dug-out* (англ. *dugout*), *fault* (в англ. термін вживається тільки щодо тенісу), *fielder* (в англ. термін вживається тільки щодо крикету або бейсболу), *finish*, *forehand*, *forward*, *foul*, *halftime* (англ. *half-time*), *hattrick* (англ. *hat trick*), *international*, *line-up*, *match*, *overtime*, *paddock*, *pass*, *penalty*, *penaltykick* (англ. *penalty kick*), *professional*, *ref/referee*, *replay*, *score*, *sportsman*, *start*, *starter*, *supporter* (в англ. із позначкою BrE), *team*, *time*, *time-out* (англ. *time out*), *underdog* [VDGWBN1];
- легка атлетика: *sprint*, *sprinter*, *steeplechase*, *tumbling* [VDGWBN1];

- бокс: *break, clinch, knockdown, knock-out* (АНГЛ. *knockout*), *punchdrunk, sparringpartner* (АНГЛ. *sparring partner*), *uppercut, varsity* [VDGWBNI];
- кінний спорт: *handicap, jockey, pacemaker, race, steeplechase* [VDGWBNI];
- мото- та велоспорт: *crossing, mountainbike* (АНГЛ. *mountain bike*), *crosscountry, poleposition* (АНГЛ. *pole position*), *rally, slick* [VDGWBNI];
- зимові види спорту: *face-off, skeleton, stick* [VDGWBNI];
- спортивні ігри з м'ячем: *ace, assist, back, backhand, backside* (АНГЛ. *back side*), *backspin, backswing, baseball, baseline, basket, batsman, bogey, bouncer, break, catcher, chipshot, dimple, divot, double bogey, double eagle, drive, driver, dropgoal* (АНГЛ. *drop goal*), *dropkick, dropshot* (АНГЛ. *drop shot*), *fairway, fastball, fieldgoal* (АНГЛ. *field goal*), *fourballs* (АНГЛ. *four balls*), *foursomes, freekick, fullback, golfcourse* (АНГЛ. *golf course*), *golfer, golflinks* (АНГЛ. *golf links*), *golfstick, groundstroke* (АНГЛ. *ground stroke*), *halfback, hardcourt* (АНГЛ. *hard court*), *hole, hole-in-one, homerun* (АНГЛ. *home run*), *innings, jumpshot* (АНГЛ. *jump shot*), *kicker, kick-off* (АНГЛ. *kickoff*), *lay-up, legspin* (АНГЛ. *leg spin*), *linebacker, linesman, longhitter* (АНГЛ. *long hitter*), *love, matchpoint* (АНГЛ. *match point*), *midiron* (АНГЛ. *mid iron*), *mixed double, offside, offspin* (АНГЛ. *off spin*), *out, outfielder, par, pingpong* (АНГЛ. *Ping-Pong*), *pitch, pitcher, putt, quarterback, rebound, rough, rounders, rugby, run, scrum, serve, service, setpoint* (АНГЛ. *set point*), *shaft, single wicket, slice, slips, smash, strike, sweeper, tee, testmatch* (АНГЛ. *test match*) *touchdown, try, volley, wedge, wood* [VDGWBNI];
- інші види спорту та спортивні заняття: *aerials, aerobics, aquarobics, bodybuilding* (АНГЛ. *body building*), *calisthenics, canyoning, caving, fitness, freediving, freefight* (АНГЛ. *free fight*), *hydrospeed, hydrospinning* (АНГЛ. *hydro-spinning*), *jogging, nordic walking, paragliding, polo, powerlifting, powerpramming, powertraining, rafting, scuba, skating, skeet* (ВІД АНГЛ. *skeet shooting*), *snooker, squash* тощо. [VDGWBNI]

Типовим для нідерландської мови є утворювати нові лексичні одиниці із запозичених англійських слів та надавати їм власного значення. Наприклад, в англійській мові існують два окремих слова *business* і *seat*; в нідерландській мові вони об'єднуються в *businessseat* та отримують значення «розкішні відокремлені від інших місць на стадіоні сидіння, зокрема такі, що здаються в оренду компаніям, які мають відношення до гри». [VDGWBNI] Ось інші приклади таких запозичень спортивної лексики, не зареєстровані в опрацьованих словниках англійської мови:

- загальна спортивна лексика: *airwalks, breakpoint, cupfighter, cupmatch, dreamteam, fightingspirit, greenkeeper, homereferee, hometeam, matchwinner, offday, quickbreak, skybox, supercup* [VDGWBNI];
- легка атлетика: *moonwalk, tailslide* [VDGWBNI];
- мото- та велоспорт: *allterrainbike, autocross, crossline, cyclecross, enduro, flatland, holeshot, stockcarrace, ultracycling* [VDGWBNI];
- зимові види спорту: *bob-off, bodycheck, hockeystick, shorttrack, skate-off, slapshot, swingbo* [VDGWBNI];
- спортивні ігри з м'ячем: *airshot, batting, bicyclekick, centercourt, cornerback, cornerball, cornerkick, crosspass, galleryplay, halfvolley, hardhitter, kickservice, lovegame, pointguard, powertennis, servicebreak, side-out, tip-in* [VDGWBNI];
- інші види спорту та спортивні заняття: *aquajogging, aquaspinning, bodypump, bodyshaping*. [VDGWBNI]

Серед проаналізованих лексичних одиниць також було відібрано такі слова, у яких значення англійського слова не співпадає із значенням, яке воно набуває в нідерландській мові. Ось деякі приклади з підгрупи «загальна спортивна лексика»:

- *break-out* (англ. *breakout*) – нід. «швидке виконання контратаки»; пор. з англ. *an escape from a prison, especially one involving a lot of prisoners* [LDOCE];

- *clinic* – нід. «інтенсивне групове тренування певних навичок, особливо спортивних»; пор. з англ. 1. *A place, often in a hospital, where medical treatment is given to people who do not need to stay in the hospital; 2. (especially BE) a period of time during which doctors give treatment or advice to people with particular health problems; 3. A meeting during which a professional person gives advice or help to people; 4. (AmE) a place where medical treatment is given at a low cost; 5. (AmE) a group of doctors who work together and share the same offices; 6 an occasion when medical students are taught how to decide what illness a patient has and how to treat it [LDOCE];*
- *pinchhitter* (англ. правопис *pinch-hitter*) – нід. «запасний гравець, який вводиться в гру під час змагання для того, щоб набрати максимальну кількість очок»; пор. з англ. *hitting for someone else in baseball [LDOCE];*
- *runner-up* – нід. «спортсмен або спортивний клуб, що мав на початку змагання поганий результат, але поступово поліпшує свої позиції»; пор. з англ. *the person or team that comes second in a race or competition [LDOCE];*
- *scrimmage* – нід. «боротьба за м'яч під час гри»; пор. з англ. 1. *(informal) A fight; 2. (AmE) a practice game of football, basketball etc. [LDOCE];*
- *speaker* – нід. «диктор на спортивних заходах»; пор. з англ. 1. *Someone who makes a formal speech to a group of people; 2. Someone who speaks a particular language; 3. The part of a radio, sound system etc where the sound comes out; 4. (formal) Someone who says something [LDOCE];*
- *traditional* – нід. «матч між командами, що відбувається багато років поспіль»; пор. з англ. 1. *Being part of the traditions of a country or group of people; 2. Following ideas and methods that have existed for a long time, rather than doing anything new or different. [LDOCE]*

У запозиченнях підгрупи «легка атлетика» було виявлено всього два слова, що мають відмінне від англійського значення в нідерландській мові: *flop*

– нід. «певна техніка в стрибках у висоту», пор. з англ. *a film, play, product etc that is not successful* [LDOCE]; і *straddle* – нід. «стрибок-переворот», пор. з англ. *if something straddles a line, road, or river, part of it is on one side and part on the other side.* [LDOCE]

У підгрупі «кінний спорт» було виявлено лише три запозичені лексичні одиниці, значення яких у нідерландській мові відрізняється від англійської:

- *endurance* – нід. «їзда на великі відстані в кінних змаганнях»; пор. з англ. *the ability to continue doing something difficult or painful over a long period of time* [LDOCE];
- *military* – нід. «змагання, що складаються з дресирування, перегонів на місцевості та стрибків»; пор. з англ. *the military forces of a country* [LDOCE];
- *racer* – нід. «біговий кінь»; пор. з англ. *someone who competes in a race.* [LDOCE]

У підгрупі «мото- та велоспорт» було виявлено такі розбіжності в значеннях між англійським словом та його нідерландським запозиченням:

- *flyer* – нід. «велосипедист, який вирізняється плавним і елегантним способом водіння»; пор. з англ. *1. A small sheet of paper advertising something; 2. Someone who travels in an aircraft* [LDOCE];
- *stayer* – нід. «велосипедист, який за правилами змагання на довгу дистанцію на певний час сідає на мотоцикл для відпочинку»; пор. з англ. *a horse or person that is able to continue to the end of a long race, job etc* [LDOCE];
- *trial* – нід. «змагання, у якому в першу чергу оцінюється майстерність водіння, а не першість досягнення кінцевого результату»; пор. з англ. *a legal process in which a judge and often a jury in a court of law examine information to decide whether someone is guilty of a crime* [LDOCE];
- *tube* – нід. «вузькі шини для перегонів»; пор. з англ. *1. Pipe for liquid; 2. A long hollow object that is usually round.* [LDOCE]

Серед лексичних одиниць підгрупи «зимові види спорту» було виявлено такі відмінності у значеннях між англійськими та нідерландськими словами:

- *bandy* – нід. (іменник) «вид хокею з дерев'яним м'ячем та вигнутою ключкою»; пор. з англ. (дієслово) *to mention an idea, name, remark etc several times, especially in order to seem impressive* [LDOCE];
- *boarding* – нід. «дерев'яна огорожа навколо хокейного поля»; пор. з англ. *1. The act of getting on a ship, plane etc in order to travel somewhere; 2. Narrow pieces of wood that are fixed side by side, usually to cover a broken door or window* [LDOCE];
- *bully* – нід. «спосіб, у який розпочинається гра в хокей»; пор. з англ. *someone who uses their strength or power to frighten or hurt someone who is weaker* [LDOCE];
- *icing* – нід. «порушення під час гри в хокей: стрільба шайбою зі своєї половини до червоної лінії позаду супротивника»; пор. з англ. *a mixture made from very fine light sugar and liquid, used to cover cakes* [LDOCE];
- *shoot* – нід. «порушення під час гри в хокей: торкання м'ячем ноги або тіла»; пор. з англ. *1. The part of a plant that comes up above the ground when it is just beginning to grow, or a new part that grows on an existing plant; 2. An occasion when someone takes photographs or makes a film; 3. An occasion when people shoot birds or animals for sport, or the area of land where they do this.* [LDOCE]

У підгрупі «спортивні ігри з м'ячем» відмінності між англійським словом та його нідерландським тлумаченням зустрічаються найчастіше порівняно з іншими підгрупами, наприклад:

- *approach* – нід. «(гольф) удар у бік гріну»; пор. з англ. *1. A method of doing something or dealing with a problem; 2. A request from someone, asking you to do something for them; 3. The approach of a particular time or event is the fact that it is getting closer; 4. Movement towards or near to something;*

5. *A road, path etc that leads to a place, and is the main way of reaching it;*
6. *The final part of a plane's flight, before it lands at an airport [LDOCE];*
- *bucket* – нід. «(баскетбол) зона штрафного кидка під кошиком»; пор. з англ. 1. *An open container with a handle, used for carrying and holding things, especially liquids;* 2. *(Also bucketful) The quantity of liquid that a bucket can hold;* 3. *A part of a machine shaped like a large bucket and used for moving earth, water etc;* 4. *(Informal) A large amount of something [LDOCE];*
  - *bye* – нід. «(теніс) черга за жеребом»; пор. з англ. *a situation in a sports competition in which a player or a team does not have an opponent to play against and continues to the next part of the competition [LDOCE];*
  - *runrate* (англ. *run rate*) – нід. «(крикет) кількість зроблених перебіжок»; пор. з англ. *a calculation of how much money a company or project will spend or earn in a year. It is usually made by looking at how much it has spent or earned in a three-month period and multiplying that by four [LDOCE];*
  - *scratch* – нід. «(гольф) без переваги у грі найслабшому»; пор. з англ. 1. *A small cut on someone's skin;* 2. *A thin mark or cut on the surface of something;* 3. *If you start something from scratch, you begin it without using anything that existed or was prepared before;* 4. *(BrE, informal) good enough for a particular standard;* 5. *(BrE) when you rub part of your body with your nails because it feels uncomfortable;* 6. *A sound made by something sharp or rough being rubbed on a hard surface [LDOCE];*
  - *set-up* – нід. «(волейбол) верхній пас уздовж сітки в сторону нападаючого»; пор. з англ. 1. *The way that something is organized or arranged;* 2. *(informal) a dishonest plan that is intended to trick someone;* 3. *The act of organizing something, such as a business or a computer system;* 4. *Several pieces of equipment that work together in a system [LDOCE];*
  - *treble* – нід. «(футбол) перемога в чемпіонаті країни, національної ліги та кубку Ліги чемпіонів в одному сезоні»; пор. з англ. 1. *The upper half of the*

whole range of musical notes; 2. A boy's high singing voice, or a boy with a voice like this; 3. The part of a musical work that is written for a treble voice or instrument. [LDOCE]

Останньою є підгрупа «інші види спорту та спортивні заняття», у якій можна навести такі приклади запозичень зі зміною значення в нідерландській мові:

- *rebalancing* – нід. «форма роботи з тілом, призначена для приведення тіла і розуму до рівноваги»; пор. з англ. *the action of bringing a portfolio of investments that has deviated away from one's target asset allocation back into line* [TFOD];
- *recurve* – нід. «один із варіантів стрільби з лука, при якому на дузі майже немає допоміжних засобів»; пор. з англ. *a bow that curves forward at the ends, which straighten out under tension when the bow is drawn.* [ODO]

Отже, із проаналізованих 414 лексичних одиниць спортивної лексики, запозичених у нідерландську мову з англійської, 232 зберігають значення, яке вони мали в англійській мові; 119 є новоутвореними словами нідерландської мови, які було сформовано за допомогою лексичного матеріалу англійської мови; 63 набувають нове значення, відмінне від того, яке вони мали в англійській мові.

2.4.7. Лексичні запозичення у сфері транспорту

Лексика у сфері транспорту, запозичена з англійської мови до нідерландської, нараховує у відібраному матеріалі 213 одиниць. Можна виділити такі семантичні підгрупи запозичень: автомобільний транспорт (назви транспортних засобів та інші терміни), залізничний транспорт, авіація (літаки та літальні апарати, а також інші терміни), судноплавство (назви суден та інші терміни).

Серед запозичень транспортної лексики значна кількість слів зберігає англійське значення в нідерландській мові:

- назви транспортних засобів: *buggy, cab, camper* (в англ. мові – з позначкою *AmE*), *caravan* (в англ. мові – з позначкою *BrE*), *gocart* (англ. *go-cart*), *hatchback, mailcoach* (англ. *mail coach*) *sidecar, stockcar* (англ. *stock car*), *stretchlimo* (англ. *stretch limo*), *skelster, segway, sulky, trike, trolley, tram, trailer, twoseater* [VDGWBN1];
- інші терміни автомобільного транспорту: *airbag, backseat, bullbar, bumper, bypass, carport, carwash* (англ. *car wash*), *cockpit, container, crashtest* (англ. *crash test*), *dashboard, hardtop, kickstart, kiss-and-ride* (англ. *kiss and ride*), *lanesplitting* (англ. *lane splitting*), *lug, overdrive, park-and-ride* (англ. *park and ride*), *parking, pitstop* (англ. *pit stop*), *powersteering* (англ. *power steering*), *roadblock, roadtest, sissybar* (англ. *sissy bar*), *softtop* (англ. *soft-top*), *stoppy, sunroof* [VDGWBN1];
- залізничний транспорт: *hovercraft, lightrail, roadtrain, tender* [VDGWBN1];
- літаки та літальні апарати: *airbus* (англ. *Airbus*, бо є зареєстрованою торговельною маркою), *drone, glider, hanglider, jet, jumbojet* (англ. *jumbo jet*), *pipercub, spaceshuttle* (англ. *space shuttle*), *turbojet, widebody* (англ. *wide-body*) [VDGWBN1];
- інші терміни авіації: *airhostess* (англ. *air hostess*), *airmarshal* (англ. *air marshal*), *airmile, airport, airstrip, black box, boardingpass* (англ. *boarding pass*), *businessclass* (англ. *business class*), *economyclass* (англ. *economy class*), *first class, flightrecorder* (англ. *flight recorder*), *fly-and-drive* (англ. *fly and drive*) / *fly-drive* (англ. *fly drive*), *gate* (тільки в значенні *the place where you leave an airport building to get on a plane* [LDOCE]), *hushkit* (англ. *hush kit*), *lift* (тільки в значенні *the pressure of air that keeps something such as an aircraft up in the air or lifts it higher* [LDOCE]), *no-flyzone* (англ. *no-fly zone*), *slipstream, spoiler, steward, stewardess, stop-over* (англ. *stopover*), *take-off, touristclass* (англ. *tourist class*) [VDGWBN1];
- назви суден: *bulkcarrier* (англ. *bulk carrier*), *dreadnought, flotel, jetfoil, ketch, monohull, multihull, parcelltanker* (англ. *parcel tanker*), *skiff, spanker,*

spinnaker, superdreadnought (англ. *super-dreadnought*), *tallships* (англ. *tall ships*), *tanker, tender, windjammer* [VDGWBN1];

- інші терміни судноплавства: *centerboard, gennaker, terminal, wakeboard, winch*. [VDGWBN1]

Транспортна лексика рясніє одиницями псевдоанглійського походження, тобто такими, які не було виявлено в англійських словниках:

- назви транспортних засобів: *boomcar, fastback, lowrider, racecar, spacewagon, touringcar, citybike, kickbike* [VDGWBN1];
- інші терміни автомобільного транспорту: *buddyseat, dispatching, remouldband, roofrail, truckparking* [VDGWBN1];
- літаки та літальні апарати: *cityhopper* [VDGWBN1];
- інші терміни авіації: *dropping, looping, mainport, slumberette* [VDGWBN1];
- назви суден: *inrigger* (створено на кшталт англ. *outrigger*), *sharpie* [VDGWBN1];
- інші терміни судноплавства: *maidentrip, outrigged* (створено на кшталт англ. *outrigger*), *routering*. [VDGWBN1]

Типовим для запозичень у сфері транспортної лексики є набуття словами абсолютно нового значення, якого немає в англійській мові. Так, у підгрупі «автомобільний транспорт» це ілюструють такі приклади:

- *carrier* – нід. «великий, триколісний грузовий велосипед»; пор. з англ. (другим із шести значень) *a military vehicle or ship used to move soldiers, weapons* [LDOCE];
- *dolly* – нід. «низький візок для транспортування важких вантажів на короткі відстані»; пор. з англ. 1. *A child's toy that looks like a small person or baby*; 2. (Technical) *A flat frame on wheels used for moving heavy objects* [LDOCE];
- *duck* – нід. «транспортний засіб, здатний переміщатися як на воді, так і на суші»; пор. з англ. *a very common water bird with short legs and a wide beak, used for its meat, eggs, and soft feathers* [LDOCE];

- *estate* – нід. «великий п'ятидверний автомобіль»; пор. з англ. 1. *All of someone's property and money*; 2. *A large area of land in the country*; 3. *An area where houses or buildings of a similar type have all been built together in a planned way* [LDOCE];
- *fourwheeldrive* (англ. *four-wheel drive*) – нід. «автомобіль, який працює на повному приводі»; пор. з англ. *a system which gives the power of the engine to all four wheels in a vehicle, or a vehicle that has this type of system* [LDOCE];
- *gig* – нід. «відкритий двоколісний візок»; пор. з англ. 1. *A performance by a musician or a group of musicians playing modern popular music or jazz, or a performance by a comedian*; 2. (AmE, informal) *A job, especially one that does not last for a long time*; 3. (Informal) *A gigabyte* [LDOCE];
- *oldtimer* (англ. *old timer*) – нід. «старий доглянутий екземпляр автомобіля 10 – 50-х років XX ст.»; пор. з англ. *someone who has been doing a job or living in a place for a long time and knows a lot about it* [LDOCE];
- *spider* – нід. «невеликий спортивний автомобіль з високими колесами»; пор. з англ. 1. *A small creature with eight legs, which catches insects using a fine network of sticky threads*; 2. (technical) *a computer program that searches the Internet for the best websites with the information you want, so that you can find it quickly.* [LDOCE]

Підгрупа «інші терміни автомобільного транспорту» також рясніє словами, що набували в нідерландській мові значення, відмінне від англійського:

- *clash* – нід. «серйозна автомобільна аварія»; пор. з англ. 1. *A short fight between two armies or groups*; 2. *An argument between two people or groups because they have very different beliefs or opinions*; 3. *A sports match between two teams, players etc that is expected to be very exciting*; 4. *A situation in which two events happen at the same time in a way that is inconvenient*;

5. *A loud sound made by two metal objects hitting each other;*
6. *A combination of two colours, designs etc that look bad together [LDOCE];*
- *crank* – нід. «з'єднання між педаллю гальма і кермом велосипеда»; пор. з англ. (першим з чотирьох значень) *a handle on a piece of equipment, that you can turn in order to move something [LDOCE];*
  - *freewheel* – нід. «коліща на маточині задньої осі велосипеда, завдяки якому заднє колесо продовжує рухатися без педалей»; пор. з англ. *to ride a bicycle or drive a vehicle down a hill, without using power from your legs or the engine [LDOCE];*
  - *near miss* – нід. «аварійна ситуація, майже зіткнення автомобілів»; пор. з англ. *1. A narrowly avoided collision or other accident; 2. A bomb or shot that just misses its target [ODO];*
  - *skirt* – нід. «конструкція, що вбудовується збоку автомобіля з аеродинамічних або естетичних міркувань»; пор. з англ. *1. A piece of outer clothing worn by women and girls, which hangs down from the waist like the bottom part of a dress; 2. (Old-fashioned) The part of a dress or coat that hangs down from the waist 3. The outside edge of a forest etc. [LDOCE]*

У запозиченнях підгрупи «залізничний транспорт» було виявлено всього одне слово, що має відмінне від англійського значення в нідерландській мові: *bogie* – нід. «шасі з двома або більше парами коліс у кінці локомотива або вагонів»; в англійській мові всі чотири значення слова є відмінними від нідерландського. [LDOCE] Також одним із прикладів зміни частини мови в процесі запозичення є англ. прикметник *intercity*, що означає *happening between two or more cities, or going from one city to another [LDOCE]*, тоді як у нідерландській мові – це іменник зі значенням «швидкісний поїзд між великими містами всередині країни» (відбувається звуження значення).

Так само в підгрупі «літаки та літальні апарати» запозичених лексичних одиниць зі зміною значення в нідерландській мові виявлено лише дві: *frame* – нід. «літак без двигуна», в англійській мові всі дев'ять значень слова є відмінними від нідерландського [LDOCE]; і *stinger* – нід. «зенітна керована

ракета», пор. з англ. (*AmE*) *the sharp needle-shaped part of an insect's or animal's body, with which it stings you.* [LDOCE]

У підгрупі «інші терміни авіації» можна навести такі приклади запозичень зі зміною значення в нідерландській мові: *flare* – нід. «спалах, що вивільнюється літаком як мета для теплоспрямованої ракети задля зміни напрямку»; пор. з англ. *1. A piece of equipment that produces a bright flame, or the flame itself, used outdoors as a signal; 2. A sudden bright flame; 3. Trousers that become wide below the knee* [LDOCE]; або *hub* – нід. «вузловий пункт повітряного руху аеропорту»; пор. з англ. *1. The central and most important part of an area, system, activity etc, which all the other parts are connected to; 2. The central part of a wheel to which the axle is joined.* [LDOCE]

Щодо підгрупи «судноплавство», то можна навести такі приклади, у яких існують відмінності між англійським словом та його нідерландським тлумаченням:

- *bulk* – нід. «вміст трюму судна»; пор. з англ. *1. The main or largest part of something; 2. A big mass or shape of something; 3. The size of something or someone* [LDOCE];
- *jigger* – нід. «великий парус задньої щогли чотирищоглової барки»; пор. з англ. *a unit for measuring alcohol, equal to one and a half ounces, or the small glass this is measured with* [LDOCE];
- *logger* – нід. «швидке прибережне вітрильне судно з гострим носом для рибальства»; пор. з англ. *someone whose job is to cut down trees* [LDOCE];
- *raider* – нід. «корабель, що виконує облаву»; пор. з англ. *someone who goes into a place and steals things* [LDOCE];
- *rating* – нід. «класи вітрильних суден, які поділяються залежно від їх місткості»; пор. з англ. *1. A level on a scale that shows how good, important, popular etc someone or something is; 2. A list that shows which films, television programmes etc are the most popular; 3. A letter that shows whether or not a film is suitable for children; 4. (BrE) a sailor in the navy who is not an officer* [LDOCE];

- *stringer* – нід. «горизонтальні, широкі пластини вздовж шпангоута для зміцнення»; пор. з англ. *someone who regularly sends in news stories to a newspaper, but who is not employed by that newspaper* [LDOCE];
- *surcharge* – нід. «надбавка до тарифних ставок, що сплачується задля пришвидшення доставки з порту»; пор. з англ. *money that you have to pay in addition to the basic price of something* [LDOCE];
- *trim* – нід. «похилість судна у воді»; пор. з англ. *1. When something is cut to make it look neater; 2. Additional decoration on a car, piece of clothing etc.* [LDOCE]

Отже, із опрацьованих 213 лексичних одиниць у сфері транспорту, запозичених у нідерландську мову з англійської, 130 зберігають значення, яке вони мали в англійській мові; 47 є новоутвореними словами нідерландської мови, які було сформовано за допомогою лексичного матеріалу англійської мови; і 36 набувають значення, відмінне від того, яке вони мали в англійській мові.

2.5. Особливості морфологічної адаптації запозичень із англійської в нідерландській мові

Слова, запозичені з англійської мови в нідерландську, зазнають впливу внутрішніх законів розвитку граматичної системи та словникового фонду нідерландської мови. Внаслідок процесів асиміляції запозичене слово з часом входить до словникового складу нідерландської мови та поступово втрачає свій іншомовний характер.

2.5.1. Іменник

У процесі запозичення до нідерландської мови іменники англійської мови набувають усіх характеристик нідерландського іменника, а саме: роду, числа, відмінка, означеності або неозначеності (остання виражається за допомогою неозначеного артикля *een* та означених артиклів *de* і *het*). [15, с. 76]

Насамперед зазначимо, що для нідерландських іменників характерною є наявність граматичної категорії роду, на відміну від іменників англійської

мови, бо, як вважають більшість англійських граматистів, ця категорія зникла з англійської ще наприкінці середньоанглійського періоду.

У сучасній нідерландській мові розрізняють чоловічий, жіночий і середній рід, але зараз вони стосуються лише писемної норми та носять традиційний характер. Формальні розбіжності між чоловічим і жіночим родами вже майже стерті, а внаслідок інтенсивної редукції флексії кореневих іменників вже давно не служать ознаками належності до граматичного роду. Функцію родового показника частково виконує означений артикль: кожен запозичений з англійської мови іменник отримує артикль відповідно до роду цього іменника в нідерландській мові, наприклад: *de* – на позначення чоловічого та жіночого роду, наприклад: *de accountancy, de backpacker, de cab, de daisy, de earl, de facelifting, de game, de hacker, de image, de kid, de leisure, de mail, de newsgroup, de opportunity, de peeling, de ringtone, de scanner, de topping, de underdog*; *het* – на позначення середнього роду, наприклад: *het assessment, het badge, het callanetics, het dartboard, het eclectic, het facilitymanagement, het gadget, het halftime, het idol, het kiwifruit, het longboard, het modem, het nursing, het overstatement, het pickwick, het roll-over, het selfgovernment, het touchscreen*. [VDGWBN1]

У складних запозичених іменниках так само, як і у власне нідерландських складних іменниках, рід визначається за другою частиною складного слова. [212, ел. р.] Наприклад, слово *recorder* у нідерландській мові належить до чоловічого роду, отже, складний іменник *taperecorder* також буде належати до чоловічого роду.

Категорія числа іменника проявляється в протиставленні форм однини (*het enkelvoud*) та множини (*het meervoud*). Ця категорія є найбільш стійкою іменниковою граматичною категорією нідерландської мови. Множина запозиченого з англійської мови іменника також формується за правилами нідерландської мови: до слів іншомовного походження додається закінчення *-(e)s* (пор. із закінченням *-en* для власне нідерландських слів); це означає, що в нідерландській мові запозичені англомовні іменники мають таку саму форму,

як і в англійській, наприклад: *airports, briefings, captains, dresscodes, economizers, flyers, globetrotters, hatemails, insiders, kings, jokers, landmarks, minds, nipples, offspinners, partners, quickbreaks, reports, sales, tools, underscores, videogames, warehouses, yells, zipfiles*. [VDGWBNI]

Варто пам'ятати тільки про особливості правопису, адже у випадках, коли слово іншомовного походження закінчується на *-a, -o, -u* або *-y*, то перед закінченням множини *-s* ставиться апостроф. Хоча серед англійських запозичень такі закінчення є нетиповими, однак вони також зустрічаються, наприклад: *bazooka's, bigorexia's, bingo's, baby's, comedy's, dildo's, display's, gizmo's, intercity's, jingo's, lady's, minneola's, nanny's, panorama's, quality's, rally's, scuba's, teacosy's, weirdo's, zippo's*. [VDGWBNI]

У зв'язку з інтенсивним процесом розпаду відмінкової флексії в системі відмінювання іменників у сучасній нідерландській мові збереглося лише два відмінки: суб'єктно-об'єктний відмінок із нульовою флексією та присвійний відмінок із закінченням *-s*. Запозичені з англійської мови іменники відмінюються за парадигмою нідерландських іменників, наприклад:

- суб'єктно-об'єктний відмінок: *e-mail is gestuurd* (електронного листа відправлено), *mijn personal coach is ziek* (мій особистий тренер захворів), *een nanny zorgt voor onze kinderen* (няня доглядає наших дітей);
- присвійний відмінок: *dealers arbeidsovereenkomst* (договір про прийняття на роботу агента), *kids jasje* (курточка дитини), *scriptgirls opdrachten* (завдання для помічниці режисера).

У процесі аналізу запозичених з англійської мови іменників було виділено декілька моделей формування іменників англійського походження в нідерландській мові.

Насамперед, це іменники англійської мови, які входять у нідерландську мову без змін своєї форми (іноді з незначними змінами в правописі), наприклад: *anchorman, bridge, community, date, edutainment, fun, gentleman, hostess, insider, joke, kickback, lover, management, nanny, outcast, personality, quizmaster,*

receptionist, shopaholic, teamwork, uppercut, wellness, yahtzee, zapping.
[VDGWBN1]

Серед опрацьованих лексичних одиниць часто зустрічаються такі іменники англійської мови, у яких у процесі запозичення суфікси змінюються відповідно до правил словотвору нідерландської мови:

- -ance/ence → -tie: *compliantie* (англ. *compliance*), *competentie* (англ. *competence*), *fluorescentie* (англ. *fluorescence*), *reactantie* (англ. *reactance*), *superintendentie* (англ. *superintendence*);
- -ancy/ency → -tie: *astromantie* (англ. *astromancy*), *redundantie* (англ. *redundancy*), *vergentie* (англ. *vergency*);
- -ics → -ca: *folktronica* (англ. *folktronics*), *nucleonica* (англ. *nucleonics*), *spintronica* (англ. *spintronics*);
- -id → -ide: *humanoide* (англ. *humanoid*);
- -in → -ine: *catechine* (англ. *catechin*), *opsine* (англ. *opsin*), *gibberelline* (англ. *gibberellin*), *resine* (англ. *resin*);
- -tion → -tie: *agflatie* (англ. *agflation*), *causatie* (англ. *causation*), *deflegmatie* (англ. *dephlegmation*), *encryptie* (англ. *encryption*), *flirtatie* (англ. *flirtation*), *generatie* (англ. *generation*), *interactie* (англ. *interaction*), *legislatie* (англ. *legislation*), *malformatie* (англ. *malformation*), *presuppositie* (англ. *presupposition*), *recursie* (англ. *recursion*), *stercoratie* (англ. *stercoration*);
- -ism → -isme: *actualisme* (англ. *actualism*), *behaviorisme* (англ. *behaviorism*), *cognitivisme* (англ. *cognitivism*), *diffusionisme* (англ. *diffusionism*), *exceptionalisme* (англ. *exceptionalism*), *faradisme* (англ. *faradism*), *gingerisme* (англ. *gingerism*), *hooliganisme* (англ. *hooliganism*), *jingoisme* (англ. *jingoism*), *latitudinarisme* (англ. *latitudinarism*), *miserabilisme* (англ. *miserabilism*), *occidentalisme* (англ. *occidentalism*), *passivisme* (англ. *passivism*), *ritualisme* (англ. *ritualism*), *superkapitalisme*

(англ. *supercapitalism*), *truisme* (англ. *truism*), *uniformitarianisme* (англ. *uniformitarianism*), *veganisme* (англ. *veganism*);

- -ite → -iet: *argilliet* (англ. *argillite*), *celestiet* (англ. *celestite*), *eclogiet* (англ. *eclogite*), *shungiet* (англ. *shungite*), *stelliet* (англ. *stellite*);
- -ity → -eit: *assertiviteit* (англ. *assertivity*), *kritikaliteit* (англ. *criticality*), *luminositeit* (англ. *luminosity*), *permittiviteit* (англ. *permittivity*), *serendipiteit* (англ. *serendipity*), *suncidaliteit* (англ. *suicidality*). [VDGWBN1]

Поряд з іменниками, що входять із англійської мови до нідерландської без змін або з незначними змінами, є також низка запозичених іменників, які калькуються в нідерландську мову, тобто будуються за зразком англomовних іменників шляхом точного їх повторення засобами нідерландської мови, наприклад: *bevertien* (від англ. *beaverteen*), *genomineerde* (від англ. *nominee*), *giek* (від англ. *gig*), *gijn* (від англ. *gin*), *hendel* (від англ. *handle*), *hoofding* (від англ. *heading*), *jein* (від англ. *join*), *jomper* (від англ. *jumper*), *joppie* (від англ. *job*), *kopieerder* (від англ. *copyer*), *kotter* (від англ. *cutter*), *kuster* (від англ. *coaster*), *tiener* (від англ. *teener*). [VDGWBN1]

У разі калькування простих англійських іменників у нідерландську мову деякі слова зберігають таке саме значення, як і в англійській мові, наприклад: *genomineerde*, *kotter*, *kuster*, *tiener*; а в деяких запозичених іменниках спостерігаємо зміну значень, зіставимо:

- нід. *gijn* – снасть, що складається з двох блоків разом з п'ятьма або більше дисками, що використовується для підйому важких вантажів; англ. *gin* – *a strong alcoholic drink made mainly from grain, or a glass of this drink* [LDOCE];
- нід. *hendel* – рухливі ручки або важелі на машині, які приводять пристрій у рух; англ. *handle* – 1. *The part of a door that you use for opening it*; 2. *The part of an object that you use for holding it* [LDOCE];
- нід. *jomper* – мотузка, що прив'язується до верхньої частини марса-рей; англ. *jumper* – 1. (BrE) *a piece of clothing made of wool that covers the upper*

part of your body and arms; 2. (AmE) a dress without sleeves usually worn over a shirt; 3. A person or animal that jumps. [LDOCE]

Складні іменники, запозичені з англійської, можуть адаптуватися в нідерландській мові за такою схемою: одна частина складного слова залишається такою, як її англійський відповідник, а друга перекладається нідерландською мовою, тобто відбувається часткове калькування. У цьому випадку можливі такі комбінації:

- перша частина складного іменника залишається такою, як в англійській мові, а друга — перекладається нідерландською, наприклад: *attachekoffer* (від англ. *attachecase*), *at-teken* (від англ. *at sign*), *awningdek* (від англ. *awningdeck*), *bantamgewicht* (від англ. *bantam weight*), *basketbal* (від англ. *basketball*), *biplaan* (від англ. *biplane*), *boosterinjectie* (від англ. *booster injection*), *buckybuis* (від англ. *bucky tube*), *burn-outsyndroom* (від англ. *burn-out syndrome*), *clubkaart* (від англ. *clubcard*), *cocktailpartij* (від англ. *cocktail party*), *familieman* (від англ. *family man*), *ferryboot* (від англ. *ferryboat*), *flashgeheugen* (від англ. *flash memory*), *frontpagina* (від англ. *front page*), *hedgefonds* (від англ. *hedge fund*), *kidneyboon* (від англ. *kidney bean*), *lordschap* (від англ. *lordship*), *mailbom* (від англ. *mail bomb*), *mungboon* (від англ. *mung bean*), *penvriend* (від англ. *pen friend*), *pocketboek* (від англ. *pocketbook*), *powersturing* (від англ. *power-steering*), *premiumbier* (від англ. *premium beer*), *simkaart* (від англ. *sim card*), *spotlicht* (від англ. *spotlight*), *stationwagen* (від англ. *stationcar*), *supermarkt* (від англ. *supermarket*), *tapdans* (від англ. *tap dance*), *teddybeer* (від англ. *teddy bear*), *topgeheim* (від англ. *top secret*), *zebrapad* (від англ. *zebra crossing*) [VDGWBN1];
- перша частина складного іменника перекладається нідерландською, а друга залишається такою, як в англійській мові, наприклад: *bandrecorder* (від англ. *tape-recorder*), *datarape* (від англ. *date rape*), *denktank* (від англ. *thinktank*), *droomteam* (від англ. *dreamteam*), *dubbeldekker* (від англ. *double-decker*), *geldmaker* (від англ. *moneymaker*), *haatmail* (від англ. *hate mail*),

kaasburger (від англ. *cheeseburger*), *praatradio* (від англ. *talkradio*), *verandermanager* (від англ. *change manager*), *wijnparty* (від англ. *wine-party*) [VDGWBN1];

- обидві частини складного слова перекладаються нідерландською, наприклад: *boemboemauto* (від англ. *boom boom car*), *doemsdag* (від англ. *Doomsday*). [VDGWBN1]

Словоскладання є одним із найпродуктивніших засобів словотворення сучасної нідерландської мови; особливо цей спосіб поширений під час утворення нових іменників. [115, с. 32] Взаємодія англійської та нідерландської мов тут відбувається таким чином: англійський іменник складається з нідерландським, утворюючи англо-нідерландський мовний гібрид, наприклад: *allriskverzekering, borderlinepatient, bottelziek, businessjongen, cherrytomaat, chill-outruimte, combatlaars, computeropereur, cultfiguur, demeritgoed, dieptank, dispatchmoney, emptynestsyndroom, escapeliteratuur, fitnesscentrum, foamrug, fusionkeuken, gammaflitser, greenshoeoptie, haarstilst, hamburgerbaan, hobstempel, huiscomputer, hyperstad, junkcultuur, keynotespreker, labelverzekering, langarm-t-shirt, lightrailverbinding, meritgoed, nimbyndroom, ninjahypotheek, overheadkosten, pilotstudie, portwijn, premiumbier, sheddak, skippybal, slasherfilm, smoltzalm, sprinklerinstallatie, spunglas, straatrace, stringtheorie, sweatingsysteem, theepad, tracergas, truckstelsel, ultrageweld, zoomlens.* [VDGWBN1]

Таким чином, проаналізований матеріал показав, що запозичені з англійської мови іменники набувають усіх характеристик нідерландського іменника, а також беруть активну участь у словотворенні нідерландської мови.

2.5.2. Прикметник

Прикметники, запозичені з англійської мови в нідерландську, можна поділити за двома критеріями:

- 1) прикметники, що входять у нідерландську мову без змін своєї форми та не адаптуються до граматичної системи нідерландської мови, наприклад: *aboriginal, basic, blatant, catchy, dizzy, eager, fair, groggy, happy, invert,*

juicy, kingsize, lucky, microdermal, nifty, offwhite, pushy, relaxed, selfmade, touchy, urban, weird [VDGWBN1];

- 2) прикметники, що у процесі запозичення змінюються відповідно до правил словотвору нідерландської мови та, відповідно, адаптуються до граматичної системи нідерландської мови.

Процес адаптації запозичених із англійської мови прикметників насамперед означає, що суфікси запозичених прикметників змінюються відповідно до правил словотвору нідерландської мови, наприклад:

- -ic → -isch: *agnostisch* (англ. *agnostic*), *egocentrisch* (англ. *egocentric*), *paralympisch* (англ. *paralympic*), *protectionistisch* (англ. *protectionistic*), *sterisch* (англ. *steric*), *synchronistisch* (англ. *synchronistic*), *synergetisch* (англ. *synergetic*);
- -ive → -ief: *assertief* (англ. *assertive*), *autoritatief* (англ. *authoritative*), *dispersief* (англ. *dispersive*), *elusief* (англ. *elusive*), *exhaustief* (англ. *exhaustive*), *fugitief* (англ. *fugitive*), *percussief* (англ. *percussive*), *permissief* (англ. *permissive*), *pervasief* (англ. *pervasive*), *plosief* (англ. *plosive*), *preemptief* (англ. *pre-emptive*), *proactief* (англ. *proactive*), *submissief* (англ. *submissive*), *summatief* (англ. *summative*), *suppressief* (англ. *suppressive*);
- -ous → -eus: *fantabuleus* (англ. *fantabulous*), *glamoureuus* (англ. *glamorous*). [VDGWBN1]

Так само, як і власне нідерландські прикметники, адаптовані запозичення з англійської мови відмінюються за родами (чоловічий, жіночий та середній відповідно до роду іменника, ознаку якого описує певний прикметник) та числами (однина і множина, також відповідно до числа означуваного іменника).

Більшість прикметників, що стоять перед іменником чоловічого або жіночого роду (*de*) в однині або перед іменником у множині всіх родів, у функції означення мають закінчення *-e*. Прикметники, що стоять перед іменником середнього роду (*het*) в однині, отримують закінчення *-e* тільки за наявності перед іменником означеного артикля, вказівного або присвійного

займенника. Якщо прикметник вживається в однині з неозначеним артиклем або без артикля, закінчення *-e* немає. Приклади наводимо в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Відмінювання прикметників англійського походження

число	рід	
	чоловічий і жіночий	середній
однина	<i>de (een) glamoureu<u>z</u>e man</i> гламурний чоловік <i>de (een) glamoureu<u>z</u>e vrouw</i> гламурна жінка	<i>het glamoureu<u>z</u>e huis,</i> але: <i>(een) glamoureu<u>s</u> huis</i> гламурний будинок
множина	<i>de glamoureu<u>z</u>e mannen</i> гламурні чоловіки <i>de glamoureu<u>z</u>e vrouwen</i> гламурні жінки	<i>de glamoureu<u>z</u>e huizen</i> гламурні будинки

У повній формі (із закінченням *-e*) відбувається перехід у дзвінкі глухих приголосних *f* і *s*, на які закінчуються прикметники в короткій формі, що мають у корені напівдовгий голосний або дифтонг ($f \rightarrow v$, $s \rightarrow z$), наприклад: *assertief* → *assertieve*, *autoritatief* → *authoritatieve*, *dispersief* → *dispersieve*, *elusief* → *elusieve*, *exhaustief* → *exhaustieve*, *fugitief* → *fugitive*, *percussief* → *percussieve*, *permissief* → *permissieve*, *pervasief* → *pervasieve*, *plosief* → *plosieve*, *proactief* → *proactieve*, *submissief* → *submissieve*, *summatief* → *summatieve*, *suppressief* → *suppressieve*; *fantabuleus* → *fantabuleuze*, *glamoureus* → *glamoureuze*.

Також запозичені прикметники отримують ступені порівняння нідерландської мови: позитивний (*de stellende trap of positief*), вищий (*de vergrotende trap of comparatief*) та найвищий (*de overtreffende trap of superlatief*).

Форма вищого ступеня порівняння утворюється за допомогою додавання суфікса *-er* до основи прикметника / *meer* + прикметник, а форма найвищого ступеня – суфікса *-(e)st* / *het meest* + прикметник, наприклад: *assertief* – *assertiever*, *het assertiefst*; *glamoureus* – *meer glamoureus*, *het meest glamoureus*.

2.5.3. Дієслово

Матеріалом дослідження є 389 дієслів нідерландської мови, які виділені у Великому словнику нідерландської мови (*Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal*) позначкою «Eng», тобто такі, що були запозичені з англійської або утворені за допомогою лексичних одиниць англійської мови. Дієслова англійського походження було відібрано методом суцільної вибірки.

Аналіз матеріалу показав, що є декілька продуктивних моделей формування дієслів англійського походження в нідерландській мові. Схематично ці моделі зображено в таблиці 2.2. «Моделі формування дієслів англійського походження в нідерландській мові».

Процес граматичної адаптації дієслів англійського походження в нідерландській мові є досить простим: дієслово англійського походження набуває всіх характеристик нідерландського лише за допомогою додавання закінчення **-en**, наприклад, *to brainwash, to close, to delete, to entertain, to fix, to monitor, to spoil, to train* перетворюються на *brainwashen, closen, deleten, entertainen, fixen, monitoren, spoilen, trainen* тощо. Винятками є англійські дієслова, що закінчуються на **-ize**, оскільки в нідерландській мові для благозвучності вони отримують закінчення **-eren**, а на письмі в них **-z** замінюється на **-s**, хоча вимова звука [z] зберігається, наприклад: *to computerize, to randomize, to rationalize, to vandalize* стають *computeriseren, randomiseren, rationaliseren, vandaliseren* тощо. Таким чином, дієслова англійського походження одразу приживаються в нідерландській мові, створюють парадигму та функціонують у нідерландському синтаксисі як власне нідерландські слова.

У нідерландській мові дієслова англійського походження відмінюються так само, як і власне нідерландські дієслова, проте спостерігаються деякі особливості правопису цих дієслів, на підставі яких лінгвістами Союзу нідерландистів (*Nederlandse Taalunie*) було сформовано декілька правил. [206, 311] Одним із результатів цього дослідження стало доповнення вже існуючих правил новими парадигмами.

**Моделі формування дієслів англійського походження
в нідерландській мові**

Англійське слово	Нідерландське дієслово	Приклади	
		англ.	нідерл.
дієслово →	дієслівна основа + -en	blunder cast defect edit flirt	blunderen casten defecten editen flirten
дієслово →	префікс + дієслівна основа + -en	as+whip de+friend re+style	aswippen defrienden restylen
фразове дієслово (дієслово+постпозитив) →	постпозитив (перетворюється на відокремлюваний префікс) + дієслівна основа + -en	kick off to zoom in start up check out	afkicken inzoomen opstarten uitchecken
іменник (простий або складний) →	дієслівна основа + -en	backpack facelift message puddle reshuffle	backpacken faceliften messagen puddelen reshuffelen
іменник + іменник →	дієслівна основа + -en	crime+fighter down+date far+shore sky+surfing	crimefighten downdaten farshoren skysurfen
іменник + дієслово →	дієслівна основа + -en	bike+pool	bikepoolen
прикметник →	дієслівна основа + -(er)-en	difficult downhill freewheeling slender upscale	difficulteren downhillen freewheelen slenderen upscalen
прикметник + іменник →	дієслівна основа + -en	back+track slack+line slam+dancing	backtracken slacklinen slamdancen

Зазвичай основа нідерландського дієслова англійського походження пишеться так само, як і основа англійського дієслова. Відмінювання за часами

відбувається відповідно до парадигми правильного (слабкого) нідерландського дієслова незалежно від того, чи було дієслово правильним / слабким або неправильним / сильним в англійській мові.

У теперішньому часі необхідно, насамперед, пам'ятати про відповідні закінчення під час дієвідмінювання за особою та числом. До основи додаються такі закінчення (на прикладі дієслова *coveren* – основа нід. дієслова *cover*, від англ. *to cover*):

- нульове закінчення в першій особі однини: *ik cover*;
- **-t** у другій і третій особах однини: *jij covert* (не подвоюється, якщо основа дієслова закінчується на **-t**: наприклад, *jij coat* від дієслова *coaten* – основа нід. дієслова *coat*, від англ. *to coat*);
- **-en** у всіх особах множини: *wij coveren*, *jullie coveren*, *zij coveren*.

У простому минулому часі до дієслова додається суфікс **-te**, якщо його основа закінчується на глухий приголосний (таблиця 2.3, № 1), або **-de**, якщо основа закінчується на дзвінкий приголосний (таблиця 2.3, № 2). Якщо кінцевий приголосний можна вимовити двома способами, наприклад [f] і [v], [s] і [z], [dzj] і [tsj], то обидва суфікси **-t** та **-d** є правильними (таблиця 2.3, № 3, 4, 5).

Дієприслівник утворюється за допомогою додавання до основи префікса **ge-** та закінчення **-t** (якщо основа дієслова закінчується на глухий приголосний) або **-d** (якщо основа дієслова закінчується на дзвінкий приголосний), які відповідно не подвоюються при збігу цих приголосних. У разі формування часу перфект потрібно звернути увагу на те, що кожен дієприслівник сполучається з дієсловом *hebben* або *zijn* за правилами нідерландської мови.

Якщо корінь дієслова закінчується на **-t** або **-d**, то ці приголосні подвоюються на письмі в усіх особах і числах лише в минулому часі, а до дієприслівника в такому випадку ніяке закінчення не додається (таблиця 2.3, № 6, 7).

Таблиця 2.3.

Відмінювання дієслів англійського походження в нідерландській мові

№ п / п	Дієслово нідерландською і англійською мовами	Основа нід. дієслова	Теперішній час (1-ша та 2-га особи однини, <i>ik</i> та <i>jij</i>)	Минулий час (1-ша особа однини, <i>ik</i> та <i>wij</i>)	Дієприслівник
1.	<i>nid.</i> <i>mixen</i> <i>англ.</i> <i>to mix</i>	<i>mix</i>	<i>ik mix</i> <i>jij mixt</i>	<i>ik mixte</i> <i>wij mixten</i>	gemixt
2.	<i>nid.</i> <i>remasteren</i> <i>англ.</i> <i>to remaster</i>	<i>remaster</i>	<i>ik remaster</i> <i>jij remastert</i>	<i>ik remastede</i> <i>wij remasterden</i>	geremasterd
3.	<i>nid.</i> <i>briefen</i> <i>англ.</i> <i>to brief</i>	<i>brief</i>	<i>ik brief</i> <i>jij brieft</i>	<i>ik briefte/ briefde</i> <i>wij brieften/ briefden</i>	gebrieft/ gebrieft
4.	<i>nid.</i> <i>brouwsen</i> <i>англ.</i> <i>to browse</i>	<i>browse</i>	<i>ik browse</i> <i>jij browse</i>	<i>ik browse/ browse</i> <i>wij browse/ browse</i>	gebrowse/ browse
5.	<i>nid.</i> <i>sandwichen</i> <i>англ.</i> <i>to sandwich</i>	<i>sandwich</i>	<i>ik sandwich</i> <i>jij sandwich</i>	<i>ik sandwich/ sandwich</i> <i>wij sandwich/ sandwich</i>	gesandwich/ gesandwich
6.	<i>nid.</i> <i>downloaden</i> <i>англ.</i> <i>to download</i>	<i>download</i>	<i>ik download</i> <i>jij downloadt</i>	<i>ik downloadde</i> <i>wij downloadden</i>	gedownload
7.	<i>nid.</i> <i>cheaten</i> <i>англ.</i> <i>to cheat</i>	<i>cheat</i>	<i>ik cheat</i> <i>jij cheat</i>	<i>ik cheatte</i> <i>wij cheatten</i>	gecheat

Винятками із загального правила відмінювання нідерландських дієслів англійського походження є такі:

- 1) якщо дієслово англійського походження закінчується на подвійний приголосний (*to canvass, to emboss, to floss, to oversell, to sell, to troll, to yell*), то основа такого дієслова має наприкінці лише один приголосний на кшталт нідерландських дієслів із відповідними змінами у вимові (таблиця 2.4, № 1, 2). Окремо потрібно звернути увагу тільки на відмінювання дієслова *baseballen*, у якому зберігається подвійний приголосний наприкінці основи (теперішній час *ik baseball, jij baseballt*, минулий час *ik baseballde, wij baseballden*, дієприслівник *gebaseballd*). Подвоєння в цьому випадку показує, що це дієслово вимовляється так само, як в англійській мові;
- 2) якщо дієслово англійського походження має довгий звук [əu] або [o:] в останньому складі, що вимовляється (наприклад, *to promote, to score*), то при відмінюванні це дієслово пишеться за правилами нідерландської мови (таблиця 2.4, № 3, 4);
- 3) якщо дієслово англійського походження закінчується на **-le** (наприклад, *to bottle, to disable, to enable, to joggle, to juggle, to nibble*), то це закінчення змінюється в нідерландському дієслові на **-el** (таблиця 2.4, № 5, 6).

Варто також пам'ятати про таку особливість правопису слів: основа дієслова англійського походження підлаштовується під правила нідерландської орфографії задля точної передачі певного звука в нідерландській мові, наприклад:

- *to box – boksen, to fix – fiksen*: $x \rightarrow ks$ (звук [x] передається на письмі літерами **ks**);
- *to cast – kasten* (звук [k] передається на письмі літерою **k**);
- *to scrub – scrubben*: $b \rightarrow bb$, *to blur – blurren*: $r \rightarrow rr$, *to shop – shoppen*: $p \rightarrow pp$, *to chat – chatten*: $t \rightarrow tt$, *to debug – debuggen*: $g \rightarrow gg$, *to skim – skimmen*: $m \rightarrow mm$, *to plan – plannen*: $n \rightarrow nn$ (збереження короткого голосного основи за допомогою подвоєння приголосного, що йде за ним).

Винятки із загальних правил

відмінювання дієслів англійського походження в нідерландській мові

№ п / п	Дієслово нідерландською і англійською мовами	Основа нідерл. дієслова	Теперішній час (1-ша та 2-га особи однини, <i>ik</i> та <i>jij</i>)	Минулий час (1-ша особа однини та 1-ша особа множини, <i>ik</i> та <i>wij</i>)	Дієприслівник
1	нід. <i>crossen</i> англ. <i>to cross</i>	<i>cros</i>	<i>ik cros</i> <i>jij crost</i>	<i>ik croste</i> <i>wij crosten</i>	gecrost
2	нід. <i>scrollen</i> англ. <i>to scroll</i>	<i>scrol</i>	<i>ik scrol</i> <i>jij scrolt</i>	<i>ik scrolde</i> <i>wij scrolde</i>	gescrold
3	нід. <i>promoten</i> англ. <i>to promote</i>	<i>promoot</i>	<i>ik promoot</i> <i>jij promoot</i>	<i>ik promoote</i> <i>wij promootten</i>	gepromoot
4	нід. <i>scoren</i> англ. <i>to score</i>	<i>scoor</i>	<i>ik scoor</i> <i>jij scoort</i>	<i>ik scoorde</i> <i>wij scoorden</i>	gescoord
5	нід. <i>tackelen</i> англ. <i>to tackle</i>	<i>tackel</i>	<i>ik tackel</i> <i>jij tackelt</i>	<i>ik tackelde</i> <i>wij tackelden</i>	getackeld
6	нід. <i>settelen</i> англ. <i>to settle</i>	<i>settel</i>	<i>ik settel</i> <i>jij settelent</i>	<i>ik settelde</i> <i>wij settelden</i>	gesetteld

Якщо з англійської мови запозичуються фразові дієслова (словосполучення типу «дієслово + постпозитив»), то в нідерландській мові вони набувають характеристик дієслова з відокремлюваним префіксом. Дієслова такого типу є особливістю нідерландської мови. У головному реченні теперішнього часу та претерита ці префікси завжди відокремлюються від дієслова та ставляться в кінці речення, наприклад, нід. *orbellen* «дзвонити»: *Ik bel je morgen op* (я тобі завтра подзвоню); так само і в наказовому способі: *Bel op!* Проте в підрядних реченнях цей префікс не відокремлюється: *...dat zij morgen orbelt* (...що вона зранку подзвонить). У таких дієслів префікс дієприслівника стоїть перед елементом **ge-**: *orgebeld*.

При граматичній адаптації фразових дієслів до нідерландської мови відбуваються такі зміни: постпозитив стає відокремлюваним префіксом до основи дієслова додається закінчення **-en**, тобто англійське *zoom in* стає нідерландським *inzoomen*, або *shake up* перетворюється на *upshaken*. Відповідно, новоутворене слово дієвідмінюється за правилами нідерландської мови (теперішній час *ik zoom in/ shake up, jij zoomt in/ shaket up*, минулий час *ik inzoomde/ upshakete, wij inzoomden/ upshaketen*, дієприслівник *ingezoomd/ upgeshaket*).

Насправді, дієслів такого типу, запозичених із англійської шляхом перетворення постпозитива на відокремлюваний префікс плюс основа та закінчення **-en**, небагато. Частіше можна зустріти такі дієслова, у яких постпозитив перекладено нідерландською мовою, а основа англійського дієслова плюс закінчення **-en** зберігаються, наприклад: нід. *afkicken* від англ. *to kick off*, нід. *opstarten* від англ. *to start up*, нід. *oprotten* від англ. *to rot off*, нід. *uitchecken* від англ. *to check out*, нід. *uitfaden* від англ. *to fade out*, нід. *uitloggen* від англ. *to log out* тощо. Також серед матеріалу, який було досліджено, зустрічаються дієслова, утворені за допомогою додавання до основи англійського дієслова відокремлюваного префікса нідерландської мови *om*, таким чином утворюючи напівзапозичення з англійської, наприклад: нід. *omswitchen* від *om + to switch*, нід. *omturnen* від *om + to turn* тощо.

Дієслова в нідерландській мові так само, як і в англійській, бувають простими (*rijden* – укр. їхати, *pakken* – укр. взяти, *zuigen* – укр. смоктати, *schaatsen* – укр. кататися на ковзанах) та складними (*autorijden* – укр. їхати в автомобілі, *inpakken* – укр. упакувати, *stofzuigen* – укр. пилюсосити, *rolschaatsen* – укр. кататися на роликах). Незважаючи на те, що в нідерландській мові складені дієслова можуть бути як відокремлюваними (*autorijden, inpakken*), так і невідокремлюваними (*stofzuigen, rolschaatsen*), запозичені з англійської мови складені дієслова є завжди невідокремлюваними (див. таблицю 2.5, № 1 – 8).

Таблиця 2.5.

**Відмінювання невідокремлюваних дієслів англійського походження
в нідерландській мові**

№ п / п	Дієслово нідерландською і англійською мовами	Основа нідерландського дієслова	Теперішній час (1-ша та 2-га особи однини, <i>ik та jij</i>)	Минулий час (1-ша особа однини та 1-ша особа множини, <i>ik та wij</i>)	Дієприслівник
1.	<i>нід.</i> brainwashed <i>англ.</i> to brainwash	brainwash	<i>ik</i> brainwash <i>jij</i> brainwasht	<i>ik</i> brainwashte <i>wij</i> brainwashten	gebrainwasht
2.	<i>нід.</i> downscalen <i>англ.</i> to downscale	brainwash	<i>ik</i> downscale <i>jij</i> downscalet	<i>ik</i> downscalede <i>wij</i> downscalede	gedownscaled
3.	<i>нід.</i> highlighten <i>англ.</i> to highlight	brainwash	<i>ik</i> highlight <i>jij</i> highlight	<i>ik</i> highlightte <i>wij</i> highlightten	gehighlight
4.	<i>нід.</i> dubbelchecken <i>англ.</i> to dubbelcheck	brainwash	<i>ik</i> dubbelcheck <i>jij</i> dubbelcheckt	<i>ik</i> dubbelcheckte <i>wij</i> dubbelcheckten	gedubbelcheckt
5.	<i>нід.</i> headbangen <i>англ.</i> to headbang	brainwash	<i>ik</i> headbang <i>jij</i> headbangt	<i>ik</i> headbangde <i>wij</i> headbangden	geheadbangd
6.	<i>нід.</i> outperformen <i>англ.</i> to outperform	brainwash	<i>ik</i> outperform <i>jij</i> outperformt	<i>ik</i> outperformde <i>wij</i> outperformden	geoutperformd
7.	<i>нід.</i> unlocken <i>англ.</i> to unlock	brainwash	<i>ik</i> unlock <i>jij</i> unlockt	<i>ik</i> unlockte <i>wij</i> unlockten	geunlockt
8.	<i>нід.</i> upgraden <i>англ.</i> to upgrade	brainwash	<i>ik</i> upgrade <i>jij</i> upgradet	<i>ik</i> upgrade <i>wij</i> upgradeden	geupgraded

2.6. Англійські запозичення в орфографічній системі нідерландської мови

Англійські запозичення помітні на різних рівнях нідерландської мови, і перш за все, це стосується правопису слів. Графемно-орфографічне освоєння запозиченого англійського слова або словосполучення в нідерландській мові полягає в подоланні коливань у написанні запозичень, тобто у виробленні єдиної форми написання запозиченого слова відповідно до орфографічних норм і правил нідерландської мови, а також у відсутності знаків пунктуації, лапок і дужок.

Більшість запозичених слів поступово пристосовуються до орфографічної системи нідерландської мови: літери та сполучення літер, що не є типовими для нідерландської, поступово замінюються на такі, що є типовими для неї. [327]

Проте через близькість англійської та нідерландської мов функціонування англійських запозичень в орфографічній системі нідерландської мови може створювати певні проблеми. Так, наприклад, деякі слова можуть звучати однаково в обох мовах, а писатися по-різному. Через це можуть виникати такі помилки:

*She told me that you are a good **kok*** замість *She told me that you are a good **cook*** (нід. *Zij vertelde me dat je een goede **kok** bent*);

*Are you **shore** of this?* замість *Are you **sure** of this?*;

*I love you so **mats*** замість *I love you so **much***. [власні спостереження]

Незважаючи на те, що основним правилом правопису англійських слів у нідерландській мові є збереження орфографії англійської мови, все-таки є певні зміни, властиві написанню запозичень саме в нідерландській мові.

Перш за все, проблематичним є правопис складених слів. При написанні складених слів будь-якої мови зазвичай стикаємося з проблемою: ставити дефіс чи не ставити, адже складені слова часто пишуться як разом, так і через дефіс. З часом написання слів може також змінюватися: слова можуть втрачати дефіси та писатися окремо.

У разі більш детального аналізу лексики англійської мови можна помітити, що явище складення слів є поширеним, але через деякий час після утворення правопис складених слів може змінюватися. Звичайною схемою зміни слова в цьому випадку є така: два окремих слова, наприклад, *fire fly*, з часом об'єднуються та пишуться через дефіс (*fire-fly*), а ще через деякий час зливаються та пишуться разом (*firefly*).

У нідерландській мові складені слова завжди пишуться разом, а правильність написання англійського запозичення з точки зору нідерландської мови можна перевірити у словниках нідерландської мови, адже наразі велика кількість запозичень з англійської мови офіційно зареєстрована в нідерландськомовних тлумачних словниках.

Під час аналізу мовного матеріалу було виявлено такі тенденції написання англійських слів у нідерландській мові:

- словосполучення англійської мови, що широко використовуються нідерландцями, в нідерландській пишуться разом: *accountmanager* (англ. *account manager*), *beautycontest* (англ. *beauty contest*), *casestudy* (англ. *case study*), *dotpainting* (англ. *dot painting*), *employeebenefits* (англ. *employee benefits*), *fashionvictim* (англ. *fashion victim*), *greencard* (англ. *green card*), *hatecrime* (англ. *hate crime*), *investmentbank* (англ. *investment bank*), *jetmotor* (англ. *jet motor*), *kidneybean* (англ. *kidney bean*), *ladyspeaker* (англ. *lady speaker*), *midlifecrisis* (англ. *midlife crisis*), *nuisancevalue* (англ. *nuisance value*), *opportunityfund* (англ. *opportunity fund*), *powersteering* (англ. *power steering*), *quickscan* (англ. *quick scan*), *realitygame* (англ. *reality game*), *sandwichspread* (англ. *sandwich spread*), *technologyassessment* (англ. *technology assessment*), *upperwareparty* (англ. *upperware party*), *videoconferencing* (англ. *video conferencing*), *webbrowser* (англ. *web browser*) [VDGWBNI];
- разом також пишуться слова-повторення: *boogiewoogie*, *byebye*, *gogogirl*, *fiftyfifty*, *walkietalkie* [VDGWBNI];

- у деяких випадках для полегшення прочитання складені слова в газетах і блогах пишуться через дефіс: *body-art*, *music-hall*, *real-lifesoap* тощо (але в словнику ці слова пишуться разом: *bodyart*, *musichall*, *reallifesoap*) [VDGWBN1];
- при скороченні однієї з частин складного слова між ними ставиться дефіс: *b-girl* (від *breakdance girl*), *drum-'n-bass* (від *drum and bass*), *e-banking* (від *electronic banking*), *e-business* (від *electronic business*), *e-commerce* (від *electronic commerce*), *e-mail* (від *electronic mail*) [VDGWBN1];
- слова пишуться через дефіс, якщо в англійській мові вони мали відповідний правопис: *add-on*, *bail-out*, *catch-as-catch-can*, *drive-in*, *fly-drive*, *go-between*, *hold-up*, *lay-up*, *mash-up*, *non-profit*, *plug-in*, *round-up*, *singer-songwriter*, *top-down*, *up-to-date*, *voice-over*. [VDGWBN1]

У свою чергу, нідерландців часто спантеличує правопис складених слів, які можна знайти в тлумачних словниках нідерландської мови з позначкою *English*: такі слова переважно були запозичені в нідерландську мову як два окремих слова, що об'єдналися й отримали нове, нідерландське, значення. Наприклад, *registeraccountant* – укр. бухгалтер з університетською освітою, зареєстрований у Королівському Нідерландському інституті дипломованих бухгалтерів. Програма перевірки правопису виправить помилку, якщо роз'єднати складене слово дефісом – *register-accountant*. Проте це не є виходом, адже такий термін не відомий англійській мові. Еквівалентне значення мають англійські слова *chartered accountant* або *registered accountant*. [VDGWBN1]

Незважаючи на те, що носії англійської мови навряд чи напишуть разом «*hotelreservations*», «*hotelloobby*», «*meetingpoint*», а побачивши їх на вивісках у Нідерландах вони легко розпізнають у цих словах дангліцизми «*hotel reservations*», «*hotel lobby*» та «*meeting point*». Проте, не завжди такий розподіл може допомогти зрозуміти значення слова. Наприклад, розділення «*candlelightdinners*» на складові частини «*candle light dinners*» лише виявить безграмотність нідерландця, який написав таку вивіску (хоча дехто може

побачити в такому написі рекламний хід для закладу). По-перше, *candlelight* є часто вживаним іменником англійської мови, що пишеться разом, а по-друге, хоча й можна «вечеряти при свічках» – «*have a meal by candlelight*», існує сталий ідіоматичний вираз на позначення вечері при свічках – «*have a candle-lit dinner*».

Зміна правопису англійських слів у нідерландській мові також відбувається у випадках, коли це необхідно для збереження правильної вимови слова в нідерландській мові. Так, наприклад, ненаголошений суфікс *-al* у прикметниках типу *bilingual, colonial, dual, glocal, latitudinal, minimal, orbital, parental, patrilocal* є наголошеним суфіксом у нідерландській мові, що на письмі виражається подвоєнням голосного [a]: *bilinguaal, duaal, glokaal, koloniaal, latitudinaal, minimaal, orbitaal, parentaal, patrilokaal*. [VDGWBNI]

Цей принцип зміни ненаголошеного суфікса в англійській мові на наголошений в нідерландській мові шляхом подвоєння голосного спрацьовує в таких випадках:

- *-at* → *-aat*: *adsorbaat* (англ. *adsorbate*), *affiliaat* (англ. *affiliate*);
- *-ome* → *-oom*: *bioom* (англ. *biome*);
- *-one* → *-oon*: *duotoon* (англ. *duotone*);
- *-ore* → *-oor*: *locavoor* (англ. *locavore*). [VDGWBNI]

Закономірною є також заміна літери «у» на «ie» у правописі англійських слів нідерландською мовою: *docimologie* (англ. *docimology*), *eulogie* (англ. *eulogy*), *fraseologie* (англ. *phraseology*), *futurologie* (англ. *futureology*), *galaxie* (англ. *galaxy*), *parsimonie* (англ. *parsimony*), *stylometrie* (англ. *stylometry*). [VDGWBNI]

Остання реформа нідерландського правопису, що була проведена 1995 року, ще більше заплутала ситуацію правопису англійських запозичень: деякі зміни, внесені в правопис нідерландської мови, надали нідерландським словам «англійського» вигляду: *antikrist* → *antichrist*; *harmonika* → *harmonica*; *insekt* → *insect*; *korpus* → *corpus*; *kwaker* → *quaker*; *produkt* → *product*. [VDGWBNI]

Нідерландці, які багато пишуть англійською мовою, часто створюють гібридні слова та не помічають, що вони не належать до жодної з мов, а є їхньою сумішшю. Зазвичай ці гібриди є настільки переконливими, що навіть носій мови не завжди помітить помилки: наприклад, дангліцизм *succesfully* (від нід. *succes* – успіх) замість англійського *successfully*. Приклади слів, що часто неправильно пишуться, наводяться в таблиці 2.6. «Гібридизація правопису англійських слів у нідерландській мові». [209, с. 29; власні спостереження]

Таблиця 2.6.

Гібридизація правопису англійських слів у нідерландській мові

Нідерландська мова	Dunghlish	Англійська мова
adres (адреса)	adress	address
agressief (агресивний)	agressive	aggressive
anorganisch (неорганічний)	anorganic	inorganic
desinfecteren (дезінфікувати)	desinfect	disinfect
desintegreren (розпадатися на складові)	desintegrate	disintegrate
destilleren (дистилювати)	destil	distil
enthousiasme (ентузіазм)	enthousiasm	enthusiasm
ministerie (міністерство)	ministry	ministry
secundair (другорядний)	secondary	secondary

У цьому випадку проблемою є те, що деякі нідерландські слова настільки схожі на свої англійські відповідники, що можна легко пропустити відмінність у правописі між нідерландською і англійською мовами.

Таким чином, велика кількість правил і винятків правопису англійських слів у нідерландській мові призводить до неправильного написання нідерландцями англійських слів у англійській мові або до змішування правопису англійської та нідерландської мов, що є характерною ознакою *Dunghlish*.

2.7. «Хибні друзі перекладача» та граматична інтерференція як наслідок взаємодії англійської та нідерландської мов

Використання англійських слів і словосполучень у нідерландській мові зі значенням, що відрізняється від англійської, у мовленні нідерландців зустрічається досить часто. Такі помилки зазвичай трапляються внаслідок помилкового тлумачення значень іншомовних слів на основі досвіду власної мови, тобто слова або вирази просто неправильно перекладаються. Можна виділити такі основні типи помилок:

- англійські та нідерландські слова схожі за звучанням, але мають абсолютно різні значення, наприклад:
  - «*Thank you for your **reaction***» замість «*Thank you for your reply*» (нід. «*Bedankt voor uw **reactie***»);
  - «*I **hate** you all very welcome*» замість «*I welcome you all*» (нід. «*Ik **heet** u allen zeer welkom*»);
  - «*I will **learn** you*» замість «*I will teach you*» (нід. «*Ik **leer** je*»);
  - «*I always get my **sin***» замість «*I always get what I want*» (нід. «*Ik krijg altijd mijn **zin***»). [власні спостереження]
- дослівний переклад слів і словосполучень з нідерландської мови на англійську, наприклад:
  - «***Put** your mobiles **out***» замість «*Turn off your mobile phones*» (нід. «***Zet** je mobieltjes **uit***»);
  - «*I always **make craft** of the unit circle*» замість «*I always use the unit circle*» (нід. «*Ik **maak** altijd **gebruik** van de eenheidscirkel*»);
  - «*I'm **walking** over this line*» замість «*I'm following this line (with finger)*» (нід. «*Wanneer ik over deze lijn **loop***»);
  - «*I'm **sitting** on this line*» замість «*I am on this line (when pointing at a line)*» (нід. «*Ik **zit** op deze lijn*»);
  - «*Passengers can **change** here*» замість «*Passengers can change trains here*» (нід. «*Reizigers kunnen hier **overstappen***»). [власні спостереження]

– дослівний переклад сталих словосполучень з нідерландської мови на англійську, наприклад:

«*That can*» замість «*that's possible*», «*sure*» або «*of course*»

(нід. «*Dat kan*»);

«*How late is it?*» замість «*What time is it?*»

(нід. «*Hoe laat is het?*»);

«*What is there on the hand?*» замість «*What is going on?*»

(нід. «*Wat is er aan de hand?*»);

«*Go your gang*» замість «*Do your thing*»

(нід. «*Ga je gang*»);

«*Let but sit*» замість «*Never mind*»

(нід. «*Laat maar zitten*»). [власні спостереження]

Серед керівників нідерландських університетів зараз ведеться дискусія, чи варто проводити заняття тільки англійською мовою через те, що в Нідерландах навчається багато іноземних студентів. Найбільш переконливим аргументом «проти» є те, що більшість професорів не володіють англійською на рівні, необхідному для проведення лекцій. На хвилі дискусій Студентське об'єднання VSSD Делфтського університету технологій заснувало премію *The Worst Teacher Award*, яка кожного року презентується викладачеві, який зробив найбільше помилок в англійській під час навчального процесу. [285] Оскільки *worst* нідерландською означає «ковбаса», то приз вручають у вигляді ковбаси. Ось деякі приклади помилок:

«*Don't let them eat the cheese off your bread*» замість «*Don't lose your competitive edge*» (нід. *Laat je de kaas niet van het brood eten*»);

«*You have to screw up the number*» замість «*You have to increase the number*» (нід. «*Je moet de waarde opschroeven*»);

«*This college goes over ramps*» замість «*This lecture is about disasters*» (нід. *Dit college gaat over rampen*»);

«*I tried to lead you around the garden*» замість «*I tried to deceive you*» (нід. «*Ik probeerde je om de tuin te leiden*»);

«*I have an equation picked from the sky*» замість «*I took a random equation*» (нід. «*Ik heb een vergelijking uit de lucht gegrepen*»);

«*You have to meet this with your lat*» замість «*You have to measure this with your ruler*» (нід. «*Je moet dit meten met je lat*»);

«*Be very aware if you look to this graph*» замість «*Pay attention when looking at this graph*» (нід. «*Let goed op als je naar deze grafiek kijkt*»). [285]

Нідерландці роблять велику кількість помилок під час розмови англійською, бо звикли переносити слова іншомовного походження на структуру рідної мови, а тому роблять те саме й у зворотному порядку. Серед помилок можна виділити найтипівіші:

- 1) порушення порядку слів у реченні. В англійській та нідерландській мовах порядок слів у реченні часто відрізняється, оскільки англійська є мовою SVO (*Subject Verb Object*), а нідерландська – частково SVO і частково SOV. Проте, нідерландці часом забувають про цю відмінність, і в англійському реченні використовують такий самий порядок слів, як і в рідній мові. Наприклад: «*I did that already yesterday*» замість «*I already did that yesterday*»;
- 2) об'єднання форм дієслів англійської та нідерландської мов. Через відсутність у нідерландській мові допоміжних дієслів та форми часу *Progressive* під час спілкування англійською нідерландці часто накладають форми дієслів нідерландської та англійської мов одна на одну, і таким чином утворюють неправильну граматичну форму дієслова: «*What do you now?*» замість «*What are you doing?*» (нід. «*Wat doe je nu?*»); «*How does it now?*» замість «*How are you doing now?*» (нід. «*Hoe is het nu?*»); «*What mean you?*» замість «*What do you mean?*» (нід. «*Wat bedoel je?*»); «*I have it cold*» замість «*I am cold*» (нід. «*Het koud hebben*»). [власні спостереження]

Висновки до другого розділу

Мовні контакти є одним із багатьох результатів міжкультурної комунікації, що виникають насамперед під впливом екстралінгвістичних факторів і проявляються на фонетичному, граматичному, лексико-семантичному лінгвістичних рівнях.

Розвиток суспільства та поява нових технологій мають неабиякий вплив на розвиток сучасної нідерландської мови. Одним із актуальних питань сучасної нідерландистики є вивчення впливу інших мов на нідерландську, насамперед германських, що пояснюється географічною близькістю положення країн.

Англійська мова посідає важливе місце в комунікативних процесах нідерландців, що призводить до мовної інтерференції англійської та нідерландської мов, причому мовні контакти є наслідком як екстралінгвістичних, так і внутрішньолінгвістичних факторів. Дослідники взаємодії англійської та нідерландської мов виокремлюють таке лінгвістичне явище, як *Nederengels*, тобто змішання англійської та нідерландської мов, що характеризується частим вживанням у нідерландській мові слів, словосполучень і речень англійської мови, а також конструкцій, типових для англійської.

Аналіз дослідженого мовного матеріалу показав, що у процесі запозичення з англійської мови в нідерландську частина слів і виразів зберігають свою англійську форму, іноді з незначними змінами у правописі (4092 одиниці), в той час як інші слова та вирази утворюють гібридні нідерландсько-англійські композити (1022 одиниці).

Предметно-тематичними групами, які нараховують найбільшу кількість запозичень із англійської мови, є соціальні відносини, комп'ютерні технології і техніка, економічна лексика, лексика у сфері культури та мистецтва, спортивна лексика, побутова лексика та лексика у сфері транспорту.

У процесі опрацювання запозичених слів було визначено три типи змін, що відбуваються зі значенням англійського запозичення в нідерландській мові:

збереження значення; утворення за допомогою лексичних одиниць англійської мови в нідерландській мові нового слова зі значенням, відмінним від значень англійських слів; утворення нового значення, якого немає в англійській мові.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок про різний ступінь морфологічної адаптації англійських запозичень у нідерландській мові, адже незважаючи на велику кількість запозичень з англійської, нідерландська мова не стає від цього менш «нідерландською» – граматичні конструкції залишаються незмінними, і тому запозиченим словам потрібно «підлаштовуватися» під правила нідерландської мови, щоб залишатися у вжитку.

Іменники, запозичені з англійської мови до нідерландської, набувають усіх характеристик нідерландського іменника (рід, число, відмінок, означеність або неозначеність). Було виявлено такі моделі запозичень іменників: іменники англійської мови, які входять у нідерландську мову без змін своєї форми (іноді з незначними змінами у правописі); іменники англійської мови, у яких у процесі запозичення суфікси та закінчення змінюються відповідно до правил словотвору нідерландської мови; калькування.

Прикметники, запозичені з англійської мови до нідерландської, поділяються на такі, що входять у нідерландську мову без змін своєї форми і не адаптуються до граматичної системи нідерландської мови, і такі, що у процесі запозичення змінюються відповідно до правил словотвору й адаптуються до граматичної системи нідерландської мови.

Найпродуктивнішою моделлю формування дієслів у нідерландській мові, утворених на основі запозичень із англійської мови, є «англійське дієслово → дієслівна основа + *-en*». Інші моделі є такими: «дієслово → префікс + дієслівна основа + *-en*», «дієслово + постпозитив → постпозитив (відокремлюваний префікс) + дієслівна основа + *-en*», «іменник → дієслівна основа + *-en*», «іменник + іменник → дієслівна основа + *-en*», «іменник + дієслово → дієслівна основа + *-en*», «прикметник → дієслівна основа + *-en*», «прикметник + іменник → дієслівна основа + *-en*».

Грамматична адаптація дієслів англійського походження в нідерландській мові відбувається за допомогою додавання закінчення *-en* до англійського запозичення.

Під час написання текстів англійською мовою нідерландці припускаються таких найбільш типових помилок: написання складених слів разом або через дефіс відповідно до типу слова; відсутність зміни правопису англійських запозичень у випадках, коли це необхідно для збереження правильної вимови слова в нідерландській мові; створення гібридних слів через схожість написання англійських і нідерландських відповідників.

Використання неправильних значень слів і виразів під час спілкування англійською мовою є типовим для нідерландців: наприклад, мовець може використовувати схожі за звучанням слова, які мають різні значення, або дослівно перекладати слова, словосполучення та сталі вирази з нідерландської мови на англійську.

Грамматична інтерференція, що виникає внаслідок взаємодії англійської та нідерландської мов, характеризується використанням нідерландського порядку слів в англійському реченні та об'єднанням форм дієслів англійської та нідерландської мов.

Основні положення розділу висвітлено в статтях автора. [43; 45; 46]

РОЗДІЛ 3

ВПЛИВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА НІДЕРЛАНДСЬКУ В РІЗНИХ ВИДАХ ДИСКУРСУ

3.1. Переключення кодів у спонтанному мовленні нідерландців

Внаслідок розвитку та розширення міжнаціональних контактів, інтенсивної міграції, взаємодії рідної та іноземної мов все більш інтенсивними стають мовні контакти. Одним із наслідків взаємодії мов є розширення сфери взаємодії мовних кодів, а саме переключення коду однієї мови на код іншої.

Переключення кодів потрібно відрізнити від інших видів взаємодії двох або більше мов, таких як, наприклад, запозичення, калька, інтерференція або диглосія. [208, с. 6] Цей процес, у свою чергу, також вважається одним із результатів контактів між мовами, що зустрічається досить часто поряд з такими лінгвістичними явищами, як конвергенція, піджинізація та ін. Питання переключення коду традиційно розглядаються в рамках загальної теорії запозичення та у зв'язку з проблемами білінгвізму. [95, с. 45]

Переключення мовних кодів (англ. *code-switching*) – це спонтанне перемінне використання елементів двох або більше мов у межах одного комунікативного акту. [144, с. 123] Мається на увазі використання людиною декількох мов або діалектів під час однієї розмови або навіть в одному реченні. Це впливає майже на всіх, хто тою чи іншою мірою володіє більше ніж однією мовою або діалектом. Найчастіше переключення кодів відбувається, коли мовці володіють декількома мовами на однаковому рівні.

Дуже довгий час лінгвісти, які досліджували міжмовні контакти, майже не звертали увагу на процес переключення кодів. У 1940 – 50-х роках сам феномен вважався таким використанням мови, що не відповідає мовним стандартам. Наприклад, У. Вайнрайх вважав переключення кодів у білінгвів скоріше випадковим, ніж системним, а Е. Хауген зазначав, що використання елементів однієї мови в іншій є скоріше видозміною другої мови, аніж сумішшю обох мов. [28, с. 22 – 29; 179, с. 441 – 472] Проте з 1980-х років

більшість науковців визнають переключення кодів як звичайний результат використання мовцем двох або більше мов (*A. Backus* та *M. Dorleijn, M. Gullberg, M. Sebba, J. Treffers-Daller* [200; 239; 298; 315]).

Варто зазначити, що активне дослідження цього феномену почалося після низки публікацій Дж. Гумперса (*J. Gumperz*) та його колег у 1960 – 70-х роках. [228, с. 9; 240] Невдовзі мовознавці зрозуміли, що переключення кодів є поширеною манерою спілкування. Проте такі дослідження є досить складними, оскільки, за визначенням, вивчення переключення кодів передбачає насамперед знання декількох мов.

Останнім часом значно зріс лінгвістичний престиж проблеми, змінилося ставлення до процесу переключення кодів. Якщо раніше перехід із однієї мови на іншу розглядався як прояв недостатньої лінгвістичної компетенції мовця, що могло призвести до втрати чистоти мови, то сьогодні більшість лінгвістів визнають, що переключення кодів – це складний, організований певним чином процес, яким можна керувати. [211, ел. р.] Таким чином, дослідження переключення кодів являє собою етнолінгвістичну взаємодію, поглиблення інтересу до якої відбувається поряд із розвитком міжнаціональних і міжкультурних контактів.

Фундаментальні дослідження з переключення кодів було проведено такими зарубіжними лінгвістами, як Барбара Баллок, Лі Вей, Лонгксінг Вей, Джозеф Гафаранга, Ніколь Домінге, Майкл Клайн, Керол Істман, Пенелопа Гарднер-Хлорос, Джанет Холмс, Родолфо Джейкобсон, Марта Кутас, Том МкАртур, Леслі Мілрой, Пітер Мюскен, Пітер Оер, Керол Майерс-Скоттон, Марк Себба, Сара Грей Томасон, Моніка Хеллер [199; 208; 210; 216; 221; 226; 228 – 229; 246; 249; 252 – 253; 265; 272; 276 – 279; 298; 310; 322 – 323] та ін. Окремо варто згадати роботи Шани Поплак [291], яка першою спрямувала дослідження переключення кодів на створення теоретичної бази феномену.

Не можна сказати, що вітчизняні лінгвісти зовсім не досліджують цю проблематику – питання переключення кодів традиційно розглядаються у зв'язку з проблемами білінгвізму. З іншого боку, праці, присвячені дослідженню переключення кодів як специфічному феномену, його механізмам та особливостям, хоча й починають з'являтися останнім часом, але все-таки залишаються поодинокими на тлі десятків подібних досліджень зарубіжних лінгвістів (Н. М. Бікова, Г. Ю. Богданович, Т. М. Бурда, Е. В. Головка, Ю. О. Жлуктенко, Т. В. Кузнецова, І. М. Кушнар'ова, М. М. Ладченко, І. В. Лисковець, Е. П. Лялько, В. В. Пабат, О. М. Палінськ, Ю. Ю. Саплін, Н. О. Шовгун, Н. П. Шумарова [18 – 20; 25; 38; 63 – 65; 91 – 92; 95; 98; 105 – 106; 124 – 125; 152; 188-190; 192]).

Систематичні спостереження переключення кодів у комбінаціях різних мов та в різних контекстах найліпшим чином допоможуть пояснити значення типологічних факторів, з одного боку, та соціолінгвістичних факторів, з іншого боку, а також структуру переключення кодів у різних спільнотах. Нині є лише невелика кількість таких досліджень.

Переключення кодів містить у собі велику кількість феноменів, а тому важко дати йому визначену характеристику. [276, с. 8] По-перше, лінгвістичним виявом переключення кодів можна вважати будь-яке використання однієї мови з елементами іншої, починаючи від вставки одного іноземного слова до введення іншої мови у більших сегментах мовлення. По-друге, переключення кодів відбувається в білінгвів із різними рівнями володіння мовами, які проживають у різних мовних середовищах, а отже, як наслідок, їхні моделі переключення кодів не можуть бути уніфікованими. І, по-третє, переключення кодів може відбуватися з різних причин: заповнення лінгвістичних прогалин, вираження етнічної ідентичності, досягнення певної дискурсивної мети тощо. І не дивно, що, беручи до уваги всі ці фактори, лінгвісти активно дискутують, як точніше характеризувати феномен переключення кодів та як краще класифікувати різновиди мовних контактів. [208, с. 2]

Основним джерелом фактичного матеріалу для зарубіжних лінгвістів є усне спонтанне мовлення. Переключення кодів часто залежить від контексту. Цей феномен може проявлятися як в усному мовленні, так і на письмі, при чому раніше переключення кодів можна було спостерігати однаково часто в обох видах мовлення. [228, с. 65]

Виділяють такі типи переключення мовних кодів:

- 1) додавання стороннього слова наприкінці фрази;
- 2) зміна мов між цілими фразами під час використання двох або більше мов;
- 3) змішання кодів, тобто вставка стороннього слова в середину фрази.

[128, ел. р.]

Зрозуміло, що переключення кодів є однаковою мірою соціальним і комунікативним феноменом. [221, с. 7] Проте мовознавці все-таки дискутують щодо того, чи варто розглядати явище переключення кодів із позиції соціолінгвістики, тобто з позиції, де мовна поведінка та використання мови пов'язані передусім із соціальною ідентичністю та характеристиками мовця або ж з аспектами його соціального життя в ширшому значенні. Для цього є декілька причин.

Перш за все, вивчення переключення кодів розвивалося пліч-о-пліч із вивченням соціолінгвістики, і, таким чином, обидва напрямки знаходяться приблизно на однаковому рівні дослідження. По-друге, переключення кодів фактично є конструктом, що походить від поведінки білінгвів. І, по-третє, соціолінгвістичні фактори є найважливішим джерелом змін при переключенні кодів.

Після багатьох спостережень щоденної комунікації людей, які живуть у багатомовних спільнотах, лінгвісти помітили, що такі мовці зазвичай поєднують дві або більше мов і комбінують їх таким чином, що вони мають соціальне значення. Хоча на цей момент переключення кодів вивчається з інших перспектив та з використанням інших методологій, основним джерелом інформації залишається соціолінгвістика.

Варто зазначити, що дослідження переключення кодів з точки зору соціолінгвістики пояснює деякі з причин цього феномену, що може бути першим кроком на шляху до розуміння важливості переключення кодів у соціальному житті. [229, с. 97]

Лінгвісти, які досліджують процес переключення кодів, дійшли висновку, що скласти вичерпний перелік соціальних сфер, у яких він має місце, майже неможливо. [144, с. 123] Сьогодні загальновизнаним є те, що переключення кодів може відбуватися в будь-якій сфері (вдома, на роботі, у ЗМІ тощо). Проте, присутність цього явища обумовлена певними факторами, серед яких основними є учасники комунікації, обставини та умови комунікації, тема і предмет розмови.

Переключення кодів у мовленні нідерландців є явищем звичним, оскільки для мовної ситуації в країні характерним є явище білінгвізму: 90 % населення країни є двомовним, серед яких 78 % володіє англійською мовою. [308, с. 54]

Для дослідження переключення кодів у мовленні нідерландців було використано нотатки прикладів під час власного спілкування з нідерландцями в ситуації міжкультурної комунікації: у розмові брали участь представники Нідерландів і України, причому більшість українців не володіли нідерландською мовою, тому спілкування відбувалося англійською мовою.

Для спонтанної комунікації нідерландців характерним є явище використання лексики рідної мови під час спілкування англійською мовою з представниками інших країн. Розглянемо приклади переключення кодів, які зустрічалися в нашому матеріалі.

В усному мовленні нідерландців часто зустрічалися випадки переключення кодів, коли мовець використовував одне слово з нідерландської мови під час розмови англійською, причому нідерландські слова належали до різних частин мови (іменник, дієслово, прикметник, прислівник, прийменник і частка).

Наведемо приклади вживання іменника нідерландською мовою в реченні англійською:

- *These cijfers are not reliable* (нід. *cijfer* = англ. *number*);
- *This sort of rok is not in fashion any more* (нід. *rok* = англ. *skirt*);
- *And then he says to his advocaat ...* (нід. *advocaat* = англ. *lawyer*);
- *We are organizing a reis to London* (нід. *reis* = англ. *trip*).
[власні спостереження]

Під час розмови англійською мовою нідерландці часто використовують нідерландські дієслова, причому цікавим є той факт, що мовець адаптує дієслово до форми та часу, необхідних для правильної граматичної побудови речення за парадигмою нідерландської мови, наприклад:

- *And then you neem another one* (англ. *take*) – мовець, крім того, що використовує повнозначне слово нідерландської мови, також граматично адаптує його, оскільки *neem* – це форма теперішнього часу другої особи однини дієслова *nemen*.
- *You can stop this thing in the cupboard* (англ. *put*) – використання нідерландського слова *stoppen* у формі другої особи однини теперішнього часу замість англійського *put*.
- *And I may pak him, or another card* (англ. *take*) – використання нідерландського слова *pakken* у формі першої особи однини теперішнього часу замість англійського *take*, а також використання займенника чоловічого роду, в той час як в англійській мові майже всі іменники – неістоти середнього роду.
- *It zit in the pocket* (англ. *is*) – використання нідерландського слова *zitten* у формі третьої особи однини теперішнього часу замість англійського дієслова *be* у формі третьої особи однини.
- *This area heet Randstad* (англ. *is called*) – використання нідерландського слова *heten* у формі третьої особи однини теперішнього часу замість англійського *is called*. [власні спостереження]

У процесі переключення кодів задіяні також прикметник і службові частини мови, а саме прислівник, прийменник і частка, наприклад:

- *This room is vol people* (англ. *full of*) – демонструє використання повнозначного прикметника нідерландської мови.
- *I have ook received it* (англ. *too*) – відбувається заміщення англійського прислівника *too* на нідерландський прислівник *ook*, а також відбувається зміна порядку слів, оскільки в нідерландській мові прислівник *ook* ставиться одразу після дієслова.
- *He distributed it tussen everybody* (нід. *verdelen tussen* = англ. *distribute among*) – використовується нідерландський прийменник *tussen* замість англійського прийменника *among*.
- *He sold it aan everyone* (нід. *verkopen aan* = англ. *sell to*) – використовується нідерландський прийменник *aan* замість англійського прийменника *to*.
- *They try, nee, they tried to help us* (англ. *no*) – ілюструє випадок самопоправки, але використовується нідерландська частка *nee*.

Також під час аналізу мовного матеріалу було помічено, що після використання слова нідерландської мови в реченні англійською, мовець одразу виправлявся і повторював те саме слово, але мовою, якою велася розмова:

- *He wooning is living in Utrecht.* – Мовець спочатку помилково використовує нідерландське слово *wonen*, додаючи до нього англійське закінчення тривалого часу, а потім виправляється і називає англійське *living*.
- *And then you neem a smaller, take a smaller elevator.* – Мовець спочатку помилково використовує нідерландське слово *nemen* у формі другої особи однини теперішнього часу, а потім виправляє себе на англійське *take*.
- *You bedoel this article, do you mean?* – Мовець спочатку помилково використовує нідерландське слово *bedoelen* у формі другої особи однини теперішнього часу, потім виправляє себе на *mean*.

- *You hoor, you hear a sort of cling.* – Використання нідерландського слова *horen* у формі другої особи однини, потім виправлення на англійське *hear*.
- *Where you leer, where you learn to dance?* – Використання нідерландського слова *leren* у формі другої особи однини теперішнього часу, потім виправлення на англійське *learn*. [власні спостереження]

Таким чином, опрацьований матеріал підтверджує, що переключення кодів є характерним для спонтанного мовлення нідерландців у ситуаціях міжкультурної комунікації.

3.2. Мовні переваги нідерландців під час комунікації в телевізійних шоу

Дослідження функціонування англійської мови в телевізійних шоу Нідерландів проводилося на матеріалі шоу нідерландського виробництва (3 передачі) та передач міжнародного формату, які мають національні версії в Нідерландах (3 передачі). Загальний час опрацьованих телевізійних шоу становить близько 7 годин телеефіру. Передачі транслювалися нідерландською мовою.

Було проаналізовано такі телевізійні шоу:

- 1) *&talk* [&T] – ток-шоу, у якому успішні підприємці та керівники обговорюють власне бачення проблем сьогодення та внесок, який вони хочуть зробити для суспільства (виробництво Нідерландів);
- 2) *4ME* [4ME] – ток-шоу про стиль життя і здоров'я, у якому можна дізнатися про кулінарію, здоров'я, догляд за тілом і дозвілля (виробництво Нідерландів);
- 3) *Bestemming Nederland* [BN1] – програма про мальовничі місця в Нідерландах, яка дає поради щодо планування подорожей і відпочинку (виробництво Нідерландів);

- 4) *Holland's got Talent* [HGT] (нідерландський аналог американського шоу *America's got talent*) – передача, у якій талановиті люди різного віку презентують свої здібності;
- 5) *So You Think You Can Dance* [SYTYCD] (нідерландський аналог шоу *So You Think You Can Dance* британської компанії *RDF*) – конкурс танцю та реаліті-шоу;
- 6) *X-Factor* [X-F] (нідерландська версія британського проекту «*The X Factor*») – вокальне реаліті-шоу.

Як видно із самих назв телепередач, тільки одна з шести представлених має назву нідерландською мовою (*Bestemming Nederland*), всі інші або отримують назву англійською мовою від виробників (*&talk*, *4ME*), або не перекладаються нідерландською мовою (*Holland's got Talent*, *So You Think You Can Dance*, *X-Factor*). Така ситуація є типовою для телемедійного простору Нідерландів: більшість телепередач власне нідерландського виробництва мають назви англійською мовою, а назви міжнародних проектів не перекладаються (наприклад, <http://www.rtl.nl/xl/#/az/>).

Переключення кодів у мовленні нідерландців під час телевізійних шоу в дослідженому матеріалі відбувалося на різних рівнях: слова, словосполучення та речення.

На рівні слова було відзначено використання поодиноких слів англійською мовою у розмові нідерландською без змін значення (іменники, прикметники, прислівники, вигуки), а також використання слів, що внаслідок взаємодії англійської та нідерландської мов утворили нідерландсько-англійські композити. Приклади переключення кодів із використанням лексичного матеріалу, що зберігає значення англійської мови, подаються згідно з лексико-семантичною сферою вживання, а приклади нідерландсько-англійських композитів описуються відповідно до їхніх граматичних категорій (у проаналізованому матеріалі було виділено лише дієслова).

Переключення кодів на рівні словосполучення описуються відповідно до моделей, за якими створені ці словосполучення, а переключення кодів на рівні речення – відповідно до мети комунікації.

Проаналізовані телепередачі охоплюють різний спектр тем, таких як економіка та бізнес, побут і навколишній світ, подорожі, культура та мистецтво, і, відповідно, лексика, що використовується в цих передачах, належить до різних сфер вжитку, наприклад:

- Cagge is typisch voor *street*... [SYTYCD, 10/10/2010];
- In de eerste deel van de *bootcamp* werd Floris snel de persoonlijke favoriet van Dan [SYTYCD, 10/10/2010];
- Met zijn plaats bij de top-18 is de *comeback* van Lorenzo een feit [SYTYCD, 10/10/2010];
- Ik heb al gezegd dat mijn *target* is te zijn in halve-finale [X-F, 21/05/2010];
- Had ik leuk gevonden als je nu wat meet *power* hebt gegeven [X-F, 21/05/2010];
- De uiterlijk is echt geen *issue* hier [X-F, 21/05/2010];
- Ik heb een *tip* voor je: als je gezond wil koken, gebruik dan zo min mogelijk zout [4ME, 28/09/2011];
- Joren, ik herinner me nog heel goed bij de *season* Antwerpen [SYTYCD, 10/10/2010];
- Hoe voel je dat je een *chance* hebt gekregen? [SYTYCD, 10/10/2010]

Переключення кодів на рівні слова найчастіше зустрічається в проаналізованому матеріалі в таких лексико-семантичних групах: культура та мистецтво (хореографія, музика, театральне мистецтво), економіка (маркетинг, торгівля та інші терміни економічної діяльності людини), комплектуючі комп'ютера та комп'ютерні мережі, засоби масової інформації (у тому числі реклама), соціальні відносини (назви людини, стосунки між людьми, розваги), побут (краса та здоров'я людини, інтер'єр, їжа).

Через специфіку телешоу переключення кодів на рівні слова було відмічено, перш за все, в лексиці сфери культури і мистецтва. Англійську лексику, яку використовували мовці під час комунікації, можна поділити на лексику у сфері хореографії, музики і театрального мистецтва. Наведемо деякі приклади:

1) хореографія:

- Zo kan dat gebeuren dat een klassieke danser aan de *hiphop* moet, en een *hiphopper* aan de cha-cha-cha [SYTYCD, 10/10/2010];
- Wij zien dat in de choreografie *hiphop fast* van Roberto da Costa [SYTYCD, 10/10/2010];
- Het is niet je eigen *style*, je bent geen *jazz* danseresse [SYTYCD, 10/10/2010];
- Hettie kan alleen vertrouwen dat Floris de moeilijke *lifts* op tijs onder de knie krijgt [SYTYCD, 10/10/2010];
- Jesse is van alle kandidaten de enige *latin dancer* die de auditie en de *bootcamp* met sucsess heeft overleefd [SYTYCD, 10/10/2010];
- Wat vond de jury van deze geweldig *hiphop lyrical*? [SYTYCD, 10/10/2010];
- Ga maar bereiden voor *dance for your life* en geef alles, dans voor je leven [SYTYCD, 10/10/2010]. Цей приклад ілюструє випадок повторення нідерландською мовою словосполучення, яке мовець спочатку вживає англійською мовою з незначною зміною значення: англійський іменник *dance* замінюється наказовим способом дієслова *dans* і таким чином назва танцю *dance for your life* в нідерландській мові перетворюється на запрошення виконавців до танцю *dans voor je leven*;

2) музика:

- Hij maakte eerder al sucsessvolle *remixes* voor onder andere Pink en hij draait in de grootste *clubs* in de hele wereld [SYTYCD, 10/10/2010];

- Hij is *dj* en reist de hele wereld over om met zijn muziek mensen met elkaar te verbinden [*&T*, 29/08/2011];

3) театральне мистецтво:

- Dat wordt spannender: jullie zijn al met 5 *acts*! [*X-F*, 21/05/2010];
- Je mag ook een keer *show* laten zien [*X-F*, 21/05/2010];
- Maar ook hier, *backstage*, wordt er heel erg warm van het zweet en stress [*SYTYCD*, 10/10/2010];
- Uiteindelijk, na deze zware laatste klassieke balletopdracht selecteerden onze jury de top-18, want alleen zij zijn goed genoeg voor de *liveshows* [*SYTYCD*, 10/10/2010];
- Hebben de kijkers genoten van jullie *performance*? [*SYTYCD*, 10/10/2010];
- Als je dingen bij elkaar kan voegen, dan komt een *musical* uit [*4ME*, 28/09/2011];
- Tegenwoordig staat ze op de planken met een van haar *theatershows*. Binnenkort is ze te zien in de nieuwe *musical Daddy cool*. [*4ME*, 28/09/2011]

Переключення кодів на рівні слова в таких сферах, як економіка та комп'ютерна техніка, через специфіку телешоу, навпаки, є малочисельними, наприклад:

1) економічна лексика:

- Deze programma werd medemogelijk gemaakt door Friesland *marketing* [*BNI*, 23/06/2008];
- De komiteit bij de studie heeft echt veel *deadlines* [*&T*, 29/08/2011];
- Jonge ondernemers in Nederland heel erg beter zijn bij de creeren van *incomen* voor zichzelf [*&T*, 29/08/2011];

2) лексика у сфері комп'ютерних технологій:

- Ik heb het gezien van de televisie, van de *monitor*... [*X-F*, 21/05/2010];
- Heb jij nou iik zien om te gaan fietsen langs deze middeleeuwse gebouwen, kijk dan even op onze *website* [*BNI*, 23/06/2008];

- Heel veel succes met de *sites*, en we zien elkaar weer terug. [4ME, 28/09/2011]

Серед переключення кодів на рівні слова у сфері засобів масової інформації можна навести такі приклади використання англійських слів у нідерландській мові:

- We hebben een *interview* gehad met Wilma, dus dit moment van pers hebben we ook onder de knie [X-F, 21/05/2010];
- We weten het allemaal met welke dame hij straks gaat dansen, dat komen je ook te weten na de *commercial break* [SYTYCD, 10/10/2010];
- Wij zullen zometeen naar de *break* laten kijken naar *X-Factor*. Tot zo! [X-F, 21/05/2010]

Переключення кодів із нідерландської мови на англійську на рівні слова у сфері соціальних відносин стосуються насамперед різноманітних відомостей про людину, стосунків між людьми та розваг, наприклад:

1) відомості про людину:

- Geen *show* is compleet zonder hun comentaar en *coaching* en hun vonkende *personalities*. [SYTYCD, 10/10/2010];
- De granddame van *jury*, een *beauty* met *brains* en het gevoel van ritme... [SYTYCD, 10/10/2010];
- In de eerste koppel van vanavond staan Raquel en Stefano, twee echte *go-getters* [SYTYCD, 10/10/2010];
- Is Junes inderdaad die *player* die samen met Cheroney ook jou hart verovert? [SYTYCD, 10/10/2010];
- Ik ben jullie trouwste *fan* en eigenlijk toegevende *coach* [X-F, 21/05/2010];
- Wij zijn *professionals* [X-F, 21/05/2010];
- En je moet mijn zusje vragen over haar *ex* [&T, 29/08/2011];
- Dit is het msiekimperie van Piet van de Plug – *singer*, *songwriter* en een geraas echte vries [BNl, 23/06/2008];

2) стосунки між людьми:

- Het is een liefdesverhaal, een *lovestory* echt [4ME, 28/09/2011];
- ...had ik een keer heel spannende *date* gehad hier [BNl, 23/06/2008];

3) розваги: Ze kunnen zingen, ze kunnen dansen, en ze zijn *entertainment*. [X-F, 21/05/2010]

Що стосується переключення кодів на рівні слова у сфері побутової лексики, то англійські слова використовуються в нідерландській мові насамперед у таких лексико-семантичних групах слів:

1) краса та здоров'я людини, наприклад:

- Hij laat ons alles zien op het gebied van het nieuwste *haartrends*, en dat doet hij op de *modeshow* van Ronald Kool [4ME, 28/09/2011];
- Het mooi van dit systeem is dat het een zachte rond heeft, een *soft edge blend*... [4ME, 28/09/2011];
- De silicone binnenkant van de *soft ring* zorgt dat de haar niet beschadigd wordt [4ME, 28/09/2011];
- Voor de kleurengebruik werken we ool met de gekleurende *extentions*, want *extentions* betekend meer haar, en meer haar betekend meer volume [4ME, 28/09/2011];
- Ik was zo bang dat ik bijna een *blackout* kreeg [X-F, 21/05/2010];

2) інтер'єр: Je ziet te stuiteren achter je *desk*, ongelooflijk aan het genieten [X-F, 21/05/2010];

3) їжа: Ze heeft een *barbecue* aangezet en gaat nu iets lekker maken. [4ME, 28/09/2011]

Варто також зазначити, що часто під час переключення кодів із нідерландської мови на англійську в одному реченні дослідженого матеріалу зустрічалися слова, що належать до різних лексико-семантичних груп, наприклад:

- ...en het wordt nog spannender, want het is hier *live*, dat jij thuis zal beslissen welke jongen en welke meisje vanavond *So you think you can*

- dance* 2010 zullen moeten verlaten en wie *in de running* bleeft voor de titel van het meest favoriete danser van de Lage Landen [SYTYCD, 10/10/2010];
- Als ik eerlijk moet zijn, ik ben absoluut niet een *fan* van *disco*, maar naar jullie *performance* ben ik helemaal om [SYTYCD, 10/10/2010];
  - Alles klopt bij jullie: energie, musicaliteit, *chemistry*, alles! Je hadden alles! Het was gewoon een hele goede *show*, een *discoshow* [SYTYCD, 10/10/2010];
  - Vond jij de *discodance* van Raquel en Stephano ook zo *groovy* en wil je hen nu al veilig stellen voor de volgende *liveshow*, heef hen dan je stem! [SYTYCD, 10/10/2010];
  - De *workshops* waren door de verschillende choreografen van de *liveshow* gegeven [SYTYCD, 10/10/2010];
  - Naast de nieuwe *smartfoon* strekt ook iets anders in aandacht – een *dancegame*, een ideaal *trainingsinstrument* [SYTYCD, 10/10/2010];
  - *Setting* voor de *clip* is de podium van *So you think you can dance* [SYTYCD, 10/10/2010];
  - Vandaag beslist de *jury* welke van de 62 kandidaten overbleven en doorgaan naar de halve finale, en dus nog steeds kans maken op de hoofdprijs – een *workshop* in de Verenigde Staten gegeven door *professionals* uit *entertainment industrie*. [X-F, 21/05/2010]

У свою чергу, реалії англомовного світу також вживаються в мовленні нідерландців у своїй автентичній формі, наприклад:

- Met zijn groep reist hij de hele wereld rond en hij stond zelft op *Broadway* [SYTYCD, 10/10/2010];
- Je bent nog terug uit *Silicon Valley*, he? [&T, 29/08/2011]

Важливе місце у процесі переключення кодів під час мовлення нідерландців займає використання вигуків і прислівників, характерних для носіїв англійської мови, наприклад: *All right! Bye-bye! Hello! Hi! High five! No!*

Of course! Oh boy! Oh cool! Oh my God! Oh yes, darling! Ok! Shit! Wow / Oh, wow! Yes! [&T, 4ME, BNL, HGT, SYTYCD, X-F]

Також наведемо декілька прикладів вживання прикметника англійською мовою в реченні нідерландською:

- Ik vond ook de lieds hier en daar een beetje *sloppy* [SYTYCD, 10/10/2010];
- Wow, ik vond het echt *fat* optreden van jullie [SYTYCD, 10/10/2010];
- Hoe ik het gevoel? ... Ben je *happy*? [SYTYCD, 10/10/2010];
- Hebben jullie goed genoeg gepresteerd op deze eerste lifeshow? Ja! Jullie zijn *safe*! [SYTYCD, 10/10/2010];
- Dan vond het strak and *clean*, goed gedanst, maar hij mist toch een klein beetje *flavour* [SYTYCD, 10/10/2010];
- Dan moet je gewoon een *straight* antwoord opgeven [X-F, 21/05/2010];
- Dit is een van mijn favoriete nummers en ik ben so *freak!* [X-F, 21/05/2010];
- Je ziet er *cool* uit [X-F, 21/05/2010];
- Normaal staat je *relaxed* [X-F, 21/05/2010];
- Als ze een moeder had die minder *pushy* was ... [X-F, 21/05/2010];
- Wij ging geen aandacht besteden aan *been there done that*-persoon [X-F, 21/05/2010];
- De damesgroep Dynamite, wij vonden jullie iets te *butch*, maar het stukje was *glamorous* en wij willen nog wat meer te zien van jou [X-F, 21/05/2010];
- Is het nu een andere kleding, meer *flashy*? [X-F, 21/05/2010];
- Als je *broad* kijkt, ... [&T, 29/08/2011];
- Vanavond staan de dansers voor het eerst *live* op het podium [SYTYCD, 10/10/2010];
- Hier zijn ze, streng maar altijd *respectful*, de jury! [SYTYCD, 10/10/2010]

Дієслова англійської мови широко вживаються під час розмови нідерландців у телевізійних шоу. Причому цікавим є той факт, що поряд із

дієсловами, які відмінюються відповідно до парадигм дієслова нідерландської мови, вживаються також дієслова без зміни форми англійської мови, наприклад:

- *Relax! Alles is wel goed* [SYTYCD, 10/10/2010];
- *Jullie zullen meteen op de foto! Ik love jullie!* [X-F, 21/05/2010];
- *Voor het kopen, check goed je barbecue!* [4ME, 28/09/2011]

Парадигма вживання дієслів англійської мови охоплює такі форми дієслова в нідерландській мові:

1) інфінітив:

- *Vanaf nu zullen de dansers elke dag keelhard gaan trainen om hun koppeldans onder de knie te krijgen* [SYTYCD, 10/10/2010];
- *Jij hebt het goed gedaan, een swing aangegeven en ik zag je helemaal genieten en enjoyen van wat je deed, en dat vond ik erg leuk, want ik had het gevoel dat afgelopen keer je niet meer een soort van happy voelde of zo* [X-F, 21/05/2010];
- *Na de uitzending is het liedje van Dony en alle andere liedjes op www.x-factor.nl te downloaden* [X-F, 21/05/2010];
- *Ik vind je erg zo'n musicale man: piano spelen, zingen, entertainen, ik vond het erg goed!* [X-F, 21/05/2010];

2) простий минулий час:

- *Ze zijn ook hele sexy lekkere mannen, dus ik ben blij dat ik hun een beetje mag coachte* [X-F, 21/05/2010];

3) перфект:

- *Ik was echt heel goed geentertaind* [SYTYCD, 10/10/2010];
- *Ik heb ook veel gegoogled en geyoutubed en dan besloot mee te doen* [4ME, 28/09/2011];
- *Ik heb een redelijk succes gescoord in Duitsland.* [BNL, 23/06/2008]

Переключення кодів на рівні словосполучень, які вживалися англійською мовою у нідерландському реченні, зазвичай використовувалися

словосполучення, утворені за моделями прикметник + іменник англійською мовою без змін, але також було помічено використання моделі прикметник + прикметник англійською мовою без змін та іменник + іменник англійською мовою без змін, наприклад:

1) прикметник + іменник англійською мовою без змін:

- Het was een *fixed ordeal*. Wil jij iets toevoegen? [SYTYCD, 10/10/2010];
- Ik ga je nu in de handen laten van onze *beauty manager* [4ME, 28/09/2011];
- ...ook onze *star choreographer*, de man die met zijn diamantenglimlach en zijn uitspraak van “*It’s a no for me*” – mening vrouwen harten melt... [SYTYCD, 10/10/2010];
- Dus je bent een *musical fan*? – Ja, absoluut [X-F, 21/05/2010];

2) прикметник + прикметник англійською мовою без змін:

- Vorige keer was ik bij de *jury* verteld dat ik moest vrouwelijker en nu is het helemaal *glitter and glamour* [X-F, 21/05/2010];
- &Talk is eigenlijk *usual and unusual* [&T, 29/08/2011];

3) іменник + іменник англійською мовою без змін:

- Katerine, je krijgt een heerlijke *tour of beauty*. [4ME, 28/09/2011]

Використання речень англійською мовою під час розмови нідерландською не є типовим для телевізійних передач, проте із проаналізованого матеріалу можна навести декілька прикладів:

- *The dreamteam is coming your way* – het is helemaal nieuws, maar het maakt niet uit [SYTYCD, 10/10/2010];
- De lijnen zijn open, dus *open your heart* en stem nu [SYTYCD, 10/10/2010];
- En zeker *I love it!* [X-F, 21/05/2010];
- *Good for you*. Heel goed! [X-F, 21/05/2010];
- Aan dit nummer kan ik horen dat je een flinke keelpijn hebt, dat is jammer. Maar *I love Pink, and I love Maaike* [X-F, 21/05/2010];
- Het is niet *sexy*, het is niet spannend, *it takes my mind off sex* [X-F, 21/05/2010];

- *Wij gaan dat proberen. Take it away, guys!* [X-F, 21/05/2010];
- *Good luck! Doe het maar gewoon!* [X-F, 21/05/2010];
- *Together we build a brighter future. Dat doen we met elkaar.* [&T, 29/08/2011]

Отже, використання англомовних запозичень нідерландцями в телевізійних передачах зумовлене насамперед темою та специфікою телевізійної передачі. У процесі переключення коду під час мовлення нідерландців на телешоу найчастіше використовуються такі лексико-семантичні групи слів: культура та мистецтво, економіка, комплектуючі комп'ютера та комп'ютерні мережі, засоби масової інформації, соціальні відносини та побут.

3.3. Змішання мов у друкованих ЗМІ Нідерландів

Дослідження змішання англійської та нідерландської мов у друкованих ЗМІ Нідерландів проводилося на матеріалі архіву текстів газети *De Volkskrant* (укр. «Народна газета»). *De Volkskrant* видається з 1919 року та є другою за популярністю щоденною газетою в Нідерландах.

Матеріалом для аналізу слугували статті *De Volkskrant* у період з квітня 1994 по серпень 2011 р., загальний обсяг опрацьованих текстів – понад 200 000 сторінок.

Англіцизми, які було відібрано з статей, розподілено на дві групи: перша – слова, словосполучення та речення, які зберігають форму та значення англійської мови; друга – гібридні нідерландсько-англійські композити. Так, лексичний матеріал першої групи описується відповідно до лексико-семантичної сфери вживання, а лексичний матеріал другої групи подається згідно з граматичними категоріями, до яких належать запозичення з англійської мови (іменники, прикметники, дієслова).

Змішання англійської та нідерландської мов на рівнях слова, словосполучення та речення, що зберегли свої форму та значення в процесі запозичення, є в таких рубриках газети: новини, спорт і культура.

Для рубрики «новини» характерним є використання різноманітної англійської лексики різних сфер життя (економічна справа, комп'ютерні технології і техніка, засоби масової інформації, автомобільний транспорт, медицина, навколишній світ, наука та освіта, табуїтована лексика та сленг, побутова лексика, соціальні відносини).

Англійські слова у сфері економічної справи в проаналізованому матеріалі зустрічалися в новинах, у яких йшлося про торгівлю та економіку.

Наводимо деякі приклади англійських слів у новинах про торговельні процеси та економіку:

1) торгівля:

- *De markt werd overspoeld door import uit het Verre Oosten* [VK від 14/11/1998];
- *Gratis op tafel gezet als service aan de klant* [VK від 14/10/2000];
- *Ook enkele scholen hebben al bij het ministerie geklaagd dat zij zelf een goedkopere deal met een provider kunnen maken* [VK від 25/01/2001];
- *Alles is voor de export naar Europa en Noord-Amerika, met de Aalsmeerse veiling als distributiepunt* [VK від 16/07/2003];
- *Bij Feyenoord is eigenlijk slechts één speler actief die een grote transfer kan bewerkstelligen: Buffel* [VK від 20/03/2004];

2) економіка:

- *Dat luisteren is ook omgezet in maatregelen, zoals de 'tante Agaath-regeling' die het verstrekken van leningen aan startende ondernemers fiscaal aantrekkelijk maakt, of de verhoging van de belastingaftrek voor starters* [VK від 29/01/1997];
- *Tv-maken is business geworden, keiharde business* [VK від 14/11/1998];
- *We draaiden verlies, ik kreeg ruzie met de andere directieleden over het management* [VK від 14/11/1998];
- *het Internet was vooral een marketinginstrument* [VK від 26/01/2000] – від англ. *marketing + instrument*;

- *Lumileds, een jointventure van Philips en het Amerikaanse Agilent, is bezig met de ontwikkeling daarvan* [VK від 22/01/2004] – англ. *joint venture*;
- *De deadline van twee uur verliep en dat werd door het IOC als een 'No-Show' aangemerkt* [VK від 14/08/2004];
- *De screening van directeuren gebeurt door De Nederlandse Bank en de AF* [VK від 13/08/2005];
- *Het bedrijf kondigde voorbeurs aan dat het een grote order van consultancy organisatie Eiffel heeft gekregen* [VK від 14/04/2008];
- *Een van de redenen is dat door de kredietcrisis de efficiency van de financiële sector in Nederland is teruggelopen* [VK від 08/09/2009];
- *Philips gebruikt zijn resterende belang in chipmaker NXP om een tekort bij het Britse pensioenfonds aan te zuiveren.* [VK від 07/09/2010]

Змішання англійської та нідерландської мов також відбувається в новинах про комп'ютерні технології і техніку. Насамперед, у досліджених газетних статтях було помічено використання термінів англійською мовою на позначення комп'ютерних мереж, електронної пошти, програмного забезпечення і технічного обладнання, наприклад:

- 1) комп'ютерні мережі (Інтернет, сайти, пошукові системи, терміни загального вживання під час доступу та роботи з комп'ютерними мережами):
  - *Zijn doodsstrijd was uitgebreid te volgen via zijn eigen homepage op het net* [VK від 19/10/1996] – англ. *home page*;
  - *... al levert de Engelstalige searchengine in ieder geval het vorige regeerakkoord op* [VK від 21/07/1998] – англ. *search engine*;
  - *Deze week maakten zes grote Europese banken bekend dat ze een Internet-site gaan openen om te handelen in Europese staatsschulden* [VK від 26/01/2000] – англ. *Internet site*;

- *Dezelfde medewerker van een pensioenfonds of verzekeringsmaatschappij logt gewoon in op de website, ziet daar welke prijzen er gelden en al klikkend is de operatie binnen de kortste keren rond* [VK від 26/01/2000];
  - *School krijgt hotline met de politie* [VK від 07/11/2008];
  - *Een stamlid zou hem dat hebben verteld, schrijft Snell in een weblog* [VK від 02/08/2011];
- 2) електронна пошта:
- *Ik verwijder afbeelding 3 nog maar even niet uit mijn inbox* [VK від 16/09/2000];
  - *Vooraf door de opkomst van moderne correspondentietechnieken als e-mail komt het schrijven met de hand helemaal in het nau* [VK від 24/02/2001];
- 3) програмне забезпечення:
- *Tijd dat men wat scholieren in dienst neemt die weten wat een Zip-file is* [VK від 21/07/1998] – англ. *Zip file*;
  - *...educatieve software een effectief middel is in het onderwijs* [VK від 25/01/2001];
- 4) технічне обладнання:
- *Laatst ontving ik een seventies-plaatje op het display van mijn gsm* [VK від 16/09/2000] – перше запозичення *seventies* є числівником та виступає в ролі означення до *plaatje* (укр. платівка); запозичення *display* зберігає значення англійської мови, а от *gsm* у нідерландській мові має значення «мобільний телефон», пор. з англ. *global system for mobile telecommunications, a technical system for mobile phones used in many countries*. [CALD]
- У проаналізованих новинах також зустрічається використання лексики англійської та нідерландської мов у сфері засобів масової інформації. Можна навести такі приклади вживання англійських слів:
- *...magazine voor eigenzinnige vrouwen dat geen gedrukt equivalent heeft...* [VK від 12/12/1998];

- ...*zegt web publisher Liesbet Zikkenheimer* [VK від 12/12/1998];
- *Ik schrijf in mijn columns altijd over politiek* [VK від 12/12/2000];
- *Er zit een fraaie dubbele bodem in deze commercial...* [VK від 18/05/2002].

Серед транспортної лексики в новинах нідерландськомовних газет було виявлено запозичення у сфері автомобільного транспорту, наприклад:

- *De ANWB... geeft niet thuis als het om het volume-gegevens gaat van stationcars en MPV's (Multi Purpose Vehicles)* [VK від 15/11/1997].
У нідерландській мові *stationcar* є гібридним утворенням від слів *estate car* (британський варіант англійської мови) і *station wagon* (американський варіант англійської мови) практично без зміни значення: порівняємо нід. «легковий автомобіль із великим кузовом для перевезення особистих речей або людей» [VDGWBNI] і англ. *a car with a lot of space behind the back seat and an extra door at the back for putting in large objects* [CALD];
- *Wie een echte vakantie-auto zoekt, moet eigenlijk een duimstok meenemen naar de showroom.* [VK від 15/11/1997]

У процесі дослідження лексичного матеріалу було виявлено лише поодинокі слова з англійської мови в таких сферах, як медицина та психологія, навколишній світ, наука та освіта, табуїтована лексика та сленг. Наведемо такі приклади:

1) медицина:

- *Daarom opent Achmea steeds meer health-centers voor gezonder eten, gezonder leven* [VK від 18/05/2002] – англ. *health centers*;
- *Libelle ligt een straatlengte voor met een site over boerenkool, Youp en de varkens, en de midlife-crisis van 35-jarige vrouwen* [VK від 12/12/1998] – перше запозичення *site*, звичайно ж, належить до сфери комп'ютерних технологій, але *midlife-crisis* (англ. *midlife crisis*) є терміном психології, тому цей приклад наведено у сфері медицини;
- *Wij verkeren al dagen in een shock* [VK від 14/09/2001];

- *Ze liep in 1996 een whiplash op toen haar auto werd aangereden* [VK від 15/01/2010];

2) навколишній світ:

- *...is het Binnenhof van een verzameling saaie kantoren veranderd in een jungle van lust en begeerte ...* [VK від 12/12/2000];

3) наука та освіта:

- *Masterclasses Pianiste Maria João Pires geeft workshops voor studenten in haar huis in Portugal* [VK від 13/10/2001] – англ. *master classes*;
- *De Volkskrant meldde woensdag dat ongeveer 140 buitenlandse profs niet storten in het fonds, waaraan deelname verplicht is* [VK від 11/11/2004];
- *Volgens Volberda faalt Nederland juist op de punten waarop de regering beterschap heeft beloofd: de infrastructuur (filebestrijding) maar vooral innovatie en research* [VK від 08/09/2009];

4) табуїтована лексика та сленг:

- *De verdachten verklaarden tijdens de rechtszitting dat 80 procent van de 2500 gelegerde militairen in Seedorf soft drugs gebruikt. Maar liefst de helft zou ook hard drugs nemen* [VK від 23/07/1996];
- *Mensen die in pillen handelen, drugsdealers net buiten het schoolterrein* [VK від 07/11/2008] – англ. *drug dealers*.

У сфері побуту лексичні одиниці англійської мови, відібрані з проаналізованого матеріалу, можна поділити на такі категорії:

1) прийом їжі та продукти, наприклад:

- *Ontbijt en lunch van het bedrijf* [VK від 16/07/2003];
- *De ziekteverwekker is gewoonlijk in de darmen van runderen te vinden en daarmee ook in rauw vlees zoals tartaar en slecht doorbakken hamburgers* [VK від 04/06/2011];

2) одяг:

- *...toen hij als een amateur zijn 'singlet' was vergeten en zichzelf een wedstrijd lang vervloekte* [VK від 27/03/1995];

- *In dessa's en kampongs, particuliere woningen, hutten en krotten; op shirts, petten, tassen en kaarten [VK від 21/08/1995];*
- *Vaak wordt over mensen die kaal zijn en een bomberjack dragen gezegd dat ze banden hebben met CD/CP'86 [VK від 25/05/1996] – від англ. *bomber jacket*;*
- *Zo loopt Jaap de Hoop Scheffer rond in netpanty's en op hooggehakte pumps [VK від 12/12/2000] – запозичення *netpanty's* в CALD, LDOCE, OALDOCE, ODO і TFOD не зареєстровано, і, відповідно, це слово утворене в нідерландській мові з англійських слів *net* + *panty* та має значення «ажурні колготки»; також *netpanty's* подається у множині, сформованій за правилами нідерландської мови: *netpanty* + ' + *s*;*
- *Veel mensen hebben zich in de Amerikaanse kleuren gehuld of dragen T-shirts met teksten als 'I love NY' [VK від 12/09/2002];*
- *Thema van de show was empowerment dressing, en dat werd vertaald naar een combinatie van vrouwelijke en mannelijke elementen: de ruches en wijde rokken van Scarlett O'Hara met stropdassen en details van klassieke mannenkleden als het overhemd en de smoking [VK від 16/02/2008];*
- *Van Benthum, wiens merk met ingang van volgend seizoen gewoon Francisco van Benthum heet, ging met strakke, iets te korte broeken, ruime flanellen patalons, parka's en trenchcoats en een blauwe blazer met gouden knopen door op de koers die hij al vanaf het begin vaart: moderne, sexy interpretaties van klassieke mannenstukken [VK від 16/02/2008];*

3) зовнішність:

- *Gemeenten moeten van tattoo- en piercingstudio's eisen dat zij hygiënisch te werk gaan [VK від 18/08/1999];*
- *Een van de redenen voor de facelift van Nederland is het gegeven dat door de uitbreiding van de A-poule het nationale team in Polen niet kan degraderen [VK від 16/12/1996] – запозичення *facelift* вживається у значенні «реорганізація»;*

- *Terug kunnen we niet, in onze flat op de kolchoz woont iemand anders* [VK від 14/11/1998];

4) предмети побуту:

- *Ik heb ongeveer alle soorten, maar het liefst werk ik met een gewone ballpoint of een gel-inktpen* [VK від 24/02/2001];
- *Als ik schrijf, doe ik dat met zwarte fineliners* [VK від 24/02/2001] – англ. *fine liners*;
- *Omdat een groot aantal postbussen overvol was omdat ze te weinig werden geleegd, werd de overlopende post tijdelijk opgeslagen in een blauwe container.* [VK від 11/05/2010]

У проаналізованих газетних статтях лексичні одиниці англійської мови у сфері соціальних відносин можна поділити на такі категорії: назви людей, стосунки між людьми, відпочинок (подорожі та розваги) та інші слова зі сфери соціальних відносин. Наведемо такі приклади змішання слів англійської та нідерландської мов у текстах новин:

1) назви людини:

- *Zoals skinheads het arbeiders-imago tot in het absurde hebben doorgevoerd, ontfermden gabbers zich over het trainingspak, die verachtelijke "camping-smoking" van het klotjesvolk* [VK від 25/05/1996];
- *Cyber-hippies en hun digitale roes* [VK від 19/10/1996] – англ. *cyber hippies*;
- *Goede bankiers denken eerst aan hun cliënten* [VK від 18/11/1996] – множина від *client* утворена за правилами нідерландської граматики;
- *Hun lover is weelderig, en toch is het geen donker bos* [VK від 23/05/1998];
- *Hoe maakten filmmakers van deze desoriënterende ervaring een coherent verhaal?* [VK від 25/03/1999] – англ. *film makers*;
- *Officials zijn bijna nooit zelf topsporter geweest* [VK від 24/04/1999];

- *Of het nou gaat om Washingtons afscheidsrede tot zijn countrymen, om Mark Twains beschrijving van de Pony Express (over mythen gesproken!), om Roosevelts New Deal-programma ... [VK від 24/03/2000] – перший приклад *countrymen* є ілюстрацією лексичного запозичення у сфері соціальних відносин, у той час як *Pony Express* і *New Deal* є реаліями американського життя;*
  - *...daarna was een freestyle-skier door de jury van de hoofdprijs afgehouden...* [VK від 23/02/2002];
  - *In een land waar zakelijk succes afhankelijk is van goede relaties met de autoriteiten kan het geen kwaad om sportfan nummer 1 een plezier te doen* [VK від 23/02/2002] – англ. *sport fan*;
  - *Maar de wijze waarop sommige webdesigners hun diensten aanprijzen, is een lust voor het oog* [VK від 15/06/2002] – англ. *web designers*;
  - *Volgens insiders is de chemie tussen Geurts en Jurg verdwenen...* [VK від 19/03/2005];
  - *Eindelijk doet hij eens zijn best, schamperen een paar fans* [VK від 15/02/2009];
  - *De zwaarste beschuldiging gaat over banden die koning Gustav zou hebben gehad met een gangster annex eigenaar van een nachtclub in Stockholm* [VK від 05/11/2010];
- 2) стосунки між людьми:
- *...had ik binnen een half uur wel drie dates gehad in de Leidsestraat* [VK від 16/09/2000];
- 3) відпочинок (подорожі та розваги):
- *F. Kuperus, eigenaar van café De Bogt fen Guné en van motel De Valk in Franeker: ...* [VK від 30/01/1996];
  - *Bij gabberparty's gaat het er om samen een gezellige tijd te hebben en niet om het trappen van een kankerzooi* [VK від 25/05/1996] –

від англ. *gabber* + *party*, множина *gabberparty's* утворена за правилами нідерландської граматики;

- *De tijd heelt niet alle wonden en niet alle stukjes van de puzzel vallen op het eind keurig op hun plaats* [VK від 27/02/1998] – від англ. *puzzle*;
- *Vooraf televisie vond ik lekker: sportprogramma 's, quizzes, de 5 Uur Show* [VK від 24/04/1999] – множина від *quizz* утворена за правилами нідерландської граматики;
- *En als ze daar naar toe moet lopen vanuit een camping in Zuid-Frankrijk – want dát doet een poes – komt ze nooit meer bij haar geliefde vensterbankje* [VK від 14/07/2002];
- *Zijn naaste medewerkers kunnen op ieder moment, ook 's avonds en in het weekend, een telefoontje van hem verwachten met de opdracht meteen te komen opdraven* [VK від 11/12/2003];
- *Uiteindelijk biedt Eliasson niet meer dan heel fascinerend entertainment* [VK від 15/07/2004];
- *Den Haag Een half miljoen van de 2,5 miljoen kinderen tussen de 5 en 18 jaar zit niet op sport, muziekles of scouting* [VK від 12/05/2009];

4) інші слова зі сфери соціальних відносин:

- *Kok koestert een image van degelijkheid* [VK від 18/11/1996];
- *Excuses aan de Indië-veteranen die buiten hun schuld medeplichtig gemaakt zijn aan een onrechtvaardige oorlog, en excuses aan Poncke Princen, de enige in deze treurige geschiedenis die het woord 'fatsoen' in de mond mag nemen* [VK від 24/12/1994];
- *De future op Duitse staatsobligaties noteerde 0,3 procent hoger op 117,44 punten.* [VK від 08/10/2008];
- *Volgens het programma van eisen moet het muziekpaleis 'een groots, solitair gebouw zijn, dat een statement in zijn omgeving is'* [VK від 13/10/2003];

- *Update, zondagavond: een veertiger die gezocht werd in verband met mogelijke betrokkenheid bij de schietpartij in Tucson in de VS zaterdag, geldt niet meer als verdacht* [VK від 09/01/2011];
- *Tijdens het diner dat verzorgd werd door Ron Blaauw en plaats had in het huis van Sensation-oprichter Duncan Stutterheim, werden 12 unieke items geveild.* [VK від 03/07/2011]

У рубриці «культура» зазвичай використовуються специфічні терміни англійською мовою із цієї сфери:

1) кіномистецтво і телебачення, наприклад:

- *Van 1 tot en met 6 december reprises van voorstellingen, de presentatie van een aantal boeken, een openbaar interview (op 1 december), film en in Boymans een tentoonstelling* [VK від 25/11/1994];
- *Tussen de verstrooiing door pikt de lezer altijd wat nuttigs op, net zoals dat gebeurt met soaps en ziekenhuisseries op televisie, aldus de woordvoester* [VK від 19/09/1998];
- *Niets zo leuk als de hightech in oude sciencefiction films* [VK від 15/06/2002] – англ. *high-tech, science fiction*;
- *Met Klashorst en zijn broer Rogier Ploeg begon hij in 1980 P.K.P. TV, een piraten-kunstzender waarvoor filmpjes werden gemaakt met een camera van de Rietveld.* [VK від 21/02/2004] Запозичення *film* подається в пестливій формі множини, утвореній за правилами нідерландської граматики;
- *Dat veel posters op elkaar lijken, komt ook door alle vaste elementen die er van de producent en de distributeur op moeten staan: de filmtitel, de cast (namen en/of foto's), informatie over het soort film (mainstream, arthouse of cross-over), het genre (actie, avontuur, fantasy, thriller, et cetera) en het verhaal. Over de regisseur, de uitbrengdatum, de doelgroep en het budget (door veel plaatjes op de poster te zetten waaruit de 'production value' blijkt of door verschillende affiches naast elkaar te gebruiken).*

*Er staan gewonnen prijzen op en andere aanbevelingen, zoals positieve persquotes, een tagline, de url, logo's van sponsors en subsidiënten, Kijkwijzer-ikoontjes en een groot creditblok. En in sommige gevallen nog andere unique selling points, zoals een vermaarde componist of de wereldberoemde schrijver van het boek waarop de film is gebaseerd [VK від 13/07/2006] – англ. *film title, art-house, crossover, tag line*, множина від слів *foto's* i *logo's* утворена за правилами нідерландської граматики;*

2) література:

- *Why we get sick werd een wetenschappelijke bestseller* [VK від 20/09/1997]. Перше запозичення *Why we get sick* є назвою літературного твору, тоді як *bestseller* характеризує його популярність;

3) музика та поп-культура:

- *Hardcore en gabber worden in het artikel door elkaar gehaald* [VK від 25/05/1996];
- *Ik zou blij zijn als gabber weer underground gaat* [VK від 25/05/1996];
- *Hard-rockers onderscheiden zich met hun haar en kleding. Hip-Hoppers onderscheiden zich met hun wijde broeken en skateboards* [VK від 25/05/1996];
- *Het stuk land waar in 1969 het legendarische popfestival Woodstock plaatsvond, is door kabeltv-miljardair Alan Gerry opgekocht om er een muzikaal themapark te bouwen* [VK від 26/04/1997] – англ. *pop festival*;
- *Verfrissende retrorock was de sympathiekste kwalificatie, platte pastiches de onaardigste. De band moet de noodzaak hebben gevoeld om in 2008 wéér een nieuwe weg in te slaan. De acidrockravers/ drugsgrootgebruikers/ agents- provocateurs van de Schotse band hadden met Screamadelica(90) al een soundtrack voor een ravegeneratie gemaakt en scoorden drie jaar later met Rocks hun grootste hit; het ultieme rockpartynummer dat heel erg als de Stones klonk en eigenlijk, toen wel, een tikkie beter was.*

Het laatste album Beautiful Future (2008) van de Schotse raverockers klinkt opvallend, clean, eighties, en een beetje vlak. Alsof gruisige gitaren met te veel psychedelische drugs op in rehab waren gegaan. [VK від 09/08/2009]

Retrorock і *raverockers* в англійській мові пишуться окремо, *drugsgrootgebruikers* і *rockpartynummer* є складеними словами, частина з яких (*drugs*, *rock* і *party*) є запозиченнями з англійської мови, *ravegeneratie* є напівкалькою від англ. *rave generation*, *scoorden* є дієсловом *scoren* у минулому часі, утвореному за правилами нідерландської мови, від англ. *score*;

4) хореографія:

- *Het CaDance festival in Den Haag rondt dit weekeinde het programma af met voorstellingen van Samuel Wuersten, Eveline Altena en Charles Corneille in Korzo, Den Haag* [VK від 25/11/1994];
- *Een van hen, oud-veejay Adam Curry, rekent het voor op zijn eigen site* [VK від 25/01/2001];
- *Tijdens het dancefeest Sensation Innerspace is bijna 400 000 euro verzameld voor dance4life, de organisatie die jongeren inspireert om in actie te komen tegen hiv en aids* [VK від 03/07/2011] – *dancefeest* є складеним словом від англ. *dance* та нід. *feest*, *Innerspace* в англійській мові пишеться окремо *Inner space*, а *hiv* і *aids* зазвичай капіталізуються *HIV* і *AIDS*.

Для рубрики «спорт» так само, як і для рубрики «культура», характерним є використання специфічної для цієї сфери лексики англійської мови, а саме спортивної лексики та лексики, що використовується залежно від виду спорту. Наведемо такі приклади змішання англійської та нідерландської мов:

1) спортивна лексика:

- *Hij zal nooit zeuren over oneerlijke concurrentie; hij kwam gisteren in vijfde positie twee keer uitgelatener over de finish dan Lopuyet* [VK від 27/03/1995];

- *Real Zaragoza wordt te kort gedaan door de 5-1 score die het tweeluik opleverde* [VK від 29/02/1996];
- *De captain die in Tokyo de beslissende strafschop nam, mocht ook nu tweemaal vanaf elf meter raak mikken* [VK від 29/02/1996];
- *Gisteravond flatteerden twee benutte penaltys de uitslag* [VK від 29/02/1996]. Множина *penaltys* утворюється за правилами нідерландської граматики;
- *Ik behoor helemaal niet tot de coaches die vinden dat ze alles moeten weten van hun speelsters* [VK від 18/10/1997];
- *... in Nederland zijn trainers en coaches te vaak een man* [VK від 18/10/1997];
- *Tussen de tweede en derde game vergat Bakker, in gedachten verzonken als ze was, van tafelhelft te wisselen* [VK від 25/04/1998];
- *Samen met Raimond Burgman is Jaspers de enige Nederlandse biljarter die tot nu toe op doping is gecontroleerd* [VK від 18/06/2001];
- *“Ik ben blij dat het zo is afgelopen”, aldus Van Geel, die overigens nog niet wist of hij een mogelijke uitwedstrijd van Ajax tegen AZ in de play-offs ook daadwerkelijk gaat bijwonen* [VK від 16/04/2006];
- *Ringturner uit Jemen krijgt wildcard Van Gelder* [VK від 15/03/2008] – від англ. *ring* + *turner* та англ. *wild card*;
- *Zo vond bondscoach Markus Weise moeiteloos alternatieven voor de sleppush van de in New Delhi afwezige Christopher Zeller. ‘Wij hebben met Taekema misschien wel de beste sleepcorner van de wereld* [VK від 13/03/2010] – *bondscoach* є напівкалькою від англ. *association coach*, *sleppush* і *sleepcorner* утворені відповідно від англ. *sleep* + *push* і *sleep* + *corner*;
- *Ook Ties Kruize, teammanager en bestuurslid tophockey van de KNHB steunt de bondscoach. ‘Noem mij één coach die morgen het Nederlandse team kan trainen.* [VK від 13/03/2010]. Англ. правопис *team manager*,

tophockey, слово *bondscoach* є напівкалькою від англ. *association coach*; *trainen* є інфінітивом дієслова в нідерландській мові, утвореним від англ. *train*;

2) лексичні одиниці, що використовуються залежно від виду спорту:

- *Met de tennisterm grand slam had Van Gaal de Super Cup...* [VK від 29/02/1996];
- *Op een rondgang langs verschillende kazernes hoorde het VVD-kamerlid dat het gebruik van amfetaminepillen intussen geldt als een probaat zetje in de rug, wanneer een BBT'er een fitnesstest moet ondergaan* [VK від 23/07/1996] – від англ. *fitness + test*;
- *... ze zit op badminton en op toneel...* [VK від 20/05/2000];
- *De onverslijtbare routinier maakte gisteren in de Sibamac Arena zoveel indruk tijdens de trainingen voor het dubbelspel dat hij mogelijk zijn rentree maakt. 'Haarhuis versloeg ons zelfs in de single in een setje tot elf punten', vertelde Sluiter* [VK від 14/07/2005]. Множину *trainingen* утворено за правилами нідерландської мови від *training*, *setje* вживається в пестливій формі, утвореній відповідно до правил нідерландської граматики;
- *In die knock-outfase speelt de groepswinnaar tegen de nummer drie van een andere poule* [VK від 09/10/2007] – англ. *knock-out phase*;
- *Nederland is al tien jaar niet meer de trendsetter van het internationale hockey* [VK від 13/03/2010] – прикметник *internationale* відмінюється в реченні відповідно до правил нідерландської мови;
- *Evans zelf schreef zijn vertrouwenwekkende optreden toe aan zijn ervaring als mountainbiker.* [VK від 09/07/2010]

Словосполучення англійською мовою в нідерландськомовних статтях проаналізованих газет можна поділити згідно з моделями, за якими сполучаються слова: іменник + іменник англійською мовою без змін; прикметник + іменник англійською мовою без змін; прикметник англійською

мовою без змін + іменник нідерландською мовою; прикметник + іменник, у якому прикметник відмінюється відповідно до правил нідерландської граматики, а іменник залишається незмінним; прийменник + прислівник + іменник англійською мовою без змін. Наведемо приклади цих моделей:

1) іменник + іменник англійською мовою без змін:

- *De omroepen van Nederland 1, AVRO, KRO, NCRV, Ikon en de Humanistische Omroep, willen een 'channel manager' aanstellen* [VK від 28/02/1995];
- *Het is weer een van die snel uit het Amerikaans-Engels vertaalde reclametermen (convenience store) waar we stelselmatig mee doodgegooid worden* [VK від 26/04/1995];
- *In de jaren negentig zijn de middelen voor mind expansion aanzienlijk uitgebreid* [VK від 19/10/1996];
- *En daarna is het shake hands* [VK від 24/05/1997] – причому в англійській мові в словосполученні «*shake hands*» *shake* виступає в ролі дієслова, в нідерландській мові відбувається процес конверсії і *shake* виступає в ролі іменника;
- *De biënnale werkt als een soort wake up call* [VK від 15/06/2005] – іменник *wake up* англійською мовою пишеться через дефіс – *wake-up*;

2) прикметник + іменник англійською мовою без змін:

- *...of waren het de bouwers Roelandt, Philastre en Cambon, de genieën achter de Gentse Opera, die alle verhoudingen hadden afgestemd op Gounod (met een paar perspex klankkaatsers tegen het plafond voor de finishing touch)?* [VK від 31/01/1995];
- *Naast lsd zijn er talloze andere smart drugs, breinmachines en virtual reality* [VK від 19/10/1996] – *lsd* в англійській мові зазвичай капіталізується *LSD*;
- *Zelfs de Microsoft-topman Bill Gates schijnt als student aan Harvard een 'big psychedelic person' te zijn geweest* [VK від 19/10/1996];

- *De nieuwste kleding uittesten op je eigen foto, een live modeshow, overal wordt aan gedacht [VK від 12/12/1998] – modeshow є складеним словом-напівкалькою, у якому перша частина *mode* є власне нідерландською, а друга частина *show* є запозиченою з англійської мови;*
  - *Probeer daarom deze trendy millenniumtip ... [VK від 14/12/1999];*
  - *De staat verkoopt de stukken aan zogenaamde primary dealers, een groep van dertien grote banken [VK від 26/01/2000];*
  - *De gel-inktpen is een absolute hype [VK від 24/02/2001];*
  - *Toch leidde het tot grote ellende, want het forum kwam met een ingewikkeld (op zich niet slecht) kiesstelsel, 'Single Transferable Vote', en er was afgesproken dat elk plan dat 60 procent ja-stemmen in een referendum haalde, zou worden uitgevoerd [VK від 20/01/2006];*
  - *'Big problem' staat er bij het pijltje naar haar hoofd [VK від 13/07/2006];*
  - *Onder leiding van veilingmeester Jan Wolter van den Berg werd onder andere een knotted chair van Marcel Wanders (7000 euro), een meet & greet met Richard Branson (8000 euro) en een privédiner door de vier topchefs Ron Blaauw, Jonnie Boer, Hans van Wolde en Sergio Herman (60 000 euro) geveild [VK від 03/07/2011];*
- 3) прикметник англійською мовою без змін + іменник нідерландською мовою:
- *De generaals in Algerije zijn verwickeld in een desperate oorlog met het Islamitisch Heilsfront (FIS), nadat de beweging eerst haar populariteit had mogen tonen in democratische verkiezingen die halverwege afgebroken werden [VK від 30/08/1994];*
  - *We hebben het wel over een sensatie die veel, veel, veel, veel milder is dan het gevoel van high worden [VK від 22/08/1996];*
  - *...met name door de introductie van een high-tech handelssysteem [VK від 11/12/2003];*

- *Een soortgelijke afweging tussen publieke en private belangen zou ook in deze zaak kunnen spelen* [VK від 16/06/2004];
  - *Ook andere topsporters boeken soms op hun trainingslocaties bizarre last-minute-reisjes* [VK від 14/08/2004];
  - *Zoals de ironische lofzang op Christina Aguilera, waarin de cabaretiere de sexy zangeres bedankt voor het terugbrengen van de positie van de vrouw tot 1509* [VK від 20/02/2005];
- 4) прикметник + іменник, у якому прикметник відмінюється відповідно до правил нідерландської граматики, а іменник залишається незмінним:
- *Maar we zijn in een actieve mood en leven van dag tot dag* [VK від 30/01/1996];
  - *De club legde beslag op zijn elfde internationale cup in 96 jaar en de trainer veroverde zijn tiende titel in vier jaar* [VK від 29/02/1996];
  - *Om te beginnen zijn vele cruciale issues omtrent de uitbreiding van de NAVO nog niet opgelost* [VK від 27/03/1997];
- 5) прийменник + прислівник + іменник англійською мовою без змін: *Zo werd een grote berg 'koper' en 'zilver' in no time omgezet in ordelijke stapeltjes achter plexiglas.* [VK від 06/04/2011]

Речення англійською мовою також зустрічаються в нідерландськомовних газетах, наприклад:

- *Always Indonesia, always Coca Cola* [VK від 21/08/1995];
- *Timothy Leary's beroemde slogan Turn on and drop out ... heeft de staat allerminst verzwakt* [VK від 19/10/1996];
- *I'm just thinking how to beat you* [VK від 25/04/1998];
- *Amazing! ... Quiztime!* [VK від 22/04/2000];
- *Moge God de slachtoffers zegenen. God bless America.* [VK від 12/09/2002];
- *'Same Bridget. Brand New Diary', luidt de pay-off.* [VK від 13/07/2006]

Цікавим є той факт, що назви різних компаній, інституцій, заходів, вистав, музичних альбомів, фільмів і книжок, а також інших реалій англomовних країн подаються без перекладу, наприклад:

1) компанії, інституції:

- *Kenneth Farley van het California Institute of Technology heeft een boorkern uit een dikke sedimentlaag in het noorden van de Stille Oceaan bestudeerd ...* [VK від 22/07/1995];
- *De gemeente Lelystad en Stable International hebben concrete plannen voor de bouw van een Factory Outlet Village* [VK від 22/05/1999];
- *‘Het scheidt een precedent, zodat meer leners op termijn kunnen worden geholpen’, zei Bruce Marks van de Neighborhood Assistance Corporation gisteren* [VK від 07/12/2007];
- *Na Viktor & Rolf en The People of the Labyrinths is Spijkers en Spijkers het succesvolste Nederlandse designlabel* [VK від 16/02/2008] – англ. *design label*;
- *Népszabadsag is een van de partners van de Volkskrant in het internationale debatproject Dear Neighbours* [VK від 14/03/2009];
- *Concurrentiepositie van Nederland is verzwakt, volgens het World Economic Forum* [VK від 08/09/2009];

2) заходи:

- *Eliasson is in recordtijd bekend geworden door het Weather Project, dat afgelopen voorjaar in Tate Modern meer dan een miljoen mensen op de been bracht* [VK від 15/07/2004];
- *In Engeland bestaan er inmiddels drukbezochte ‘German Christmas markets’* [VK від 05/12/2009];

3) вистави:

- *Variations van Ton Simons voor de Rotterdamse Dansgroep, aangevuld met Too many cocks prolong the night, nieuw werk van Rick Kam, gaat dinsdag in de Rotterdamse Schouwburg in première* [VK від 25/11/1994];

- *Djazzex danst Zootcase van Glenn van der Hoff, Zebrataalk en Heen en weer gelokt van Neel Verdoorn en Higher ground van Mark Bruce* [VK від 25/11/1994];
  - *A star is born, theater-, muziek- en architectuurmanifestatie in Groningen...* [VK від 20/09/1996];
- 4) музичні альбоми:
- *Ook maakte hij deel uit van groepen Blue Murder en Astral Bodies* [VK від 21/02/2004];
  - *Zeker nadat Primal Scream in 2006 het album Riot City Blues uitbracht* [VK від 09/08/2009];
- 5) фільми:
- *Dick Tracy meets gruesome, The king of comedy, Shooting Elizabeth, One from the heart, Don't knock the rock, Private lessons, Catch-22, Goodbye again* [VK від 23/06/1995];
  - *The Road to Guantánamo, The World's Fastest Indian, Bubble, Mission Impossible* [VK від 14/06/2006];
  - *Op het affiche van Bridget Jones: The Edge of Reason zijn de hoofden te zien van de drie hoofdrolspelers* [VK від 13/07/2006];
- 6) книги:
- *Al snel verscheen Plan and purpose in nature, thans in het Nederlands uitgebracht als: De natuur als ontwerper* [VK від 20/09/1997];
  - *... na het verschijnen van The origin of species zijn er tal van onderzoekers geweest...* [VK від 20/09/1997];
  - *Inderdaad: de herinnering aan klassieken als Albee's Who's Afraid of Virginia Woolf dringt zich direct op, maar daar is uiteraard aan gedacht ...* [VK від 17/03/2006];
- 7) реалії англомовних країн:
- *Op Church Street valt een diepe stilte onder de duizenden mensen die naar Ground Zero zijn gestroomd voor de herdenking van de 2801 slachtoffers*

die onder het puin van de Twin Towers werden begraven.
[VK від 12/09/2002]

Змішання англійської та нідерландської мов у газетах також відбувається на рівні слова. Англійсько-нідерландські композити, що були відібрані з проаналізованого матеріалу, можна поділити на іменники та дієслова.

Так, англійсько-нідерландські іменники категоризуємо за положенням англійського запозичення в складному слові: перша частина складного іменника залишається такою, як в англійській мові, а друга — перекладається нідерландською; або перша частина складного іменника перекладається нідерландською, а друга — залишається такою, як в англійській мові. Наведемо такі приклади:

- 1) перша частина складного іменника – запозичення з англійської, друга є власне нідерландським словом:
  - *Ze werd letterlijk overdonderd door het startschot maar wilde zich evenmin als Vermeule of de sterke Ten Kate afgeschreven* [VK від 27/03/1995] – від англ. *start* + *shoot*;
  - *De 1-0 viel in de 41ste minuut, vlak nadat de Schotse scheidsrechter Mottram zich voor de eerste keer met het scoreverloop ging bemoeien* [VK від 29/02/1996] – від англ. *score* + *progress*;
  - *TU-Delft verhoogt collegegeld voor langer studerenden* [VK від 27/04/1996] – від англ. *college* + *money*;
  - *Ook in Friesland en Oirschot werden dit jaar militairen betrappt op drugshandel* [VK від 23/07/1996] – від англ. *drugs* + *trade*;
  - *Winka Dubbeldam werkt voor haar architectuurontwerpen met computeranimaties* [VK від 20/09/1996] – від англ. *computer* + *animation*;
  - *...want binnen de top van de sportkoepel was Riens Meijer de verantwoordelijke man voor de afrekening van de Olympische Zomerspelen* [VK від 24/05/1997] – від англ. *sport* + *top*;

- *Kenners noemen de stationcar een lifestyle-auto [VK від 15/11/1997] – stationcar утворене від estate car + station wagon, lifestyle-auto від lifestyle + car;*
- *Cameramensen lopen je echt omver als zij bij de winnaar moeten zijn [VK від 24/04/1999] – від англ. camera + men;*
- *...cyberontmoetingen vaak leiden tot fysieke uitwisselingen [VK від 16/09/2000] – від англ. cyber + meetings;*
- *Dit maakt de kans dat de doodswens van een jonge aids-patiënt erkend wordt door een arts groter dan die van een oudere chronische longpatiënt [VK від 21/04/2001] – від англ. AIDS patients, long + patients, трема в нідерландській мові ставиться для того, щоб показати вимову всіх голосних у слові;*
- *Goed werk van de dames en heren van de marketingafdeling en hun reclamebureaus, en de hele branche geniet er van mee [VK від 19/05/2001] – від англ. marketing + department;*
- *Kan de creditkaart gekraakt worden? [VK від 11/12/2001] – від англ. credit card;*
- *Zijn managementstijl voldoet al evenzeer aan het klassieke Franse beeld [VK від 12/11/2003] – від англ. management style;*
- *Prachtig fotobehang van een bomenlaantje of een typisch Hollands vergezicht met wolken, enorme bordkartonnen plattegronden van polders... [VK від 15/06/2005] – від англ. photo wallpaper;*
- *Van Gelder klampte zich, met de bestuurders van de gymnastiekunie KNGU, vast aan de Nederlandse uitleg van de wildcardregel [VK від 15/03/2008] – від англ. wild + card + rule;*
- *T-Mobile had het wachten op de lancering in de loop van de dag veraangenaamd door blonde servicemedewerksters hapjes en drankjes te laten serveren [VK від 11/07/2008] – від англ. service fellow workers,*

serveren є інфінітивом нідерландської мови, утвореним від англ. дієслова *serve*;

- *Zoiets hadden zijn teamgenoten hem ook gezegd in in de ‘moeilijke weken’ die achter hem liggen* [VK від 15/02/2009] – від англ. *team mates*;
- *De chipproducent heeft vorig jaar zwaar geleden onder de recessie* [VK від 07/09/2010] – від англ. *chip producer*;

2) перша частина складного іменника перекладається нідерландською, а друга — англійське слово:

- *Frank de Boer mocht het daarom weer eens als linkback proberen en Bogarde waande zich in zijn Sparta-jaren als linksbuiten* [VK від 29/02/1996] – від англ. *left + back*;
- *‘RA’, zoals de letters op zijn shirt vermelden, is van assistent gepromoveerd tot hoofdcoach ...* [VK від 16/03/2007] – від англ. *head + coach*;
- *Bovendien heeft Marc nooit mannen getraind en dat is echt een andere wereld dan een vrouwenteam’* [VK від 13/03/2010] – від англ. *women + team*, *getraind* є формою минулого часу від нідерландського дієслова *trainen*, утвореного від англ. *train*.

Як уже зазначалося раніше, дієслова англійської мови повністю адаптуються в граматичній системі нідерландської мови, тобто набувають усіх характеристик нідерландського дієслова. У газетних статтях зустрічаються дієслова як у формі інфінітива, так і у формі простого минулого часу та часу перфект, наприклад:

1) інфінітив:

- *In een teamsport is de kans daarop minder dan bij individuele sporten* [VK від 18/10/1997];
- *Vrouwen of mannen trainen, het is allemaal hetzelfde* [VK від 18/10/1997];
- *...als het IOC niet snel excuses aanbiedt, moet Rusland de sluitingsceremonie ‘demonstratief boycotten’* [VK від 23/02/2002];

- *Zelfs in de laatste twintig minuten had ik geen moment het idee dat AS Roma nog zou scoren* [VK від 21/03/2003];
- *De directeur wil haar niet kwijt, maar zou zij te zijner tijd niet in staat zijn zelf een onderneming te runnen* [VK від 16/07/2003];
- *Pas eind dit jaar is de tekst gratis te downloaden* [VK від 16/01/2009];
- *Maar we hadden zelf meer moeten hockeyen, het rendement van ons balbezit lag net 5 procent te laag* [VK від 13/03/2010];

2) простий минулий час:

- *Voor die tijd coachte ik de mannen* [VK від 18/10/1997];

3) перфект:

- *Bovendien heeft de KNAU hem gedumpt* [VK від 27/03/1995];
- *Alleen mensen die goed getraind zijn moeten hem kunnen uitrijden* [VK від 30/01/1996];
- *Ooit heb ik een halfjaar gemaïld met een oud schoolgenoot* [VK від 16/09/2000];
- *...dat betekent niet dat een staat losgeld moet betalen voor iemand die is gekidnapt in een gevaarlijk gebied.* [VK від 16/06/2004]

У період з 1994 по 2011 рік не було виявлено значного збільшення використання англomовної лексики в текстах нідерландською мовою. Припускаємо, що в результаті мовної політики Нідерландів редактори газет у більшості випадків намагаються використовувати власне нідерландську лексику, і тільки в безеквівалентних випадках або зі стилістичних причин подекуди вдаються до використання англomовних запозичень.

3.4. Взаємодія англійської та нідерландської мов у блогах

Для аналізу взаємодії англійської та нідерландської мов було досліджено нідерландськомовні тексти з інтернет-блогів, написаних нідерландцями, загальною кількістю близько 150 000 знаків.

Перш за все впадає в око велика кількість прізвищ («ніків») англійською мовою учасників процесу нідерландськомовної комунікації, наприклад:

comeback, endtimes, funbox, funnypets, gamecodes, games, gayblog, hairstylinglisa, hotbabes, hotmodels, jumpstyle, lifecoach4u, linedance, melissahorse, nudemodels, rockwoman, shehateshim, spacelady, thevault, veronicasplace, webhamster тощо.
[<http://www.punt.nl/>]

Значною є частка назв публікацій («постів») англійською мовою, після яких текст іде нідерландською, причому блоги написані на різноманітні теми, тобто не прослідковується вживання англійської мови в певній тематиці. Наведемо такі приклади назв «постів» із різних блогів:

- *Boycot the bottle?* [<http://gedicht.punt.nl/>];
- *Dutch Punk Rock Legends* [<http://nederpunk.punt.nl/>];
- *Friends for ever* [<http://djoeka.punt.nl/>];
- *Grey ribbon* [<http://fjochtsje.punt.nl/>];
- *How great is our God – worship video* [<http://noralin.punt.nl/>];
- *I'm back!* [<http://wannabethinlikethem.punt.nl/>];
- *It's raining ... books* [<http://yvesjoris.punt.nl/>];
- *Live Cooking* [<http://nagterberg.punt.nl/>];
- *My beauty wishlist* [<http://dandelion.punt.nl/>];
- *My love, my best friend, my everything* [<http://kippetjuhslog.punt.nl/>];
- *Nothing tastes as good as skinny feels* [<http://secretssz.punt.nl/>];
- *Out with the old, in with the new* [<http://miss.punt.nl/>];
- *Real science = future living* [<http://x666.punt.nl/>];
- *Simple facts of life* [<http://thatox.punt.nl/>];
- *Swimming photo* [<http://luuklifestijl.punt.nl/>];
- *There is no goal, it's just fight* [<http://xlifeishard.punt.nl/>];
- *Toilet design* [<http://miss.punt.nl/>];
- *Wide eyes* [<http://zijspoor.punt.nl/>];
- *Without you...* [<http://dito.punt.nl/>]

На відміну від газетних статей, у проаналізованому матеріалі електронної комунікації не було виявлено англомовних кальок, тобто одиниць, створених із матеріалу нідерландської мови шляхом запозичення структурних елементів англійської мови. Навпаки, електронні тексти пересичені англійськими словами, словосполученнями та реченнями у своїх автентичних формах і значеннях.

Найчастіше в нідерландськомовних текстах зустрічаються поодинокі англійські слова з різних сфер:

1) соціальні відносини, наприклад:

- *Dit weekend zal de geschiedenis ingaan als het moment waarop de Noorse natie door één gek op de knieën gedwongen werd* (англ. правопис – *week-end*) [<http://popol.punt.nl/>];
- *Wie hier mijn log regelmatig bezoekt, weet dat ik er wel eens een sport van durf maken om wat te dollen of te flirten. Het moet maar zo fijn niet zijn. Eventjes wat extra tips dus die je niet hier maar in 'real life' kunt toepassen* [<http://shehateshim.punt.nl/>] – *flirten* є дієсловом у формі інфінітива, утворене від англ. *flirt*;
- *Mijn excuses voor degene die hier wel met respect reageerden en iets zinnigs te melden hadden* [<http://degoudenkooi.punt.nl/>];
- *We vonden de date allebei een succes en hebben besloten vaker af te spreken voor de gezelligheid* [<http://deanderevrouw.punt.nl/>];
- *Eerst fun of werk, dan pas kids* [<http://manenvrouw.punt.nl/>];

2) комп'ютерні технології:

- *Ach, al tijden had ik een onaangeroerd Twitter account en gisteren besloot ik om ook hip te doen, met mijn tijd mee te gaan en het armzalige ding tot leven te wekken* [<http://marjol3in.punt.nl/>];
- *In cyber heet ik Iris, alhoewel dat dus niet mijn echte naam is. ...Ik ben nog steeds op zoek naar haar mening/feedback* [<http://aliasiris.punt.nl/>];

- *OOo4Kids is een vereenvoudigde versie maar wel een complete office suite op basis van het OpenOffice.org project. De software is beschikbaar in verschillende platformen en talen [<http://webhamster.punt.nl/>];*
- *Man, ik heb het zo druk met Airmagazine! Maar ik mis af en toe de persoonlijke touch en ik denk dat het voor Air lezers die mij niet kennen ook interessant is om te zien waar ik vandaan kom. Momenteel ben ik bezig met een artikel over mijn online leven [<http://pruh.punt.nl/>];*

3) побут:

- *Ik kreeg een printje van een soort cake, een prachtig schilderij van een chateau met schildersezels, 2 zwaardjes/tandenstokers om te pimpen ... [<http://poppenhuiskladblog.punt.nl/>];*
- *Cranberries zijn rijk aan antioxidanten. Die beschermen de lichaamcellen tegen de aantasting door de vrije radicalen – een oorzaak van kanker, diabetes, arteriosclerose ... [<http://mariannes.punt.nl/>];*
- *Ook particulieren stappen steeds gemakkelijker over op zo'n whiteboard. De introductie van digitale planningborden dreigt de genadeklap te worden voor de aloude punaise [<http://123vanalleswat.punt.nl/>] – слово planningborden є напівкалькою: друга частина слова *bord* (множина – *borden*) є нідерландським аналогом англ. *board*;*

4) спорт:

- *PSV-fans die van een gokje houden, doen er verstandig aan Ola Toivonen in het vizier te houden. De Zweed was in de laatste 2 seizoenen telkens trefzeker bij de competitiestart van PSV. Hij scoorde in 2009 2 keer thuis tegen VVV-Venlo (3-3) en maakte in 2010 2 goals op bezoek bij SC Heerenveen (3-1 zege) [<http://psvstats.punt.nl/>] – scoorde є дієсловом у формі простого минулого часу від *scoren*, утвореного від англ. *score*;*

5) засоби масової інформації:

- *Heb in het magazine erbij gezet dat er meer foto's op mijn site te zien zouden zijn. Maar helaas, daar nog even niet. Maar wel op de diverse*

blogs. Eigenlijk gewoon omdat dit makkelijker is dan plaatsen op een website [<http://groepslog.punt.nl/>] – *foto* є запозиченням від англ. *photo* з адаптованим правописом до правил вимови нідерландської мови. Множина *foto's* утворена за правилами нідерландської мови *foto* + ' + *s*;

– *Welkom op Zijspoor, mijn column-pagina* [<http://zijspoor.punt.nl/>];

б) культура та мистецтво:

– *Eind van dit jaar moet er een musical komen over Take That.* [<http://robbiewilliams.punt.nl/>]

Використання словосполучень та речень англійської мови в тексті нідерландською є звичним явищем в електронних повідомленнях нідерландців. Наприклад, серед словосполучень звичним є вживання моделі «прикметник + іменник англійською мовою без змін»:

– *Een open deur open trappen is verspilde energie. Maar wat hebben we een mazzel. Ineens kwam daar toch de Indian Summer de hoek om zeilen. De Indian summer wordt ook wel ouwewijvenzomer genoemd. Zelf vind ik dit een geweldig seizoen, en zeker dit weer, het is toch een cadeau* [<http://groepslog.punt.nl/>];

– *Een goed voorbeeld zijn de onderbouwde feiten van de astronoom Strous van het sterrenkundig instituut / universiteit te Utrecht, waar een zéér lichtgeraakte John Major Jenkins (new age auteur over het 2012 fenomeen) via zijn eigen site een reactie op gaf.* [<http://achtergeslotendeuren.punt.nl/>]

Також серед словосполучень зустрічається модель «прикметник + дієслово англійською мовою без змін», наприклад: *'Don't worry', schreef hij, monter als hij is. 'Ik ben bang dat je er niet gaat geraken', schreef ik een paar dagen later en ik flipte wat in mijn uppie. Zo gaat dat met verrassingen, je moet alles alleen doen.* [<http://zezunja.punt.nl/>]

Речення англійською мовою в нідерландському тексті мають різні комунікативні функції, насамперед привітання або прощання, наприклад:

- *Hi everybody* (: *Ik ben een meisje van 13 jaar oud en heb een strijd in mijn hoofd*, Ana [<http://xlifeishard.punt.nl/>];
- *Good morning!* *Ik stond vanochtend heel normaal op, gewoon om naar school te gaan* [<http://timetobethin.punt.nl/>] – вживаються прикметник + іменник англійською мовою без змін;
- *Hellowww girls*, *na een tijdje weg geweest te zijn, heb ik besloten om weer opnieuw te beginnen* [<http://movingintherightdirection.punt.nl/>];
- *Ik ga voornamelijk weer privé loggen, dus als je mee wilt lezen, laat dan even een reactie achter en dan voeg ik je waarschijnlijk wel toe ;-)* *Lots of love*, Irma. [<http://movingintherightdirection.punt.nl/>]

Англомовні речення використовуються в нідерландськомовних інтернет-блогах для підкреслення певної ідеї автора, її виокремлення як найважливішої в тексті, наприклад:

- *'My love for you is stronger than a stomme staking'*, *schreef hij. ... So far so good*. [<http://zezunja.punt.nl/>];
- *Pelly terug? Mwoa... let's wait and see...* [<http://pelly.punt.nl/>];
- *Maar ja, ik ga nu naar wat vriendinnen en daarna uit. Today I made another Mistake, Only this Time a Bad one* [<http://xanaxbeautyxperfection.punt.nl/>];
- *Heb alles weer goed op orde en ik heb er weer zin in om aan mn lichaam te gaan werken. So, here starts the making of.....a brand new Irma. ...I really missed you a lot.* [<http://movingintherightdirection.punt.nl/>]

Отже, для електронної комунікації нідерландців характерним є використання англомовних «ніків», називання «постів» англійською мовою та вживання англійських слів, словосполучень та речень у нідерландськомовному тексті, що мають різні комунікативні функції.

Висновки до третього розділу

Комунікація між представниками різних культур приводить до використання ними під час спілкування елементів двох або більше мов; цей процес лінгвісти називають «переключенням кодів». Інтерес до цієї проблеми значно зріс наприкінці ХХ століття, про що свідчить велика кількість досліджень, проведених насамперед зарубіжними лінгвістами, оскільки у вітчизняній лінгвістиці проблеми переключення кодів розглядаються у зв'язку з проблемами білінгвізму. Переключення кодів є багат шаровим явищем, тому наразі не існує єдиної класифікації характеристик цього феномену, хоча теоретична база знань переключення кодів зростає з кожним роком.

Дослідження зібраного матеріалу показало, що переключення кодів у мовленні нідерландців є типовим явищем і проявляється на лексико-семантичному та морфологічному мовних рівнях. Переключення кодів відбувається в ситуаціях міжкультурної комунікації, тобто коли нідерландці розмовляють англійською мовою, але через різні причини час від часу вживають нідерландські слова.

Загалом, аналіз мовного матеріалу продемонстрував, що спонтанному мовленню нідерландців у ситуаціях побутової комунікації з представниками інших країн притаманним є використання одного слова з рідної (нідерландської) мови у фразі англійською, причому це слово має форму відповідно до правил граматики нідерландської мови. У зібраному матеріалі було виявлено використання як повнозначних частин мови (іменник, прикметник, дієслово, прислівник), так і службових (прийменник і частка).

Аналіз комунікації нідерландців у телевізійних передачах показав, що переключення кодів із нідерландської мови на англійську відбувається під час розмови про такі сфери життя, як культура та мистецтво, економіка, комп'ютерна техніка, засоби масової інформації, соціальні відносини, побут, що залежить насамперед від теми телепередачі. У спонтанній розмові нідерландці використовують поодинокі слова (іменники, прикметники, дієслова, прислівники, вигуки), словосполучення, утворені за різними

моделями (прикметник + іменник англійською мовою без змін, прикметник + прикметник англійською мовою без змін, іменник + іменник англійською мовою без змін), та речення.

Аналіз газетних текстів показав, що запозичення з англійської мови вживаються в різних рубриках газети (новини, культура, спорт). Насамперед у дослідженому матеріалі використовуються поодинокі слова, запозичені з англійської мови в нідерландську, без зміни форми та значення або з незначними змінами в правописі в таких сферах: економічна справа, комп'ютерні технології і техніка, засоби масової інформації, автомобільний транспорт, медицина, навколишній світ, наука та освіта, табуована лексика та сленг, побутова лексика, соціальні відносини.

Словосполучення, що використовуються в проаналізованих газетних статтях, можна поділити відповідно до моделей, за якими сполучаються слова, а саме: іменник + іменник англійською мовою без змін; прикметник + іменник англійською мовою без змін; прикметник англійською мовою без змін + іменник нідерландською мовою; прикметник + іменник, у якому прикметник відмінюється відповідно до правил нідерландської граматики, а іменник залишається незмінним; прийменник + прислівник + іменник англійською мовою без змін.

Речення англійською мовою в дослідженому матеріалі зустрічаються досить рідко, але назви різних компаній, інституцій, заходів, вистав, музичних альбомів, фільмів і книжок, а також інших реалій англійськомовних країн подаються англійською мовою без перекладу.

Окрім англійських запозичень без зміни форми та значення, у зібраному матеріалі також було виявлено використання англійсько-нідерландських композитів (іменників і дієслів). Так, складені англійсько-нідерландські іменники мають дві форми: 1) перша частина складного іменника залишається такою, як в англійській мові, а друга — перекладається нідерландською; 2) перша частина складного іменника перекладається нідерландською, а друга — залишається такою, як в англійській мові. Дієслова, запозичені з англійської

мови в нідерландську, використовуються згідно з парадигмою нідерландської мови, тобто є повністю засвоєними запозиченнями.

Аналіз повідомлень в інтернет-блогах показав, що в електронній комунікації Нідерландів відбувається найбільш активна взаємодія англійської та нідерландської мов. Так само, як і в досліджених газетних статтях, запозичення з англійської мови насамперед зберігають форму та значення англійської мови в нідерландськомовних блогах. Англіцизми використовуються в «ніках» учасників процесу електронної комунікації, у назвах «постів» (причому далі текст іде нідерландською мовою), а також у текстах «постів» на різну тематику (сфера соціальних відносин, комп'ютерних технологій, побуту, спорту, культури та мистецтва, ЗМІ).

Основні положення розділу висвітлено в статтях автора. [47]

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Сучасне життя характеризується політичними та економічними зрушеннями, що, у свою чергу, відображається на інтенсивності мовних процесів, які відбуваються в усіх мовах світу. Глобалізація та розвиток засобів інформації актуалізують дослідження комунікації, насамперед такої, що відбувається між представниками різних національностей.

Проведене дослідження дозволило з'ясувати поняття і характеристики міжкультурної комунікації. Опрацювання широкої теоретичної бази сучасних лінгвістичних досліджень з міжкультурної комунікації дало можливість визначити її як такий вид комунікації (вербальної та невербальної), при якому відбувається взаємодія різних культур і представників цих культур (різних етнічних індивідів, груп).

Міжкультурна комунікація відбувається з різним ступенем успіху й ефективності, а отже, досягнення повного взаєморозуміння комунікантів є пріоритетним завданням досліджень МКК. Процеси стереотипізації розглядаються як один із важливих чинників успіху міжкультурної комунікації.

Авто- та гетеростереотипи відіграють важливу роль під час спілкування представників різних країн, оскільки саме вони є стійкими утвореннями, що формують очікування комунікантів та певною мірою визначають успіх і ефективність подальшої комунікації. У цьому контексті аналізується сприйняття нідерландців у міжнародній спільноті та їх уявлення про самих себе, а саме описується відображення стереотипів нідерландців крізь призму англійської та нідерландської мов.

Результатами дослідження є визначення негативного і нейтрального характеру сприйняття нідерландців у міжнародній спільноті, та нейтрального і позитивного зображення нідерландцями власного образу.

У процесі міжкультурної комунікації неминучою є взаємодія двох або більше мов на різних рівнях. Мовні контакти є одним із багатьох наслідків спілкування представників різних національностей, а також культурних,

економічних та військово-політичних зв'язків між народами. Під взаємодією мов ми розуміємо такі лінгвістичні процеси, що відбуваються на всіх мовних рівнях (фонетичному, граматичному та лексико-семантичному).

Англійська мова як глобальна займає важливе місце в комунікативному просторі Нідерландів, що привело до активної взаємодії англійської та нідерландської мов. У дисертаційному дослідженні розглядаються процеси запозичення лексики з англійської мови та особливості її функціонування в нідерландській мові на прикладі нідерландськомовних газет і блогів, а також під час спонтанної комунікації нідерландців із представниками інших національностей у побутових ситуаціях.

Процес запозичення англійських слів у нідерландську мову зумовлений складним комплексом лінгвальних і позалінгвальних чинників. Кінець ХХ – початок ХХІ століття характеризується поповненням нідерландського лексикону англійськими словами на фоні розширення нідерландсько-англійських відносин у різних галузях, наприклад, фінанси, торгівля, банківська справа, ринкова економіка.

Основною причиною використання в нідерландській мові англійських слів є прагнення до інтернаціоналізації лексики в усіх сферах і необхідність номінації нових предметів і явищ.

Аналіз запозичених слів із англійської мови до нідерландської дозволив визначити, що вони належать переважно до таких лексико-семантичних груп: військова справа, економіка, комп'ютерні технології і техніка, ЗМІ, культура та мистецтво, транспорт, медицина, навколишній світ, наука та освіта, побут, соціальні відносини.

Через інтенсивність взаємодії англійської та нідерландської мов, слова, що з'явилися в нідерландській мові в результаті запозичення, підлягають семантичним, словотвірним і стилістичним змінам поряд із власне нідерландською лексикою. Так, у процесі запозичення відбувається трансформація лексико-семантичних характеристик слів у нідерландській мові.

Для англомовних запозичень характерними є такі типи семантичних розбіжностей між значеннями слова в англійській та нідерландській мовах: збереження значення; утворення за допомогою лексичних одиниць англійської мови в нідерландській нового слова зі значенням, відмінним від значень англійських слів; утворення нового значення, відмінного від значення слова або словосполучення в англійській мові.

Англомовні запозичення також активно взаємодіють із словниковим складом нідерландської мови, адаптуючись у мовній системі на морфологічному рівні. Внаслідок проведеного дослідження було виявлено, що іменники та дієслова адаптуються повністю, а прикметники поділяються на такі, що входять у нідерландську мову без змін своєї форми та не адаптуються до граматичної системи нідерландської мови, і такі, що у процесі запозичення змінюються відповідно до правил словотвору й адаптуються до граматичної системи нідерландської мови.

Аналіз комунікації в ситуаціях повсякденного спілкування нідерландців і в телевізійних передачах показав, що для мовлення нідерландців характерним є явище переключення кодів, що проявляється на лексико-семантичному та морфологічному рівнях.

Загалом, із опрацьованого матеріалу спонтанної комунікації можна зробити висновок, що для розмови нідерландців англійською мовою характерною рисою є використання одного слова з нідерландської мови в реченні англійською, причому це слово має форму відповідно до правил граматики нідерландської мови. У проаналізованому матеріалі було виявлено використання повнозначних і службових частин мови (іменник, прикметник, дієслово, прислівник, прийменник і частка). У свою чергу, під час розмови рідною мовою нідерландці також часто вживають неадаптовані англійські слова, словосполучення та речення.

Процеси змішування та взаємодії мов також активно відбуваються в нідерландськомовних газетах та інтернет-блогах, які ведуть нідерландці.

Аналіз текстів нідерландськомовних газет показав, що вживання запозичень із англійської мови є типовим для різних рубрик газети (новини, культура, спорт) і запозичення в них є з найрізноманітніших сфер життя (економічна справа, комп'ютерні технології і техніка, засоби масової інформації, автомобільний транспорт, медицина, навколишній світ, наука та освіта, табуйована лексика та сленг, побутова лексика, соціальні відносини).

Варто зазначити, що в дослідженому матеріалі використовуються як окремі англіцизми без зміни форми та значення, так і словосполучення та речення; також характерним є використання назв компаній, інституцій, заходів, вистав, музичних альбомів, фільмів і книжок, а також інших реалій англomовних країн англійською мовою без перекладу.

Під час електронної комунікації англomовні запозичення зберігають свої форму та значення. Нідерландці використовують запозичену з англійської мови лексику в «ніках», назвах «постів», навіть якщо далі текст написаний нідерландською мовою, а також власне в текстах «постів» на різну тематику (сфера соціальних відносин, комп'ютерних технологій, побуту, спорту, культури та мистецтва, ЗМІ).

Загалом, про високий рівень засвоєння англomовної лексики нідерландцями свідчать активне її використання в мовленні та включення її до словників нідерландської мови, розуміння більшістю носіїв мови різних значень багатозначного запозиченого слова та використання слова в мовленні без коментарів.

Результати дослідження можуть слугувати основою для подальшого аналізу взаємодії германських мов у процесі міжкультурної комунікації. Напрямами подальших наукових розвідок можуть бути дослідження фонетичних відхилень від норми носіями нідерландської мови під час спілкування англійською, граматичні інтерференції англійської та нідерландської мов у письмових текстах і спонтанній комунікації, змішання мов під час електронної комунікації у форумах, чатах та інших електронних повідомленнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акуленко В. В. Влияние современного русского языка, в связи с развитием его словарного состава, на западноевропейские языки (на материале английского языка): дис. ... кандидата филол. наук / В. В. Акуленко. – Харьков, 1954. – 683 с.
2. Акуленко В. В. Вопросы интернационализации словарного состава языка / В. В. Акуленко. – Харьков: Издательство Харьковского университета, 1972. – 215 с.
3. Алексеева І. О. Вступ до теорії міжкультурної комунікації: підручник / І. О. Алексеева. – Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. – 294 с.
4. Анисимова А. И. Лингвокультурологический аспект функционирования иностранных слов (англо-американизмов) в современном русском языке / А. И. Анисимова // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2004. – Випуск 7. – Т. V – С. 172 – 175.
5. Апресян Ю. Д. Лексическая семантика. Синонимические средства языка / Ю. Д. Апресян. – Москва: Наука, 1974. – 367 с.
6. Арутюнова Н. Д. К проблеме функциональных типов лексического значения / Н. Д. Арутюнова // Аспекты семантического исследования. – Москва, 1980. – С. 156 – 249.
7. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений. Оценка. Событие. Факт / Н. Д. Арутюнова. – Москва: Наука, 1988. – 341 с.
8. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. – Москва: Языки русской культуры, 1998. – 896 с.
9. Архелюк В. В. Міжмовні контакти як соціолінгвістичний аспект дослідження / В. В. Архелюк // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2004. – Випуск 7. – Т. V – С. 37 – 41.

10. Архипенко Л. М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи та ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ – початку ХХІ ст.) : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.01 – українська мова / Людмила Михайлівна Архипенко. – Харків, 2005. – 315 с.
11. Астафурова Т. Н. Стратегии коммуникативного поведения в профессионально-значимых ситуациях межкультурного общения (лингводидактический и дидактический аспекты) : дис. на соискание науч. степени доктора филол. наук: спец. 13.00.02 – «Теория и методика обучения (по отраслям знаний)» / Татьяна Николаевна Астафурова – Москва, 1997. – 324 с.
12. Баронин А. С. Этническая психология / А. С. Баронин. – Киев: Тандем, 2000. – 264 с.
13. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Флорій Сергійович Бацевич. – Київ: видавничий центр «Академія», 2004. – С. 251 – 270.
14. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Флорій Сергійович Бацевич. – Київ: Довіра, 2007. – С. 3 – 11.
15. Берков В. П. Современные германские языки: Учеб./ В. П. Берков.— 2-е изд., испр. и доп. — Москва: ООО «Издательство АСТ»: ООО «Издательство Астрель», 2001. — 336 с.
16. Белова А. Д. Вербальне відображення концептосфери етносу: сучасний стан вивчення проблеми / А. Д. Белова // Мовні і концептуальні картини світу. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2001. – №5. – С. 15 – 22.
17. Белова А. Д. Лексична семантика і міжкультурні стереотипи / А. Д. Белова // Мовні і концептуальні картини світу. — Київ: ВПЦ «Київський університет», 2002. – №7.– С. 43 – 54.
18. Бікова Н. М. Вплив соціокультурних чинників на мовну поведінку індивіда у мультилінгвальній ситуації / Н. М. Бікова // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2005. – Випуск 8. – Т. IV – С. 121 – 124.

19. Бікова Н. М. Типи мовної поведінки в мультилінгвальної ситуації : дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.15 – загальне мовознавство / Н. М. Бікова. – Ізмаїл, 2006. – 197 с.
20. Богданович Г. Ю. Социолінгвістическіє особенності полілінгвізма в Криму / Г. Ю. Богданович // Культура народів Причорномор'я. – Симферополь, 2001. – №23. – С. 163 – 168.
21. Бондырева С. К. Коммуникация: от диалога межличностного к диалогу межкультурному: учебное пособие / С. К. Бондырева, А. А. Мурашов – Москва: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЕК» (Серия «Библиотека студента»), 2007. – 384 с.
22. Бородинa Д. С. Фоностилистическіє особенності англійської речі датско-англійських білінгвов (на примере студентського соціолекта): дис. ... кандидата філологіческіє наук: 10.02.04 – германські язики / Дар'я Сергеевна Бородинa. – Симферополь, 2008. – 253 с.
23. Бородинa Д. С. Мовна ситуація в Данії: проблеми мовної політики, інтерференції і перемикування кодів / Д. С. Бородинa // Ученые записки Таврического національного університета ім. В. И. Вернадского. Серия «Филология». – Симферополь: Таврический національний університет імені В. И. Вернадского, 2007. – Т. 20 (59). – № 3. – С. 17 – 25.
24. Брідко Т. В. Соціолінгвістичні особливості німецької вимови переселенців з колишнього СРСР: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філологіческіє наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / Т. В. Брідко. – Донецьк: 2011. – 19 с.
25. Бурда Т. М. Мовна поведінка особистості в умовах українсько-російського білінгвізму (молодіжне середовище м. Києва): дис. ... кандидата філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова / Тетяна Михайлівна Бурда. – Київ, 2001. – 208 с.

26. Бурлина Е. Я. Межкультурная коммуникация. Толерантность: избранные статьи, исследования, проекты. 2001-2007: со-действие, со-бытие, со-знание, со-весть / Елена Бурлина. – Самара: Город-Страна-Планета, 2007. – 304 с.
27. Вайнрайх У. Одноязычие и многоязычие // Зарубежная лингвистика. – Москва: Прогресс, 1999. – Вып. 3. – С. 7 – 73.
28. Вайнрайх У. Языковые контакты. Состояние и проблемы исследования / У. Вайнрайх. – Киев: Издательство при Киевском государственном университете издательского объединения «Вища школа», 1979. – 264 с.
29. Валігура О. Р. Лінгвокогнітивні та комунікативні основи фонетичної інтерференції (експериментально-фонетичне дослідження англійського мовлення українців): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови», 10.02.15 «Загальне мовознавство» / О. Р. Валігура. – Київ, 2010. — 32 с.
30. Васильева Л. В. Обогащение современного немецкого языка иноязычными заимствованиями (Экспериментально-типологическое исследование на материале англицизмов) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20 – сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание / Лариса Викторовна Васильева. – Ставрополь, 2004. – 220 с.
31. Вежбицкая Анна. Язык. Культура. Познание. [пер. с англ., отв. ред. М. А. Кронгауз, вступ. ст. Е. В. Падучевой] / Анна Вежбицкая. – Москва: Русские словари, 1996. – 416 с.
32. Верещагин Е. М. Язык и культура / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – Москва: Индрик, 2005. – 1308 с.
33. Верховская Ж. А. Межкультурная коммуникация: проблемы и противоречия / Ж. А. Верховская. – Москва: МАКС Пресс, 2006. – 34 с.
34. Виноградов В. В. Основные типы лексических значений слова / В. В. Виноградов // Избранные труды. Лексикология и лексикография. – Москва, 1977. – С. 162 – 189.

35. Воронцова Т. А. Коммуникативное пространство в лингвистической парадигме / Т. А. Воронцова // Вестник Удмуртского университета. История и филология. – Ижевск, 2009. – Вып. 1. – С. 11 – 17.
36. Гачев Г. Национальные образы мира / Г. Гачев. – Москва: Прогресс, 1995. – 480 с.
37. Гнатенко П. И. Этнические установки и этнические стереотипы / П.И. Гнатенко, В. Н. Павленко. – Днепропетровск: ДГУ, 1995. – 200 с.
38. Головки Е. В. Переключение кодов или новый код / Е. В. Головки // Труды факультета этнологии. – Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета, 2001. – Вып. 1. – С. 306 – 307.
39. Головлева Е. Л. Основы межкультурной коммуникации / Елена Леонидовна Головлева. – Ростов: Феникс, 2008. – 224 с.
40. Голубовская Е. А. Отражение этнического стереотипа-имиджа голландской культуры и голландцев в словарном составе английского языка: дис. кандидата филол. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки» / Е. А. Голубовская. – Москва, 2006. – 243 с.
41. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу. 2 вид., вип. і доп. / І. О. Голубовська. – Київ: Логос, 2004. – 284 с.
42. Гончарова О. О. Czenglish у сучасному комунікативному просторі / О. О. Гончарова // «Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи». – Київ: Логос, 2008. – С. 85 – 90.
43. Гончарова О. О. Англійські дієслова в нідерландській мові / О. О. Гончарова // Мовні та концептуальні картини світу. – Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, ВПЦ «Київський університет», 2011. – Випуск 36. – С. 212 – 219.
44. Гончарова О. О. Відображення стереотипу нідерландця та Нідерландів у міжкультурній комунікації / О. О. Гончарова // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». – Симферополь:

- Таврический национальный университет им. В.И. Вернадского, 2010. – Т. 23 (62). – № 2. – Часть 1. – С. 308 – 316.
45. Гончарова О. О. Вплив англійської мови на нідерландську: сучасні процеси запозичень та асиміляції / О. О. Гончарова // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. – Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2009. – Випуск XVIII. – С. 115 – 124.
46. Гончарова О. О. Орфографічні преференції англійських слів у нідерландській мові / О. О. Гончарова // Мовні та концептуальні картини світу. – Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, ВПЦ «Київський університет», 2011. – Випуск 33. – С. 138 – 143.
47. Гончарова О. О. Переключення кодів у мовленні нідерландців / О. О. Гончарова // Наукове видання «Мова і культура». – Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – Випуск 13. – Т. II (138) – С. 111 – 118.
48. Горнунг Б. В. К вопросу о типах и формах взаимодействия языков / Б. В. Горнунг // Доклады и сообщения Института языкознания АН СССР. – Москва: 1952. – №2. – С. 3 – 7.
49. Городецька О. В. Відображення англоцентризму в англійській мові / О.В. Городецька // Мовні та концептуальні картини світу. – Київ: 2000. – С. 103 – 109.
50. Грейдина Н. Л. Основы системной концепции коммуникативно-культурного взаимодействия (теоретико-экспериментальное исследование): автореф. дис. на соиск. уч. степени доктора филол. наук: 10.02.19 – общее языкознание, социолингвистика, психолингвистика / Надежда Леонидовна Грейдина. – Пятигорск, 1999. – 319 с.
51. Гришаева Л. И. Введение в межкультурную коммуникацию: учебное пособие для студ. лингв. фак. высш. учеб. заведений. 3-е изд., испр. / Л. И. Гришаева, Л. В. Цурикова. – Москва: Академия, 2006. – 336 с.

52. Грушевицкая Т. Г. Основы межкультурной коммуникации / Т. Г. Грушевицкая, В. Д. Попков, А. П. Садохин. – Москва: Юнити, 2002. – 352 с.
53. Гудков Д. Б. Межкультурная коммуникация: проблемы обучения. Лекционный курс для студентов РКИ. / Д. Б. Гудков. – Москва: Изд-во МГУ, 2000. – 118 с.
54. Гудков Д. Б. Теория и практика межкультурной коммуникации / Д. Б. Гудков. – Москва: Гнозис, 2003. – 288 с.
55. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию / В. фон Гумбольдт. пер. с нем. – Москва: Прогресс, 2000. – 400 с.
56. Гуриева С. Д. В лабиринтах межкультурной вербальной коммуникации [Электронный ресурс] / С. Д. Гуриева. – режим доступа к статье: http://www.ipras.ru/cntnt/rus/dop_dokume/mezhdunaro/nauchnye_m/razdel_3_a/gurieva_sd.html
57. Гусева П. Т. О некоторых психологических аспектах интеркультурной коммуникации / П. Т. Гусева // Вісник Харківського національного університету. – Харків: Константа. – 2000. – Вип. 471. – С. 57 – 63.
58. Дешериев Ю. Д. Социальная лингвистика. К основам общей теории / Ю. Д. Дешериев. – Москва: Наука, 1977. – 382 с.
59. Донец П. Н. О причинах «межкультурного переворота» в лингвистике и других гуманитарных дисциплинах / П. Н. Донец // Вісник Харківського національного університету. – Харків: Константа. – 2000. – Вип. 471. – С. 83 – 88.
60. Донец П. Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации / П. Н. Донец. – Харьков: Штрих, 2001. – 381 с.
61. Дружин Г. В. Современные лексические заимствования: прагматика, семантика, социолингвистика: дис. ... кандидата филол. наук : 10.02.02 – русский язык / Геннадий Викторович Дружин. – Луганск, 2006. – 207 с.

62. Дундїй П. Н. Взаємодія англо-американїзмів і німецької фахової лексики (на прикладі реклами) / П. Н. Дундїй // Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. – Київ: Логос. – 2010. – С. 88 – 94.
63. Жлуктенко Ю. О. Лингвистические аспекты двуязычия / Юрий Алексеевич Жлуктенко. – Киев: Вища школа, издательство при Киевском государственном университете, 1974. – 174 с.
64. Жлуктенко Ю. О. Мовні контакти. Проблеми інтерлінгвістики / Юрий Олександрович Жлуктенко. – Київ: Видавництво Київського університету, 1966. – 134 с.
65. Жлуктенко Ю. О. Українсько-англійські міжмовні відносини. Українська мова у США та Канаді / Юрий Олександрович Жлуктенко. – Київ: Видавництво Київського університету, 1964. – 168 с.
66. Жмаева Н. С. Грамматическая ассимиляция англо-американских заимствований немецкой терминологии в сфере компьютерных технологий / Н. С. Жмаева // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2005. – Випуск 8. – Т. IV – С. 230 – 235.
67. Зайцева И. П. Трудности межкультурной коммуникации: словесный барьер / И. П. Зайцева // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2004. – Випуск 7. – Т. V – С. 93 – 98.
68. Захарова Ю. М. Англійська мова у сучасному ісламському світі / Ю. М. Захарова // Мовні і концептуальні картини світу. Збірник наукових праць. – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2004. – Вип. 11, кн. 1. – С. 136 – 142.
69. Захарова Ю. М. Просодична інтерференція в англійськомовному дискурсі (експериментально-фонетичне дослідження мовлення арабо-англійських білінгвів): дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.04 – германські мови / Юлія Миколаївна Захарова. – Київ, 2005 р. – 270 с.

70. Захватаева К. С. Языковые контакты: базовые понятия и их стратификация [электронный ресурс] / К. С. Захватаева. – режим доступа к статье: ftp://lib.herzen.spb.ru/text/zakhvataeva_126_165_170.pdf
71. Зацний Ю. А. Міжкультурна комунікація і запозичення англійської мови кінця ХХ століття / Ю. А. Зацний // Мовні і концептуальні картини світу. Мови, культури та переклад у контексті Європейського співробітництва. Зб. наук. пр. – Київ, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2001. – С. 127 – 129.
72. Звегинцев В. А. Очерки по общему языкознанию / В. А. Звегинцев. – Москва: 1962. – 382 с.
73. Зимовець Г. В. Міжмовна інтерференція в умовах контактного білінгвізму (на матеріалі мови української діаспори): дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.15 – загальне мовознавство / Галина Вікторівна Зимовець. – Київ, 1997 р. – 243 с.
74. Зинченко В. Г. Межкультурная коммуникация. От системного подхода к синергетической парадигме: учебное пособие. 2-е изд. / В. Г. Зинченко, В. Г. Зусман. – Москва: Флинта, Наука, 2008. – С. 105 – 120
75. Зинченко В. Г. Словарь по межкультурной коммуникации. Понятия и персоналии / В. Г. Зинченко, В. Г. Зусман, З. И. Кирнозе, Г. П. Рябов. – Москва: Флинта, Наука, 2010. – 136 с.
76. Зникина Л. С. Язык и коммуникация: из теории и практики межкультурного общения: учебно-методическое пособие по страноведению и социокультурной коммуникации для студентов гуманитарных специальностей / Л. С. Зникина, Н. Ю. Мамонтова. – Кемерово: КузГТУ, 2002. – 92 с.
77. Ильяшенко Т. П. Языковые контакты / Т. П. Ильяшенко. – Москва: Наука, 1970. – 205 с.
78. Іванишина В. П. Особливості невербальної комунікації як складника інтеркультурної комунікації / В. П. Іванишина, А. В. Попсуй // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація».

- Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2005. – Випуск 8. – Т. IV – С. 105 – 108.
79. Кабакчи В. В. Основы англоязычной межкультурной коммуникации / В. В. Кабакчи. – Санкт-Петербург: издательство РГПУ им. А.И. Герцена, 1998. – 230 с.
80. Калина Н. В. Прецедентные концепты в межкультурной коммуникации [электронный ресурс] / Наталья Калина. – режим доступа к статье: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/89_2/statti/02.pdf
81. Карпова К. С. Вербалізація національно-специфічних концептів американського суспільства 20 - початку 21 століття: дис. ... кандидата філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / Катерина Сергіївна Карпова. – Київ, 2008. — 259 с.
82. Кацберт Т. Л. Національні стереотипи в англо-німецьких відносинах: лінгвокультурний аспект: дис. ... кандидата філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / Тетяна Леонідівна Кацберт. – Київ, 2007. — 295 с.
83. Кацберт Т. Л. Стереотипи та їх вплив на процес міжкультурної комунікації / Т. Л. Кацберт // Сучасні дослідження з іноземної філології. Збірник наукових статей. – Ужгород, 2007. – №2. – С. 176 – 182.
84. Климов В. В. Языковые контакты / В. В. Климов // Общее языкознание: формы существования, функции, история языка. – Москва: Наука, 1970. – 604 с.
85. Ключанов И. Э. Динамика межкультурного общения: к построению нового концептуального аппарата: автореф. дис. на соискание науч. степени доктора филол. наук: спец. 10.02.19 «Общее языкознание, социолингвистика, психолингвистика» / Игорь Ангелевич Ключанов. – Тверь, 1999. – 290 с.
86. Козловская Т. А. Лексические испанизмы в английском языке США: дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.04 – германські мови, 10.02.05 – романські мови / Т. А. Козловская. – К., 1984. – 271 с.

87. Кондакова М. Ф. Языковые контакты как объект лингвистического исследования / М. Ф. Кондакова // Уральские лингвистические чтения. – Екатеринбург: Издательство УрГПУ, 2001. – №14. – С. 50 – 51.
88. Кочетков В. В. Психология межкультурных различий / Владимир Викторович Кочетков. – Саратов: СГТУ, 1998. – 265 с.
89. Красных В. В. Основы психолингвистики и теории коммуникации: лекционный курс / В. В. Красных. — Москва: Гнозис: Кучково поле, 2001. — 271 с.
90. Кубрякова Е. С. Типы языковых значений. Семантика производного слова / Е. С. Кубрякова. – Москва: Наука, 1981. – 200 с.
91. Кузнецова Т. В. Мова білінгвальної сім'ї у функціональному аспекті: дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.01 – українська мова / Тетяна Василівна Кузнецова. – Київ, 1999. – 203 с.
92. Кузнецова Т. В. Мовна поведінка білінгвальної сім'ї в афективних ситуаціях спілкування / Т. В. Кузнецова // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського державного лінгвістичного університету. – Київ: Видавничий центр КДПУ, 2004. – №9. – С. 31 – 36.
93. Кулинич О. І. Соціофонетична варіативність голосних сучасної французької мови (експериментальне фонетичне дослідження на матеріалі швейцарського регіонального варіанту мови): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філологічних наук: спец. 10.02.05 «Романські мови» / Олег Іванович Кулинич. – Київ, 2004. – 19 с.
94. Курченко Л. М. Сучасні тенденції фонетичної асиміляції англо-американських запозичень у студентському соціолекті німецької мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філологічних наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / Л. М. Курченко. – Київ, 1994 р. – 16 с.
95. Кушнарьова І. М. Комунікативні стратегії ведення двомовного діалогу з перемиканням коду (на матеріалі української, російської, англійської мов): дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.15 – загальне мовознавство / І. М. Кушнарьова. – Київ, 2010. – 317 с.

96. Лабов Уильям. Исследование языка в его социальном контексте / Уильям Лабов (пер. Ю.Д. Апресяна) // Новое в лингвистике – Москва: издательство «Прогресс», 1975. – Выпуск VII. Социолингвистика. – С. 96 – 181.
97. Лабов Уильям. Отражение социальных процессов в языковых структурах / Уильям Лабов (пер. Ю.Д. Апресяна) // Новое в лингвистике – Москва: издательство «Прогресс», 1975. – Выпуск VII. Социолингвистика. – С. 320 – 335.
98. Ладченко М. М. Просодическая интерференция в условиях искусственного билингвизма (экспериментально-фонетическое исследование): дис. ... кандидата филол. наук: 10.02.04 – германські мови / М. М. Ладченко. – К., 1987. – 233 с.
99. Левицький А. Е. Теорія міжкультурної комунікації: працюємо самостійно / А. Е. Левицький, Н. Д. Борисенко, І. І. Савчук. – Київ: Логос, 2011. – 128 с.
100. Левченко О. Атрибут, прототип, стереотип у фразеологічній картині світу / О. Левченко // Мовні і концептуальні картини світу. – Київ. – 2004. – №10. – С. 338 – 347.
101. Леонтович О. А. Россия и США: Введение в межкультурную коммуникацию. Учеб. пособие / Ольга Аркадиевна Леонтович. — Волгоград: Перемена, 2003. — 399 с.
102. Леонтович О. А. Русские и американцы: парадоксы межкультурного общения / Ольга Аркадьевна Леонтович. – Москва: Гнозис, 2005.– 352 с.
103. Леонтович О. А. Теория межкультурной коммуникации в России: состояние и перспективы / О. А. Леонтович // Сборник научных трудов «Теория коммуникации & прикладная коммуникация». Вестник Российской коммуникативной ассоциации [Под общей редакцией И. Н. Розиной]. – Ростов на дону, 2002. Выпуск 1. – С. 63 – 67.

104. Липпман У. Общественное мнение / У. Липпман : [пер. с англ. Т. В. Барчунова, под ред. К. А. Левинсон, К. В. Петренко]. – Москва: Институт Фонда "Общественное мнение", 2004. – 384 с.
105. Лисковец И. В. Переключение и смешение кодов в речи жителей г. Минска / И. В. Лисковец // Вестник молодых ученых. Серия: Филологические науки. – Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета, 2001. – №4. – С. 26 – 33.
106. Лялько Е. П. Межъязыковые идентификации в английской лексике в условиях искусственного билингвизма: дис. ... кандидата филол. наук: 10.02.04 – германські мови / Е. П. Лялько. – К., 1984. – 215 с.
107. М'язова І. Ю. Міжкультурна комунікація: зміст, сутність та особливості прояву (соціально-філософський аналіз): дис. ... кандидата філос. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / Ирина Юріївна М'язова. – Київ, 2008. – 184 с.
108. Малахова Ю. В. Японські лексичні запозичення в контексті міжкультурної комунікації: дис. ... кандидата филол. наук : 10.02.13 – мови народів Азії, Африки, аборигених народів Америки та Австралії / Юлія Володимирівна Малахова. – Харків, 2007. – 224 с.
109. Мартине А. Основы общей лингвистики / А. Мартине – Москва: Книжный дом "Либроком", 2009. – 226 с.
110. Мацик К. В. Крос-культурна комунікація в освітньому сегменті інформаційного суспільства: дис. ... кандидата філос. наук: спец. 09.00.10 «Філософія освіти» / Катерина Вікторівна Мацик. – Київ, 2007. – 191 с.
111. Межкультурная коммуникация: учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по специальностям: 032800 «Культурология», 032900 «Русский язык и литература», 033200 «Иностранные языки» [под ред. В. Г. Зусмана]. – Нижний Новгород, 2001. – 313 с.

112. Меліка Г. І. Перспективи дослідження мультиетнічного простору // Г. І. Меліка, О. М. Гвоздяк // Сучасні дослідження з іноземної філології. – 2008. – №6. – С. 423 – 427.
113. Мечковская Н. Б. Языковой контакт / Н. Б. Мечковская // Общее языкознание. – Минск: Высшая школа, 1983. – 456 с.
114. Миронов С. А. Англицизмы в современном нидерландском языке и их эквиваленты в африкаанс / С. А. Миронов // Теория языка. Англистика. Кельтология. – Москва: Наука, 1976. – С. 197 – 204.
115. Миронов С. А. Нидерландский (голландский) язык: грамматический очерк, литературные тексты с комментарием. – Издание второе, переработанное / С. А. Миронов. – Калуга: Издательский дом «Эйдос», 2001. – 140 с.
116. Муллагалиева Л. К. Концепты русской культуры в межкультурной коммуникации / Л. К. Муллагалиева. – Зеленоград: Ладомир, 2006. – 234 с.
117. Муравьева Н. В. Язык конфликта / Н. В. Муравьева. – Москва: Термика, 2004. – 272 с.
118. Налчаджян А. А. Этнопсихология / А. А. Налчаджян. – Санкт-Петербург: Питер, 2004. – 381 с.
119. Наместникова И. В. Межкультурная коммуникация как социальный феномен: автореф. дис. на соискание науч. степени доктора филос. наук: спец. 09.00.11 «Социальная философия» / И. В. Наместникова. – Москва, 2003. – 49 с.
120. Николаева Т. М. Речевые и ментальные стереотипы. Социолингвистическая дистрибуция / Т. М. Николаева // Сборник статей под ред. Ешич М.Б.; РАН. Научный совет по истории мировой культуры. – Москва: Наука, 2000. – С. 112 – 131.
121. Новикова М. А. Регионалистика и глобалистика: проблемы и перспективы / М. А. Новикова // Наукове видання «Мова і культура.

- Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2004. – Випуск 7. – Т. V – С. 254 – 261.
122. Озолина М. Н. Англо-немецкие гибридные образования экономической терминосистемы современного немецкого языка : диссертация ... кандидата филологических наук: 10.02.04 – германские языки / Озолина Мария Николаевна. – Москва, 2008. – 276 с.
123. Основы межкультурной коммуникации. Практикум [под ред. проф. Л. Г. Викуловой]. – Москва: АСТ Восток-Запад, 2008. – 288 с.
124. Пабат В. В. Мовні детермінанти полікультурного простору / В. В. Пабат // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2004. – Випуск 7. – Т. V – С. 31 – 37.
125. Палінська О. М. Переключення мовного коду в ситуації полілінгвізму (на матеріалі ідіолекту Ольги Кобилянської): дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.15 – загальне мовознавство / О. М. Палінська. – Львів, 2004. – 185 с.
126. Панкова В. К. Глобализация и языковая культура в сфере делового общения / В. К. Панкова // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2004. – Випуск 7. – Т. V – С. 70 – 73.
127. Паславська А. Й. Невербальне заперечення в міжкультурній комунікації / А. Й. Паславська // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2007. – Вип. 2. – С. 138 – 144.
128. Переключение и смешение кодов [електронний ресурс] / Режим доступу до статті: <http://s0ci0.ru/osnovnye-ponyatiya-sociolingvistiki/64-pereklyuchenie-i-smeshenie-kodov.html>
129. Персикова Т. Н. Межкультурная коммуникация и корпоративная культура / Т. Н. Персикова. – Москва: Логос, 2002. – 223 с.
130. Петренко А. Д. Актуальные проблемы языковой вариативности в аспекте мировой интеграции и глобализации / А. Д. Петренко, Д. М. Храбскова, Д. А. Петренко, Э. Ш. Исаев. – Симферополь, 2011. – 273 с.

131. Петренко А. Д. Социофонетическая вариативность современного немецкого языка в Германии / А. Д. Петренко. – Киев: Рідна мова, 1998. – 254 с.
132. Петренко А. Д. Социофонетическая вариативность современного немецкого языка в Германии : дис. ... доктора филол. наук: 10.02.04 – германские языки / Александр Демьянович Петренко. – Симферополь, 1998. – 453 с.
133. Петренко Д. О. Соціофонетична варіативність вимови політичних діячів Німеччини: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філологічних наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / Данііл Олександрович Петренко. – Київ, 2003. – 20 с.
134. Пилипенко Р. Є. Інституційний комунікативний простір Німеччини (фахова мова економіки): дис. ... доктора філол. наук: 10.02.04 – германські мови / Ростислав Євгенович Пилипенко. – Київ, 2007. – 426 с.
135. Плотницкая С. В. Формирование вторичной языковой личности в свете теории межкультурной коммуникации / С. В. Плотницкая // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2005. – Випуск 8. – Т. IV – С. 117 – 121.
136. Помірко Р. С. Мовленнєві жанри в міжкультурній комунікації: [монографія] / Р. С. Помірко, Ф. С. Бацевич, А. Й. Паславська. – Львів: ПАІС, 2010. – 280 с.
137. Попик И. П. Особенности межкультурной невербальной лакуарности / И. П. Попик // Сучасні дослідження з іноземної філології. – 2007. - №5. – С. 284 – 289.
138. Попова Н. О. Структурно-семантичні особливості новітніх лексичних запозичень з англійської мови в українську мову (90-ті рр. XX століття – початок XXI століття): дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.01 – українська мова / Наталія Олександрівна Попова. – Харків, 2004. – 196 с.

139. Потебня А. А. Мысль и язык / А. А. Потебня. – Киев: СИНТО, 1993. – 192 с.
140. Почепцов Г. Г. Теория и практика коммуникации / Георгий Георгиевич Почепцов. – Москва: Издательство Центр, 1998. – 352 с.
141. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Георгий Георгиевич Почепцов. – Москва, Киев: Рефл-бук; Ваклер, 2003. – 656 с.
142. Привалова И. В. Интеркультура и вербальный знак (лингвокогнитивные основы межкультурной коммуникации): Монография. / И. В. Привалова. – Москва: Гнозис, 2005. – 472 с.
143. Прохоров Ю. Е. Национальные социокультурные стереотипы речевого общения и их роль в обучении русскому языку иностранцев. 5 издание / Юрий Евгеньевич Прохоров. – Москва: URSS, 2008. – С. 67 – 118.
144. Проценко Е. А. Проблема переключения кодов в зарубежной лингвистике (краткий обзор литературы за последние десятилетия) / Е. А. Проценко // Вестник ВГУ, серия «Лингвистика и межкультурная коммуникация». – Воронеж. – 2004. – №1. – С. 123 – 127.
145. Розенцвейг В. Ю. Языковые контакты. Лингвистическая проблематика / В. Ю. Розенцвейг. – Ленинград: Издательство Наука, Ленинградское отделение, 1972. – 80 с.
146. Рот Ю. Межкультурная коммуникация = : Interkulturelle Kommunikation : теория и тренинг: учебно-методическое пособие для студентов, обучающихся по гуманитарным специальностям / Юлианна Рот, Галина Коптельцева. – Москва: ЮНИТИ, 2006. – 223 с.
147. Рубанюк Э. В. Этнолингвистика и современная межкультурная коммуникация / Э. В. Рубанюк // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2005. – Випуск 8. – Т. IV – С. 23 – 29.
148. Рудковська Л. А. Американізм в англійській фразеології: національно-культурний аспект / Л. А. Рудковська, А. Ю. Рудковська // Мовні і концептуальні картини світу. – Київ. – 2004. – №13. – С. 133 – 140.

149. Садохин А. П. Введение в межкультурную коммуникацию: учебное пособие / Александр Петрович Садохин. – Москва: Омега-Л, 2009. – 189 с.
150. Садохин А. П. Введение в теорию межкультурной коммуникации / Александр Петрович Садохин. – Москва: Высшая школа, 2005. – 310 с.
151. Садохин А. П. Теория и практика межкультурной коммуникации / Александр Петрович Садохин. – Москва: Юнити, 2004. – 271 с.
152. Саплін Ю. Ю. Семантика кодових переключень у розмовному дискурсі білінгвів / Ю. Ю. Саплін // Науково-виробничий журнал «Держава та регіони». Серія «Гуманітарні науки». – Запоріжжя: Гуманітарний університет ЗІДМУ, 2004. – №2. – С. 114 – 118.
153. Секирин В. П. Лексическая ассимиляция французских слов в английском языке (на материале группы существительных, заимствованных в XII-XIII веках из области государственного управления и военного дела): дис. ... кандидата филол. наук: / В. П. Секирин. – Киев, 1955. – 407 с.
154. Семенец О. Е. Социальный контекст и языковое развитие: территориальная и социальная дифференциация языка в развивающихся странах / О. Е. Семенец. – Киев: Вища школа, 1985. – 175 с.
155. Семенець О. Е. Соціолінгвістична типологія варіантів поліетнічної мови / О. Е. Семенець // Мовознавство. – Київ: Наукова думка, 1986. – №5. – С. 8 – 13.
156. Семчинський С. В. Семантична інтерференція мов / С.В. Семчинський. – Київ: Вища школа, 1974. – 256 с.
157. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии / Э.Сепир. – Москва: Прогресс, 1993. – 350 с.
158. Серебренников Б. А. О взаимодействии языков / Б.А. Серебренников // Вопросы языкознания. – 1955. – № 1. – С. 7 – 25.
159. Серебренников Б. А. Роль человеческого фактора в языке: Язык и мышление. / Б. А. Серебренников. – Москва: Наука, 1988. – 242 с.

160. Ситникова Л. Т. Интернациональные слова общего значения в современном английском языке (группа существительных и прилагательных): автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филол. наук / Л. Т. Ситникова. – Москва, 1953. – 16 с.
161. Словник термінів міжкультурної комунікації (українська, російська, англійська та німецька мови) / А. Е. Левицький, Р. Є Пилипенко, Л. В. Калініна [та ін.]; за ред. проф. А. Е. Левицького. – Київ: Логос, 2011. – 263 с.
162. Слющинський Б. В. Міжкультурна комунікація в багатонаціональному регіоні України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора соціологічних наук: спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / Богдан Васильович Слющинський. – Київ, 2010. – 29 с.
163. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка / А. И. Смирницкий. – Москва: Издательство литературы на иностранных языках, 1956. – 260 с.
164. Суходоева Т. А. Языковые контакты в условиях активного доминирования мажоритарного языка над миноритарным : на примере взаимодействия луизианского варианта французского языка с английским языком : диссертация ... кандидата филологических наук : спец. 10.02.19 – «Теория мови» / Татьяна Александровна Суходоева. – Ульяновск, 2006. – 209 с.
165. Телия Н. В. Семантика связанных значений слов и их сочетаемости / Н. В. Телия // Аспекты семантического исследования. – Москва, 1980. – С. 250 – 319.
166. Терехова Г. В. Билингвизм – к вопросу об изучении иностранных языков как средства межкультурной коммуникации / Г. В. Терехова // Вестник ОГУ. – 2002. – Вып. 6. – С. 123 – 128.
167. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / Светлана Григорьевна Тер-Минасова. – Москва: Слово, 2000. – 261 с.

168. Тхорик В. И. Лингвокультурология и межкультурная коммуникация. Учебное пособие. Второе издание / В. И. Тхорик, Н. Ю. Фанян. – Москва: ГИС, 2006. – 260 с.
169. Уман Л. М. Проблема грамматической интерференции: автореф. дисс. ... канд. филол. наук / Л. М. Уман. – Москва, 1964. – 26 с.
170. Устінович Є. А. Соціофонетична варіативність сегментного складу англійської мови бурсько-англійських білінгвів: дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.04 – германські мови / Євген Анатолійович Устінович. – Сімферополь, 2007 р. – 223 с.
171. Уфимцева А. А. Опыт изучения лексики как системы (на материале английского языка) / А. А. Уфимцева. – Москва: Издательство Академии наук СССР, 1962. – 287 с.
172. Уфимцева А. А. Слово в лексико-семантической системе языка / А. А. Уфимцева. – Москва: Наука, 1968. – 272 с.
173. Фалькова Е. Г. Межкультурная коммуникация в основных понятиях и определениях: Методическое пособие. / Е. Г. Фалькова. — СПб.: Ф-т филологии и искусств СПбГУ, 2007. — 77 с.
174. Фаріон І. Д. До проблеми мовного престижу (на матеріалі німецької та англійської мов) / І. Д. Фаріон // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2004. – Випуск 7. – Т. V – С. 233 – 241.
175. Федотова М. А. Языковая личность в чужом лингвокультурологическом пространстве (на материале англоязычной прозы XX-XXI веков: дисс. ... кандидата филол. наук : 10.02.04 – германские языки / Мария Анатолиевна Федотова.- Одесса, 2006. – 243 с.
176. Фінклер Ю. Е. Антропоцентричні і прагматичні чинники адекватної реалізації висловлювання у міжкультурній комунікації: теоретичний аспект / Ю. Е. Фінклер, О. І. Шевченко // Науково-виробничий журнал «Держава та регіони». Серія «Гуманітарні науки». – Запоріжжя: Гуманітарний університет ЗІДМУ, 2004. – №2. – С. 118 – 121.

177. Фоменко О. С. Кока-Кола як символ американської лінгвокультури (на матеріалі англійської мови) / О. С. Фоменко // Сучасні дослідження з іноземної філології. Збірник наукових праць. Випуск 8. – Ужгород: ТИМРАНИ, 2010. – С. 542 – 556.
178. Фурманова В. П. Межкультурная коммуникация и лингвокультуроведение в теории и практике обучения иностранным языкам / В. П. Фурманова. – Саранск: издательство Мордовского университета, 1993. – 124 с.
179. Хауген Э. Лингвистика и языковое планирование / Э. Хауген (пер. Т. М. Николаевой) // Новое в лингвистике. – Москва: издательство «Прогресс», 1975. – Выпуск VII. Социолингвистика. – С. 441 – 472.
180. Храбскова Д. М. Фонетична еволюція французького мовлення етнічних французько-німецьких білінгвів: дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.05 – романські мови / Данута Михайлівна Храбскова. – Сімферополь, 2006 р. – 241 с.
181. Царева М. А. Межкультурная коммуникация и диалог культур: монография / М. А. Царева. – Хабаровск: Издательство дальневосточного государственного гуманитарного университета, 2006. – 62 с.
182. Чередниченко О. І. Багатомовність і концептуальна картина світу / О. І. Чередниченко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. – Київ: ВПЦ Київський університет, 2002 р. – Випуск 32-33. – С. 7 – 10.
183. Чередниченко О. І. Взаємодія мов, двомовність і мовленнєва культура / О. І. Чередниченко // Мови європейського культурного ареалу: розвиток і взаємодія. – Київ: Довіра, 1995. – С. 99 – 110.
184. Чередниченко О. І. Мовні контакти у сучасному світі / О. І. Чередниченко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. – Київ: ВПЦ Київський університет, 2006 р. – Випуск 40. – С. 4 – 6.

185. Шамне Н. Л. Актуальные проблемы межкультурной коммуникации / Николай Леонидович Шамне. – Волгоград: издательство ВолГУ, 1999. – 208 с.
186. Шарков Ф. И. Коммуникология: основы теории коммуникации: учебник, 2-е изд. / Ф. И. Шарков. – Москва: издательство: Дашков и К, 2009 – 592 с.
187. Шарков Ф.И. Основы теории коммуникации / Ф. И. Шарков. – Москва: Социальные отношения, 2005. – 130 с.
188. Шовгун Н. О. Причини та механізми міжмовних кодових переключень в умовах масового білінгвізму / Н. О. Шовгун // Державність української мови і мовний досвід світу. Матеріали міжнародної конференції. – Київ, 2000. – С. 420 – 435.
189. Шовгун Н. О. Формування українського сленгу в мовленнєвій діяльності малих соціальних груп : дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.01 – українська мова / Ніна Олександрівна Шовгун. – Київ, 2000. – 176 с.
190. Шовгун Н. Проблеми білінгвізму в мовному середовищі / Н. Шовгун // Вісник КНУ. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2001. – Вип. 10. – С. 71 – 74.
191. Шульженко Т. В. Проблемы межкультурной коммуникации = Intercultural communication : учебное пособие / Т. В. Шульженко, М. А. Киселева. – СПб.: Издательство СПбГЭТУ «ЛЭТИ», 2006. – 74 с.
192. Шумарова Н. П. Мовна компетенція особистості: соціолінгвістичний аспект: дис. ... доктора філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова, 10.02.02 – російська мова / Наталія Петрівна Шумарова. – Київ, 1994. – 360 с.
193. Щерба Л. В. О понятии смешения языков / Л. В. Щерба // Языковая система и речевая деятельность. – Ленинград, 1974. – С. 60 – 74.
194. Эрвин-Трипп С. М. Язык. Тема. Слушатель. Анализ взаимодействия. / С. М. Эрвин-Трипп (пер. Т.М. Николаевой) // Новое в лингвистике. –

- Москва: издательство «Прогресс», 1975. – Выпуск VII. Социолінгвістика. – С. 336 – 362.
195. Юнацька А. Б. Вербалізація стереотипів іспаномовної культури в американському варіанті англійської мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / А. Б. Юнацька. – Запорізький національний університет. – Запоріжжя, 2006. – 16 с.
196. Aarnoutse L. Resultaten discussieopdracht 4: Stereotypen over Nederlanders [електронний ресурс] / L. Aarnoutse, N. van der Torre. – Режим доступу до статті: http://www.let.rug.nl/~redeker/courses/orientatie02/harviainen/Stereotypen_over_Nederlanders.htm
197. Ammon U. The present dominance of English in Europe. With an outlook on possible solutions to the European language problems / U. Ammon // Sociolinguistica. – Tuebingen: Max Niemeyer Verlag. – N.8. – 1994. – P. 14 – 34.
198. Asante M. Handbook of international and intercultural communication / M. Asante, W. Gudykunst. – Newbury Park, California: Sage Publications, Inc., 2000. – 522 p.
199. Auer P. Bilingual Conversation (Pragmatics and Beyond : An Interdisciplinary Series of Language Studies, Vol 8) / Peter Auer. – Amsterdam: John Benjamins Pub Co, 1985. – 116 p.
200. Backus Ad. Loan translations versus code-switching / Ad Backus, Margreet Dorleijn // The Cambridge Handbook of Linguistic Code-Switching / [edited by Barbara E. Bullock, Almeida Jacqueline Toribio]. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – P. 75 – 94.
201. Beheydt Ludo. De moeizame weg van een standaardtaal. De externe en interne druk op het Nederlands / Ludo Beheydt // Waar gaat het Nederlands naar toe? Panorama van een taal. Samengesteld door Jan Stroop. – Amsterdam: Bert Bakker, 2003. – P. 152 – 163.

202. Bennet M. Basic concepts of intercultural communication / M. Bennet. – Yarmouth, Maine, USA: Intercultural Press, 1998. – 276 p.
203. Bonvillian Nancy. Language, Culture and Communication. The Meaning of Messages. Fifth edition / Nancy Bonvillian. – New Jersey: Pearson Prentice Hall, 2008. – 445 p.
204. Booij G. English as the lingua franca of Europe: a Dutch perspective [електронний ресурс] / Geert Booij. – Режим доступу до статті: <http://www.hum2.leidenuniv.nl/booijsge/pdf/Linguaglossa.pdf>
205. Boomsma C. Een oprjochte Fries [електронний ресурс] / C. Boomsma. – Режим доступу до статті: <http://www.uk.rug.nl/archief/jaargang31/11/06a.htm>
206. Boon Ton den. Ik googel, jij googelt: Engelse werkwoorden in het Nederlands / Ton den Boon. – Druten: BnM Uitgevers, 2007. – 120 p.
207. Bot Kees de. “Multilingualism in the Netherlands?” Perspectives on Foreign Language Policy / Kees de Bot, Bert Weltens // Perspectives on foreign-language policy: studies in honour of Theo van Els [ed. Theo van Els, Theo Bongaerts, Kees De Bot]. – Amsterdam: John Benjamins, 1997. – 223 p.
208. Bullock Barbara E. Themes in the study of code-switching / B. Bullock, A. Toribio // The Cambridge Handbook of Linguistic Code-Switching / [edited by Barbara E. Bullock, Almeida Jacqueline Toribio]. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – P. 1 – 17.
209. Burrough-Boenisch Joy. Righting English that’s gone Dutch / J. Burrough-Boenisch. – Voorburg: Kemper Conseil Publishing, 2004. – 166 p.
210. Clyne Michael. Dynamics of Language Contact / Michael Clyne. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 282 p.
211. Code-switching in conversation: language, interaction and identity [ed. P.Auer] [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.google.com/books?hl=uk&lr=&id=EmRiTPIX3FAC&oi=fnd&pg=PR7&dq=codeswitching+in+conversation&ots=DGrvKHQ41k&sig=qlrHRwiVSMAMrqJPjSci3vBeUpU#v=onepage&q=codeswitching%20in%20conversation&f=false>

212. Compound Words [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://grammar.ccc.commnet.edu/grammar/compounds.htm>
213. Craig C. G. Language Contact and Language Degeneration / C. G. Craig // The Handbook of sociolinguistics [ed. F. Coulmas]. – Oxford: Blackwell Publishing, 1998. – P. 257 – 270.
214. Crystal D. English as a global language. Second edition / David Crystal. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 212 p.
215. Dodd Carley H. Dynamics of intercultural communication. Fourth edition / Carley H. Dodd. – Madison, Wisconsin: WCB Brown & Benchmark Publishers, 1995. – 334 p.
216. Domingue N. Bi- and Multilingualism: Code-Switching, Interference and Hybrids / N. Domingue, E. C. Polome // Research guide on language change. – Berlin: Mouton de Gruyter, 1990. – P. 527 – 534.
217. Don Jan. Prullenbakkerende Polderaars. Over woordvorming en leenwoorden / Jan Don // Waar gaat het Nederlands naar toe? Panorama van een taal. – Amsterdam: Bert Bakker, 2003. – P. 242 – 248
218. Driessen Geert. Language varieties and educational achievement of indigenous primary school pupils [електронний ресурс] / G. Driessen, V. Withagen // Language, Culture and Curriculum. – Nijmegen: University of Nijmegen, 1999. – Vol. 12. – №1. – Режим доступу до статті: <http://wjsn.home.xs4all.nl//tekst/dutchdialects.htm>
219. Dunglish [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.enotes.com/topic/Dunglish>
220. Dunglish: Where Dutch and English collide [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: http://www.dunglish.nl/?page_id=134
221. Eastman C. M. Codeswitching as an urban language-contact phenomenon / C. M. Eastman // Codeswitching [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://books.google.com.ua/books?id=IIrsOrerm8C&pg=PA143&lpg=PA143&dq=code-switching+in+dutch&source=bl&ots=x1ocvj7d8y&sig=Qv7506UjHqE4jGAXHMIpEYw5nJ4&hl=ru&ei=tdynS7_JL4Pu-QaCvcCwDQ&sa=X&

- [oi=book_result&ct=result&resnum=3&ved=0CA8Q6AEwAg#v=onepage&q=code-switching%20in%20dutch&f=false](http://www.lotpublications.nl/publish/articles/004126/bookpart.pdf)
222. Edelman Louise. Linguistic Landscapes in the Netherlands: A Study of Multilingualism in Amsterdam and Friesland : ter verkrijging van de graad van doctor: een wetenschappelijke proeve op het gebied van letteren [электронный ресурс] / Louise Jeanne Edelman. – Universiteit van Amsterdam, 2010. – 170 p. – режим доступа: <http://www.lotpublications.nl/publish/articles/004126/bookpart.pdf>
223. Ervin-Tripp Susan M. Language acquisition and communicative choice: essays by Susan M. Ervin-Tripp. (Selected and introduced by Anwar S. Dil.) [электронный ресурс] / Susan M. Ervin-Tripp. – Stanford, California: Stanford University Press, 1973. – 384 p. – режим доступа: http://books.google.com.ua/books?id=STGsAAAAIAAJ&pg=PA377&lpg=PA377&dq=Ervin-Tripp+Susan+M.+Language+acquisition+and+communicative+choice&source=bl&ots=-wncBzQKmp&sig=ZxWANAhQfUIKtIDRPzI9WIWV0V0&hl=ru&ei=s7WATpr9JZDMswaZtvU9&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=3&ved=0CC8Q6AEwAg#v=onepage&q=Ervin-Tripp%20Susan%20M.%20Language%20acquisition%20and%20communicative%20choice&f=false
224. Extra Guus. De andere talen van Nederland thuis en op school. 1-te druk / Guus Extra. – Bussum, Nederland: Uitgeverij Coutinho, 2002. – 377 p.
225. Foley Joseph A. English in New Cultural Contexts: Reflections from Singapore / J. A. Foley, Thiru Kandiah, Bao Zhiming, A. F. Gupta, L. Alsagoff, Ho Chee Lick, Lionel Wee, I. S. Talib, W. Bokhorst-Heng. – New York: Oxford University press, 1998. – 352 p.
226. Gafaranga Joseph. The Conversation Analytic model of code-switching / Joseph Gafaranga // The Cambridge Handbook of Linguistic Code-Switching / [edited by Barbara E. Bullock, Almeida Jacqueline Toribio]. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – P. 114 – 126.

227. Ganysh E. G. Ethnolinguistic model for intercultural communication / E.G. Ganysh // Наукове видання «Мова і культура. Міжкультурна комунікація». Серія «Філологія». – Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2005. – Випуск 8. – Т. IV – P. 108 – 111.
228. Gardner-Chloros Penelope. Code-switching / P. Gardner-Chloros. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – 256 p.
229. Gardner-Chloros Penelope. Sociolinguistic factors in code-switching / P. Gardner-Chloros // The Cambridge Handbook of Linguistic Code-Switching [edited by Barbara E. Bullock, Almeida Jacqueline Toribio]. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – P. 97 – 113.
230. Gerritsen Marinel. Engels in Nederlandse TV-reclame (2). Hoe denken consumenten erover en wat begrijpen ze ervan? / Marinel Gerritsen, Inge Gijsbers, Hubert Korzilius en Frank van Meurs // Onze Taal. – 1999. – № 1. – P. 18 – 20.
231. Gijsbers Inge. Engels in Nederlandse TV-reclame / Inge Gijsbers, Marinel Gerritsen, Hubert Korzilius en Frank van Meurs // Onze Taal. – 1998. – № 7/8. – P. 175 – 177.
232. Gore Kevin. Networking cultural knowledge. An interactive and experiential strategy to apply intercultural communication in business / Kevin Gore. – Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy, 2007. – 184 p.
233. Graddol D. The future of English / David Graddol. – British Council, The English Company (UK) Ltd., 2000. – 67 p.
234. Groot Elizabeth B. de. English annual reports in Europe. A study on the identification and reception of genre characteristics in multimodal annual reports originating in the Netherlands and in the United Kingdom : ter verkrijging van de graad van doctor: een wetenschappelijke proeve op het gebied van letteren [електронний ресурс] / Elizabeth B. de Groot. – Radboud Universiteit Nijmegen, 2008. – 348 p. – режим доступу: <http://www.lotpublications.nl/publish/articles/002816/bookpart.pdf>

235. Grunlan S. Cultural anthropology: a Christian perspective. 2nd edition / Stephen S. Grunlan, Marvin K. Mayers : with a foreword by Eugene A. Nida. – Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House, 1988. – 305 p.
236. Gudykunst W. Handbook of international and intercultural communication / W. Gudykunst, B Mody. – Newbury Park, California: Sage Publications, Inc., 2002. – 595 p.
237. Gudykunst William B. Communication, culture, and organizational processes / William B. Gudykunst, Lea P. Stewart, Stella Ting-Toomey. – Sage Publications, 1985. – 262 p.
238. Guirdham M. Communicating Across Cultures at Work / M. Guirdham. – Purdue University Press, 2005. – 360 p.
239. Gullberg M. Research techniques for the study of code-switching / Marianne Gullberg, Peter Indefrey, Pieter Muysken // The Cambridge Handbook of Linguistic Code-Switching / [edited by Barbara E. Bullock, Almeida Jacqueline Toribio]. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – P. 21 – 39.
240. Gumperz J. J. The communicative competence of bilinguals: some hypotheses and suggestions for research / J. J. Gumperz // Language in Society. – 1973. – №2. – P. 143 – 154.
241. Hall E. The Hidden Dimension/ Edward Hall – New York: Anchor Books, a division of Random House, Inc., 1990. – 240 p.
242. Hall E. The Silent Language / Edward Hall – New York: Anchor Books, a division of Random House, Inc., 1990. – 211 p.
243. Haugen Einar Ingvald. The Norwegian language in America; a study in bilingual behaviour / Einar Ingvald Haugen. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1953. – 695 p.
244. Heath R. Human communication theory and research: concepts, contexts, and challenges. 2nd edition / Robert Heath, Jennings Bryant. – Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 2000 – 455 p.

245. Heeft het Nederlands nog toekomst? [door Henri Methorst]. – Den Haag: Wolters Kluwer, 1991. – 68 p.
246. Heller M. The politics of code-switching and language choice / M. Heller // Journal of Multilingual and Multicultural development. – 1992. – №13. – P. 123 – 142.
247. Helm Ruud van der. Hoe zuiver is “zuiver”? Het nut van bastaardwoorden / Ruud van der Helm // Onze Taal. – 2009. – №1. – P. 4 – 7.
248. Hill Richard. Stereotypes with a sting [електронний ресурс] / Richard Hill. – Режим доступу до статті: <http://hill.blogactiv.eu/2007/12/30/stereotypes-with-a-sting/>
249. Holmes J. An introduction to sociolinguistics. Second edition / Janet Holmes. – Harlow: Pearson education limited, 2001. – P. 19 – 50.
250. Hongyan Wang. English as a lingua franca: Mutual intelligibility of Chinese, Dutch and American speakers of English : ter verkrijging van de graad van doctor: een wetenschappelijke proeve op het gebied van letteren [електронний ресурс] / Wang Hongyan. – Universiteit Leiden, 2007. – 273 p. – режим доступу: <http://www.lotpublications.nl/publish/articles/002157/bookpart.pdf>
251. Isaeva G. Turn of the Millenium: Global English – What about English Culture? / G. Isaeva // Мовні і концептуальні картини світу. Мови, культури та переклад у контексті Європейського співробітництва. Зб. наук. пр. – Київ, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2001. – P. 137 – 140.
252. Jacobson R. (ed.) Codeswitching as a worldwide phenomenon. – New York: Mouton de Gruyter, 1990. – 287 p.
253. Jacobson Rodolfo. Conveying a broader message through bilingual discourse: an attempt at contrastive codeswitching research / R. Jacobson // Codeswitching worldwide, I [електронний ресурс] / R. Jacobson. – Режим доступу до статті: http://books.google.com.ua/books?id=0NxCta42b-YC&printsec=frontcover&dq=code-switching+in+dutch&hl=ru&source=gbs_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=codeswitching%20in%20dutch&f=false

254. Jandt F. Intercultural communication: an introduction. Third edition / Fred Jandt – Newbury Park, California: Sage Publications, Inc., 2001. – 533 p.
255. Jansen Mathilde. Nederlands: een wereldtaal? [електронний ресурс] / Mathilde Jansen. – Режим доступу до статті: <http://www.kennislink.nl/publicaties/nederlands-een-wereldtaal>
256. Kachru B. B. (ed.) The Other Tongue: English Across Cultures. – University of Illinois Press, 1982. – 365 p.
257. Kachru B. B. World Englishes and Culture Wars / B.B. Kachru // The Handbook of World Englishes. – Oxford: Blackwell Publishing Ltd., 2009. – P. 446 – 474.
258. Kesteren W. J. P. van. Nederlanders gebruiken Engelse woorden bijna altijd verkeerd [електронний ресурс] / W.J.P. van Kesteren. – Режим доступу до статті: <http://www.refdag.nl/artikel/1243349/Nederlanders+gebruiken+Engelse+woorden+bijna+altijd+verkeerd.html>
259. Ketelaar Titia. Don't kill me, doctor! [електронний ресурс] / T. Ketelaar. – Режим доступу до статті: <http://www.nrc.nl/W2/Lab/Profiel/Netherlands/stereotypes.html>
260. Kim Y. Y. Communication and cross-cultural adaptation: an integrative theory / Young Yun Kim. – Bristol, UK: Multilingual Matters Ltd., 1988. – 223 p.
261. Klopff D. W. Intercultural encounters: the fundamentals of intercultural communication / Donald W. Klopff. – Englewood, CO, USA: Morton Pub Co, 2001. – 262 p.
262. Koenen Liesbeth. Peptalk: De Engelse woordenschat van het Nederlands. / L. Koenen, R. Smits. – Amsterdam: Nijgh & Van Ditmar, 1992. – P. 5 – 19.
263. Kominarecova E. Intercultural communication competence and foreign languages / E. Kominarecova // Сучасні дослідження з іноземної філології. – 2008. - №6. – P. 264 – 267.

264. Krol Ronald van de. Native English for Nederlanders. A personal, cultural and grammatical guide. 6-de druk / Ronald van de Krol. – Amsterdam: Business Contact, 2008. – 160 p.
265. Kutas Marta. Code-switching and the brain / Marta Kutas, Eva Moreno, Nicole Wicha // The Cambridge Handbook of Linguistic Code-Switching / [edited by Barbara E. Bullock, Almeida Jacqueline Toribio]. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – P. 289 – 306.
266. Languages in the EU [електронний ресурс] – Режим доступу до статті: http://europa.eu/abc/european_countries/languages/index_en.htm
267. Languages of Netherlands // Ethnologue: Languages of the World, Sixteenth edition [електронний ресурс] / ed. Lewis, M. Paul. – Dallas, Тех.: SIL International, 2009. – Режим доступу до статті: http://www.ethnologue.com/show_country.asp?name=nl
268. Languages of the world [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.nationsonline.org/oneworld/languages.htm>
269. Leze Damien. Meet the Dutch - Tall and Blond in Holland [електронний ресурс] / Damien Leze. – Режим доступу до статті: <http://www.roadjunky.com/guide/101/meet-the-dutch-an-intro-for-the-traveler>
270. Life is calling. How far will you go? Peace Corps Fact Sheet [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: http://multimedia.peacecorps.gov/multimedia/pdf/about/pc_facts.pdf
271. Maslow Abraham. Motivation and personality / Abraham Harold Maslow, Robert Frager. – San Francisco: Harper and Row, 1987. – 293 p.
272. McArthur T. Code-mixing and code-switching / T. McArthur. – Concise Oxford Companion to the English language, 1998 [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.encyclopedia.com/doc/1O29-codemixingandcodeswitchng.html>
273. McArthur T. The English languages [електронний ресурс] / Том McArthur. – Cambridge: Cambridge University Press, 1998. – 251 p. режим доступу: <http://books.google.com/books?id=wQucr4-cllWC&printsec=frontcover&dq=>

mcarthur+the+english+languages&hl=ru&ei=axCKToHhHo_Z4QSaw_HFDw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CDoQ6AEwAA#v=onepage&q&f=false

274. Methorst Henri W. Het Nederlands na 1992 in een Gemeenschap van 9 erkende talen / Henri W. Methorst // Heeft het Nederlands nog toekomst? – Den Haag: Wolters Kluwer, 1991. – P. 11 – 27.
275. Meurs Frank van. English in job advertisements in the Netherlands: reasons, use and effects: ter verkrijging van de graad van doctor: een wetenschappelijke proeve op het gebied van letteren [електронний ресурс] / Frank van Meurs. – Radboud Universiteit Nijmegen, 2010. – 469 p. – режим доступу до статті: <http://www.lotpublications.nl/publish/articles/004148/bookpart.pdf>
276. Milroy L. Introduction: code-switching and bilingualism research [електронний ресурс] / Lesley. Milroy, Pieter Muysken // One speaker, two languages: cross-disciplinary perspectives on code-switching. – Режим доступу до статті: http://books.google.com.ua/books?id=7UV9Fel7A0YC&printsec=frontcover&dq=code-switching+in+dutch&hl=ru&source=gbs_similarbooks_s&cad=1#v=onepage&q=code-switching%20in%20dutch&f=false
277. Muysken P. Bilingual Speech: A Typology of Code-Mixing / Pieter Muysken. – Cambridge: Cambridge University Press, 2005. – 324 p.
278. Myers-Scotton C. Contact linguistics. Bilingual encounters and grammatical outcomes / C. Myers-Scotton. – Oxford: Oxford University Press, 2002. – 356 p.
279. Myers-Scotton C. Duelling languages: Grammatical structure in codeswitching / Carol Myers-Scotton. – Oxford: Oxford University Press (Clarendon Press), 1993. – 304 p.
280. Nederengels / Dungleish: 'Engelse' uitdrukkingen in het Nederlands [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.languagelab.nl/stijlgids/357>

281. Nederengels: mopperen we daar niet te veel over? [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.hulzen.nl/van-hulzen/nieuwsberichten/nederengels-mopperen-we-daar-niet-te-veel-over>
282. Oberg K. Culture Shock and the problem of Adjustment to the new cultural environments / Kalervo Oberg // Culture, Communication, and Conflict: Readings in Intercultural Relations [ed. Gary Rodger Weaver] – Pennsylvania, USA: Simon & Schuster, 1998. – P. 185 – 187.
283. Oostendorp Marc van. Haus, karde en kitsje. Over de uitspraak van Engelse woorden in het Nederlands [електронний ресурс] / M. van Oostendorp. – Режим доступу до статті: <http://www.vanoostendorp.nl/linguist/kitsje.html>
284. Oostendorp Marc van. Language planning in the Low Countries (1996-2005): The Dutch Language Union [електронний ресурс] / Marc van Oostendorp. – Режим доступу до статті: <http://www.vanoostendorp.nl/pdf/lowcountries.pdf>
285. Oostendorp Marc van. Steenkolen-Engels. Een pleidooi voor normvervaging [електронний ресурс] / Marc van Oostendorp. – Режим доступу до книги: <http://www.vanoostendorp.nl/pdf/steenkolenengels.pdf>
286. Oostendorp Marc van. The Dutch-Speaking Community and its Challenges in the Twentieth Century [електронний ресурс] / M. van Oostendorp. – Режим доступу до статті: <http://www.vanoostendorp.nl/pdf/dutchspeakingcommunity.pdf>
287. Ooskaar Els. Multilingualism, Multiculturalism and Intercultural Communication / Els Ooskaar // Intercultural communications and changing national identities. Selected papers presented at Nordic Network for Intercultural Communication IV Annual Symposium [edited by Marju Lauristin and Leen Rahnu]. – 1999. – Tartu, Estonia. – P. 13 – 26.
288. Pennycook Alastair. The cultural politics of English as an international language / Alastair Pennycook. – Harlow: Longman, 1994. – 365 p.
289. Philipsen G. Speaking culturally: explorations in social communication / Gerry Philipsen. – Albany: State University of New York Press, 1992. – 163 p.

290. Phillipson R. Linguistic Imperialism / R. Phillipson. – Oxford: Oxford University Press, 1993. – 365 p.
291. Poplack Shana. A formal grammar for code-switching / Shana Poplack. – Michigan: Language Policy Task Force, Centro de Estudios Puertorriqueños, 1980. – 55 p.
292. Renkema Jan. Nederengels [электронний ресурс] / Jan Renkema.– Режим доступу до статті: <http://www.janrenkema.nl/pdf/mb052001.pdf>
293. Renkema Jan. Tuinapparatuur of garden equipment? Waarom Nederlanders Engels prefereren / J. Renkema, E. Vallen, H. Hoeken // Waar gaat het Nederlands naar toe? Panorama van een taal. Samengesteld door Jan Stroop. – Amsterdam: Bert Bakker, 2003. – P. 108 – 112.
294. Samovar L. Intercultural communication: a reader. 12th edition / Larry Samovar, Richard Porter. – Boston, MA, USA: Wadsworth Centage Learning, 2009. – 488 p.
295. Schmidt Wallace V. Communicating globally: intercultural communication and international business / Wallace V. Schmidt. – Sage Publications, 2007. – 319 p.
296. Schneider Edgar W. Englishes around the World / Edgar W. Schneider [ed.]. – Amsterdam: Benjamins, 1997. – 358 p.
297. Scollon R. International communication. Second edition / Ronald Scollon, Suzanne Wong Scollon. – Oxford, UK: Blackwell Publishing, 2001. – 321 p.
298. Sebba Mark. On the notions of congruence and convergence in code-switching / Mark Sebba // The Cambridge Handbook of Linguistic Code-Switching / [edited by Barbara E. Bullock, Almeida Jacqueline Toribio]. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – P. 40 – 57.
299. Sijs Nicoline van der. Dutch [электронний ресурс] / Nicoline van der Sijs, Amand Berteloot // English in Europe [edited by Manfred Gorfach]. – Oxford: Ofrord University Press, 2004. – P. 37 – 56. – Режим доступу до статті: <http://books.google.com/books?id=Kma6Sipww4UC&pg=PA37&dq=Nikoline>

[+van+der+Sijs&hl=ru&ei=40q0TPf-CIm9jAfC3vC9Aw&sa=X&oi=book_resu
lt&ct=result&resnum=2&ved=0CC8Q6AEwAQ#v=onepage&q&f=false](#)

300. Sijs Nicoline van der. Hondsdraf / Nicoline van der Sijs. – Den Haag: SDU uitgevers, 2004. – P. 27 – 31.
301. Sijs Nikoline van der. Geleend en uitgeleend: Nederlandse woorden in andere talen en andersom / Nikoline van der Sijs. – Amsterdam/Antwerpen: Contact, 1998. – P. 24 – 33, 47 – 52, 111 – 112.
302. Singer M. Culture, a perceptual approach / Marshall Singer. – Pittsburg, USA: The Bridge; a center for Advancement of Intercultural Studies, 1971. – 10 p.
303. Smakman Dick. Standard Dutch in the Netherlands: a Sociolinguistic and Phonetic Description: proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor: een wetenschappelijke proeve op het gebied van letteren [електронний ресурс] / Dick Smakman. – Radboud Universiteit Nijmegen, 2006. – 367 p. – режим доступу: <http://www.lotpublications.nl/publish/articles/001837/bookpart.pdf>
304. Spreekt u Nederengels? [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.vitaal.nl/content.jsp?objectid=6453>
305. Strodbeck F. L. Variations in value orientations / Fred L. Strodbeck Florence R. Kluckhohn. – Santa Barbara, CA: Greenwood Press, 1973. – 437 p.
306. Stroop Pieter. Koetmorning! Praat hier nog iemand Nederlands? De koers van het Nederlands in het bedrijfsleven / Pieter Stroop // Waar gaat het Nederlands naar toe? Panorama van een taal. Samengesteld door Jan Stroop. – Amsterdam: Bert Bakker, 2003. – P. 113 – 117.
307. Summers Nicki Wilhelmina. Learning the history and culture of the Netherlands: opening windows of understanding through historical icons and cultural stereotypes [електронний ресурс] / N.W. Summers. – Режим доступу до статті: <http://www.umassd.edu/euro/2007papers/summers.pdf>
308. Talen in Nederland: een beschrijving van taalsituatie van negen etnische groepen [onder redactie van J.J. de Ruiter]. – Groningen: Wolters-Noordhoff, 1991. – 285 p.

309. Tavecchio Lotte. Sentence patterns in English and Dutch: a contrastive corpus analysis: ter verkrijging van de graad doctor: een wetenschappelijke proeve op het gebied van letteren [электронный ресурс] / Lotte Tavecchio. – de Vrije Universiteit Amsterdam, 2010. – 566 p. – режим доступа: <http://www.lotpublications.nl/publish/articles/003993/bookpart.pdf>
310. Thomason Sarah Grey. Language Contact: An Introduction / Sarah Grey Thomason. – Washington, DC: Georgetown University Press, 2001. – 324 p.
311. Timmers Corriejanne. Faxen faxte gefaxt: de juiste spelling van ruim 1500 oorspronkelijk vreemde werkwoorden. Druk 2 / Corriejanne Timmers. – Den Haag: Sdu Uitgevers, 2000. – 263 p.
312. Ting-Toomey Stella. Communicating across cultures / Stella Ting-Toomey. – Guilford Press, 1999. – 310 p.
313. Todd Loreto. Modern Englishes: Pidgins and Creoles (Language Library) / Loreto Todd. – Oxford: Blackwell Publishers, 1994. – 286 p.
314. Toorn Maarten van der. Gezeik en opvang. Twee tendensen in het moderne Nederlands / Maarten van der Toorn // Waar gaat het Nederlands naar toe? Panorama van een taal. Samengesteld door Jan Stroop. – Amsterdam: Bert Bakker, 2003. – P. 236 – 241.
315. Treffers-Daller Jeanine. Code-switching and transfer: an exploration of similarities and differences / Jeanine Treffers-Daller // The Cambridge Handbook of Linguistic Code-Switching / [edited by Barbara E. Bullock, Almeida Jacqueline Toribio]. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – P. 58 – 74.
316. Triandis H. C. The analysis of subjective culture / Harry Charalambos Triandis. – California, USA: Wiley-Interscience, 1972. – 383 p.
317. Trudgill P. Introducing Language and Society / P. Trudgill. – London: Penguin English, 1992. – 79 p.
318. Tsuda Yukio. Language Inequality and Distortion in Intercultural Communication: A Critical Theory Approach / Yukio Tsuda. – Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1986 – 97 p.

319. Ureel Jimmy. Form-focused instruction and the acquisition of tense by the Dutch-speaking learners of English: Experimental studies into the effects of input practice and output practice : ter verkrijging van de graad van doctor: een wetenschappelijke proeve op het gebied van letteren [електронний ресурс] / Jimmy Ureel. – Universiteit van Amsterdam, 2011. – 268 p. – режим доступу до дисертації: <http://www.lotpublications.nl/publish/articles/004179/bookpart.pdf>
320. Verhoeven J. W. M. Netherlands: Language Situation [електронний ресурс] / J. W. M. Verhoeven. – Encyclopedia of Language & Linguistics (Second Edition), 1994. – Volume 5. – p. 2779 – Режим доступу до статті: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B0080448542017636>
321. Waar gaat het Nederlands naar toe? Panorama van een taal [samengesteld door Jan Stroop]. – Amsterdam: Bert Bakker, 2003. – 361 p.
322. Wei Li. The Bilingualism Reader / Li Wei. – Florence: Routledge, 2000. – 560 p.
323. Wei Longxing. Code-switching and the bilingual mental lexicon / Longxing Wei // The Cambridge Handbook of Linguistic Code-Switching / [edited by Barbara E. Bullock, Almeida Jacqueline Toribio]. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – P. 270 – 288.
324. Westbroek Henk. Engels in Nederland [електронний ресурс] / Henk Westbroek. – Режим доступу до статті: <http://dnu.nu/column/3472-engels-nederland>
325. White Colin. The UnDutchables: an observation of the Netherlands, its culture and its inhabitants / Colin White. – Lafayette, Colorado: White Boucke publishing, 2006. – P. 4 – 8.
326. Wiseman Richard Lee. Intercultural communication competence / Richard Lee Wiseman, Jolene Koester. – Sage, 1993. – 255 p.
327. Woordenlijst Nederlandse Taal – Officiële Spelling [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://woordenlijst.org/leidraad/12/2/>

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. &Talk [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву телевізійної передачі: <http://www.rtl.nl/xl/#/a/259996/>
2. Cambridge Advanced Learner's Dictionary [електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/dictionary>
3. Hornby A. S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English / A. S. Hornby. – Fifth Edition. – Oxford: Oxford University Press, 2005. – 1952 p.
4. Idioom woordenboek: verklaring en herkomst van uitdrukkingen en gezegden / [hoofdredactie Hans de Groot]. – Amsterdam/Brussel, 1999. – 1049 p.
5. Longman Dictionary of Contemporary English. New edition. For advanced learners / [editorial director Michael Mayor]. – Fifth edition. – Harlow: Pearson Education Limited, 2009. – 2082 p.
6. Longman Dictionary of English Language and Culture / [editorial director Adam Gadsby]. – Third edition. – Harlow: Pearson Education limited, 2005. – 1365 p.
7. New Oxford American Dictionary of Current English / [editor in chief Frank Abate]. – Second Edition. – Oxford: Oxford University Press, 2005. – 2051 p.
8. Oxford dictionaries online [електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://oxforddictionaries.com/>
9. So you think you can dance [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву телевізійної передачі: <http://www.rtl.nl/xl/#/a/194453/>
10. Spreekwoordenboek / [hoofdredactie prof. dr. H.I. Cox]. – Utrecht/Antwerpen, 2000. – 998 p.
11. The Free Online Dictionary [електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://www.thefreedictionary.com/>

12. Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal [електронний ресурс]. / [hoofdredacteur drs. C. A. den Boon, prof. dr. D. Geeraerts]. – Veertiende druk 2005 en digitale aanvullingen (Jaarboek taal 2007, 2008, 2009, 2010). – Utrecht: Van Dale Uitgevers, 2010.
13. Volkskrant. Архів газети з IV.1994 по VIII.2011 [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву газети: <http://www.volkskrant.nl/archief>
14. Weblog 123vanalleswat [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://123vanalleswat.punt.nl/>
15. Weblog achtergeslotendeuren [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://achtergeslotendeuren.punt.nl/>
16. Weblog aliasiris [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://aliasiris.punt.nl/>
17. Weblog chrispie [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://chrispie.punt.nl/>
18. Weblog dandelion [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://dandelion.punt.nl/>
19. Weblog deanderevrouw [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://deanderevrouw.punt.nl/>
20. Weblog degoudenkooi [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://degoudenkooi.punt.nl/>
21. Weblog [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://dito.punt.nl/>
22. Weblog djoeka [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://djoeka.punt.nl/>
23. Weblog fjochtsje [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://fjochtsje.punt.nl/>
24. Weblog gamecodes [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://gamecodes.punt.nl/>
25. Weblog gedicht [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://gedicht.punt.nl/>

26. Weblog groepslog [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://groepslog.punt.nl/>
27. Weblog hairstylinglisa [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://hairstylinglisa.punt.nl/>
28. Weblog jumpstyle [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://jumpstyle.punt.nl/>
29. Weblog kippetjuhslog [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://kippetjuhslog.punt.nl/>
30. Weblog krimpenerwaard [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://krimpenerwaard.punt.nl/>
31. Weblog luuklifestijl [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://luuklifestijl.punt.nl/>
32. Weblog manenvrouw [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://manenvrouw.punt.nl/>
33. Weblog mariannes [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://mariannes.punt.nl/>
34. Weblog marjol3in [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: http://marjol3in.punt.nl
35. Weblog miss [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://miss.punt.nl/>
36. Weblog movingintherightdirection [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://movingintherightdirection.punt.nl/>
37. Weblog nagterberg [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://nagterberg.punt.nl/>
38. Weblog nederpunk [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://nederpunk.punt.nl/>
39. Weblog noralin [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://noralin.punt.nl/>
40. Weblog pelly [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://pelly.punt.nl/>

41. Weblog popol [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://popol.punt.nl/>
42. Weblog poppenhuiskladblog [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://poppenhuiskladblog.punt.nl/>
43. Weblog pruh [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://pruh.punt.nl/>
44. Weblog prutsfm [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://prutsfm.punt.nl/>
45. Weblog psvstats [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://psvstats.punt.nl/>
46. Weblog robbiewilliams [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://robbiewilliams.punt.nl/>
47. Weblog secretssz [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://secretssz.punt.nl/>
48. Weblog shehateshim [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://shehateshim.punt.nl/>
49. Weblog thatox [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://thatox.punt.nl/>
50. Weblog timetobethin [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://timetobethin.punt.nl/>
51. Weblog wannabethinlikethem [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://wannabethinlikethem.punt.nl/>
52. Weblog webhamster [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://webhamster.punt.nl/>
53. Weblog x666 [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://x666.punt.nl/>
54. Weblog xanaxbeautyxperfection [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://xanaxbeautyxperfection.punt.nl/>
55. Weblog xlifeishard [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://xlifeishard.punt.nl/>

56. Weblog yvesjoris [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://yvesjoris.punt.nl/>
57. Weblog zezunja [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://zezunja.punt.nl/>
58. Weblog zijspoor [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://zijspoor.punt.nl/>
59. Weblog zizymarlene [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву записів: <http://zizymarlene.punt.nl/>
60. X-Factor [електронний ресурс]. – Режим доступу до архіву телевізійної передачі: <http://www.rtl.nl/xl/#/a/169437/>

Додаток А

Лексичні одиниці на позначення національності DUTCH

1.	Double Dutch	Talking or writing that is nonsense or that you cannot understand
2.	Dutch auction	A method of selling in which the price is reduced until a buyer is found
3.	Dutch bargain	A deal, which is made while drinking alcohol
4.	Dutch barn	A shed for hay or straw
5.	Dutch Boy	Trade mark of paints, produced by Dutch Boy Company (Cleveland, Ohio)
6.	Dutch cap	A woman's lace cap with triangular flaps on each side, worn as part of traditional dress
7.	Dutch carpet	A mat, made of rough union cloth
8.	Dutch comfort	A feeble comfort, it could be worse
9.	Dutch concert	A concert, when everybody is singing their own tune
10.	Dutch courage	Strength or confidence gained from drinking alcohol
11.	Dutch cupboard	A buffet with upper shelves open
12.	Dutch door	A door divided into two parts horizontally, allowing one half to be shut and the other one left open
13.	Dutch East India Company	A Dutch trading company founded in 1602 to protect Dutch trading interests in the Indian Ocean. It was dissolved in 1799
14.	Dutch East Indies	Former name (until 1949) of Indonesia
15.	Dutch elm disease	A fungal disease of elm trees that is spread by elm bark beetles. A virulent strain of the fungus that arose in North America in the early 20 th century has destroyed the majority of American elms in many areas
16.	Dutch feast	A feast, where the host gets drunk first
17.	Dutch frame/Dutch light	Dual-slope hotbed of a Dutch type
18.	Dutch Guiana	Former name (until 1948) of Suriname
19.	Dutch Harbor	The name of a naval base and a big port in the Unalaska Bay on the Amaknak Island
20.	Dutch hoe	A Dutch mattock, where a shovel is situated on one level with a handle
21.	Dutch interior	A painting of the interior of a Dutch house in a style characteristic of the work of 17 th century genre painters
22.	Dutch metal	An alloy of copper and zinc used in imitation of gold leaf

23. Dutch New Guinea Former name (until 1963) of Irian Jaya
24. Dutch oven (*chiefly historical*) a large metal box serving as a simple oven, heated by being placed under or next to hot coals
25. Dutch pirate (*slang*) A term for gay lovers
26. Dutch Reformed Church A branch of the Protestant Church in the Netherlands, formed during the Reformation. It was disestablished in 1798 and replaced in 1816 by the Netherlands Reformed Church
27. Dutch tile A kind of glazed white tile painted with traditional Dutch motifs in blue or brown
28. Dutch treat/ Dutch lunch/ Dutch supper An outing, meal, or other special occasion at which each participant pays for their share of expenses
29. Dutch uncle (*informal*) a person giving firm but benevolent advice
30. Dutch West India Company A Dutch trading company 1621-1794 founded to develop Dutch trading interests in competition with Spain and Portugal and their colonies in western India, South America and West Africa
31. Dutch wife (*obsolete*) A lightweight pillow formerly used in hot climates – you wrapped your arms and legs around to keep them elevated and allow air to circulate
32. Dutchess County A county in south-eastern New York, east of the Hudson River, traditionally agricultural but increasingly suburban
33. Dutchman's breeches A plant closely related to bleeding heart, but typically having pale yellow or white flowers
34. Dutchman's pipe A vigorous climbing vine with hooked tubular flowers, native to eastern North America
35. I am a Dutchman Used to express one's disbelief or as a way of underlining an emphatic assertion
36. To be in Dutch (*informal, dated*) To be in trouble, disfavor
37. To go Dutch Share the cost of something, especially meal, equally
38. To talk like a Dutch uncle To instruct, admonish or edify somebody

Додаток Б

Предметно-тематична класифікація англійських запозичень у нідерландській мові

Б.1 Запозичення лексики у сфері соціальних відносин

1	abor <u>i</u> ginal	39	be <u>a</u> chclub
2	act <u>i</u> vitycenter (2007)	40	be <u>a</u> chparty
3	afro <u>l</u> ook (na 1950)	41	be <u>f</u> oreparty (2009)
4	<u>a</u> fterclub	42	big s <u>p</u> ender
5	all <u>r</u> ound (1940)	43	bigore <u>x</u> ia (2010)
6	allrounder	44	b <u>i</u> mbo
7	<u>a</u> missh (na 1950)	45	bingo (na 1950)
8	<u>a</u> nchorman/ <u>a</u> nchorwoman	46	black-out (na 1950)
9	appe <u>a</u> l	47	blat <u>a</u> nt
10	appe <u>a</u> sement	48	blind d <u>a</u> te
11	aquar <u>i</u> st (na 1950)	49	bl <u>i</u> ngbl <u>i</u> ng
12	bab <u>y</u> (1901-1925)	50	bl <u>o</u> ndie
13	bab <u>y</u> boom	51	bl <u>u</u> estocking (na 1950)
14	bab <u>y</u> boomer	52	bl <u>u</u> sh
15	bab <u>y</u> bouncer (2007)	53	bodyguard (na 1950)
16	bab <u>y</u> doll	54	bo <u>o</u> tcamp (2009)
17	bab <u>y</u> face	55	bost <u>o</u> n (1832)
18	bab <u>y</u> lance	56	bo <u>u</u> nty
19	bab <u>y</u> leaf (2007)	57	bo <u>y</u> (1886)
20	bab <u>y</u> moon (2007)	58	br <u>a</u> ins
21	bab <u>y</u> shower	59	br <u>a</u> inwash
22	bab <u>y</u> sit	60	br <u>a</u> inwashing (na 1950)
23	bab <u>y</u> sitter	61	br <u>a</u> inwave (na 1950)
24	b <u>a</u> chelor	62	br <u>a</u> nddating
25	bachel <u>o</u> r of <u>a</u> rts	63	br <u>a</u> v <u>a</u> do (na 1950)
26	b <u>a</u> cker	64	br <u>e</u> aker
27	b <u>a</u> ckfill (2009)	65	br <u>e</u> eder
28	b <u>a</u> ckground	66	br <u>i</u> dge (1901-1925)
29	b <u>a</u> ckground <u>i</u> nformation	67	br <u>o</u> ke
30	b <u>a</u> ckpacker	68	br <u>o</u> m <u>a</u> nce (2010)
31	b <u>a</u> glady	69	b <u>u</u> nn <u>y</u> (na 1950)
32	bar (1876)	70	br <u>u</u> n <u>-o</u> ut
33	bar-d <u>a</u> ncing	71	b <u>u</u> shcraft (2010)
34	barkeeper (1901-1925)	72	b <u>u</u> zz
35	bar <u>m</u> an	73	b <u>u</u> zzword
36	bar <u>t</u> ender (na 1950)	74	br <u>y</u> e/br <u>y</u> e-br <u>y</u> e (na 1950)
37	b <u>a</u> shing	75	ca <u>m</u> p
38	b <u>a</u> sic	76	ca <u>m</u> ping

77	carding	121	cowboy
78	cargirl	122	cowcatcher
79	carjacking	123	cowgirl
80	carpooling	124	crazy
81	catchy	125	crimefighter
82	celeb	126	dad (1926-1950)
83	celebrity	127	dancing (1926)
84	challenge	128	dandy (1823)
85	chartist	129	dark horse
86	cheat	130	date
87	cheerio (na 1950)	131	daterape
88	chiconomic	132	dating
89	circumstantial evidence	133	daypack
90	citytrip	134	debater (1901-1925)
91	civil society	135	debatingclub
92	claimant	136	deejay
93	classaction	137	deep throat
94	classy	138	designer
95	clean	139	digikid
96	clever	140	digirati
97	close	141	dinnerdate
98	closed-forever	142	diskjockey
99	cockteaser	143	displaced person
100	cold case	144	dissenter (1824)
101	cold turkey	145	dizzy
102	coldcaseteam	146	do's-and-don'ts
103	comebackkid	147	doggydance
104	coming-out	148	doomsday
105	commonplace	149	doorbitch
106	community	150	doubleton
107	controlfreak	151	downhill
108	controlfreak	152	downshifter
109	cool	153	down-to-earth
110	coping	154	downtown
111	copycat	155	down-under
112	copywriter	156	dragqueen
113	copywriting	157	drawback (1901-1925)
114	couchpotato	158	dressboy
115	counseling	159	dressman
116	counterfeiting	160	driver's seat
117	coverboy	161	drop-out (na 1950)
118	covergirl	162	dummy (1901-1925)
119	coverstory	163	dumpdate
120	cover-up	164	eager

165	eager beaver	209	fingerprinting
166	earcatcher	210	first lady
167	early adopter	211	first offender
168	easy going	212	first rate
169	ecotainment	213	fishy (2010)
170	educated guess	214	fitter
171	edutainment	215	flabbergasted
172	effluent (na 1950)	216	flagstone (1945)
173	egghead	217	flashmob
174	egotrip (1975)	218	flashy (na 1950)
175	emotainment	219	flightcase
176	encounter	220	flirt
177	engineer	221	flirtation
178	entertainer	222	floating
179	entertainment (na 1950)	223	floorshow
180	entrapment	224	florist (1824)
181	event	225	flow
182	explorer	226	fluorescent
183	extended family	227	foul play
184	eyecatcher	228	founding father
185	eyeopener	229	freak
186	face to face	230	freaky
187	facilitator	231	full house
188	failsafe (2009)	232	fulltimer
189	fair (1887)	233	fun
190	fair play	234	fundamentals (2007)
191	fairy land	235	funfur
192	fake (1965)	236	fuzzy
193	familyman	237	gangster
194	familyplanning (2010)	238	gated community
195	fan (1926-1950)	239	gay (na 1950)
196	fanbase (2008)	240	gender
197	fanclub	241	genderbender
198	fancy (1901-1925)	242	gentleman (1824)
199	fancy fair (1865)	243	gentlemanlike
200	fanmail (na 1950)	244	gentlemen's agreement
201	fanshop	245	ghostbuster
202	farmer	246	ghostwriter (na 1950)
203	featherbedding	247	girlpower
204	feelgoodfactor	248	globetrotter (1901-1925)
205	feeling (1926-1950)	249	goalgetter
206	fellowtraveller	250	go-getter
207	fiftyfifty	251	gogogirl
208	fineliner	252	golddigger

253	golden ten	297	homejacking
254	goodbye	298	homemovie
255	goodgirl	299	homeparty
256	goodguy	300	homevideo
257	goodiebag (2010)	301	hoodoo
258	gracious living	302	hop-over (2009)
259	grand old lady	303	hopper (1901-1925)
260	grand old man	304	hostess
261	grand tour	305	hosting
262	grid	306	hotshot
263	grip	307	houseparty
264	groggy (1926-1950)	308	housesitting (2010)
265	groupie	309	housewarmingparty
266	gunman	310	human interest
267	halftimer	311	humbug (1901-1925)
268	hands up	312	hunk
269	hang-up	313	hurry
270	happening (1965)	314	hurry-up
271	happy (na 1950)	315	hype
272	happy few	316	incrowd
273	happy hour	317	inner circle
274	happy single (2008)	318	inside joke
275	hard feelings	319	inside story
276	hardliner	320	inside-information
277	hatecrime	321	insider (1901-1925)
278	havenot	322	invert (1926-1950)
279	headshop	323	involved
280	hearsay	324	jack pudding
281	heavy	325	jackpot (na 1950)
282	heavy user	326	jetset
283	helicopterview	327	jingo (1899)
284	he-man	328	joyrider (1974)
285	herself	329	joyriding
286	high society	330	juicy
287	highbrow	331	keepsake
288	high-end (2009)	332	kick (1901-1925)
289	hiking	333	kid (na 1950)
290	himbo	334	kidhunter
291	himself	335	kids
292	hint (1901-1925)	336	killer
293	hitman	337	kingkong
294	hold-up	338	kingsize
295	home	339	kinky
296	homeguard	340	kissproof

341	ladies' day (2010)	385	microdermal
342	ladies' night (2009)	386	middle class
343	ladyboy (2009)	387	midlifecrisis
344	ladykiller	388	milkbar
345	ladylike	389	mind
346	ladyspeaker	390	mindmap (2008)
347	lame duck (2010)	391	mindset (2010)
348	landmark	392	misfit
349	lasergame	393	mixed
350	latin lover	394	mobbing
351	leading	395	mood
352	leatherboy	396	motel (na 1950)
353	leisure (2010)	397	must (1959)
354	letter of intent	398	my dear
355	lifecoach (2008)	399	mysteryguest
356	lifestyle	400	mysteryshopper (2010)
357	limit	401	namedropping
358	lionhunter	402	nanny (2007)
359	lone ranger	403	napkin (1926-1950)
360	lonesome cowboy (2010)	404	native
361	longfiller	405	native speaker
362	longstay	406	negrohead
363	lookalike	407	nerd
364	loser	408	nerdy (2010)
365	lovehandles	409	never
366	lover	410	neverending
367	loverboy	411	new look
368	low key	412	newcomer
369	low profile	413	newfrontier (2008)
370	lowbrow	414	nifty
371	lucky ten	415	nimby
372	majorette (na 1950)	416	nitpicker (2007)
373	make-over	417	nitwit (na 1950)
374	mastermind	418	nobility
375	mastertape	419	nobody
376	mediaplanner	420	no-go
377	meeting (1870)	421	no-goarea
378	memory (2007)	422	non-descript (1972)
379	mental coach	423	non-event
380	messboy	424	non-existent
381	messroom	425	non-stop
382	messtin	426	noob (2008)
383	me-time (2010)	427	no-show
384	metroman	428	not amused

429	nuisancevalue	473	playmate
430	nuroman (2008)	474	plotter
431	odd	475	plugged
432	offspinner	476	poker (1901-1925)
433	offspring	477	pooling
434	offtopic (2008)	478	powerhitter
435	offwhite	479	powerhouse (2009)
436	old finish	480	powernap (2009)
437	oneliner	481	practical joke (na 1950)
438	onemanshow	482	precursor (1824)
439	onewomanshow	483	preparty (2007)
440	open mind (2010)	484	pressuregroup
441	open-minded (2010)	485	priming
442	opinionleader	486	prince charming
443	opportunity	487	princess charming
444	otterboards	488	privacy (na 1950)
445	outcast (1886)	489	pub (1940)
446	outsider	490	public spirit
447	outstanding	491	pushy (2010)
448	overdone	492	puzzle (1895)
449	overnight	493	qualitytime
450	overstatement	494	quick-and-dirty
451	paintball	495	quiz (na 1950)
452	paint-in	496	quizmaster
453	panel (1974)	497	racketeer (1926-1950)
454	party (1974)	498	rapid
455	partyflock (2007)	499	rapsodist
456	patchwork (na 1950)	500	rastaman
457	paying guest	501	rave
458	peanuts	502	reader (na 1950)
459	peergroup	503	realitygame (2007)
460	penny-a-liner	504	receptionist (na 1950)
461	performer	506	relax
462	permissive society	507	relaxed
463	personal coach	508	resort
464	personality	509	reverse
465	personalityglossy (2010)	510	rollator
466	pervert	511	rollercoaster
467	pickpocket	512	rollerdisco
468	picture (na 1950)	513	rolykit
469	piercing	514	roomservice
470	pin-up (1961)	515	roots
471	pissed (2008)	516	rout
472	playboy (na 1950)	517	rouwdouw (na 1950)

- 518 row (1926-1950)
 519 rowdy (1901-1925)
 520 ruggie (2007)
 521 rup
 522 sackjacking (2010)
 523 salonsocialist
 524 scalp (1847)
 525 scam (2010)
 526 scene
 527 screenager
 528 scryer (1926-1950)
 529 selfmade (1901-1925)
 530 selfmade man
 531 selfmade woman
 532 selfsupporting (na 1950)
 533 serious gaming (2008)
 534 serviceclub
 535 settler (1926-1950)
 536 sexappeal
 537 sexy
 538 shabby (na 1950)
 539 shag (1901-1925)
 540 shakedown
 541 shaky
 542 shelter (na 1950)
 543 shemale
 544 sheriff (1824)
 545 shocking
 546 shopaholic (2010)
 547 shopper
 548 shopping
 549 shortfiller
 550 showdown
 551 showmanager
 552 showmaster
 553 showy
 554 shuffle
 555 sideman
 556 sightseeing (1940)
 557 singleton (1847)
 558 skinhead (1982)
 559 skinny (2010)
 560 sleep-in
 561 slinky (2009)
 562 slow starter
 563 slummy mummy (2009)
 564 smalltalk
 565 smashing
 566 smog (na 1950)
 567 smokey eyes
 568 smoking gun
 569 sneaky
 570 sneer (1847)
 571 snob (1901-1925)
 572 snobappeal
 573 snobby
 574 social talk
 575 socialite (2009)
 576 soft
 577 softie
 578 sophistication
 579 soulmate
 580 spindoctor
 581 spooky
 582 squire (1847)
 583 stacker (2007)
 584 stalking
 585 standing (1940)
 586 stand-upcomedian
 587 stand-upcomedy
 588 stand-upper
 589 staycation (2010)
 590 steamy (2010)
 591 stowaway
 592 straight
 593 straight edge (2009)
 594 streetcornerwork
 595 streetwise
 596 stretch (1984)
 597 strippoker
 598 stunbag (2007)
 599 stunt (1926-1950)
 600 sucker (2010)
 601 superintendent
 602 superman (1939)
 603 supernanny (2007)
 604 surpriseparty
 605 sweepstake (1901-1925)

606	sweetheart	644	untouchable
607	swell (1901-1925)	645	upper class
608	swinger	646	upper ten
609	swinging	647	upperwareparty
610	talking head	648	upset
611	tangram (na 1950)	649	up-to-date
612	targetman	650	urban party (2008)
613	teddyboy	651	valetparking
614	teenager (1955)	652	vamp (1926-1950)
615	teenybopper	653	veejay
616	teetotaller (1847)	654	videogame
617	tender loving care (2009)	655	vip
618	thrill	656	voicecard (2008)
619	thrillseeker	657	voucher (1974)
620	tipsy (1840)	658	walk-in (na 1950)
621	tiptop (1924)	659	wall of fame (2010)
622	tomboy	660	wannabe
623	toss (1889)	661	wargame
624	touch (na 1950)	662	watcher
625	touchy	663	way of life
626	touroperator	664	weekend (1901-1925)
627	toyboy (2010)	665	weightwatcher (na 1950)
628	transgenderist	666	weird
629	trashy	667	welfare (na 1950)
630	travellerscheque	668	whatever
631	trendsetter	669	whipper (1863)
632	trendwatcher	670	whist (1762)
633	trendy	671	whizzkid
634	tricky	672	wigger
635	trippy (na 1950)	673	windchillfactor
636	troubleshooter (1975)	674	window dressing
637	troubleshooting	675	wiseguy
638	tupperwareparty	676	womanizer
639	tweenager	677	wonderboy
640	tweenie	678	workaholic (na 1950)
641	twen (1969)	679	working majority
642	twixter (2007)	680	wrongful life
643	unfair (1887)	681	yahtzee

Б.2 Запозичення лексики у сфері комп'ютерних технологій і техніки

1	accelerator (1896)	44	bin (1926-1950)
2	accesstime	45	biosensor
3	account	46	bit na 1950
4	adapter (na 1950)	47	bitmap
5	add-on (2007)	48	bitrate (2008)
6	agekey	49	blender
7	airconditioned	50	blip na 1950
8	airconditioner	51	blob
9	airconditioning (1940)	52	blog
10	alert (2010)	53	blogware (2008)
11	ampersand (na 1950)	54	bluetooth (2008)
12	amplifier	55	blu-ray (2009)
13	animatronic	56	bodysnatcher
14	annihilator (1872)	57	boiler (1901-1925)
15	antiskating	58	bookmark
16	appendage	59	booster (na 1950)
17	applet	60	bosskey (2008)
18	array (na 1950)	61	botnet (2008)
19	artificial intelligence	62	brainbox
20	assembler	63	brainmachine
21	atomizer	64	breakdown (1956)
22	at-sign	65	browser
23	attachment	66	buffer (1875)
24	attenuator (na 1950)	67	bug (na 1950)
25	audiofuck (2008)	68	bullet (2010)
26	audiorack	69	bulletinboard
27	audiostream (2010)	70	buzzer (na 1950)
28	audiovisual	71	byte (1974)
29	automatic	72	cache
30	automation	73	call
31	autoreply	74	callcenter
32	autoresponder	75	camgirl
33	autoreverse	76	camlock
34	backbone	77	cannasniffer
35	backdoor	78	cantilever
36	backend (2007)	79	capacitor
37	backslash	80	capstan
38	back-up	81	card
39	banner	82	cardreader
40	batch na 1950	83	cartridge
41	batchprocessing	84	casemod
42	beamer	85	casemodding
43	beeper	86	casing

87	chat	131	datemail
88	chatbox	132	decoder
89	chatroom	133	decoherer
90	chatsite	134	decollator (na 1950)
91	chemoreceptor	135	defroster (na 1950)
92	chip	136	deleverage
93	chipcard	137	deleveraging
94	chipreader	138	derrick (1901-1925)
95	chromakey	139	desknote
96	clickjacking	140	desktop
97	client	141	desktoppublishing
98	clipart	142	digicam
99	clipboard	143	digitizer
100	clipping	144	directory
101	cloudcomputing	145	disk (na 1950)
102	coherer	146	diskdrive
103	collider	147	diskette
104	compact disc	148	display
105	compatible	149	docking station
106	compiler	150	dongle
107	compressor	151	donkey (1883)
108	computer	152	dotcom
109	computerchip	153	down
110	computerprint	154	downgrade
111	condenser	155	downgrading
112	construct	156	drag-and-drop
113	contrail	157	dragline (na 1950)
114	conveyer	158	dropdown
115	cookie	159	dualcoreprocessor
116	copier	160	economiser
117	cracker	161	electronic data processing
118	crocpot	162	e-mail
119	crosstalk	163	emitter
120	cyberbabe	164	emoticon
121	cybernaut	165	encryption
122	cyberspace	166	e-paper
123	cyberwar	167	e-print
124	cyborg	168	equalizer
125	cybrarian	169	ethernet
126	datacasting	170	ether-tv
127	datamining	171	evaporator
128	dataprocessing	172	expertsysteem
129	datastream	173	extruder
130	datawarehouse	174	eyetracking

175	e-zine	219	hash (2010)
176	favicon (2008)	220	hatemail
177	fax	221	header
178	feed (2008)	222	headset
179	firewall	223	heatsinks
180	firmware	224	hifi
181	fish-eye	225	high fidelity
182	fitting (1901-1925)	226	highscore
183	flamelamp (na 1950)	227	hightech
184	flaming	228	hiss
185	flatbedscanner	229	hoax
186	flatscreen	230	homecomputer
187	flexowriter	231	homepage
188	flog / fotoblog (2008)	232	homer
189	floppy, floppydisk (1983)	233	hometerminal
190	flowchart (na 1950)	234	host
191	flutter (1974)	235	hostcomputer
192	font (na 1950)	236	hotkey
193	foodprocessor	237	hotline
194	foolproof	238	hottub (2008)
195	footprint	239	hypermedia
196	freeware	240	idiotproof
197	frontend (2007)	241	inbox
198	frontloader	242	infonaut
199	gadget (na 1950)	243	inkjetprinter
200	gamepad (2007)	244	inlinecomputer
201	gateway	245	input (1974)
202	goodie	246	instant messaging
203	gridcomputing	247	intercom (1974)
204	gsm	248	intercooler
205	hacker	249	interface
206	hacktivist	250	internaut
207	hairstyler	251	internet
208	handcomputer	252	intranet
209	handheld	253	intubator
210	handset	254	irl (2008)
211	handsfree	255	joker (1926-1950)
212	handshake	256	joystick
213	handy	257	junkmail
214	handycam	258	kernel
215	hang-out	259	keycard
216	happy slapping (2007)	260	keycord
217	harddisk	261	kidware
218	hardware (1975)	262	killfile

263	knowhow (na 1950)	307	muting (na 1950)
264	labelwriter (2008)	308	nanobot
265	lanyard (2010)	309	nanotube
266	laptop	310	netbook (2010)
267	laserdisk	311	netizen
268	laserpointer	312	netnanny (2008)
269	laserprinter	313	netiquette
270	lasershield	314	netwerkcomputer
271	lay-out (1926-1950)	315	newbie
272	level	316	nippel (1901-1925)
273	lifehacking (2009)	317	nonliner (2009)
274	lifelog	318	notebook
275	linac	319	novelty
276	linkbait (2009)	320	nozzle
277	linkdump (2009)	321	offline
278	linotype (1901-1925)	322	online
279	lock-out	323	operating system (2007)
280	lock-up	324	operator
281	loudspeaker (1926-1950)	325	outbox
282	mail (1847)	326	outbreak
283	mailbot (2009)	327	overflow
284	mailbox	328	overload
285	mailinglist	329	packetradio
286	mainframe	330	pager
287	malware	331	pageview
288	marquee	332	palmtop
289	mash-up (2009)	333	papertrail (2008)
290	matrixprinter	334	parker
291	meatspace (2008)	335	parser (na 1950)
292	megabyte (na 1950)	336	partitioning (2007)
293	megacycle	337	password
294	meltdown (na 1950)	338	patch
295	memorycard	339	pay-per-view
296	memorystick	340	pegboard
297	messenger	341	pendrive
298	microwave	342	penlight
299	mike	343	perforator (1893)
300	minidisc	344	personal computer
301	missing link	345	pharming
302	moblog	346	phishing (2007)
303	modem (na 1950)	347	phishingfilter (2008)
304	monitoring (na 1950)	348	pifont
305	moviebox	349	pixel
306	multiplayer	350	plug-and-play

351	plug-in	395	scan
352	plumberblok (1901-1925)	396	scanner (na 1950)
353	plunjer (1875)	397	scanning
354	polaroidcamera	398	scareware (2010)
355	pop-up	399	scooper (na 1950)
356	portable (1926-1950)	400	scrambler (na 1950)
357	portal	401	scraps (1926-1950)
358	positron (1926-1950)	402	screensaver
359	posting	403	searchengine (2008)
360	printer (na 1950)	404	second life
361	printserver	405	semicolon
362	processor	406	semiconductor
363	programtrading	407	serviceprovider
364	propeller (1872)	408	settopbox
365	provider	409	shareware
366	proxy	410	sharing (2008)
367	proxyserver	411	shaver (na 1950)
368	push-pull	412	sheet (na 1950)
369	pyranometer	413	sheetfeeder
370	quasar (na 1950)	414	shell
371	query	415	shockproof
372	quickscan (2008)	416	shoppingcart (2008)
373	rack (1982)	417	shortcut
374	radiometer	418	shredder (na 1950)
375	ramark (na 1950)	419	shunt
376	ramjet (na 1950)	420	silt (na 1950)
377	real time/ realtime	421	simputer (2007)
378	receiver (1901-1925)	422	sinker
379	recordable	423	site
380	recorder (na 1950)	424	sitemap
381	recoverysoftware (2007)	425	skip (na 1950)
382	ree (1926-1950)	426	slash
383	refrigerator (1847)	427	sleepgraver
384	reminder	428	slider (2009)
385	remote control	429	slipcase
386	respirometer	430	smartcard
387	retrieval	431	smartphone
388	ringtone	432	smile
389	roaming	433	smiley
390	rompack	434	snailmail
391	rootkit (2007)	435	social networking (2009)
392	router	436	socket (1926-1950)
393	sample (na 1950)	437	softbot (2009)
394	sampler	438	software

439	soundblaster	483	tiewrap (2010)
440	soundcheck	484	timer
441	sounder	485	timesharing
442	soundmachine	486	touchpad
443	soundsampling	487	touchscreen
444	source	488	trackback (2009)
445	sourcecode	489	trackball
446	spam	490	transceiver
447	spamfilter	491	transducer
448	spellingchecker	492	transputer
449	spim	493	traveller (1846)
450	split screen	494	Treble
451	slpog (2007)	495	triode (1926-1950)
452	spoofie (2007)	496	tuner
453	spreadsheet	497	tunneling
454	sprinkler	498	turnkey
455	spyware	499	turnkeyproject
456	standalone	500	tweeter
457	stand-by	501	typewriter
458	stencil	502	underscore
459	stopwatch	503	update
460	string	504	updating
461	striping	505	upgrade
462	subdirectory	506	upstream
463	subnotebook	507	user
464	subroutine	508	vectorprocessor
465	subwoofer	509	videodisk
466	surgebreaker	510	videostream (2010)
467	tab (1926-1950)	511	videowall
468	tacker	512	view (2010)
469	tag	513	viewer (1975)
470	tape (1926-1950)	514	viewing
471	tapedeck	515	viewmaster
472	taperecorder	516	virtual reality
473	tapestreamer	517	visual display
474	targeting	518	vocoder
475	technologyassessment	519	vodcast
476	technologypush (2007)	520	voicedialling
477	telerecorder	521	voicemail
478	telex (1926-1950)	522	wafer
479	template	523	waferstepper
480	terabyte (tb)	524	walkietalkie (na 1950)
481	texting (2010)	525	wallpaper
482	thumbdrive	526	warehouse

527	warehousing	543	widescreen
528	warez (2008)	544	widget (2008)
529	watchman	545	wildcard
530	waterproof (1832)	546	wilfer (2008)
531	web	547	windcharger
532	webbrowser	548	window
533	webcam	549	wireless
534	webfeed (2008)	550	wirerecorder
535	weblog	551	wizard
536	webloid (2007)	552	woofer
537	webmaster	553	wordprocessing
538	webserver	554	wordprocessor
539	website	555	world wide web
540	websurfer	556	wysiwyg
541	webvertising	557	zapping
542	webzine	558	zipfile

Б.3 Запозичення економічної лексики

1	accountability	44	board of trade
2	accountancy	45	boardroom (2008)
3	accountdirector	46	boilerroom (2009)
4	accountexecutive	47	bookbuilding
5	accounting	48	bookmaker (1886)
6	accountmanager	49	boom (1901-1925)
7	affiliate marketing (2007)	50	booming
8	aftermarket (2008)	51	boost
9	agreement	52	boss (1901-1925)
10	ambushmarketing	53	bossnapping (2010)
11	assessment	54	bottleneck (na 1950)
12	asset	55	bottomline
13	asset-backed security (2008)	56	bottom-up
14	assetmanagement	57	braindrain (1975)
15	audit	58	brainpark
16	auditdepartment	59	brainstorm (na 1950)
17	auditing	60	brainstorming
18	babybond	61	break-even
19	backlist	62	break-upvalue (2007)
20	backoffice	63	briefing (1973)
21	backorder (2007)	64	broke (2007)r
22	backservice	65	brokerage (2008)
23	backset	66	bucketshop
24	bad bank (2010)	67	bull
25	badwill	68	bullish
26	baffle (na 1950)	69	burnrate
27	bail-out (2010)	70	business (1901-1925)
28	bancassurance	71	businesscase (2007)
29	barcode (1950)	72	businesscoach (2009)
30	barter	73	businessintelligence (2009)
31	bear	74	businessopportunity (2007)
32	bearish	75	businessplan
33	bearmarketrally (2009)	76	businessschool
34	bearrally (2009)	77	business-to-business
35	benchmark	78	business-to-consumer
36	benchmarking	79	businessunit
37	bidbook	80	buy-and-hold (2007)
38	big boss	81	buy-out
39	bigshot	82	callmoney
40	billing	83	capex
41	bleeder	84	captain of industry
42	blue chip (na 1950)	85	captive
43	board (na 1950)	86	carrytrade

87	case	131	corporate brochure
88	casestory	132	corporate finance
89	casestudy	133	corporate governance
90	casework	134	corporate identity
91	cash-and-carry	135	corporate image
92	cashcow	136	corporate publishing
93	cashdrain	137	costleader
94	cashflow	138	covered bond
95	cashmanagement	139	cradle-to-cradle
96	cashratio	140	crash
97	catering	141	creditcard
98	cattery	142	cronies
99	chainstore	143	crossselling
100	chart	144	crosstrade
101	check	145	crowdsourcing
102	checkbox	146	current ratio
103	checklist	147	customercare
104	checkpoint	148	dead end job
105	checks-and-balances	149	deadline (na 1950)
106	chief executive	150	deadlock
107	chief executive officer	151	deal
108	chief operating officer	152	dealer
109	churning	153	dealingroom
110	citymarketing	154	default
111	clawback	155	deficitspending
112	clearing	156	deflator
113	clearinghouse	157	deliveryorder
114	clickfonds	158	direct mail
115	closed shop	159	direct marketing
116	cobranding	160	direct selling
117	cold calling	161	direct writer
118	coming backservice	162	disclaimer
119	coming man	163	discounter
120	conferencecall	164	dollarzone
121	consultancy	165	double check
122	consultant	166	downmarket
123	containerterminal	167	downstream
124	controller	168	downtick
125	convertible	169	downtrend
126	coolhunting	170	downturn
127	copartnership	171	dredging
128	copyshop	172	due diligence
129	corebusiness	173	dumping
130	corporate	174	eagle (1832)

175	e-banking	219	floormanager
176	e-business	220	follow-up
177	e-commerce	221	footloose
178	efficiency	222	franchiser
179	electronic publishing	223	franchising (1973)
180	elevatorpitch	224	freelance
181	emergency (na 1950)	225	freelancer (na 1950)
182	emerging market	226	freeshop
183	employability	227	freetrader
184	employeebenefits	228	frontloading
185	empowerment	229	frontoffice
186	enabling technology	230	frontrunning
187	endorsing	231	frontstore
188	engineering	232	full employment
189	establishment (1969)	233	fulltime
190	e-tail	234	fund
191	eurobond	235	funding
192	everseller	236	fundraising
193	evidencebased	237	goal (1901-1925)
194	exchange (1847)	238	go-between
195	executive	239	golden goal
196	executiveclass	240	golden share (2008)
197	exitinterview	241	goodwill (1901-1925)
198	expat	242	greenshoot
199	expatriate	243	guidance (2007)
200	expertmeeting	244	haircut
201	export	245	handling
202	facilitymanagement (2008)	246	hand-out
203	factfinding	247	headhunter
204	factoring (1974)	248	helpdesk
205	factoryoutlet	249	hemline-indicator
206	fair trade	250	highlight
207	feedback (na 1950)	251	hire-and-fire
208	financial	252	holdingcompany
209	finest hour	253	hot money
210	finishing touch	254	hotdesk
211	fixing	255	human resources
212	flatfee	256	impairment
213	flatrate (2008)	257	impat
214	flexicurity (2008)	258	import
215	float	259	incompanytraining
216	floater	260	inefficiency
217	floating rate notes	261	informal investment
218	floorbroker	262	informal investor (2007)

263	informed consent	307	managing director
264	inhouse	308	manpower
265	insidertrading	309	margin
266	instore	310	marker
267	intangible (2007)	311	marketeer
268	interdependent	312	marketing (1960)
269	investmentbank	313	marketing mix
270	investmenttrust	314	marketingmanager
271	invoice	315	marketmaker
272	jack-of-all-trades	316	masterplan
273	job (1940)	317	matchmaker
274	jobber (1824)	318	mediation
275	jobcenter	319	merchandiser
276	jobcoach	320	merchandising (na 1950)
277	jobhopper	321	merchantbank
278	jobrotation	322	meritgoods
279	joint venture (na 1950)	323	meritrating
280	junkbond	324	microtargeting (2008)
281	keynote	325	midterm review
282	keynote speech (2008)	326	mission impossible
283	kickback	327	missionstatement
284	lease	328	mixed policy
285	leasing	329	mock-up
286	lessee	330	moneymaker
287	leverage	331	monopoly
288	limited	332	multinational
289	listing	333	multiplier
290	local option	334	multipurpose
291	long tail (2009)	335	multitasking
292	longseller (2008)	336	near banking
293	longtail (2010)	337	near money (2008)
294	look-and-feel	338	niche
295	low budget	339	nifty fifty
296	low cost (2010)	340	no cure, no pay
297	lumpsum	341	no-budget
298	made in	342	non-commercial (2009)
299	management (1974)	343	non-issue
300	management by speech	344	non-paper
301	managementbuy-out	345	non-profit
302	managementconsultant	346	officemanager
303	managementfee (2008)	347	official (1926-1950)
304	managementgame (2008)	348	offshore
305	managementteam	349	offshoring
306	manager (1847)	350	on demand (2009)

351	on speaking terms	395	private label (2007)
352	on the job (2010)	396	procesmanagement
353	onestopshopping (2007)	397	processing
354	onshore	398	procurement
355	opportunityfund (2009)	399	product placement
356	opting-out	400	productmanager
357	organizer	401	productmix
358	outlet	402	profit
359	outletcenter	403	projectmanager
360	outlook	404	promoting
361	outperformance	405	public relations (na 1950)
362	outplacement	406	quick ratio (2008)
363	output	407	random
364	outsourcing	408	rebuilding
365	overemployment	409	rebuilt
366	overhead	410	recall
367	overshooting	411	recruiter
368	ownership	412	recruitment (2007)
369	owngoal	413	redundant (na 1950)
370	packagedeal	414	remanufacturing
371	packager	415	report
372	pallet (na 1950)	416	resources (2007)
373	partner (1847)	417	retail
374	partnership	418	retailbanking (2007)
375	parttime (na 1950)	419	retailer
376	parttimer	420	reversed take-over
377	pay-out	421	revolving fund
378	payroll	422	risky business
379	pennystock	423	roadpricing
380	peoplemanager	424	roadshow
381	permit (1901-1925)	425	roll-over
382	personal finance (2007)	426	round-up
383	petrodollar	427	routing
384	pilot	428	ruling
385	planning	429	run on the bank (2009)
386	poisonpill	430	safedeposit
387	preferred partner (2007)	431	salaryman
388	prepaid	432	sale
389	presales (2008)	433	sales (2008)
390	primage (1926-1950)	434	salesdirector
391	primerate	435	salesmanager (na 1950)
392	privak	436	salespromotion
393	private banking (2007)	437	salespromotor
394	private equity (2007)	438	scrip (1901-1925)

439	selfservice	483	stocksplit (2008)
440	selfstorage	484	stoplossorder
441	settlement	485	strangle
442	shake-out	486	subprime (2008)
443	shake-up (2007)	487	superspike (2009)
444	share (1901-1925)	488	supply chain management (2007)
445	shareholdervalue	489	swap (na 1950)
446	sharesplit (2008)	490	swapping
447	shift (na 1950)	491	swaption
448	shirtsponsoring	492	sweatshop
449	shop (1847)	493	taxfree (na 1950)
450	shop-in-shop (2008)	494	taxfreeshop
451	shoppingmall (2007)	495	taxplanner
452	short squeeze (2009)	496	taxrouting
453	shortlist	497	teambuilding
454	showbusiness	498	teamwork
455	showroom	499	telebanking
456	showroommodel	500	teleconferencing
457	sideletter	501	telemarketeer
458	sitdownstaking	502	telemarketing
459	skill (2009)	503	teleprocessing
460	sleeping partner	504	tender (1839)
461	sliding scale	505	testcase
462	slump (1901-1925)	506	tiebreak (na 1950)
463	smallcap	507	timemanagement
464	soft skill (2008)	508	time-to-market (2008)
465	soft sponsoring	509	top-down
466	sovereign wealth fund (2009)	510	tracker (2009)
467	speech (1688-1696)	511	trackrecord
468	spin-off	512	trademark
469	spin-out (2007)	513	trader
470	split-up	514	tradingrange (2007)
471	sponsoring	515	tradingupdate (2009)
472	spread	516	trafficmanager
473	stakeholder	517	transfer (1901-1925)
474	start-up	518	treasurer (2007)
475	statement (1975)	519	treasury
476	steppingstone	520	triple dip (2007)
477	stock (1824)	521	triple play (2007)
478	stockage (2008)	522	trust (1896)
479	stockbroker	523	trusted third party (2008)
480	stockexchange	524	trustee (1778)
481	stockjobber	525	trusteeship
482	stockpicking	526	twinjob

527	undershooting	541	viral (2008)
528	understanding	542	vulturefund (2008)
529	underwriter	543	warbaby
530	unique sellingpoint	544	warranty (na 1950)
531	unit (1901-1925)	545	whistleblower
532	upmarket	546	white collar worker
533	upstart	547	white knight
534	upswing	548	whiteboard
535	uptick (2009)	549	workflow
536	uptrend (2008)	550	workmate
537	upturn (2009)	551	worstcasescenario
538	venture capital	552	yield (2007)
539	versioning (2007)	553	zerobond
540	videoconferencing		

Б.4 Запозичення лексики у сфері культури та мистецтва

1	<u>a</u> cid house	44	blook (2007)
2	acid <u>j</u> azz	45	<u>b</u> looper (na 1950)
3	<u>a</u> ctionpainter	46	blow- <u>u</u> p
4	<u>a</u> ctionpainting	47	<u>b</u> luegrass (na 1950)
5	<u>a</u> frobeat	48	blues (1926-1950)
6	<u>a</u> fropop	49	<u>b</u> luesrock
7	<u>a</u> frorock	50	<u>b</u> luesy
8	<u>a</u> fterbeat	51	blunder (1847)
9	<u>a</u> lt.country	52	blurb (na 1950)
10	<u>a</u> mbient	53	bodyart
11	<u>a</u> nthem (2007)	54	<u>b</u> odydrum (2007)
12	<u>a</u> rtist's impression	55	<u>b</u> odypaint
13	<u>a</u> rtprint	56	<u>b</u> odypainting
14	<u>a</u> rtrock	57	boogiewoogie (na 1950)
15	artwork	58	<u>b</u> ooklet
16	backbeat	59	<u>b</u> ootleg
17	backflip (2009)	60	bop (na 1950)
18	backing	61	<u>b</u> oyband
19	backspin	62	brassband (na 1950)
20	backstage	63	break a leg
21	<u>b</u> allad	64	<u>b</u> reakbeat
22	balloon	65	breakdancing
23	<u>b</u> allroom	66	<u>b</u> ritart
24	band (1934)	67	<u>b</u> ritpop
25	<u>b</u> arbershop	68	brush
26	<u>b</u> arrelhouse (2008)	69	<u>b</u> ubblin'
27	<u>b</u> assdrum	70	cakewalk
28	b-boy	71	cast
29	beat/ <u>b</u> eatmusic (na 1950)	72	<u>c</u> asting
30	<u>b</u> eatbox	73	<u>c</u> atchphrase
31	<u>b</u> eatdance	74	catwalk
32	<u>b</u> eatmaster	75	<u>c</u> hicklit
33	<u>b</u> eatpoezie (2010)	76	<u>c</u> hill- <u>o</u> ut
34	<u>b</u> eavershot	77	<u>c</u> horus
35	bebop (na 1950)	78	<u>c</u> lassic
36	bestseller (1926-1950)	79	<u>c</u> licksong
37	b-girl	80	clipdance
38	<u>b</u> igband	81	close <u>h</u> armony
39	<u>b</u> iopic	82	close <u>r</u> eading
40	black <u>c</u> omedy	83	close- <u>u</u> p
41	black <u>m</u> etal	84	<u>c</u> lubhouse
42	<u>b</u> lacklight	85	cold <u>w</u> ave
43	<u>b</u> lockbuster	86	<u>c</u> olorfieldpainting

87	<u>com</u> bo	131	electric <u>art</u>
88	comedy	132	electric boogie
89	communit <u>ys</u> inging	133	electro
90	conceptual <u>art</u>	134	<u>em</u> ocore
91	concer <u>th</u> al	135	<u>em</u> ohop
92	conversat <u>io</u> npiece	136	envi <u>r</u> onment
93	cooljazz	137	<u>e</u> vergreen (1965)
94	countertenor	138	fade- <u>o</u> ut
95	countryblues	139	fan <u>f</u> iction (2008)
96	countryrock	140	fantasy
97	coverband	141	feat.
98	credits	142	feel
99	culilit	143	fiction
100	cutter	144	filmpak (1926-1950)
101	cutting	145	fingerpicking
102	cyberpunk	146	flashback (na 1950)
103	dance	147	flashforward
104	dancehall	148	flashlight
105	dark metal	149	flipside
106	deathmetal	150	floodlight
107	director's cut	151	folklore (1887)
108	discobeat	152	folksinger
109	dissolve	153	folksong
110	doggydance	154	footage
111	doggydancing	155	foto (1901-1925)
112	doowop	156	found footage
113	dotpainting	157	foxtrot (1901-1925)
114	double	158	framing
115	drippainting	159	freakfolk (2008)
116	dripping	160	freejazz
117	drive- <u>i</u> n	161	freestyle
118	drum	162	frontman
119	drum-'n-b <u>a</u> ss	163	funk (1982)
120	drumkit	164	funkrock
121	drummer	165	funky
122	drumstick	166	fusion
123	dub (na 1950)	167	gaffer
124	dubreggae	168	gag (na 1950)
125	dubstep	169	gangstarap
126	duckwalk	170	garagehouse
127	dulcimer	171	garagerock
128	easy <u>l</u> istening	172	gipsyjazz
129	<u>e</u> asy tune	173	girlband
130	eclectic	174	gitaarlick

175	gitaarpop	219	jamsession (na 1950)
176	gitaarrock	220	jazzcat
177	gizmo (na 1950)	221	jazzdance
178	glampop (2009)	222	jazzfunk
179	glamrock	223	jig (1847)
180	glitch (2007)	224	jingle (1974)
181	gospelsinger	225	jitterbug (1945)
182	gospelsong	226	jive (na 1950)
183	gothic	227	jock
184	gothic novel	228	jug (na 1950)
185	grime (2008)	229	kazoo (na 1950)
186	groove	230	keyboard (na 1950)
187	groovejazz (2009)	231	king
188	groovy	232	krautrock
189	grunge	233	krumping (2007)
190	grungy	234	ladycrooner
191	grunt	235	laidback
192	hairrock (2007)	236	landart
193	handclap	237	lapdance
194	happy end	238	latin jazz (2009)
195	happy ending	239	leading lady
196	happy hardcore (2008)	240	leaflet
197	hardback	241	lick (na 1950)
198	hardcore	242	light verse
199	hardcover	243	limelight
200	hardhouse	244	limiter (na 1950)
201	hardstyle	245	linedance
202	hardtrance	246	lofi
203	headliner (2010)	247	logdrum
204	headspin	248	longshot
205	heavy metal	249	mailart
206	highlife	250	mainstream
207	hihat	251	making-of
208	hindipop	252	manual (2008)
209	hiphop (na 1950)	253	mellow house
210	hitsingle	254	melodica
211	hookline	255	metal
212	horrorstory	256	metalrock
213	hotjazz	257	methodacting
214	hotlist	258	mimicry (1926-1950)
215	human beatbox	259	minimal art
216	in slow motion	260	minimal movie
217	indie	261	minimal music
218	interferogram	262	minor poet

263	minor poetry	307	prom
264	miscasting	308	psychothriller
265	mockumentary	309	punk (1978)
266	movel (2009)	310	queen (2009)
267	movie	311	quickstep (na 1950)
268	mugshot	312	raggamuffin
269	mural (2009)	313	ragtime (1926-1950)
270	musical (na 1950)	314	rapbattle (2007)
271	musichall	315	rapcrew
272	neobop	316	rapmusic
273	new wave	317	rapper (2010)
274	noiserock (2010)	318	reading
275	non-fiction	319	readymade
276	offbeat	320	reallife
277	onestep	321	recital (1885)
278	opart (1966)	322	reggae (na 1950)
279	optical art	323	reggaeton (2007)
280	outfading	324	remake (1956)
281	outline	325	remix
282	outro	326	reprint
283	overacting	327	riff (na 1950)
284	overlap	328	roadfilm
285	pageturner	329	roadmovie
286	panorama (1798)	330	roadsong
287	penny dreadful	331	rock (1965)
288	performance (1901-1925)	332	rock-'n-roll
289	piece	333	rocker
290	piping	334	rockopera
291	plantationsong	335	rocksteady
292	playback (1965)	336	romcom (2007)
293	playlist	337	rootsrock
294	plot (1725)	338	rumble (na 1950)
295	poetryslam	339	sampling
296	popart (1965)	340	scat
297	postrock	341	scenery
298	powerpop	342	sciencefiction
299	powerrock (2007)	343	scifi
300	powerzoom	344	scream (2007)
301	praise	345	screenplay
302	prequel	346	screentest
303	preview (na 1950)	347	scriptgirl
304	private eye	348	seller
305	producer (na 1950)	349	sensitometer
306	progrock	350	sequel

351	sequencer	395	speedcore (2008)
352	shading	396	speedgarage
353	shantyman	397	speedmetal
354	shockart (2008)	398	spoof
355	shockjock	399	spotlight
356	shockrock	400	spyfi (2008)
357	shooter (2009)	401	squaredance
358	short story	402	stand-in
359	shot (1901-1925)	403	starlet
360	showband	404	starring
361	sidekick	405	stationcall
362	signaturetune	406	steampunk (2010)
363	singer-songwriter	407	steelband (na 1950)
364	sing-in	408	steeldrum
365	ska (na 1950)	409	steelguitar
366	skiffle (na 1950)	410	step (1926-1950)
367	slam	411	steps (2007)
368	slampoetry	412	still
369	slapstick (na 1950)	413	stonerrock
370	slideguitar	414	storyboard
371	slow motion	415	strange interlude
372	slowfox	416	stream of consciousness
373	snapshot (1926-1950)	417	streaming
374	snaredrum	418	streetdance
375	sneakpreview	419	streetrave
376	snuffmovie	420	strip (1901-1925)
377	soap	421	striptease (1975)
378	soapie	422	stripteaser
379	soapopera (na 1950)	423	subscript
380	sobstory	424	successtory
381	soft focus	425	superscript
382	soft music	426	supportact
383	softcore	427	surfrock (2008)
384	softpop	428	suspense (na 1950)
385	song	429	suspensestory
386	songbook	430	sweetjazz
387	songwriter	431	swing
388	soul (1960)	432	swingbeat
389	soundbite	433	synthesizer (1971)
390	soundscape	434	synthipop
391	soundtrack	435	tagline (2010)
392	spacerock (2008)	436	take (na 1950)
393	spalter	437	talentscouting
394	special effects	438	talkie

439	tearjerker	452	try-out (1974)
440	teasestrip	453	ultrasound
441	techno	454	underacting
442	tentet	455	underperformance
443	tex-mex	456	understudy
444	thriller (1926-1950)	457	uptempo
445	tophit	458	urban
446	track (1966)	459	videoclip
447	tracklist (2010)	460	vocal
448	trash	461	vogueing
449	tribal	462	worship
450	tribal house (2007)	463	writer's block
451	triphop		

Б.5 Запозичення побутової лексики

1	after <u>d</u> inner	43	body <u>o</u> odour
2	after <u>n</u> oontea	44	body <u>s</u> afe
3	after <u>s</u> havelotion	45	body <u>s</u> tocking
4	ale	46	b <u>o</u> dysuit
5	all <u>s</u> eason	47	bodywarmer
6	<u>a</u> llspice (na 1950)	48	b <u>o</u> mber
7	<u>a</u> llweather	49	bomberjack
8	aloha <u>s</u> hirt	50	bone china (na 1950)
9	anklet (na 1950)	51	bootee/bootie
10	<u>a</u> ppetizer (na 1950)	52	b <u>o</u> oze (2007)
11	attac <u>h</u> ecase	53	b <u>o</u> urbon (na 1950)
12	baggy	54	bowl (1799)
13	ball <u>p</u> oint (1958)	55	boxershort (na 1950)
14	bal <u>p</u> en (та 1950)	56	boxspring (1984)
15	bant <u>u</u> knots	57	b <u>o</u> xwood (na 1950)
16	baseba <u>s</u> cap	58	braz <u>i</u> lian (2010)
17	ba <u>s</u> ics	59	braz <u>i</u> lian wax (2010)
18	batt <u>l</u> edress (1926-1950)	60	bree <u>c</u> hes (na 1950)
19	bean <u>b</u> ag	61	brunch (na 1950)
20	beaut <u>y</u> (1926-1950)	62	brushing (na 1950)
21	beaut <u>y</u> case	63	bubbel <u>g</u> um (na 1950)
22	beaut <u>y</u> contest	64	bucket <u>s</u> eat
23	beaut <u>y</u> farm	65	building (na 1950)
24	beaut <u>y</u> parlour (na 1950)	66	bushmeat
25	bell <u>b</u> ottom (2009)	67	butt <u>o</u> nd <u>o</u> wn
26	bench	68	caddy
27	big smile	69	cake
28	big <u>b</u> ag (2010)	70	ca <u>m</u> eltoe
29	bill <u>f</u> old (1982)	71	ca <u>n</u> dlelight
30	bitter le <u>m</u> on	72	ca <u>s</u> ual
31	black tie	73	ca <u>t</u> suit
32	bla <u>z</u> er (1940)	74	ce <u>r</u> eals
33	blend	75	che <u>e</u> seburger (na 1950)
34	blended	76	cherrybra <u>n</u> dy
35	bl <u>i</u> ster (na 1950)	77	che <u>w</u> inggum
36	bloody ma <u>r</u> y (na 1950)	78	chime, chimes
37	bl <u>e</u> jeans (1956)	79	chips
38	blusher	80	choker
39	bobbed (1926-1950)	81	ci <u>t</u> ydress
40	body (1901-1925)	82	clap <u>s</u> hot
41	bodybag	83	clean-shaven
42	bodylotion	84	cl <u>e</u> rgyman

85	clubsandwich	128	energydrink
86	cobbler	129	eveningdress (1901-1925)
87	cocktail	130	everlast (1847)
88	cocktailshaker	131	extension
89	combination	132	extra extra large
90	comfortfood	133	extra extra small
91	conditioner	134	extra large
92	convenienceproduct	135	extra small
93	cornflakes	136	extreme make-over
94	cornrows	137	eyeliner (1975)
95	cosy corner	138	facelift (1975)
96	cottagecheese	139	facelifting
97	cottonpads	140	fashionable (1840)
98	covercoat	141	fashionvictim
99	creamcracker	142	fastfood
100	crispy	143	fingerfood (2010)
101	crumble	144	fish-and-chips
102	crunchy	145	fishstick (2010)
103	cutaway	146	flat (1931)
104	daisy (na 1950)	147	fleece
105	danish blue	148	flightjack
106	debris	149	fluffy
107	deodorant (na 1950)	150	foam
108	derby	151	folly
109	dinch	152	food
110	dingdong	153	foodie
111	dinnerjacket	154	footie
112	dinnerproof	155	fortunecookie
113	dogears	156	fulldress
114	doggybag	157	functional food
115	donut	158	gangway
116	double-breasted (na 1950)	159	gin
117	downer	160	gin-fizz (na 1950)
118	dreadlocks (na 1950)	161	gingerbeer (1901-1925)
119	dreads	162	glamazone (2009)
120	dresscode	163	glamour (na 1950)
121	dressing (1974)	164	glamourboy
122	drops (1901-1925)	165	glamourgir
123	dry (1901-1925)	166	glitter (na 1950)
124	duffelcoat	167	glittergirl
125	dumpling	168	golden delicious
126	duster (na 1950)	169	grapefruit (na 1950)
127	easy rider	170	grillroom

171	growshop	214	little black dress
172	g-string	215	little gem (2009)
173	hairextension	216	living (na 1950)
174	hairspray	217	loafer (1966)
175	hairstyling	218	locker
176	hairweaving	219	loft
177	hall	220	lolly (1926-1950)
178	hands-on	221	longdrink (na 1950)
179	hanging basket	222	longhouse
180	hardboard (na 1950)	223	longneck
181	hard-boiled	224	longroom (1859)
182	high tea	225	longsleeve (2008)
183	highball (na 1950)	226	lounge (1926-1950)
184	hipster	227	loungeclub
185	hoody (2007)	228	loveseat
186	hotdog (1966)	229	lumberjacket (1939)
187	hotpants (1971)	230	lunch (1855)
188	houseboat	231	lunchroom (1901-1925)
189	housecoat	232	make-up (1926-1950)
190	humidor	233	marshmallow (na 1950)
191	indoor (1926-1950)	234	megastore
192	injectable (2008)	235	metallic
193	irish coffee	236	milk
194	irish stew	237	milkshake (na 1950)
195	jack (1974)	238	minneola
196	jackboots	239	mint
197	jegging (2010)	240	minutesteak (2010)
198	jumper (1926-1950)	241	mix
199	jumpsuit	242	mixed grill
200	junkfood	243	mixed pickles
201	kidneybean	244	mocktail
202	killerheel	245	moneybelt
203	kipper (na 1950)	246	muffin
204	kips (1900-1904)	247	mungo (1901-1925)
205	kitchenette (1952)	248	nectarine (ca. 1800)
206	kiwifruit	249	nightcap
207	lapel (1868-1872)	250	non-food
208	large	251	noodles
209	legging	252	one for the road
210	light	253	one size (2010)
211	lime	254	outdoor
212	lipgloss	255	outfit (1896)
213	lipstick (na 1950)	256	overall

257	overdressed	300	rollerball
258	overknees (2007)	301	rolling dinner (2010)
259	oversized	302	romper
260	padding	303	roofing
261	pale ale (1901-1925)	304	royal jelly (2010)
262	pancake	305	ruby (2010)
263	panty (1973)	306	rumpsteak
264	paperclip (na 1950)	307	saladbar
265	parboiled	308	sandwich (1901-1925)
266	peeling (na 1950)	309	sandwichspread
267	peerdrops (1901-1925)	310	scotch (na 1950)
268	pep (na 1950)	311	screwdriver (na 1950)
269	permanent wave	312	scrub (1880)
270	petticoat (1901-1925)	313	scuffing (na 1950)
271	picknick (1893)	314	scullery (na 1950)
272	pigskin (1926-1950)	315	seedling (na 1950)
273	pillbox	316	septic tank (1901-1925)
274	placemat (na 1950)	317	setting (1971)
275	plateservice (na 1950)	318	shaddock (na 1950)
276	plumpudding (1746)	319	shaker
277	plusfour (1926-1950)	320	shandy
278	polkadot	321	shawl
279	polsbrace	322	sherry (1855)
280	pomelo (na 1950)	323	shingle (na 1950)
281	popcorn (na 1950)	324	shirt (1913)
282	portabella	325	shirting
283	porter (1827)	326	shooter
284	postbox	327	shorts (1926-1950)
285	powerdressing	328	shorty (2008)
286	powerdrink	329	shutters
287	premix	330	sidetable
288	preppy (2009)	331	singlet (na 1950)
289	pressurecooker	332	sixpack
290	pretzel	333	skinny jeans (2008)
291	pudding (1668)	334	skylab
292	pullover (1926-1950)	335	skyline
293	pump (1901-1925)	336	skyscraper
294	queenie	337	slacks (na 1950)
295	reling (1856)	338	slingback
296	relish	339	slip-on
297	remover	340	slip-over
298	repellant	341	slipper (1896)
299	ribeye	342	slippers

- 343 slowcooker (2007)
344 slowfood
345 small
346 smoking (1897)
347 snack (na 1950)
348 snackbar
349 sneaker
350 snies
351 snowboot
352 sodafountain
353 soft (1983)
354 softdrink
355 softshell (2009)
356 softtone (2009)
357 soulfood
358 spacecake
359 sparerib
360 spencer (1805)
361 spike (na 1950)
362 spikes
363 split (1897)
364 split level
365 spoom
366 sportswear (2010)
367 sprawl (2007)
368 spray (1974)
369 spread
370 stash
371 steak (1901-1925)
372 steamer (2010)
373 step-in (1926-1950)
374 stonewashed
375 storage
376 stout (1884)
377 strapless (na 1950)
378 stretcher (1975)
379 strips (1926-1950)
380 study
381 styling (1974)
382 stylist
383 suitcase
384 sunblock
385 sundae
386 sushibar
387 swagger (1926-1950)
388 sweater (1901-1925)
389 sweatshirt
390 sweetie
391 swill
392 tacochips
393 tailormade
394 tangerine
395 tanktop
396 tapestry
397 tarp
398 teacosy (1901-1925)
399 tearoom (1926-1950)
400 tequila sunrise
401 toast
402 toffee (1901-1925)
403 tomberry (2010)
404 topless (1965)
405 topping
406 tostitoaster
407 total design
408 tray
409 trenchcoat (1926-1950)
410 trunk (1861)
411 t-shirt (1959)
412 tumbler (1893)
413 tumtum (1901-1925)
414 tunch (2007)
415 turtleneck
416 twinset (na 1950)
417 viproom
418 walking dinner (2010)
419 warroom
420 waterfront
421 wax
422 waxcoat
423 well done (2009)
424 wellness
425 westminster
426 wetlook

427	wetsuit (na 1950)	434	wonderbra
428	whip (1901-1925)	435	worker
429	whirlpool	436	woven
430	whiskey	437	wrap
431	white tie	438	yellow (na 1950)
432	winegum	439	zippo (1932)
433	wining-and-dining	440	zorrocape

Б.6 Запозичення спортивної лексики

1	aber <u>d</u> een (na 1950)	44	br <u>a</u> ssie
2	ace	45	br <u>e</u> ak (1886)
3	<u>a</u> erials	46	br <u>e</u> ak- <u>o</u> ut
4	aerobics (na 1950)	47	br <u>e</u> akpoint (2007)
5	<u>a</u> irshot	48	br <u>i</u> skwalking
6	<u>a</u> irwalks	49	b <u>u</u> cket (na 1950)
7	all <u>t</u> errainbike	50	bu <u>l</u> 's eye
8	american <u>f</u> ootball	51	b <u>u</u> lly (1938)
9	approach (na 1950)	52	b <u>u</u> sinesseat
10	<u>a</u> quajogging	53	b <u>y</u> e (1889)
11	aquap <u>a</u> ning (na 1950)	54	calisthen <u>i</u> cs
12	aquarobics	55	c <u>a</u> nyoning
13	<u>a</u> quaspinning	56	cap
14	assist (na 1950)	57	captain
15	autocross (na 1950)	58	car <u>v</u> ing
16	back	59	catch
17	backhand	60	catch-as-catch- <u>c</u> an
18	backside	61	ca <u>t</u> cher
19	backswing	62	ca <u>v</u> ing
20	badminton (1915)	63	ce <u>n</u> ter
21	ba <u>n</u> dy (na 1950)	64	ce <u>n</u> tercourt
22	baseball (1901-1925)	65	ch <u>a</u> pter
23	baseline	66	ch <u>a</u> rging
24	baseliner	67	ch <u>e</u> rryflip
25	basket	68	chief <u>s</u> cout
26	batsman (1889)	69	ch <u>i</u> n- <u>u</u> p
27	ba <u>t</u> ting	70	ch <u>i</u> pshot
28	beachvolleybal	71	cl <u>i</u> nch
29	b <u>i</u> cyclekick	72	cl <u>i</u> nic
30	biker	73	close <u>f</u> inish
31	birdie (na 1950)	74	coach
32	bo <u>a</u> rding	75	co <u>m</u> eback
33	bob- <u>o</u> ff (2007)	76	co <u>r</u> nerback
34	bodybuilder	77	co <u>r</u> nerball
35	bodybuilding (na 1950)	78	co <u>r</u> nerkick
36	bodycheck	79	co <u>n</u> tryclub
37	bo <u>d</u> yump	80	craw <u>l</u>
38	bo <u>d</u> yshaping	81	cross <u>c</u> ountry
39	bo <u>g</u> ey	82	cross <u>e</u> r
40	bo <u>u</u> ncer (na 1950)	83	cross <u>i</u> ng
41	bowling	84	cross <u>l</u> ine
42	bowls	85	cross <u>p</u> ass
43	boyscout	86	cross <u>t</u> rainer

87	cupfighter	131	flop (1964)
88	cupmatch	132	flowboard
89	cyclecross	133	flyer
90	dart	134	forcing
91	dartboard	135	forehand (1938)
92	dead ball	136	forward
93	dead heat	137	foul (1938)
94	deadweight (na 1950)	138	fourballs
95	dimple	139	foursomes
96	dink (na 1950)	140	free kick
97	divot	141	freediving
98	double bogey	142	freefight
99	double eagle	143	freeze
100	downbeat	144	fullback
101	dragrace	145	fullprof
102	draw (1926-1950)	146	galleryplay
103	dreamteam	147	game (na 1950)
104	drive (1936)	148	gamekeeper
105	driver	149	gearing (1897)
106	dropgoal	150	goalie
107	dropkick	151	goalkeeper
108	dropshot	152	goggles (na 1950)
109	dug-out (na 1950)	153	golfcourse
110	dumb	154	golfer
111	elbowing	155	golflinks
112	endurance	156	golfstick
113	enduro	157	grand slam
114	eventing	158	greenkeeper
115	expander (1926-1950)	159	groundstroke
116	face-off	160	halfback
117	fairway	161	halfpipe
118	fastball	162	halftime
119	fault (1901-1925)	163	halfvolley
120	fielder	164	handicap (1886)
121	fieldgoal	165	hands
122	fightingspirit	166	hardcourt
123	finish (1901-1925)	167	hardhitter
124	fit (1926-1950)	168	hattrick (1940)
125	fitness	169	heat
126	flatland	170	hell's angel
127	flatlanding (2008)	171	high five
128	fliffis (na 1950)	172	hockeystick
129	flight	173	hole
130	floorball (2010)	174	hole-in-one

175	holeshot	219	lovegame
176	homereferee	220	low five
177	homerun	221	mallet
178	hometeam	222	marshal
179	hooker	223	match (1886)
180	hurling	224	matchpoint
181	hydrospeed	225	matchwinner
182	hydrospinning (2007)	226	midgetgolf (na 1950)
183	icing	227	midiron (na 1950)
184	infielder	228	military (1936)
185	inline	229	mixed double
186	inlineskate	230	mixed zone
187	inlineskating	231	moonwalk
188	innings	232	mountainbike
189	inswinger	233	mountainboard
190	international	234	musking
191	jab	235	nelson (na 1950)
192	jamboree (1926-1950)	236	nordic walking
193	jockey (1824)	237	offday (1926-1950)
194	jogging	238	offside (1901-1925)
195	jumping	239	offspin
196	jump-off	240	out
197	jumpshot	241	outfielder
198	keeper (1901-1925)	242	oval race
199	kerbstone	243	overtime
200	kick-and-rush	244	pace (1897)
201	kicker	245	pacemaker (1889)
202	kickflip	246	paddock (1889)
203	kick-off	247	par
204	kickservice	248	paraglider
205	kite	249	paragliding
206	kneeing	250	pass (1936)
207	knockdown	251	passing shot
208	knock-out (1926-1950)	252	penalty (1901-1925)
209	lay-up	253	penaltykick
210	legspin	254	pilker (na 1950)
211	legspinner	255	pinchhitter (1963)
212	linebacker	256	pingpong (1901-1925)
213	linesman	257	pitch
214	line-up	258	pitcher (na 1950)
215	longboard	259	pitching
216	longhitter	260	pointguard
217	longlist	261	poleposition
218	love	262	polo (1901-1925)

263	powerlifting	307	serve
264	powerpramming (2007)	308	server
265	powertennis	309	service (1824)
266	powertraining	310	servicebreak
267	professional	311	setpoint
268	pull-up (2010)	312	set-up
269	punchdrunk	313	shaft (2010)
270	pushball	314	shoot (2007)
271	push-up	315	shoot-out
272	putt	316	shorttrack
273	qualifier	317	side
274	quarterback	318	sideline
275	quickbreak	319	side-out
276	race (1827-1830)	320	silver goal
277	racer	321	single wicket
278	rafting	322	sit-up
279	rally (1940)	323	skate
280	rebalancing	324	skateboard (1984)
281	rebound (1938)	325	skate-off
282	recurve (2007)	326	skating
283	ref/referee (1901-1925)	327	skatingrink
284	reliever	328	skeet (na 1950)
285	replay (na 1950)	329	skeleton (1926-1950)
286	return (1901-1925)	330	skiffhead
287	returnmatch	331	skike (2008)
288	rollerblade	332	skimboard
289	rollerskate	333	skybox
290	rookie	334	slapshot
291	rough	335	slashing
292	rounders (1934)	336	slice
293	rowan	337	slick (na 1950)
294	rugby (1879)	338	sliding tackle
295	run (1901-1925)	339	slip
296	run-bike-run	340	slips
297	runner-up (1901-1925)	341	smash (1926-1950)
298	runrate (2010)	342	sniper
299	sadow (na 1950)	343	snooker (na 1950)
300	score (1847)	344	snowboard
301	scouting	345	softbal
302	scratch	346	sparringpartner (1948)
303	scrimmage (1901-1925)	347	speaker
304	scrum	348	spiderman (1962)
305	scuba	349	sportsman
306	scull	350	sprint

351	sprinter	383	time-out
352	spurt (1886)	384	tip-in
353	squash (na 1950)	385	topspin
354	start	386	touchdown
355	starter	387	traditional
356	stayer (1897)	388	treble (2010)
357	steeplechase (1865)	389	trial (na 1950)
358	step	390	tripping
359	stepper	391	triskate
360	stick	392	try
361	stockcarrace	393	tub (1897)
362	straddle (1901-1925)	394	tube
363	strike	395	tumbling (2008)
364	sudden death	396	ultimate fight
365	supercup	397	ultracycling (2007)
366	supersub	398	underdog (1966)
367	supporter (1926-1950)	399	upbeat
368	surfriding	400	uppercut
369	sweeper	401	varsity (1901-1925)
370	swingbo	402	voice-over
371	swingdisk	403	volley
372	switch (na 1950)	404	warming-up
373	tackle	405	wave
374	tailslide	406	wedge
375	talentscout	407	wheeler
376	team (1901-1925)	408	wheelie
377	tee (na 1950)	409	whereabouts (2010)
378	teerpoot (na 1950)	410	wherry (1671)
379	tenniscourt	411	whiplash
380	testmatch	412	wicketkeeper
381	the king of sports	413	wood
382	time (1901-1925)	414	work-out

Б.7 Запозичення лексики у сфері транспорту

1	airbag	44	common rail
2	airband	45	container
3	airboard	46	crank
4	airbus	47	crashtest
5	airhostess	48	cruisecontrol
6	airmarshal	49	dashboard (1937)
7	airmile	50	deltaplane
8	airport	51	dispatching
9	airstrip	52	dobby (na 1950)
10	backseat (2009)	53	dolly (na 1950)
11	black box (na 1950)	54	dreadnought (1901-1925)
12	blimp (na 1950)	55	drone (na 1950)
13	boardingpass	56	dropping
14	bogie (1926-1950)	57	duck (na 1950)
15	bombburst	58	economyclass
16	boomcar	59	estate
17	brik	60	fairing (na 1950)
18	brougham (1901-1925)	61	fastback
19	buddyseat (1965)	62	fender (1901-1925)
20	buggy (1826)	63	ferryboot
21	bulk (1901-1925)	64	first class
22	bulkcarrier (na 1950)	65	flare
23	bullbar	66	fleetowner
24	bulldozer (na 1950)	67	flightrecorder
25	bumper (1926-1950)	68	flotel
26	bunk (1901-1925)	69	fly-and-drive, fly-drive (2008)
27	businessclass	70	fly-over (na 1950)
28	bypass (na 1950)	71	fourwheeldrive
29	cab	72	frame (1886)
30	camper	73	freewheel
31	cannachopper	74	full speed
32	caravan	75	gate
33	carkit	76	gennaker
34	carport	77	gig 1847(
35	carrier	78	glan (1926-1950)
36	carwash	79	glider
37	centerboard (1901-1925)	80	gocart
38	citybike	81	hangglider
39	cityhopper	82	hardtop
40	clash	83	hatchback (na 1950)
41	clearance	84	hovercraft (1967)
42	coaster	85	hub
43	cockpit	86	hushkit

87	inrigged (1901-1925)	131	parceltanker (na 1950)
88	inrigger	132	park-and-ride/ p+r (2007)
89	intercity	133	parking (1975)
90	jet (1956)	134	payload
91	jetfoil	135	pick-up (1926-1950)
92	jetlag (na 1950)	136	pipercub
93	jetmotor	137	pitstop
94	jigger (1926-1950)	138	powersteering
95	jumbojet	139	purser (1926-1950)
96	ketch (na 1950)	140	puttings
97	kickbike (2010)	141	quad
98	kickstart	142	racy
99	kickstarter	143	raider
100	kiss-and-ride	144	rating (na 1950)
101	kits (1572)	145	remouldband (na 1950)
102	lanesplitting (2008)	146	roadblock
103	lark	147	roadtest
104	lift (1891)	148	roadtrain (2007)
105	lightrail	149	roofrail
106	logger (1796)	150	routing
107	looping (1901-1925)	151	scramjetmotor (na 1950)
108	lowrider	152	scraper
109	lug (1901-1925)	153	sculler (1847)
110	maidentrip	154	segway (2009)
111	mailcoach	155	serving (1697)
112	mainport	156	sharpie (1926-1950)
113	manifold (1940)	157	shipchandler (1901-1925)
114	manifold pressure	158	shuttle (1936)
115	marshaller	159	sidecar (1926-1950)
116	mobilhome	160	sissybar (200)8
117	monohull	161	skelter (na 1950)
118	moonliner	162	skiff (1889)
119	multihull	163	skirt
120	multipurpose vehicle	164	slipstream
121	navicert (na 1950)	165	slumberette
122	near miss	166	softtop
123	no-flyzone	167	spaceshuttle
124	notchback (na 1950)	168	spacewagon
125	oldtimer	169	spanker (na 1950)
126	onewayscreen	170	speedway
127	outrigged (1926-1950)	171	spider (na 1950)
128	outrigger	172	spinnaker (1926-1950)
129	overdrive	173	spoiler (na 1950)
130	pacecar	174	steward (1824)

175	stewardess	195	tilt
176	stinger	196	timecharter
177	stockcar (na 1950)	197	total loss
178	stop-over	198	touringcar (1926-1950)
179	stoppy (2008)	199	touristclass
180	stretchlimo	200	trailer (1926-1950)
181	stringer (1926-1950)	201	tram (1884)
182	sulk	202	trawler (1886)
183	sulky (1888)	203	trike
184	sunroof	204	trim
185	superdreadnought	205	trolley (1901-1925) tropical
186	surcharge (na 1950)	206	truckparking (2008)
187	surveyor	207	turbojet
188	take-off (na 1950)	208	twoseater (1926-1950)
189	tallships	209	voicerecorder
190	tanker (1926-1950)	210	wakeboard
191	tender (1926-1950)	211	widebody
192	terminal (1974)	212	winch (1901-1925)
193	thunderbike	213	windjammer (na 1950)
194	ticketing		

Б.8 Запозичення лексики у сфері науки та освіти

1	acetylcholine	44	fiberfill
2	acyclovir	45	first strike (2009)
3	aglycon	46	flip-over
4	amyloplast	47	floating vote
5	backbencher (na 1950)	48	flooding
6	bandwagoneffect	49	frottage
7	barn (na 1925)	50	gammaburst
8	benzodiazepine	51	gasoline (1901-1925)
9	bioscience (2010)	52	gel (1901-1925)
10	bobbinet (1901-1925)	53	genetic engineering (2007)
11	brace	54	global governance (2010)
12	braintrust (1937)	55	global player
13	buckyball	56	godcast (2007)
14	butterflyeffect	57	godfather
15	butterscotch	58	godmother
16	cadaverine	59	goodwillambassadeur
17	calmoduline	60	hearing (1956)
18	camelnose	61	high church
19	carvon	62	impeachment
20	catechol	63	indiapaper
21	center of excellence	64	intelligent design (2007)
22	chipwood	65	interlock (1926-1950)
23	cluster	66	jack-up
24	coil	67	jewelcase (2010)
25	cokes	68	junk
26	coldcream	69	ketamine
27	commodity	70	landslide
28	compound	71	law-and-order
29	cornedbeef (1901-1925)	72	leptoquark
30	crude	73	lingo
31	determinator	74	lubricator
32	doping	75	maidenspeech (1886)
33	dubbelblind	76	masterclass
34	enamel (1897)	77	moiety (na 1950)
35	epoxy (na 1950)	78	moleskin (1901-1925)
36	escrow	79	multiplet
37	estateplanning	80	napalm (na 1950)
38	ethoxy	81	nationbuilding
39	evangelical	82	new age
40	exaflood	83	no-iron
41	exitpoll	84	no-nonsense
42	fall-out	85	nylon (1926-1950)
43	false friend	86	obo

87	oral history	131	scientology
88	outing	132	scoring
89	outlaw	133	sealskin (1886)
90	past president	134	second opinion
91	peak oil (2008)	135	selfgovernment
92	peer review (2008)	136	sensitivitytraining
93	peptalk (na 1950)	137	shellshock
94	petcokes	138	singlet
95	petrolatum	139	sit-in (1966)
96	piccalilly (1926-1950)	140	sludge (na 1950)
97	picketline	141	slurry (na 1950)
98	pickwick (na 1950)	142	softgel (2009)
99	planemo (2007)	143	solvolyse
100	plasmon (2007)	144	spacelab
101	polaroid (1939-1940)	145	spellingbee
102	policy	146	sprite (2007)
103	political correctness	147	staggered
104	poll (1847)	148	state of the art
105	popular fallacy	149	stilton (1855)
106	pragmatist	150	stress (na 1950)
107	president elect	151	stressorexia (2010)
108	proceedings	152	stressy
109	protestmeeting	153	subset
110	psychodrama	154	superhundred
111	psyops	155	surfactant
112	radiusvector	156	survey (na 1950)
113	rebirthing	157	survival (na 1950)
114	re-engineering	158	syncrude
115	religionist	159	tarpaulin (1926-1950)
116	remedial teacher	160	tartrazine
117	remedial teaching	161	teach-in
118	restless legs (2010)	162	thinner
119	ribonuclease	163	tinneroy (na 1950)
120	ringxiety (2007)	164	toner
121	rocketscience (2007)	165	tracer (na 1950)
122	rubber (1901-1925)	166	transmitter
123	running (na 1950)	167	trend (1926-1950)
124	running mate	168	trickledowneffect (2008)
125	sabbatical	169	tropical (1926-1950)
126	safehouse (2007)	170	turpentine (na 1950)
127	satkiller (2008)	171	twill (1901-1925)
128	scanning tunneling microscopy	172	updater
129	sciencepark	173	vacuumskin
130	sciencetainment (2010)	174	velveteen (1879)

175	vis	181	winterblues
176	war on terror (2007)	182	wolverine (1847)
177	webbing (na 1950)	183	workshop
178	whipcord (1901-1925)	184	writer in residence
179	whisker	185	yips (na 1950)
180	white spirit	186	zero tolerance

Б.9 Запозичення словосполучень

1	a nation of shopkeepers	44	collateral <u>damage</u>
2	after all	45	collateralized <u>debt</u> obligation
3	alive-and-k <u>ickings</u>	46	collect <u>call</u>
4	all in the <u>game</u>	47	colle <u>ct</u> or's item
5	all <u>right</u>	48	common <u>se</u> nse
6	all the <u>way</u>	49	double dutch
7	all- <u>in</u> (1971)	50	dutch <u>cou</u> rage
8	all- <u>over</u>	51	famous last words
9	alltime <u>high</u>	52	first things first
10	alltime <u>low</u>	53	flag of <u>conve</u> nience
11	almighty dollar	54	from scratch
12	<u>ambient</u> <u>intelli</u> gence (2008)	55	gentle hint
13	american <u>dream</u>	56	girl next door
14	american's creed	57	hit-and-run
15	anything goes	58	in a nutshell
16	as we <u>speak</u> (2008)	59	in no time
17	at <u>home</u>	60	in straight sets
18	at <u>random</u>	61	in the middle of nowhere
19	at your <u>service</u>	62	in the mood
20	back in <u>town</u>	63	in the winningmood
21	back to <u>basics</u>	64	join the club
22	barking up the wrong tree	65	just in case (2010)
23	be my guest	66	just in time
24	<u>been</u> there, <u>done</u> that	67	keep smiling
25	begging the question	68	last minute
26	benefit of the doubt	69	lost case
27	best <u>of</u>	70	meet-and-greet
28	best <u>practice</u>	71	middle of the road
29	big <u>business</u>	72	middle-of-the-road
30	big <u>deal</u>	73	mind you
31	big <u>five</u>	74	moment of truth
32	<u>bird</u> 's eye view	75	movers en shakers (2009)
33	<u>blaming</u> the <u>victim</u>	76	must see (2008)
34	<u>blaming</u> -and- <u>shaming</u>	77	musthave (2010)
35	blessing in <u>disguise</u>	78	naming-and-shaming
36	blood, sweat and tears	79	narrow escape
37	born to be <u>wild</u> (1968)	80	never a dull moment
38	bornagain <u>christen</u> (2007)	81	never mind
39	bright side of <u>life</u>	82	next best
40	business as usual	83	next door
41	but that's another story	84	no big deal
42	cash is king	85	no hard feelings
43	cheek to <u>cheek</u>	86	no man's land

87	no pun intended	128	so what?
88	no way	129	sound of silence
89	no-claim	130	splendid isolation
90	not done	131	split second
91	of all people	132	stiff upper lip
92	of all places	133	still going strong
93	off the record	134	struggle for life (1859)
94	off the road	135	sweeping statement
95	old boy network/old boys network	136	that's another story
96	on the record	137	that's it
97	on the road	138	that's the question
98	on the rocks	139	the age of machinery
99	on the spot (2008)	140	the man in the street
100	out of bounds	141	the morning after the night before
101	out of line	142	the real thing
102	out of pocket	143	the sky is the limit
103	out of the blue	144	the very pink of courtesy
104	over the top	145	theory of everything
105	part of the game (2010)	146	things better left unsaid
106	past praying for	147	to the point
107	place to be	148	tone of voice (2008)
108	playing hard to get	149	tongue in cheek
109	point of no return	150	too big to fail (2010)
110	point-to-pointrace	151	too close to call
111	prisoner's dilemma	152	top of the bill
112	pun intended	153	topic of the day
113	real thing	154	toys for boys (2008)
114	roll-on-roll-offboot	155	training on the job
115	room with a view	156	trial-and-error
116	runners' high	157	ups-and-downs
117	running gag	158	urban legend (2007)
118	safety first	159	usual suspects (2010)
119	saved by the bell	160	wait and see
120	selffulfilling prophecy	161	welcome to the club
121	seven-year itch (1955)	162	what you call
122	shock-and-awe	163	when the going gets tough (2010)
123	slip of the pen	164	who cares? (2008)
124	slip of the tongue	165	who's who
125	so be it (2010)	166	wishful thinking
126	so easy	167	with-it
127	so long	168	working class hero

Б.10 Запозичення лексики у сфері засобів масової інформації

1	<u>a</u> ctual	44	flash (na 1950)
2	<u>a</u> dvergame (2008)	45	flexidisk
3	<u>a</u> dvertising	46	folder (1926-1950)
4	adv <u>e</u> rtorial	47	format
5	<u>a</u> dware	48	freakshow
6	airplay	49	free publicity
7	<u>a</u> rt <u>d</u> irection	50	freecard
8	autocue (na 1950)	51	gamercial (2007)
9	<u>b</u> illboard	52	gamevertising (2009)
10	<u>b</u> illboarding	53	gimmick (na 1950)
11	breaking news	54	glossy
12	<u>b</u> ro <u>a</u> dsheet	55	headline
13	cam	56	homeshopping
14	<u>c</u> amcorder	57	hot news
15	<u>c</u> amera	58	imagebuilding
16	cameraman	59	infomercial
17	candid <u>c</u> amera (1930)	60	infotainment
18	<u>c</u> ap <u>e</u> r <u>m</u> ovie	61	infotorial
19	<u>c</u> enterfold	62	insert
20	citizen's band	63	lead
21	<u>c</u> liffhanger	64	leader
22	clip	65	live (1966)
23	<u>c</u> olumn	66	mediahype
24	column <u>i</u> st	67	multichannel
25	<u>c</u> omic	68	narrowcasting
26	coming of <u>a</u> ge	69	newsgroup
27	comm <u>e</u> rcial	70	offset (1901-1925)
28	comm <u>i</u> tment	71	outtake
29	cop <u>y</u> right	72	overlay
30	<u>c</u> over	73	paper (1984)
31	cross <u>m</u> edia	74	paperback (1956)
32	digiz <u>i</u> ne	75	pay-off
33	docu <u>s</u> oap	76	peepshow (1979)
34	do <u>o</u> rstep	77	phone-in
35	<u>d</u> ubbing	78	pictorial
36	editor	79	pilot
37	edit <u>o</u> rial	80	playbackshow
38	emb <u>e</u> dded	81	podcast (2007)
39	exp <u>o</u> sure	82	premium (1974)
40	<u>f</u> actsheet	83	prepress
41	<u>f</u> ading (1926-1950)	84	preprint
42	<u>f</u> anzine	85	primetime
43	<u>f</u> eedingfrenzy	86	printmedia (2008)

87	pukcode	102	talkradio
88	realitysoap	103	talkshow (1983)
89	reality-tv	104	teaser
90	reallifesoap	105	teleprompter
91	scoop (na 1950)	106	telerecording
92	show (1901-1925)	107	televoting
93	showtime	108	testimonial
94	simlock	109	tickertape
95	sitcom	110	transponder
96	special	111	upgrading
97	special guest	112	webcasting
98	starreporter	113	yellow press
99	sticker (1971)	114	yorin
100	streamer (na 1950)	115	zine
101	tabloid		

Б.11 Запозичення табуьованої лексики та сленгу

1	airbags (2008)	44	fuck you (2009)
2	babe	45	gangbang
3	bad trip	46	gaydar
4	badgirl	47	geek
5	badguy	48	golden shower
6	barebacking	49	harddrug
7	base	50	hardporno
8	bitch	51	high
9	bitchy	52	holy shit (2008)
10	blow (na 1950)	53	hooked (na 1950)
11	blower	54	horse (na 1950)
12	blowjob	55	lollipopparty
13	blue movie (na 1950)	56	lovedrug
14	bondage (1982)	57	massageparlour
15	boner (2008)	58	motherfucker
16	buddy	59	nursery
17	bullshit (na 1950)	60	nursing
18	buttplug	61	onenightstand
19	callboy	62	papertrip
20	callgirl	63	partydrug
21	chick (1961)	64	ponyplay
22	chicka	65	propz
23	chickie	66	pusher
24	chill	67	quacker
25	cockring	68	reefer (1970)
26	coke	69	ripdeal
27	comeshot	70	safe sex
28	craving	71	scag (na 1950)
29	cult	72	sexting
30	cumshot	73	shit (na 1950)
31	darkroom	74	shit happens
32	designerdrug	75	shitty
33	dildo (1984)	76	shoot
34	dirty mind	77	sissy
35	dogging	78	smack
36	drugrunner	79	smartdrug
37	ecstasy	80	sniffer
38	escort	81	snow
39	escortboy	82	softdrug
40	escortgirl, escortlady	83	softporno
41	fistfucking, fisting	84	spanking (1984)
42	fix	85	speed (1901-1925)
43	fuck (na 1950)	86	speedball

87	speedfreak	92	upskirting (2007)
88	speedy	93	weed (1962)
89	square	94	weirdo
90	stickie (1962)	95	wow
91	stoned (1968)		

Б.12 Запозичення лексики у сфері навколишнього світу

1	airedaleterriër/airedale (1919)	44	harrier (na 1950)
2	antifouling	45	heek (na 1950)
3	arrowrooti (1843)	46	hors
4	banyan	47	hotspot
5	beagle (1863)	48	hunter
6	blubber (1926-1950)	49	indian summer
7	bobtail (1926-1950)	50	jackfruit
8	boomer (2010)	51	jetstream
9	bordercollie	52	kelp (1832)
10	bostonterrier	53	killdeer (2007)
11	bottom	54	labrador-retriever
12	boxcalf (1926-1950)	55	linters
13	boxer (1926-1950)	56	lovebird
14	bukskin (1872)	57	mistletoe (1901-1925)
15	bulldog (1729)	58	mulch (na 1950)
16	bulterriër (1901-1925)	59	newfoundlander (1834)
17	bush (1901-1925)	60	oxblood
18	bushbaby	61	oxer (na 1950)
19	bushbush	62	palmy days
20	butterfly (1926-1950)	63	pedigree (1926-1950)
21	cairnterrier	64	pellet (na 1950)
22	canyon	65	permafrost (na 1950)
23	clam	66	petfood
24	clamshell	67	pilchard
25	cockerspaniel	68	pitbull
26	collie	69	pitbullterrier (na 1950)
27	copperhead	70	pitchpine (1901-1925)
28	crack	71	pointer (1864-1875)
29	crawler	72	pollak (1764)
30	deerhound (1926-1950)	73	primer
31	defoliant (na 1950)	74	pronghorn
32	dog	75	puck (1938)
33	dogcart (1901-1925)	76	ramblers (na 1950)
34	dogtag	77	ranger
35	doldrum	78	rhodesian ridgeback (2008)
36	elver (1926-1950)	79	ridgeback (2008)
37	flatcoat (2008)	80	roadrunner
38	flatcoated retriever (2008)	81	sandalwood
39	foxterrier	82	setter (1889)
40	gap	83	slipper
41	golden retriever	84	standstill
42	gramper (na 1950)	85	stone (1832)
43	grizzly, grizzlybeer (1919)	86	stoneleek

87 tabby (na 1950)
88 target (na 1950)
89 tinker
90 toter (1926-1950)

91 walk-over
92 wetland
93 whippet (1931)

Б.13 Запозичення лексики у сфері медицини

1	affluenza	36	kissingdisease
2	agoni <u>st</u> i	37	lipofilling (2008)
3	applicator	38	low care
4	b <u>e</u> tablokker	39	medium care
5	b <u>o</u> rdeline	40	mutagen
6	bore- <u>o</u> ut (2009)	41	nature (2010)
7	cardiocare	42	neurofeedback (2008)
8	care	43	neurotransmitter
9	catgut	44	nurse-practitioner
10	check-up	45	nurture (2010)
11	chiropractor	46	nutraceutical (2008)
12	co <u>o</u> ating	47	paramyxovirus
13	cofferd <u>a</u> m	48	paroxetine
14	coronary bypass	49	pharmaceutical (2008))
15	coronary care	50	practitioner
16	coron <u>a</u> virus	51	quickpil
17	cross- <u>o</u> ver	52	recombinant (na 1950)
18	de <u>t</u> ox	53	recovery
19	di <u>s</u> order	54	recoveryroom
20	disp <u>e</u> nser (na 1950)	55	reflector
21	drugstore	56	relapse
22	e <u>co</u> nomyclasssyndroom	57	rooming-in
23	elektroshock	58	shock
24	epinefr <u>i</u> ne	59	shockroom (2008)
25	flintglas (1847)	60	shrink
26	floss	61	sick
27	frozen shoulder	62	sick building
28	hamstring	63	social profit (2010)
29	healing	64	stagering
30	high care	65	stent
31	inlay (na 1950)	66	synergist
32	insulineshock	67	total hip
33	intake	68	tranquillizer (1959)
34	intensive care (na 1950)	69	vasodilatator
35	killercel		

Б.14 Запозичення лексики у сфері військової справи

1	badge (1958)	23	paralyser
2	bazooka (na 1950)	24	peace-enforcement
3	bobbycam (2008)	25	peace-enforcing
4	bodycam (2010)	26	peacekeeper
5	bodyscan	27	peacekeeping
6	boycot (1910)	28	pepperspray
7	bren gun (1950)	29	pompom (1901-1925)
8	browning (1926-1950)	30	raid (1901-1925)
9	bunkerbuster	31	riotgun (na 1950)
10	crowdcontrol	32	roger (na 1950)
11	cruisemissile	33	safe conduct
12	debriefing	34	safe haven
13	destroyer (na 1950)	35	shock-and-awe (2008)
14	ground zero (2009)	36	shrapnel
15	hitlist	37	sidewinder (na 1950)
16	lasergun	38	smart bomb
17	lifeline	39	soaker
18	missile	40	soft target (2008)
19	move	41	stengun (1945)
20	navy	42	stungun (2010)
21	nuke	43	taser (2007)
22	overkill	44	taskforce

Б.15 Іменники, що зазнали граматичних змін у процесі запозичення

1	<u>a</u> anraakscherm	44	<u>b</u> iedboek
2	absenteisme	45	biefstuk
3	<u>a</u> chtergrondinformatie	46	<u>b</u> ijbelgordel
4	actualisme	47	<u>b</u> ioom
5	adsorbaat (na 1950)	48	<u>b</u> iplaan (1901-1925)
6	affiliaat (2007)	49	<u>b</u> lauwkous (1872)
7	<u>a</u> fvalbeheer (2008)	50	<u>b</u> lekhof (1872)
8	<u>a</u> genttechnologie	51	<u>b</u> lenko (na 1950)
9	agflatie (2009)	52	bliep
10	agisme	53	bobslee (1901-1925)
11	agnosticisme	54	<u>b</u> odembedekker
12	<u>a</u> lfabetsoep	55	<u>b</u> oeddhabuikje (2007)
13	alleterre <u>i</u> nwagen	56	boembo <u>o</u> emauto (2007)
14	allriskverzekering	57	boerk <u>i</u> ni (2007)
15	amfetam <u>i</u> ne (1968)	58	boetri (1687)
16	anglican <u>i</u> sme	59	<u>b</u> oosterinjectie
17	<u>a</u> nkerman/ <u>a</u> nkervrouw	60	<u>b</u> orderlinepatient
18	argill <u>i</u> et (1847)	61	<u>b</u> oterboon
19	<u>a</u> rmoedeval	62	<u>b</u> ottelziek
20	<u>a</u> scotstijl	63	<u>b</u> roeikaseffect
21	asfyxiat <u>i</u> e (1926-1950)	64	<u>b</u> uckybuis
22	assertiv <u>i</u> teit	65	<u>b</u> ugel (1901-1925)
23	astromant <u>i</u> e	66	<u>b</u> ullenbijter (1862)
24	attache <u>k</u> offer	67	<u>b</u> ulletlening
25	<u>a</u> t-teken	68	<u>b</u> urgerband
26	<u>a</u> wningdek (1926-1950)	69	<u>b</u> urgerjournalistiek (2007)
27	azijnsyndroom (2007)	70	burn- <u>o</u> utsyndroom
28	bab <u>o</u> en	71	<u>b</u> usinessjongen
29	bana <u>a</u> nshot	72	catech <u>i</u> ne
30	banan <u>e</u> ner	73	<u>c</u> ateraar
31	banan <u>e</u> republiek	74	causat <u>i</u> e
32	bandrecorder	75	celest <u>i</u> et
33	baniaanboom (1847)	76	chela <u>a</u> t
34	<u>b</u> ankbintje	77	cherrytomaat
35	<u>b</u> antamgewicht	78	chill- <u>o</u> truimte
36	basa <u>a</u> l (na 1950)(na 1950)	79	club <u>c</u> ard
37	basketball (na 1950)	80	<u>c</u> ocktailpartij
38	beachvolleybal	81	coffeepad
39	<u>b</u> eatgeneratie/ <u>b</u> eatgeneration	82	cognitiv <u>i</u> sme
40	behavior <u>i</u> sme (1926-1950)	83	<u>c</u> ombatlaars
41	benef <u>i</u> et (1901-1925)	84	commercial <u>i</u> sme
42	bergbever (2008)	85	communitar <u>i</u> sme
43	<u>b</u> evertien	86	compact <u>i</u> e

87	competentie	131	familieman
88	compliantie	132	fantabuleus
89	computeroperateur	133	faradisme
90	consolsysteem	134	favisme
91	cottagesysteem	135	ferryboot
92	cultfiguur	136	fibbetje (na 1950)
93	cyberseks	137	fijnlijner
94	datarape	138	fitnesscentrum (na 1950)
95	de-escalatie	139	flanel (1601-1700)
96	deflegmatie	140	flap-over
97	demeritgoed	141	flashgeheugen
98	demotie (na 1950)	142	flexitair
99	denktank	143	flirtatie
100	desiccatie	144	floorassistent
101	deterioratie	145	flotatie (1926-1950)
102	dieptank	146	flowproductie
103	diffusionisme	147	fluistercampagne (1926-1950)
104	dirkkraan (na 1950)	148	fluorescentie
105	dispatchmoney	149	flyhalf
106	disseminatie	150	foamrug
107	docimologie (na 1950)	151	folktronica
108	doemsdag	152	fotofuck
109	donderstorm	153	fotokopie (1926-1950)
110	dondervogel	154	fotoshoot
111	draadgrammofoon	155	fragmentarisch (1824)
112	draadopnemer	156	franje-inkomen (na 1950)
113	droomteam	157	fraseologie (1824)
114	dubbeldekker (na 1950)	158	freedikeetje
115	eclogiet	159	freeganisme
116	elektreet	160	frontpagina
117	emptynestsyndroom	161	fugitief
118	encryptie	162	fusionkeuken
119	entertoets	163	futurologie
120	epifenomenalisme	164	galaxie (2007)
121	escalatie (1974)	165	gammaflitser
122	escapeliteratuur	166	gebrokenhartsyndroom
123	escapisme (na 1950)	167	gedachtemisdaad
124	estivatie (na 1950)	168	geldmaker
125	etnofaulisme	169	geloofszending (na 1950)
126	eulogie	170	gemakswinkel
127	evangelicalisme	171	genderdysforie
128	exceptionalisme	172	genomineerde
129	executieve	173	gettoblaster
130	explantatie	174	gibberelline

175	giek (1846)	219	kasinet (na 1950)
176	gijn (1656)	220	kasstroom
177	gingerisme	221	katpak
178	greenshoeoptie	222	kettingwinkel
179	groenetakfractuur	223	keynotespreker
180	grondoorlog	224	kidneyboon
181	haarstilist (na 1950)	225	kiks (na 1950)
182	haatmail	226	kitzak
183	halfweghuis	227	klankschap
184	hamburgerbaan	228	klipper (1852)
185	hedgefonds	229	koffiecreamer
186	helikopterblik	230	koffietafelboek
187	hendel (1852)	231	komkommertijd
188	herdboek (1901-1925)	232	kookbeitel (1926-1950)
189	herenafpraak	233	kopieerder
190	hersenenemigratie	234	kortverhaal
191	hersenenmist (2008)	235	kotter (1747-1787)
192	hersenscheet	236	kousenbroek
193	hersenvlucht	237	kraandrijver
194	hobstempel (na 1950)	238	kritikaliteit
195	hoezee (1748)	239	kroongetuige (na 1950)
196	hoofding	240	kruisverwijzing
197	hooliganisme	241	kuster (1859-1861)
198	huiscomputer	242	kwintiel
199	humanoïde	243	labelverzekering
200	hyperstad	244	landrente
201	ideeenkunst	245	langarm-t-shirt (2009)
202	ijsbier	246	lapgitaar (2007)
203	interactie (na 1950)	247	laserbom
204	jein (na 1950)	248	lashschip (na 1950)
205	jiffypotje (na 1950)	249	latitudinarisme
206	jingoïsme	250	latrelatie
207	jomper (1926-1950)	251	leefkamer
208	joppie	252	leeflijn
209	junkcultuur	253	leefstijl
210	jurriemast (1926-1950)	254	legenest Syndroom
211	kaasburger (1975)	255	legislatie
212	kant-en-klaar	256	levenskus
213	kantoorziekte	257	levenswetenschap
214	karaktermoord	258	liefdesbaby
215	karl (1535)	259	lightrailverbinding
216	kart (na 1950)	260	ligroïne
217	karting	261	lijndans
218	kasbeleid	262	locavoor (2009)

263	locomotoir	307	nucleonica
264	loopgravenkoorts	308	nulsomspel
265	lordschap	309	nultolerantie
266	lowcarbdiët	310	occidentalisme
267	luidspreker	311	oceanlijner (2009)
268	luisterzitting	312	oeps
269	luminisme	313	oke
270	luminositeit	314	okshoofd (1475)
271	mailbom	315	ontbijttelevisie
272	malformatie	316	ontscherming
273	malnutritie	317	oogopener
274	mama-en-papawinkel (2007)	318	oorlogsheer
275	mandatoir	319	opsine
276	margrietwiel	320	orkestrator
277	markervaccin	321	ottertrawl
278	marktspeler	322	overhead/ overheadkosten
279	matrilokaal	323	overnachts
280	medieval (1926-1950) <	324	paaldansen
281	meerkeuzetoets	325	padoek (1930)
282	meesterbrein	326	padvinder
283	meesterspion	327	pakketboot (1650)
284	melkbar	328	palladianisme
285	meritgoed (2008)	329	paraplufonds
286	meritocratie (na 1950)	330	paratroeper
287	mesomorfie	331	paravaan (1926-1950)
288	miserabilisme	332	parsimonie
289	mockumentaire (2007)	333	partijlijn
290	moederneuker	334	passivisme
291	moerasvoetbal	335	paswoord
292	monetisatie	336	peddel (1899-1906)
293	multiple sclerose	337	peddelaar
294	mungboon (na 1950)	338	pentecostalisme
295	mutageen (na 1950)	339	penvriend
296	nachtmutsje	340	percentiel
297	nafteenpalmitaat	341	permissiviteit
298	natuurkeus	342	piekervaring
299	nevenschade	343	piekijzer (1901-1925)
300	nieuwkomer	344	pijplijn
301	nieuwsgroep	345	pilo (1860)
302	nimbysyndroom	346	pilotstudie (na 1950)
303	ninjahypothek (2010)	347	pinkops
304	ninjakrediet (2008)	348	pinksterbeweging
305	nobel (1406)	349	pinkzout (1872)
306	nomofobie (2009)	350	piramidefonds

351	plaatspasser	395	roadman
352	pleet (1807)	396	roadster (1936)
353	plutocraat	397	rof (2007)
354	pocketboek	398	romanticisme (1847)
355	polyolefinen	399	rommelobligatie (2010)
356	polypropyleen	400	roodlichtdistrict
357	portaalsite	401	roroboot
358	portwijn (1847)	402	roroschip
359	postproductie	403	rosbief (1692)
360	powersturing (na 1950)	404	röntgenburster
361	praatradio	405	sabbatsjaar
362	precisiebom	406	scheizeil (1926-1950)
363	premiumbier	407	schenk (1823)
364	prepkamp	408	schietijzer
365	presuppositie	409	schoener (1809)
366	pretwinkelen	410	schoolverlater
367	priorityzegel	411	schrapnel, shrapnel
368	prohibitionisme	412	schroefwormvlieg
369	propaan (1901-1925)	413	schurkenstaat
370	prospectie	414	scudraket
371	protectionisme (1901-1925)	415	seks (na 1950)
372	puddingsteen (1761-1785)	416	sekscapade (2007)
373	pulpfictie	417	seksshop
374	puritanisme (1874)	418	sekswerker
375	puritein (1608)	419	septiljard
376	raaigras (1778)	420	septiljoen
377	radiocarboonmethode	421	serafine
378	raketkunde	422	serendipisme (na 1950)
379	reactantie (1901-1925)	423	serendipiteit (1717-1797)
380	recentelijk (1926-1950)	424	seriemoordenaar
381	recoverkamer	425	serieverkrachter
382	recursie	426	sextiljard
383	redundantie	427	sferuliet
384	referentiewerk	428	shakenbabysyndroom
385	reisindustrie	429	shantoeng
386	rejuvenatie	430	sheddak (1901-1925)
387	relocatie	431	short gaan
388	remigratie (na 1950)	432	shortpositie
389	rennine (na 1950)	433	shungiet
390	resine	434	sickbuildingsyndroom
391	resuscitatie	435	siluur (1910)
392	retrogressie	436	simkaart
393	ribcord (na 1950)	437	situatiekomedie
394	ritualisme	438	sjoelbak (1901-1925)

439	skinpak	483	stervrucht
440	skippybal (na 1950)	484	stijlerij
441	slaapkamerogen	485	stilettohak
442	slapkist (na 1950)	486	stoelriem
443	slasherfilm	487	stomer
444	slek (na 1950)	488	straatrace
445	slem (1832)	489	straftoerisme
446	slowvirusinfectie (2007)	490	striets (1901-1925)
447	slumpflatie	491	stringtheorie
448	smeercampagne	492	stroomlijn
449	smoltzalm	493	studie-an
450	sneeuwkat	494	stylometrie
451	snellereactiemacht	495	suicidaliteit
452	sneu (1893)	496	sultanarozijn (1843)
453	softbal	497	superintendentie
454	softijs	498	superkapitalisme (2009)
455	sok (1870)	499	supermarkt (1963)
456	solaarolie (1901-1925)	500	supervisie
457	sorptie	501	surveillancemaatschappij
458	spallatie (na 1950)	502	sweatingsysteem
459	spintronica	503	takel
460	splatterfilm (2007)	504	tapdans (1926-1950)
461	splitlevelwoning	505	tarryklem (na 1950)
462	spookschaaf (na 1950)	506	teddybeer (1901-1925)
463	spoonerisme (na 1950)	507	tekstboek
464	spotlicht	508	telomeer
465	sprinklerinstallatie (na 1950)	509	theepad (2007)
466	spunglas (1926-1950)	510	theeroos (1901-1925)
467	squaredans	511	tiener
468	staatsvijand	512	tinnetje
469	stadscowboy (2008)	513	tjokvol (1890)
470	stadslegende	514	toeclip (1913)
471	stapelkatoen	515	toepasbaarheidsonderzoek
472	stapelvoedsel	516	toerisme (1901-1925)
473	starfruit	517	toerist (1847)
474	stationwagen	518	toeristenindustrie
475	statuesk (na 1950)	519	toost (1807)
476	steelgitaar	520	tootsie (na 1950)
477	stelliet (1926-1950)	521	topgeheim
478	stengember (1926-1950)	522	toyisme (2008)
479	steppingstonetheorie	523	tracergas
480	stercoratie (1824)	524	tranentrekker
481	stergetuige	525	trapoen
482	sterrenkrijg	526	treinspotter

- 527 trisectie (1824)
528 truckstelsel
529 truisme
530 tryseksualiteit (2010)
531 tubboot (1926-1950)
532 tuinpartij
533 tuinstad
534 tutoriaal
535 tweedonker
536 ultrageweld
537 uniformitarianisme
538 veganisme (1926-1950)
539 verandermanager
540 vergentie
541 verzamelaarsobject
542 viewfoon
543 vipdorp
544 vlaflip (na 1950)
545 vleespaleis (2009)
546 vloedlicht
547 vloerleider
548 vluchtreorder
549 voetbal (1889)
550 voetlicht (1792)
551 volatiel
552 volbloed (1849)
553 volleybal (1926-1950)
554 voluntoerist
555 vorticisme
556 vreemdelingenindustrie
557 vrijhandel
558 vrijmetselaar (1776)
559 vuurmuur (2008)
560 wahwahpedaal
561 watjekouw (1857)
562 webadres
563 weesgeneesmiddel
564 weespijp (1861)
565 weeswarmte (na 1950)
566 weggie
567 weltergewicht (1926-1950)
568 welvaartsstaat
569 werelddorp
570 wereldwijd (1879)
571 werkgeheugen
572 wiet
573 wijer (1851-1900)
574 wijnparty
575 win-winsituatie
576 wippertoestel (1901-1925)
577 witwateren
578 worcestershiresaus
579 xanthaat
580 zachtboard (na 1950)
581 zebrapad
582 zeepopera
583 zinkpapier
584 zoomlens (na 1950)
585 zwartboek
586 zwartekoppenziekte
587 zwendelaar (1811)

Б.16 Прикметники, що зазнали граматичних змін у процесі запозичення

1	ako <u>e</u> stisch	24	orbitaal
2	agn <u>o</u> stisch (1926-1950)	25	paralympisch
3	assert <u>i</u> ef (na 1950)	26	parentaal
4	autoritat <u>i</u> ef (2009)	27	patrilokaal
5	bilingua <u>a</u> l	28	percussief
6	bion <u>i</u> sch (na 1950)	29	permissief (1974)
7	biradia <u>a</u> l (na 1950)	30	pervasief
8	chira <u>a</u> l	31	plosief
9	dispers <u>i</u> ef	32	pluraal
10	disreput <u>a</u> bel (na 1950)	33	presbyteriaal
11	dista <u>a</u> l (1948)	34	presbyteriaan (1726)
12	dua <u>a</u> l	35	preemptief
13	duoto <u>o</u> n	36	proactief
14	egocent <u>r</u> isch (1901-1925)	37	probabilistisch
15	elus <u>i</u> ef (1847)	38	protectionistisch
16	exhaust <u>i</u> ef (na 1950)	39	serieel (na 1950)
17	glamoure <u>s</u>	40	sterisch (na 1950)
18	glokaal (2007)	41	submissief
19	koloniaal (1823)	42	summatief
20	latitudinaal	43	suppressief
21	minimaal (1901-1925)	44	synchronistisch (1824)
22	nonsensicaal	45	synergetisch
23	optioneel (na 1950)	46	transformationeel-generatief

Б.17 Дієслова, запозичені з англійської мови

1	afkicken	44	builderen
2	afnokken (1926-1950)	45	bumpen
3	aftaaien (na 1950)	46	bungeejumpen
4	aluminiseren	47	buzzen
5	angliseren (1818)	48	canvassen
6	aquajoggen	49	cappen
7	aswippen	50	carboneren
8	auditen	51	cashen
9	backen (na 1950)	52	casten
10	backmasken (2009)	53	cateren
11	backpacken	54	chatten
12	backtracken (2009)	55	cheaten
13	barebacken	56	chillen
14	basejumpen	57	chimpen
15	basen (1982)	58	choken
16	bashen (2009)	59	choppen
17	battelen (2007)	60	chunken
18	beachen (2009)	61	clashen
19	beatjuggelen	62	cleanen
20	bikepoolen (2010)	63	cliffjumpen
21	bietsen (na 1950)	64	closen
22	bitchen (2007)	65	coaten
23	blamestormen (2008)	66	cocoonen
24	bleachen (2009)	67	computeriseren
25	blenden	68	configureren
26	blunderen	69	conflicteren
27	blurren (2008)	70	containeriseren
28	bodysurfen	71	copen
29	boksen (1808)	72	counselen
30	boomen	73	counteren
31	boosten	74	coveren
32	booten	75	cracken
33	bootleggen	76	crashen
34	bottelen (1824)	77	crawlen
35	boulderen	78	crimefighten
36	bouncen	79	croonen
37	bowlen (1889)	80	crossen
38	brainstormen	81	cruisen
39	brainwashen	82	crushen
40	breinstormen	83	cuckolden
41	briefen (na 1950)	84	customizen
42	browsen	85	cutten
43	brushen	86	darten

87	dashen	131	finaliseren
88	daten	132	fineren (1879)
89	deadliften	133	finetunen
90	dealen	134	fitten (1898)
91	debuggen (na 1950)	135	fixen (na 1950)
92	debunken	136	flamen (2009)
93	deeplinken	137	flashen
94	defecteren	138	flirten (1889)
95	defrienden	139	floaten
96	deleten	140	flooden (2008)
97	depriveren	141	flossen
98	dereguleren	142	fluffen (2010)
99	desensitiseren	143	focaliseren (na 1950)
100	dibbelen (1926-1950)	144	focussen (1982)
101	difficulteren	145	formatteren (na 1950)
102	dimmen (1926-1950)	146	fosteren (2008)
103	disabelen	147	fotofucken
104	dissen	148	franchisen
105	dissimuleren	149	freaken
106	downdaten	150	freebasen (na 1950)
107	downgraden	151	freefighten
108	downhillen	152	freeriden
109	downloaden	153	freestylen
110	downplayen	154	freewheelen (1926-1950)
111	downscalen	155	funshoppen
112	downsizen	156	glitteren
113	downtunen	157	golffen
114	dubbelchecken	158	growlen (2007)
115	dumpen	159	gunniteren
116	editen (na 1950)	160	hanggliden
117	ejecten	161	headbangen
118	ejecteren	162	healen
119	eliciteren	163	hedgen (na 1950)
120	embossen	164	hieuwen (1840)
121	enabelen	165	highlighten
122	encysteren	166	hijacken
123	entertainen	167	hitten (1625)
124	faceliften	168	hosten
125	faciliteren	169	housen
126	faken	170	hoveren
127	farshoren (2008)	171	hugen (1872)
128	fetchen (2008)	172	huggen
129	fielden	173	hypen
130	fiksen (na 1950)	174	inzoomen

175	jammen	219	overlappen (1926-1950)
176	jibben	220	overpoweren
177	jiggen	221	overrulen (na 1950)
178	jobhoppen	222	oversellen (2008)
179	joggelen (1926-1950)	223	overstretchen
180	joggen (1979)	224	pamperen
181	joyrijden	225	pannen
182	juggelen	226	parabouncen
183	jumpen (na 1950)	227	paragliden
184	jumpstylen	228	peddelen (1901-1925)
185	kangoojumpen (2007)	229	pimpen (2007)
186	kannibaliseren	230	pitchen
187	kasten (1791)	231	plannen
188	keepen	232	pleasen
189	keyloggen (2009)	233	plodderen (1872)
190	kickboksen	234	plotten (1968)
191	kiteskaten	235	pluggen
192	kitesurfen	236	powerwalken (2007)
193	kotteren (1926-1950)	237	pownen (2010)
194	linedancen	238	primen
195	locken	239	producen
196	loungen	240	promoten (1974)
197	managen	241	prospecteren
198	marketen	242	puddelen (1859)
199	medieren	243	punchen
200	messagen	244	quenchen
201	mixen (na 1950)	245	queueen
202	mobben	246	racen
203	modderworstelen	247	randomiseren (na 1950)
204	monitoren	248	rationaliseren (1847)
205	morfen	249	raven
206	moshen (2008)	250	rebooten
207	moven (na 1950)	251	rebounden
208	murfen (2009)	252	recruiten
209	nearshoren (2008)	253	recyclen
210	nibbelen (1678)	254	reformen
211	nuken	255	remasteren
212	omswitchen (na 1950)	256	replyen
213	omturnen (1966)	257	resetten
214	oprotten (na 1950)	258	reshuffelen
215	opstarten	259	resolveren
216	ostraciseren	260	restylen
217	outperformen	261	retailen (2007)
218	outsourcen	262	rimmen

263	ropeskippen (2010)	307	sneren, snieren
264	routeren (na 1950)	308	snoozen
265	sandboarden (2010)	309	socializen
266	sandwichen	310	sodomiseren
267	saven	311	spammen
268	scannen	312	sparren (na 1950)
269	scatten	313	spearfishen
270	scrambelen	314	speeddaten
271	scratchen (na 1950)	315	spoilten (2008)
272	screenen (1966)	316	sprinten (1901-1925)
273	scrollen	317	squaredansen
274	scrubben	318	squashen
275	scubaduiken	319	squirten (2008)
276	sealen	320	stacken (na 1950)
277	searchen (2007)	321	stagediven
278	secureren (1824)	322	stalken
279	securitiseren	323	standaardiseren (1926-1950)
280	sellen	324	starten (1919)
281	serveren (1926-1950)	325	stashen
282	settelen, zich (1969)	326	steammen (2009)
283	shaken (na 1950)	327	steppen
284	shanghaaien (1974)	328	stijlen
285	sharen	329	stirren
286	shaven	330	straighten
287	shimmyen (na 1950)	331	streaken (1974)
288	shoppen	332	streamen (2008)
289	shuffelen	333	stretchen
290	shunten (1926-1950)	334	stunten (1940)
291	simoniseren	335	stylen (2010)
292	sipperen (1926-1950)	336	sueen
293	sjotten	337	surfen (1975)
294	skateboarden	338	swappen
295	skimmen	339	sweepen
296	skippen	340	swingen (na 1950)
297	skysurfen	341	switchen
298	slacklinen (2009)	342	tackelen (na 1950)
299	slamdancen	343	taggen (2009)
300	slenderen	344	tallyen (na 1950)
301	slicen (na 1950)	345	tapen
302	slippen	346	teanen
303	slitten (na 1950)	347	teasen
304	slowen	348	teleshoppen
305	smarten (1858)	349	testen
306	smirten (2009)	350	thaiboksen

351	thrillseeken (2008)	371	underperformen
352	timen	372	uniformeren (1824)
353	tippen	373	unlocken (2009)
354	tjompen	374	unzippen
355	trainen (1889)	375	updaten
356	tremmen (1901-1925)	376	upgraden
357	triggeren	377	uploaden
358	trimmen (1901-1925)	378	uppen (2007)
359	trollen	379	upscalen (2008)
360	tunen	380	upsellen (2007)
361	tweaken	381	upshaken (2007)
362	tweeten (2010)	382	vandaliseren
363	twirlen (na 1950)	383.	viben (2010)
364	typecasten	384	voguen (2007)
365	typen (1901-1925)	385	volleren (na 1950)
366	typosquatten (2007)	386	whiffen
367	uitchecken	387	yellen
368	uitfaden	388	zappen
369	uitloggen	389	zippen
370	uitzoomen (1974)		